

THE ALLIANCE
for Child Protection in Humanitarian Action

МІНІМАЛЬНІ СТАНДАРТИ **ЗАХИСТУ** **ДІТЕЙ** У ГУМАНІТАРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Видання 2019 р.

THE ALLIANCE FOR CHILD PROTECTION IN HUMANITARIAN ACTION

Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності (далі – Альянс) – це всесвітня мережа оперативних і наукових установ, політиків, донорів і професіоналів. Його місія полягає в підтримці зусиль гуманітарних організацій з розробки та впровадження високоякісних та ефективних заходів із захисту дітей як у ситуаціях з біженцями, так і в інших контекстах. Альянс досягає цього в першу чергу шляхом сприяння міжвідомчому співробітництву щодо захисту дітей і шляхом розробки технічних стандартів та інструментів.

Альянс втілює бачення світу, у якому діти будуть захищені від жорстокого поводження, зневаги, експлуатації та насильства в будь-яких гуманітарних умовах.

<https://alliancecpa.org>

ЗМІСТ

Передмова	7
------------------	----------

Подяки	9
---------------	----------

Іконки, що використовуються в посібнику	11
--	-----------

Список скорочень та аббревіатур	17
--	-----------

Вступ	
--------------	--

Вступ	19
Що таке Захист дітей в гуманітарній діяльності?	19
Чому саме мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності?	22
Що охоплює кожен стандарт?	22
Для кого розроблені стандарти?	23
Як були розроблені стандарти та на чому вони ґрунтуються?	23
Що означає «мінімальні» стандарти?	24
Міжнародно-правова база захисту дітей у гуманітарній діяльності	25
Як ці стандарти пов'язані з іншими гуманітарними стандартами?	25
Як я можу використовувати «Мінімальні стандарти» у своєму контексті?	29
Видання «Мінімальних стандартів» 2019 р.	30
Що ми маємо на увазі, коли використовуємо термін «діти»?	30
Які наскрізні питання слід враховувати при використанні стандартів?	31

Принципи	40
-----------------	-----------

Принципи	40
Принцип 1: Виживання і розвиток	42
Принцип 2: Недискримінація та інклюзія	42
Принцип 3: Участь дітей	43
Принцип 4: Найкращі інтереси дитини	44
Принцип 5: Сприяти безпеці, дотриманню гідності й прав людей і уникати спричинення їм подальшої шкоди	45
Принцип 6: Забезпечити доступ до неупередженої допомоги відповідно до потреб і без дискримінації	46
Принцип 7: Допомогати людям у подоланні фізичних і психологічних наслідків насильства, жорстокого поводження, примусу чи навмисного	

обмеження	47
Принцип 8: Допомогати людям відстоювати їхні права (Sphere)	48
Принцип 9: Зміцнювати системи захисту	49
Принцип 10: Зміцнити життєстійкість дітей у гуманітарній діяльності	50

Основа 1: Стандарти для забезпечення якісного захисту дітей 53

Стандарт 1: Координація	55
Стандарт 2: Людські ресурси	64
Стандарт 3: Комунікації та адвокація	73
Стандарт 4: Управління програмним циклом	83
Стандарт 5: Управління інформацією	91
Стандарт 6: Моніторинг програм захисту дітей	98

Основа 2: Стандарти щодо ризиків у сфері захисту дітей 105

Вступ до Основи 2: Стандарти щодо ризиків у сфері захисту дітей	107
Стандарт 7: Небезпека та травми	109
Стандарт 8: Жорстоке ставлення, що завдає фізичної та емоційної шкоди	118
Стандарт 9: Сексуальне та гендерне насильство (СГН)	125
Стандарт 10: Проблеми психічного здоров'я та психосоціальний дистрес	133
Стандарт 11: Діти, пов'язані зі збройними силами та озброєними групами	141
Стандарт 12: Дитяча праця	150
Стандарт 13: Діти, розлучені з родиною, та діти без супроводу	157

Основа 3: Стандарти розробки відповідних стратегій 164

Вступ до Основи 3: Стандарти розробки відповідних стратегій	166
Стандарт 14: Застосування соціально-екологічного підходу до розробки програм захисту дітей	168
Стандарт 15: Групові заходи для добробуту дітей	176
Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища	184
Стандарт 17: Підходи на рівні громади	192
Стандарт 18: Ведення випадку	196
Стандарт 19: Альтернативний догляд	208
Стандарт 20: Правосуддя щодо дітей	216

Основа 4: Стандарти роботи між секторами 224

Вступ до Основи 4: Стандарти роботи між секторами	223
Стандарт 21: Продовольча безпека та захист дітей	232

Стандарт 22: Засоби до існування та захист дітей	241
Стандарт 23: Освіта та захист дітей	249
Стандарт 24: Охорона здоров'я та захист дітей	259
Стандарт 25: Харчування та захист дітей	267
Стандарт 26: Вода, санітарія та гігієна (WASH) та захист дітей	275
Стандарт 27: Притулок і поселення та захист дітей	284
Стандарт 28: Управління табором та захист дітей	292

Додаток 1.	Глосарій	301
-------------------	-----------------	------------

Додаток 2.	Відповідні правові інструменти	320
-------------------	---------------------------------------	------------

Додаток 3.	Ключові ресурси для наскрізних питань	324
-------------------	--	------------

Алфавітний покажчик	330
----------------------------	------------

Передмова

Сьогодні кожна четверта дитина живе в країні, яка постраждала від конфлікту чи стихійного лиха. Дівчата та хлопці щодня стикаються з ризиками для життя та загрозами їхньому майбутньому фізичному та психічному здоров'ю. Результати досліджень показують, що хвороби, проблеми з розвитком і навіть рання смерть пов'язані з труднощами в дитинстві та насильством. Вживання, добробут і здоровий розвиток дітей знаходяться під серйозною загрозою в гуманітарних умовах.

Враховуючи ці негайні та довгострокові ризики, для всіх, хто працює в гуманітарних установах, є невідкладним пріоритетом захистити дітей від насильства, жорстокого поводження, експлуатації та зневаги. Попри те, що провідну роль відіграють суб'єкти, які займаються захистом дітей, усі сектори мають бути залучені до запобігання та цілісного реагування на ризики, які впливають на дівчат і хлопців у кризових ситуаціях. Гуманітарні зусилля мають бути передбачуваними, швидкими, добре спланованими та відповідати пріоритетам дітей та сімей. Дії мають ґрунтуватися на правах та на доказах, а результати мають вимірюватись. Також важливо зміцнити офіційні та неформальні системи, які продовжуватимуть захищати дітей після завершення реагування на надзвичайні ситуації.

У сукупності всі ці вимоги складають міжвідомчі *«Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності»*. З моменту запуску в 2012 році стандарти сприяли професіоналізації сектора. Широко відомі та використовувані експертами з питань захисту дітей та іншими гуманітарними експертами, вони помітно покращили якість нашої роботи. У рамках Партнерства з гуманітарних стандартів вони посилили нашу підзвітність перед тими, для кого ми працюємо.

Це друге видання *«Мінімальних стандартів захисту дітей у гуманітарній діяльності»* було реалізоване завдяки наполегливій праці понад 1900 осіб із 85 установ та 82 країн. Цей посібник є справжнім прикладом міжвідомчої та міжгалузевої співпраці. Це видання акцентує важливість принципів, доказовості й профілактики. Його можна використовувати для розв'язання проблем внутрішнього переміщених осіб та біженців. Ми віримо, що ці зміни ще більше професіоналізуватимуть сектор, додадуть чіткості та сприятимуть підвищенню якості програм на місцях. Ми закликаємо всіх гуманітарних агентів скористатися можливістю до впровадження та просування цих стандартів.

Генрієтта Г. Фор
Виконавчий директор ЮНІСЕФ

Філіппо Гранді
Верховний комісар ООН з питань біженців

Крістін Кнудсен
Виконавчий директор проєкту «Сфера»

Подяки

Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності хоче подякувати всім, хто зробив свій внесок у видання «Мінімальних стандартів» 2019 року.

Повний текст подяки та інші додаткові ресурси можна знайти в онлайн-версії видання за адресою: https://alliancecpha.org/en/CPMS_home.

Особливу подяку слід висловити наступним агентствам і особам, які приділили свій час і поділилися з нами досвідом.

Агентства-члени робочої групи з розробки «Мінімальних стандартів»

BIFERD
ЗОНА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАХИСТ ДІТЕЙ
ЗАХИСТ ДІТЕЙ У ФОНДІ CRISIS LEARNING
NETWORK
ДАНСЬКА РАДА У СПРАВАХ БІЖЕНЦІВ
ГЛОБАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ДЛЯ ПРИПИНЕННЯ
НАСИЛЬСТВА ПРОТИ ДІТЕЙ
МІЖНАРОДНИЙ КОМІТЕТ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА
МІЖНАРОДНА ФЕДЕРАЦІЯ ТОВАРИСТВА
ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА/ЧЕРВОНОГО
ПІВМІСЯЦЯ
МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ
МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ З ІМІГРАЦІЇ
МІЖНАРОДНИЙ КОМІТЕТ ПОРЯТУНКУ

ISLAMIC RELIEF WORLDWIDE
АСОЦІАЦІЯ НІРЕНГІ
УПРАВЛІННЯ SRSG У СПРАВАХ ДІТЕЙ І
ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ
ОРГАНІЗАЦІЯ PLAN INTERNATIONAL
SAVE THE CHILDREN
TERRE DES HOMES
УВКБ ООН
ЮНІСЕФ
VIVA
ДІТИ ВІЙНИ ГОЛЛАНДІЯ
ВСЕСВІТНЯ ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ОРГАНІЗАЦІЯ WORLD VISION INTERNATIONAL

Велика подяка наступним агентствам, які організували консультаційні зустрічі:

Афганістан: Save the Children Афганістан; Вірменія: Центр підтримки дітей, Фонд допомоги Вірменії; Бангладеш/Кокс Базар: Підсектор захисту дітей; Канада: Міжнародна мережа захисту дітей Канади; Колумбія: Congracion Infanciau Desarrollo; Демократична Республіка Конго: BIFERD/DRC; Ірак: Робоча група із захисту дітей (за підтримки ЮНІСЕФ, УВКБ ООН, Mission East і Фонд Save the Children's Курдистан); Кенія: Робоча група із захисту дітей (за підтримки ЮНІСЕФ і Save the Children); Регіон ЛІАК: ЮНІСЕФ LACRO; М'янма: підкласстер захисту дітей; Нігерія: Міжнародний центр громадського здоров'я та розвитку (CHAD) і Terre des hommes; Папуа-Нова Гвінея: World Vision; Сомалі: Робоча група із захисту дітей (за підтримки CISP, ЮНІСЕФ та уряду Сомалі); Південний Судан: Робоча група із захисту дітей (за підтримки ЮНІСЕФ та Save the Children); Судан: Global Aid Hand і ЮНІСЕФ; Сирія: Мережа Hurras/Сирія; Туреччина: Асоціація Ніренгі; Сирія:

Асоціація «Діти одного світу» (BR DUNYA QOCUK); та Уганда: Підкласер захисту дітей.

Save the Children і Terre des hommes виділили по одному старшому співробітнику для координації та управління процесом розробки. Особлива подяка цим організаціям, Міні Пеушель і Сьюзен Вишневські, а також Сузанні Девіс і Джоанні Ведж (з липня/серпня 2019 р.).

Насамкінець, наша найцірріша вдячність дітям у всьому світі, включно з нашими дітьми, які надихають, навчають і заохочують нас у нашій гуманітарній роботі.

Редактори: Proteknon Consulting Group, LLC., очолювана Ханною Томпсон і Крістен Кастрагаро.

Графічний дизайн: Тієрі Фресно.

Макет: River Valley Technologies.

Керівництво онлайн-консультаціями: Маркус Форсберг і Кім Моррал з PHAR.

Донори: це видання стало можливим завдяки фінансовій підтримці USAID/Офісу іноземної допомоги у разі стихійних лих (OFDA), Бюро з питань народонаселення, біженців та міграції (BPRM) та Шведського агентства з питань міжнародної співпраці та розвитку (SIDA).

Пропоноване посилання: Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності, Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності, видання 2019 р., 2019 р.

Для отримання відгуків або пропозицій щодо покращення цієї публікації, будь ласка, зв'яжіться з робочою групою Альянсу захисту дітей у гуманітарній діяльності щодо «Мінімальних стандартів» за адресою: *«Мінімальні стандарти»*.wg@alliancecpha.org.

Іконки, що використовуються в посібнику

Підлітковий вік: усі діти віком 9–17 років

Ведення випадку

Переміщення: особи, які змушені покинути своє звичайне місце проживання, включаючи шукачів притулку, біженців та внутрішньо переміщених осіб.

Раннє дитинство: всі діти віком 0–8 років

Індикатори

Спалахи інфекційних захворювань

Запобігання ризикам захисту дітей

Захист дітей

Іконки, що використовуються у *«Мінімальних стандартах»*

Іконки проєкту INSPIRE

Implementation and enforcement of laws
Впровадження та забезпечення виконання законів

Norms and values
Норма та цінності

Safe environments
Безпечне середовище

Parent and caregiver support
Підтримка батьків та опікунів

Income and economic strengthening
Дохід та економічне зміцнення

Response and support services
Реагування та послуги підтримки

Education and life skills
Освіта та життєві навички

Іконки, пов'язані з інтеграцією захисту дітей з різними секторами

Інтеграція між відомствами

**Інтеграція з сектором
продовольчої безпеки**

**Інтеграція з сектором
забезпечення засобів до
існування**

Інтеграція з сектором освіти

**Інтеграція з сектором охорони
здоров'я**

**Інтеграція з сектором
харчуванням**

Інтеграція з сектором водопостачанням, санітарії та гігієни

Інтеграція з сектором надання притулку і поселення

Інтеграція з сектором, що опікується управлінням табором

Список скорочень та аббревіатур

3/4/5Ws	Хто що робить, де, коли й для кого
AAP (ПППН)	Підзвітність перед постраждалим населенням
ACE (АДНС)	Альтернативна допомога в надзвичайних ситуаціях
VID (ВНІ)	Визначення найкращих інтересів
CAAFAG	Діти, пов'язані зі збройними силами чи озброєними групами
CBCP	Захист дітей у громаді
CCW	Певна звичайна зброя
CDC (ЦКПЗ)	Центри контролю та профілактики захворювань
CEFM	Дитячий ранній і примусовий шлюб
CFS (ДДП)	Дружні до дітей приміщення
CHN	Домашнє господарство, яке очолює дитина
CHS	Основний гуманітарний стандарт якості та підзвітності
CM (ВВ)	Ведення випадку
CMTF	Робоча група з ведення випадків
CTFMR	Робоча група з моніторингу та звітності (стосовно грубих порушень прав дитини)
CP (ЗД)	Захист дітей
CP AoR	Зона відповідальності за захист дітей
CPCM (ВВЗД)	Ведення випадків щодо захисту дітей
CP(i)HA	Захист дітей у гуманітарній діяльності
CPIMS	Система управління інформацією про захист прав дитини
CVA	Грошова та ваучерна допомога
DRR	Зменшення ризику стихійних лих
ECD (РРД)	Ранній розвиток дитини
ERW	Вибухонебезпечні пережитки війни
EO	Вибухові боєприпаси
FTR	Розшук сім'ї та возз'єднання
GBV (ГН)	Гендерне насильство
GBVIMS	Система управління інформацією про гендерне насильство
IASC (МПК)	Міжвідомчий постійний комітет
ICRC (МКЧХ/П)	Міжнародний Комітет Червоного Хреста / Півмісяця
IDTR	Ідентифікація, документування, розшук і возз'єднання
IDO	Спалахи інфекційних захворювань
IDP (ВПО)	Внутрішньо переміщені особи

IED	Саморобні вибухові пристрої
ILO	Міжнародна організація праці
IM	Інформаційний менеджмент / Менеджер
INEE	Міжвідомча мережа освіти в надзвичайних ситуаціях
IOM	Міжнародна організація з міграції
IPV	Насильство з боку інтимного партнера
ISP	Протокол обміну інформацією
IYCF	Годування немовлят та дітей раннього віку
LGBTI (ЛГБТИ)	Лесбійки, геї, бісексуали, трансгендери та інтерсексуали
MHPSS (ПЗПСП)	Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка
MRM	Механізм моніторингу та звітності (про грубі порушення прав дитини в умовах збройного конфлікту)
NGO (НУО)	Неурядова організація
OCHA	Управління ООН з координації гуманітарних питань
PCM	Управління програмним циклом
PDNA	Оцінка потреб після катастрофи
PFA (ППД)	Перша психологічна допомога
PIM	Управління захистом інформації
PSEA	Захист від сексуальної експлуатації та насильства
RFL	Відновлення сімейних зв'язків
SGBV (СГН)	Сексуальне та гендерне насильство
SMART	Конкретний, вимірний, досяжний, доцільний, обмежений у часі
SOP (СОП)	Стандартні операційні процедури
UASC	Діти без супроводу та діти розлучені з родиною
UN	Об'єднані Нації
UNHCR (УВКБ ООН)	Верховний комісар ООН у справах біженців
UNICEF (ЮНІСЕФ)	Міжнародний дитячий фонд ООН
WASH	Вода, санітарія та гігієна
WFCL	Найгірші форми дитячої праці
WHO (ВООЗ)	Всесвітня організація охорони здоров'я

ВСТУП

Захист дітей – це «запобігання жорстокому поводженню, зневазі, експлуатації та насильству щодо дітей та відповідь на них».

Цілями гуманітарної діяльності є:

- Рятувати життя, полегшувати страждання та підтримувати людську гідність під час надзвичайних ситуацій та після них;
- Підвищити готовність до будь-яких майбутніх криз.

Гуманітарні кризи можуть бути спричинені людьми, наприклад конфлікти чи громадські заворушення; можуть виникнути в результаті катастроф, таких як повені та землетруси; або можуть бути комбінацією обох.

Гуманітарні кризи часто мають довготривалі руйнівні наслідки для життя дітей. Ризики щодо захисту дітей, включають розлучення з родиною, вербування до збройних сил чи груп, фізичне чи сексуальне насильство, психосоціальний стрес чи психічні розлади, економічну експлуатацію, травми та навіть смерть. Вони залежать від таких факторів, як:

- Характер і масштаб надзвичайної ситуації;
- Кількість постраждалих дітей;
- Соціокультурні норми;
- Попередні ризики захисту дітей;
- Готовність на рівні громади; і
- Стабільність та дієздатність держави до та під час кризи.

Суб'єкти, які займаються захистом дітей, і втручання, запроваджені з цією метою, прагнуть запобігати всім формам жорстокого поводження, зневаги, експлуатації й насильства та реагувати на них. Ефективний захист дітей спирається на наявний потенціал і посилює готовність до виникнення кризи. Під час гуманітарних криз своєчасне втручання підтримує фізичне та емоційне здоров'я, гідність і благополуччя дітей, сімей і громад.

Захист дітей у гуманітарній діяльності охоплює конкретні заходи, що проводяться місцевими, національними та міжнародними учасниками сфери захисту дітей. Це також включає зусилля тих суб'єктів, які не займаються захистом дітей, але прагнуть запобігати та боротися з жорстоким поводженням, зневагою, експлуатацією та насильством щодо дітей у гуманітарних умовах за застосуванням загального чи інтегрованого підходу до розробки програм.

Захист дітей у гуманітарній діяльності сприяє добробуту та здоровому розвитку дітей і рятую життя.

Чому саме мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності?

«Мінімальні стандарти» були розроблені для підтримки роботи із захисту дітей у гуманітарних умовах:

- Встановлення спільних принципів між тими, хто працює у сфері захисту дітей;
- Посилення координації між суб'єктами гуманітарної діяльності;
- Підвищення якості програм захисту дітей та їх впливу на дітей;
- Покращення підзвітності програм захисту дітей;
- Визначення професійної сфери захисту дітей у гуманітарній діяльності;
- Забезпечення синтезу передових практик та набутих знань;
- Посилення адвокації та комунікації щодо ризиків, потреб і реагування на захист дітей.

Що охоплює кожен стандарт?

Кожен стандарт має однакову структуру:

- **Вступ:** Загальні відомості з теми.
- **«Стандарт»:** одне речення, яке підсумовує те, що має бути досягнуто в цій конкретній сфері гуманітарної діяльності, щоб забезпечити належний захист дітей у гуманітарній діяльності.
- **Основні дії:** запропоновані заходи, які допоможуть досягти кожного стандарту щодо готовності, запобігання та реагування. Важливо, щоб основні дії щодо готовності, які не були виконані до кризи, розглядалися на етапі реагування. Дії, зазначені в розділі готовності, не повторюються в розділі реагування. Профілактичні дії також можуть здійснюватися під час етапу підготовки та реагування. Вони позначені іконкою. Не всі ключові дії будуть застосовні до всіх контекстів, але їх слід виконувати, де це можливо.
- **Вимірювання:** індикатори для вимірювання прогресу (або відсутності прогресу) на шляху до загального стандарту. Додаткові індикатори, які стосуються конкретних ключових дій, доступні онлайн у Додатку 4: Додаткові індикатори. Усі дані мають бути розбиті як мінімум за статтю, віком та інвалідністю. Це універсальні фактори, які впливають на захист дітей та їх доступ до гуманітарної допомоги. Вони зустрічаються в усіх групах населення й завжди повинні враховуватися. (Див. Додаток 4: Додаткові індикатори та Стандарт 5.) У деяких контекстах може бути корисним подальше дезагрегування, наприклад, за географічним розташуванням або статусом переміщення.

- **Інструкції:** додаткова інформація та рекомендації щодо пріоритетних питань, етичних міркувань або прогалин у знаннях, які стосуються стандарту.
- **Посилання:** ключові керівні документи та інструменти з практичною детальною інформацією щодо критичних питань, пов'язаних зі стандартом. Додаток 5 онлайн-версії «Мінімальних стандартів» містить посилання на ці та додаткові ресурси для впровадження кожного стандарту. У Додатку 2 наведені міжнародно-правові документи, що стосуються захисту дітей.
- **Позначки:** символи для виділення ключових тем, таких як переміщення, спалахи інфекційних захворювань і захист.

Для кого розроблені стандарти?

Ці стандарти призначені для всіх гуманітарних організацій, особливо для тих, хто працює у сфері захисту дітей або безпосередньо з дітьми, сім'ями та громадами. Сюди входять громадські групи, неурядові організації, урядовий персонал, політики, міжнародні організації, донори, координатори, персонал, відповідальний за людські ресурси, і ті, хто працює в галузі адвокації, з медіа чи у галузі комунікацій. Вони також можуть бути застосовані тими, хто працює в системі юстиції, прикордонних і імміграційних органах і співробітниками служби безпеки.

«Мінімальні стандарти» слід використовувати на кожному етапі гуманітарної діяльності, від підготовки та планування на випадок надзвичайних ситуацій до реагування та раннього відновлення. Вони підтримують підзвітність між гуманітарними працівниками та постраждалим населенням шляхом (а) досягнення згоди щодо якості допомоги, яку слід очікувати та відстоювати, й (б) сприяння впровадженню механізмів зворотного зв'язку та звітності.

Як були розроблені стандарти та на чому вони засновані?

Перше видання «Мінімальних стандартів» було опубліковано у 2012 році, щоб задовольнити потребу в загальній структурі та узгодженості щодо мінімальних стандартів якості захисту дітей у гуманітарній діяльності. Видання 2019 року оновлює оригінальний довідник останніми дослідженнями, досвідом і найкращими практиками в галузі. Це, наприклад, факти проекту INSPIRE: Сім стратегій подолання насильства щодо дітей. Попри те, що видання 2019 року значно вдосконалене, все ще є нестача наукових досліджень впливу втручань у галузі захисту дітей в гуманітарних ситуаціях. Таким чином, стандарти однаково міцно ґрунтуються на досвіді практиків у різноманітних контекстах.

Стандарти переглядалися протягом 24 місяців, що охоплювало численні перегляди проєктів стандартів фахівцями із захисту дітей та іншими гуманітарними працівниками. Консультаційні заходи були проведені в 17 різних країнах на національному та місцевому рівнях. Самі стандарти були написані понад 50 фахівцями-практиками, які мають певні знання та досвід у загальній або тематичній галузі. Загалом до перегляду стандартів долучилися понад 1900 осіб.

Що означає «мінімальні» стандарти?

Ці стандарти встановлюють спільну планку щодо того, якою є адекватна якість заходів із захисту дітей у гуманітарних умовах. Ступінь дотримання стандартів на практиці залежатиме від низки факторів, у тому числі:

- наявності доступу до постраждалого населення;
- рівня співпраці з боку відповідних органів влади;
- рівня незахищеності в місцевому контексті;
- систем, що діяли до кризи.

Поетапний підхід до досягнення рівня, визначеного у стандартах, може бути необхідним, якщо є обмежені можливості та ресурси для захисту дітей та термінові й швидко змінювані потреби у захисті дітей. Якщо стандарти не можуть бути досягнуті, вони все одно застосовуються як універсальні узгоджені еталони й можуть використовуватися для встановлення амбітних довгострокових цілей.

Ці стандарти дозволяють гуманітарним агентам висвітлити прогалини в масштабах або якості реагування на проблеми захисту дітей та інвестиціях

або умовах, необхідних для усунення цих прогалин.

Міжнародно-правова база захисту дітей у гуманітарній діяльності

«Мінімальні стандарти» ґрунтуються на міжнародно-правовій базі, яка визначає зобов'язання держав щодо своїх громадян та інших осіб на їхній території. Ця база охоплює міжнародне право у галузі прав людини, гуманітарне право та право щодо біженців. *Конвенція про права дитини (КПД)* є основним міжнародно-правовим документом з прав людини, на якому ґрунтуються «Мінімальні стандарти». (Див. Додаток 2: Відповідні правові документи.) Усі діти в гуманітарних умовах мають право на повний захист і дотримання їхніх прав без дискримінації. Крім того, міжнародне право надає дітям-біженцям, дітям внутрішньо переміщеним особам та мігрантам право на належний захист і гуманітарну допомогу.

Як ці стандарти пов'язані з іншими гуманітарними стандартами?

«Мінімальні стандарти» – це технічні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності, які пов'язані з іншими гуманітарними стандартами як частина системи стандартів.

Партнерство гуманітарних стандартів і стандарти проекту «Сфера» (Sphere)

Гуманітарна хартія, Принципи захисту, Основний гуманітарний стандарт і базові розділи Посібника «Сфера» є основою для роботи із захисту дітей у гуманітарних умовах і включені в систему «Мінімальних стандартів». Десять принципів «Мінімальних стандартів» включають чотири принципи захисту проекту «Сфера», чотири принципи з Конвенції про права дитини та два, які є специфічними саме для «Мінімальних стандартів». «Мінімальні стандарти» є супутніми стандартами до стандартів проекту «Сфера» і використовують ту саму структуру.

«Мінімальні стандарти» тісно пов'язані з іншими гуманітарними стандартами як частина Партнерства з гуманітарних стандартів. Станом на 2019 рік стандарти, які є частиною Партнерства з гуманітарних стандартів, включають:

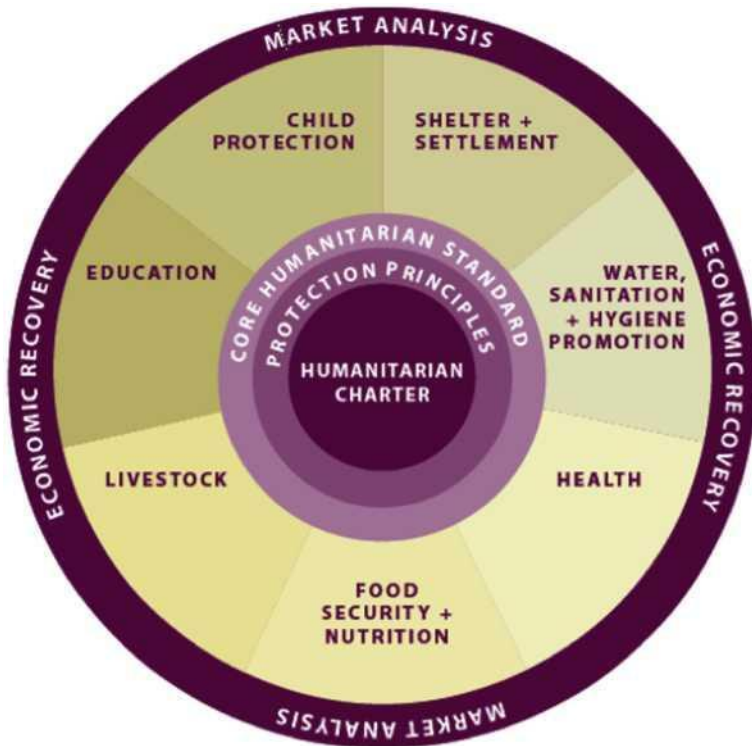
- *Довідник Sphere, а також Основний гуманітарний стандарт Sphere*

- *Інструкції та стандарти щодо надзвичайних ситуацій у тваринництві (LEGS): LEGS*
- *Мінімальні стандарти освіти: готовність, реагування, відновлення: Міжвідомча мережа освіти в надзвичайних ситуаціях (INEE)*
- *Мінімальні стандарти економічного відновлення (MERS): Мережа освіти та сприяння малим підприємствам (SEEP).*
- *Мінімальний стандарт для аналізу ринку (MISMA): Cash Learning Partnership (CaLP)*
- *Стандарти гуманітарної інклюзії для людей похилого віку та людей з інвалідністю: Консорціум з питань віку та інвалідності*

«Мінімальні стандарти» доповнюють, але відрізняються від таких важливих інструкцій і посібників, як:

- *Керівні принципи втручання щодо гендерного насильства в умовах гуманітарних ситуацій: зосередження на запобіганні та реагуванні на сексуальне насильство в умовах надзвичайних ситуацій, МПК;*
- *Керівні принципи МПК щодо психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій, МПК;*
- *Зобов'язання щодо підвітності постраждалому населенню, цільова група МПК з ААР/PSEA;*
- *Професійні стандарти роботи в галузі захисту, МКЧХ;*
- *Посібник УВКБ ООН з надзвичайних ситуацій, УВКБ ООН;*
- *Глобальний кластер з питань захисту*

«Мінімальні стандарти», зокрема Основа 4: Стандарти для роботи в різних секторах, є частиною ширших заходів з інтеграції програм захисту і мають бути розглянуті під час їхнього впровадження. Подібним чином, *Професійний стандарт роботи в галузі захисту та Посібник УВКБ ООН із надзвичайних ситуацій* містять загальні вказівки щодо роботи із захисту під час гуманітарної діяльності, які відповідають «Мінімальним стандартам».

Market analysis – аналіз ринку; economic recovery – економічне відновлення; child protection – захист дітей; shelter + settlement – притулок + поселення; water, sanitation + hygiene promotion - сприяння санітарії + гігієні; health – здоров’я; food security + nutrition - продовольча безпека + харчування; livestock – тваринництво; education – освіта; core humanitarian Стандарт – Основний гуманітарний стандарт; protection Принципи – Принципи захисту; humanitarian charter – Гуманітарна хартія

Основний гуманітарний стандарт

Основний гуманітарний стандарт (CHS) визначає дев’ять зобов’язань, які організації та особи, залучені до гуманітарної діяльності, можуть використовувати для покращення якості та ефективності своєї роботи. Він також сприяє кращій підзвітності перед громадами та людьми, які постраждали від кризи. Кожне зобов’язання містить ключові дії та організаційні обов’язки, які застосовуються незалежно від сектора чи типу наданої допомоги. Деякі ключові дії та організаційні обов’язки більшою мірою залежать від віку та вразливості, але все це слід враховувати в будь-якому загальному організаційному підході до якості та підзвітності. Система перевірки CHS включає Індекс захисту від сексуальної експлуатації та насильства, який містить перелік заходів, яких організації повинні вжити, щоб (а) забезпечити дружні до дітей консультації та механізми зворотного зв’язку та (б) запобігати та реагувати на жорстоке поводження з дітьми з боку

гуманітарного персоналу. *Основний гуманітарний стандарт* відображений в Основі 1: Стандарти для забезпечення якісного реагування на проблеми захисту дітей. Використання відповідних технічних стандартів, таких як «Мінімальні стандарти», є частиною виконання Ключової дії 2.4 *Основного гуманітарного стандарту*.

Core humanitarian **Стандарт** – Основний гуманітарний стандарт; Humanitarian response is appropriate and relevant – Гуманітарне реагування є належним та відповідним; Humanitarian response is effective and timely – Гуманітарне реагування є ефективним і своєчасним; Humanitarian response strengthens local capacities and avoids negative effects – Гуманітарне реагування зміцнює місцевий потенціал і дозволяє уникнути негативних наслідків; Humanitarian responses is based on communication, participation and feedback – Гуманітарне реагування ґрунтується на спілкуванні, участі та зворотному зв'язку; Complains are welcomed and addressed – Скарги приймаються та розглядаються; Humanitarian response is coordinated and complementary – Гуманітарне реагування є скоординованим і взаємодоповнюваним; Humanitarian actors continuously learn and improve – Гуманітарні організації постійно навчаються та вдосконалюються; Staff are supposed to do their job effectively, and treated fairly and equitably – Персонал повинен виконувати свою роботу ефективно, а ставлення до нього має бути чесним та справедливим; Resources are managed and used responsibly for their intended purposes – Ресурси використовуються відповідально за призначенням; Humanity – Людність; Impartiality – Неупередженість; Neutrality – Нейтралітет; Independence – Незалежність; Communities and people affected by crisis – Громади та люди, які постраждали від кризи.

Як я можу використовувати «Мінімальні стандарти» у своєму контексті?

Загалом «Мінімальні стандарти» можна використовувати як на відомчому, так і на міжвідомчому рівнях у такий спосіб:

- планувати та розрахувати вартість гуманітарних втручань;
- встановлювати загальні та вимірні очікування щодо обсягу та якості послуг із захисту дітей;
- встановлювати спільні принципи між різними учасниками, наприклад, у рамках механізму координації заходів із захисту дітей;
- проводити моніторинг та оцінку якості та ефективності гуманітарних втручань;
- здійснювати та оцінювати розподіл фінансування;
- винаймати та навчати нових співробітників або партнерів;
- використовувати як інструмент для самонавчання та довідковий матеріал;
- розробляти плани підготовки;
- адвокувати питання захисту дітей;
- інформувати осіб, які приймають рішення, про принципи та пріоритети захисту дітей;
- посилювати здатність інших гуманітарних секторів захищати дітей.

Ці стандарти необхідно адаптувати або «контекстуалізувати» до відповідного контексту. Формулювання самого «Стандарту» не слід змінювати. Однак можна віддати пріоритет ключовим діям, додати нові ключові дії або видалити ключові дії, які не відповідають контексту. Цільові показники можуть бути адаптовані для забезпечення поетапного підходу до досягнення загальної кінцевої мети, як зазначено в «Мінімальних стандартах». Потрібне чітке обґрунтування зниження загальної мети. Завжди має існувати намір досягти мети «Мінімальних стандартів» або вищої мети в довгостроковій перспективі. Процес контекстуалізації стандартів розвиває потенціал працівників галузі захисту дітей так створює спільне розуміння потреб у захисті дітей і реагування у цьому контексті. Перегляньте вказівки щодо контекстуалізації «Мінімальних стандартів» на веб-сайті Альянсу захисту дітей у гуманітарній діяльності.

«Мінімальні стандарти» необхідно розповсюджувати та просувати, щоб усі, хто бере участь у захисті дітей, могли користуватися ними. Деякі запропоновані способи просування стандартів охоплюють:

- презентацію та обговорення «Мінімальних стандартів» у різних організаціях, групах та механізмах міжвідомчої координації;
- роботу з іншими гуманітарними секторами для адаптації та впровадження відповідних стандартів у їхні процеси;
- переклад «Мінімальних стандартів» відповідними місцевими

- мовами;
- організацію інструктажів та тренінгів щодо *«Мінімальних стандартів»*;
- створення інклюзивних, дружніх до дітей та громади матеріалів та повідомлень на основі *«Мінімальних стандартів»*;
- проведення вибіркового перевірок або більш систематичного огляду для моніторингу та покращення обізнаності та використання стандартів у вашому контексті.

Видання «Мінімальних стандартів» 2019 р.

Видання *«Мінімальних стандартів»* 2019 року є покращеною версією першого видання, яке було опубліковано у 2012 році. Покращення охоплюють:

- ширше визнання ролі місцевих агентів захисту дітей у гуманітарній діяльності;
- включення останніх доказів і передового досвіду;
- розширення видів співпраці між секторами;
- зосередження на розробці цілісних програм, яка ґрунтується на соціально-екологічній теорії;
- більша актуальність для біженців, переміщених осіб та мігрантів;
- більша актуальність для інфекційних захворювань;
- посилення уваги до запобігання жорстокому поводженню, зневазі, експлуатації та насильству;
- додаткова інтеграція ключових наскрізних питань, таких як допомога готівкою та ваучерами;
- покращені, більш вимірювані та більш реалістичні показники пріоритетів (з додатковими показниками, доступними онлайн).

Оригінальний текст з першої версії було збережено, де це можливо.

Що ми маємо на увазі, коли використовуємо термін «діти»?

У рамках *«Мінімальних стандартів»* термін «діти» стосується будь-якої особи віком до 18 років із групи населення, охопленої гуманітарною діяльністю. Гуманітарні організації повинні сприяти залученню дітей будь-якої статі, віку, з інвалідністю або без неї, а також адаптувати програми до здібностей і потреб дітей, що розвиваються. «Діти» це особи:

- будь-якого віку – раннього, середнього дитинства та підліткового віку;
- з різною сексуальною орієнтацією, гендерною

- ідентичністю/вираженням і сексуальними ознаками;
- переміщені;
- із будь-якого соціального та культурного середовища;
- які живуть в різних інтернатних закладах догляду.

Кожного разу, коли «діти» або «діти з групи ризику» згадуються в *«Мінімальних стандартах»*, ви повинні визначити, які саме діти серед населення можуть потребувати спеціалізованого охоплення або втручання, щоб належним чином забезпечити їх включення в програми захисту та реагування.

Постраждале населення, за визначенням, стикається з певним рівнем вразливості до ризиків, пов'язаних з кризою. Діти стикаються з додатковими та специфічними ризиками. Виявлення груп дітей, яким загрожує найбільший рівень ризику, розглядається в розділі оцінки Стандарту 4: Управління програмним циклом. Оцінка окремих ситуацій дітей викладена в Стандарті 18: Ведення випадку. Гуманітарні організації повинні завжди оцінювати добробут дітей, які:

- перебувають без супроводу та розлучені з родиною;
- мають інтелектуальні та фізичні вади;
- є одруженими та/або є батьками;
- є головою родини;
- пережили сексуальне насильство;
- були завербовані збройними силами чи групами або пов'язані з ними;
- є або ідентифікують себе як лесб'янки, геї, бісексуали, трансгендери або інтерсексуали;
- живуть або працюють на вулиці.

Які наскрізні питання слід враховувати при використанні стандартів?

Кожен стандарт у довіднику містить міркування щодо загальних факторів ризику та адаптивності. Нижче наведено ключові наскрізні питання, які були навмисно включені в цей посібник і повинні враховуватися в усіх гуманітарних заходах із захисту дітей. Див. Додаток 3: Ключові ресурси для наскрізних питань для ознайомлення з ключовими ресурсами, орієнтованими на захист дітей.

Підлітки

У *«Мінімальних стандартах»* «підлітки» – це діти віком 9-17 років. Ця вікова група поділяється далі на:

- **Передпідлітковий вік:** 9-10 років;
- **Ранній підлітковий вік:** 10-14 років;
- **Середній підлітковий вік:** 15-17 років.

Підлітковий вік є важливим періодом розвитку мозку, коли захисне середовище може сприяти майбутньому успіху дітей і навіть пом'якшити вплив негараздів у молодшому дитинстві. У деяких контекстах визначення підліткового віку охоплює осіб віком 18-24 років, які називають «пізньою юністю». Однак Конвенція про права дитини, на якій ґрунтуються *«Мінімальні стандарти»*, визначає цих дітей як тих, хто молодше 18 років. Тому *«Мінімальні стандарти»* не спрямовані на старших підлітків.

Гуманітарні організації повинні враховувати конкретні перспективи та потреби підлітків як під час роботи з громадськістю, так і під час розробки програм. Запровадження програми на базі шкіл та груп на рівні громади не завжди може охопити підлітків. Підлітки можуть не хотіти брати участь у «дитячій діяльності», і вони можуть вважатися недостатньо зрілими або дорослими, щоб брати участь у прийнятті рішень під керівництвом дорослих і діяльності на рівні громади. Гуманітарні організації повинні зосереджуватися на здібностях підлітків та їхньому внеску в гуманітарну допомогу на додаток до їхніх потреб. Підлітки можуть зіткнутися з такими віковими факторами ризику, як підвищена ризикована поведінка або сексуальне та гендерне насильство.

Грошова та ваучерна допомога

Використання грошової та ваучерної допомоги (CVA) стає все більш популярним способом надання гуманітарної допомоги. Попри те, що доказова база все ще розвивається, допомога готівкою та ваучерами може сприяти зниженню ризиків захисту дітей та кращому реагуванню на них. Наприклад, допомога грошима та ваучерами може бути використана, щоб підтримати сім'ї або громади у задоволенні потреб дітей і запобігти експлуатації або киданню школи. Потенційний вплив грошової та ваучерної допомоги на добробут та захист дітей, у тому числі підлітків, необхідно враховувати при плануванні заходів. Допомога грошима та ваучерами має надаватися без дискримінації. Наприклад, відсутність реєстрації народження чи інших документів, що посвідчують особу, не може бути перешкодою для отримання допомоги. Слід провести оцінку, щоб зменшити будь-які потенційні ризики. Конкретні міркування щодо використання допомоги готівкою та ваучерами в окремих сферах захисту дітей розглядаються у відповідних стандартах.

Торгівля дітьми

Діти ризикують стати жертвами торгівлі через фактори, які можуть погіршитися під час гуманітарної кризи, такі як бідність, відсутність освіти та дискримінація. Торгівці людьми можуть націлюватися на дітей, оскільки їх легше піддавати експлуатації як фізично, так і емоційно. Вони також можуть вести переговори з опікунами дитини, щоб вони погодилися на дії, які є експлуаторськими та рівноцінними торгівлі людьми. Дитина не може добровільно або з власної волі вступити в угоду про торгівлю людьми, навіть якщо член сім'ї погоджується. Діти, які стали жертвами торгівлі людьми, потребують спеціального захисту під час надзвичайних ситуацій, а не кримінальної відповідальності. Співробітники з питань захисту дітей можуть допомогти запобігти торгівлі людьми, надаючи підтримку дітям на рівні сім'ї та громади. Діти, які стали жертвами торгівлі людьми, часто потребують довгострокової багатосекторальної підтримки. Хоча торгівля людьми є особливим ризиком, у більшості випадків вона здійснюється з метою сексуальної експлуатації, дитячої праці або залучення дітей до збройних сил чи озброєних груп. Тому торгівля людьми була інтегрована у відповідні стандарти, а не є окремим стандартом.

Діти з інвалідністю

За оцінками ООН, близько 10% дітей у всьому світі мають певну форму інвалідності. Термін «діти з інвалідністю охоплює тих, хто має тривалі фізичні, психосоціальні, інтелектуальні або сенсорні (зору та слуху) порушення.

Ці порушення можуть призвести до фізичних, комунікаційних або соціокультурних бар'єрів, які обмежують їх рівноправну участь у житті суспільства. Це наражає їх на більший ризик в умовах гуманітарних ситуацій. Діти з інвалідністю мають такі ж права, як і всі діти. Усі гуманітарні організації несуть відповідальність за повагу, підтримку та просування цих прав. Гуманітарні організації повинні визначати та усувати ризики та бар'єри, які заважають дітям з інвалідністю мати рівний доступ до товарів, послуг, простору та інформації. Об'єкти та послуги мають бути розроблені для максимально можливого доступу та використання всіма дітьми та повинні бути пристосованими для дітей з інвалідністю. Протягом усього програмного циклу гуманітарні організації повинні аналізувати взаємозв'язок між інвалідністю та іншими факторами ризику (такими як дівчата з інвалідністю, діти з інвалідністю, які живуть в інтернатних закладах тощо). Завжди актуально та необхідно проводити якісну розбивку даних за інвалідністю, оскільки діти з інвалідністю присутні в будь-якому контексті.

Реєстрація актів цивільного стану

Організації із захисту дітей та інші гуманітарні організації відіграють важливу роль у просуванні та підтримці реєстрації актів цивільного стану, оскільки вони працюють з дітьми, сім'ями та громадами. Цивільна реєстрація може пом'якшити ризики, пов'язані із захистом дітей, і сприяти реагуванню на конкретні випадки захисту дітей та судовому переслідуванню. Реєстрація актів цивільного стану включає реєстрацію народжень, смертей, шлюбів, розлучень тощо з метою захисту прав дітей і дорослих та веденню статистики населення. Реєстрація народження особливо важлива для захисту дітей. Вона документує особу дітей, гарантує доступ до послуг і перевіряє вік, щоб захистити дітей від експлуатації тощо.

Раннє дитинство

Раннє дитинство – це період швидкого розвитку мозку й фізичного зростання дітей. Ранній досвід дитини впливає на те, як її мозок розвивається та адаптується до навколишнього середовища, і має наслідки протягом усього життя для навчання, стійкості та фізичного й психічного здоров'я. Інвестиції в раннє дитинство є більш ефективними та менш витратними, ніж розв'язання проблем на пізнішому етапі, тому конкретні міркування для цієї вікової групи завжди слід включати в заходи щодо захисту дітей.

Раннє дитинство можна розбити на наступні етапи:

- **Немовлята та діти раннього віку:** 0-2 роки;
- **Дошкільнята:** 3-5 років;
- **Діти молодшого шкільного віку:** 6-8 років.

Втручання мають бути спрямовані на майбутніх батьків і підтримувати турботливі взаємодії між дітьми та їхніми батьками або іншими постійними опікунами. Цю вікову групу не завжди можна охопити шкільними втручаннями. Для всіх гуманітарних втручань слід оцінювати вплив на догляд за дітьми.

Міркування щодо середовища

Середовище, в якому живуть діти, значною мірою впливає на їхнє здоров'я, добробут та захист. Катастрофи, зміна клімату, шум і забруднення повітря можуть зробити дітей і сім'ї більш уразливими, оскільки вони можуть призвести до вимушеного переміщення та міграції, гендерної нерівності, наявності засобів до існування та загрози здоров'ю, або погіршити вже існуючу ситуацію.

Гуманітарна діяльність впливає на середовище як прямо, так і опосередковано. Розроблення програм має охоплювати оцінку можливих ризиків для середовища, а потім має визначити засоби зниження цих ризиків. Розроблення програм у галузі захисту дітей має мінімізувати вплив на навколишнє середовище в усіх сферах розробки програми, включаючи транспорт, процеси закупівель, вибір місця та ресурсів.

Розробка програм із захисту дітей також може:

- підвищити рівень обізнаності дітей, сімей і громад щодо проблем навколишнього середовища;
- підтримати організовану або орієнтовану на дітей адвокацію щодо кліматичної кризи та захисту навколишнього середовища;
- забезпечити підтримувальні програми та психосоціальні заходи, які можуть підвищити стійкість дітей до потенційних і реальних екологічних криз.

Гендер

Гендер відіграє вирішальну роль у тому, як ставляться до дітей і як поважаються їхні права в сім'ях і громадах. Гендерні норми суспільства впливають на різний досвід, потенціал і ризики для дівчат і хлопців. Ці «гендерні норми» також впливають на дітей з небінарною гендерною ідентичністю чи статевими ознаками, наприклад тих, хто ідентифікує себе як лесбійнок, геїв, бісексуалів чи трансгендерів або є інтерсексуалами. Наявна раніше гендерна нерівність, як правило, посилюється під час гуманітарної кризи. Наприклад, дівчата стикаються з більшим ризиком дитячих шлюбів, а хлопчики можуть бути більш вразливими до примусового вербування. Трансгендерні діти можуть піддаватися більшому ризику упереджень, стигми, насильства або труднощів у доступі до гуманітарних послуг. Аналіз ризиків і життєстійкість дітей, пов'язаних зі статтю, слід проводити протягом усього програмного циклу. Гендер також впливає на сімейну динаміку та умови догляду за дітьми. Втручання повинні:

- бути чутливим до основних причин гендерної дискримінації та нерівності;
- уникати зміцнення або продовження гендерно нерівних відносин;
- підтримувати гендерну рівність, коли це можливо.

Спалахи інфекційних захворювань

Під час таких епідемій, як холера чи лихоманка Ебола, діти особливо схильні до ризику з трьох причин:

- вони мають особливу сприйнятливості до інфекції.
- спалахи можуть послабити їхнє захисне середовище (наприклад, втраता одного з батьків або закрита школа).

- заходи, що застосовуються для контролю за поширенням хвороби, можуть збільшити ризик для дітей.

Організації захисту дітей та інші гуманітарні організації повинні проаналізувати вплив спалаху захворювання на добробут і захист дітей, сімей і громад. Особливої уваги потребують хвороби, які потребують карантину та/або ізоляції. Відповідні стандарти включають додаткові дії або адаптації, які можуть бути необхідними для заходів із захисту дітей у місцях спалаху інфекційних захворювань.

Розробка програм з надання послуг мобільними бригадами

Надання послуг мобільними бригадами може знадобитися для доступу до населення у важкодоступних районах або для надання альтернатив в умовах обмежених ресурсів. Вони можуть бути особливо актуальними для дітей-біженців, дітей-мігрантів або інших мобільних груп населення. (Див. Умови для біженців, внутрішньо переміщених осіб та мігрантів.) Ці програми захисту дітей у гуманітарних умовах можуть бути розгорнуті як самостійні групи або як частина багатосекторальних мобільних бригад. Послуги захисту дітей можуть включати:

- виявлення найбільш уразливих дітей;
- реєстрацію;
- спеціалізовані напрямки допомоги (наприклад, здоров'я, харчування);
- документування та пошук дітей без супроводу або дітей розлучених з родиною;
- невідкладну альтернативну допомогу;
- першу психологічну допомогу та психосоціальну підтримку;
- мобільну дитячу та молодіжну діяльність;
- пряму допомогу та її розподіл.

Мобільні бригади також можуть надавати біженцям, внутрішньо переміщеним особам і мігрантам точну інформацію про їхні права, доступні послуги та допомогу, а також шляхи доступу до захисту.

Профілактика

Профілактичні заходи в першу чергу спрямовані на запобігання шкоди дітям. Дії реагування спрямовані на задоволення потреб дітей, які вже постраждали. Обидва типи дій є взаємодоповняльними. Запобіжні дії можуть і повинні здійснюватися як на етапі підготовки, так і на етапі реагування. Деякі заходи стосуються як профілактики, так і реагування одночасно (наприклад, підтримка батьківських навичок).

Профілактика зменшує або усуває фактори ризику; сприяє розвитку захисних

факторів на індивідуальному, сімейному, громадському та суспільному рівнях; і зменшує зловживання, нехтування, експлуатацію та насильство. Профілактика функціонує на трьох рівнях:

- **Первинна профілактика:** розглядає першопричини ризиків захисту дітей серед населення;
- **Вторинна профілактика:** спрямована на конкретне джерело ризиків та/або вразливості окремої дитини;
- **Профілактика на третьому рівні:** зменшує довгострокові наслідки шкоди та ймовірність того, що дитина, яка вже зазнала жорстокого поводження, нехтування, експлуатації чи насильства, знову зазнає шкоди.

Докази доводять, що запобігання є економічно ефективнішим, ніж реагування. Профілактика іноді ігнорується в рамках гуманітарної допомоги, але вона має важливе значення для усунення основних причин жорстокого поводження, зневаги, експлуатації та насильства. Профілактичні заходи є найефективнішими, якщо плануються та впроваджуються у співпраці з іншими секторами для цілісного задоволення потреб дітей. Ключові дії, спрямовані на запобігання в рамках стандартів, позначені іконкою «профілактика».

Біженці, внутрішньо переміщені особи та мігранти

Діти, які є біженцями, внутрішньо переміщеними особами, мігрантами або особами без громадянства, стикаються з підвищеним ризиком жорстокого поводження, зневаги, експлуатації та насильства. Це потребує особливого усвідомлення та реагування з боку гуманітарних установ. Діти, які є біженцями, внутрішньо переміщеними особами, мігрантами або особами без громадянства, мають такі ж права, як і всі діти, і держави зобов'язані захищати їх незалежно від статусу. Законодавчі, політичні та практичні перешкоди, а також дискримінація можуть призвести до того, що діти-біженці, внутрішньо переміщені особи, мігранти або особи без громадянства (а) не матимуть доступу до основних послуг або (б) стикатимуться з імміграцією, затриманням, відсутністю свободи пересування, ксенофобією чи виключенням. Крім того, кожна група має конкретні правові рамки, права та потреби, які необхідно зрозуміти та розглянути при реагуванні (визначення наведено у Додатку 1: Глосарій).

Кризи, пов'язані з біженцями, регулюються сукупністю законів про біженців, включаючи Конвенцію про біженців 1951 року та Протокол до неї 1967 року, які надають особливий захист біженцям. Статус біженця дає людині низку прав, включаючи право не бути відправленим назад до країни походження (принцип невидворення). Такий захист також поширюється на шукачів притулку. Коли біженці повертаються до своєї країни походження, їх називають «репатріантами» та вони потребують спеціальної підтримки для реінтеграції. Таким чином, робота з біженцями в кризових ситуаціях включає

конкретні правові рамки, міркування та процедури, які мають наслідки для практиків у таких сферах, як координація, робота з урядами та законодавчі рамки, збір даних та управління інформацією, процеси реєстрації, визначення статусу біженця та довгострокові рішення. Для них застосовуються спеціальні вказівки УВКБ ООН.

Уряди несуть основну відповідальність за забезпечення захисту внутрішньо переміщених осіб. У контексті, коли уряд не в змозі або не бажає задовольнити потреби та забезпечити підтримку, можна звернутися до міжнародної гуманітарної спільноти.

Діти «без громадянства» не вважаються громадянами жодної держави. Цей статус робить їх надзвичайно вразливими.

Деякі діти, які покинули свої домівки, можуть залишитися без супроводу або розлучитися зі своїми родинами до, під час або після подорожі. Гуманітарні організації, які працюють з дітьми без супроводу, розлученими з родиною або дітьми, що перебувають в процесі міграції, повинні будувати координувати свою роботу через кордони. У стандарти включені конкретні міркування, які стосуються біженців, внутрішньо переміщених осіб, мігрантів та осіб без громадянства або суміші цих категорій. (У *«Мінімальних стандартах»* не використовується термін «діти в процесі міграції», але наявні рекомендації та докази щодо розроблення програм для «дітей в процесі міграції» залишаються актуальними.)

Усі діти, які є біженцями, внутрішньо переміщеними особами, мігрантами або особами без громадянства, мають право на відповідне, стійке («тривале») рішення відповідно до їхніх найкращих інтересів. Для внутрішньо переміщених дітей довгострокова мета є виконаною, коли вони більше не потребують особливого захисту чи допомоги, пов'язаної з їхнім переміщенням, і можуть користуватися своїми правами без дискримінації через своє переміщення. Для дітей без громадянства довгострокова мета виконана, коли вони набули громадянства і можуть користуватися всіма правами та обов'язками своїх співгромадян на рівних засадах і без дискримінації за ознакою їхньої національності.¹ Усі діти, відповідно до свого віку та рівня зрілості, повинні мати право голосу у вирішенні того, який варіант для них найкращий.²

Міський контекст

У містах часто наявні багато послуг із захисту дітей та базових послуг. Однак доступ до них може бути ускладненим через брак інформації та фінансових ресурсів, а також наявність маргіналізації та дискримінації. У міському контексті суб'єкти, які займаються захистом дітей, повинні охоплювати всі групи дітей під час оцінки, збору даних, впровадження, моніторингу та

¹ Структура УВКБ ООН, див. примітку 22, стор. 29.

² CRGC, див. примітку 16, стор. 25.

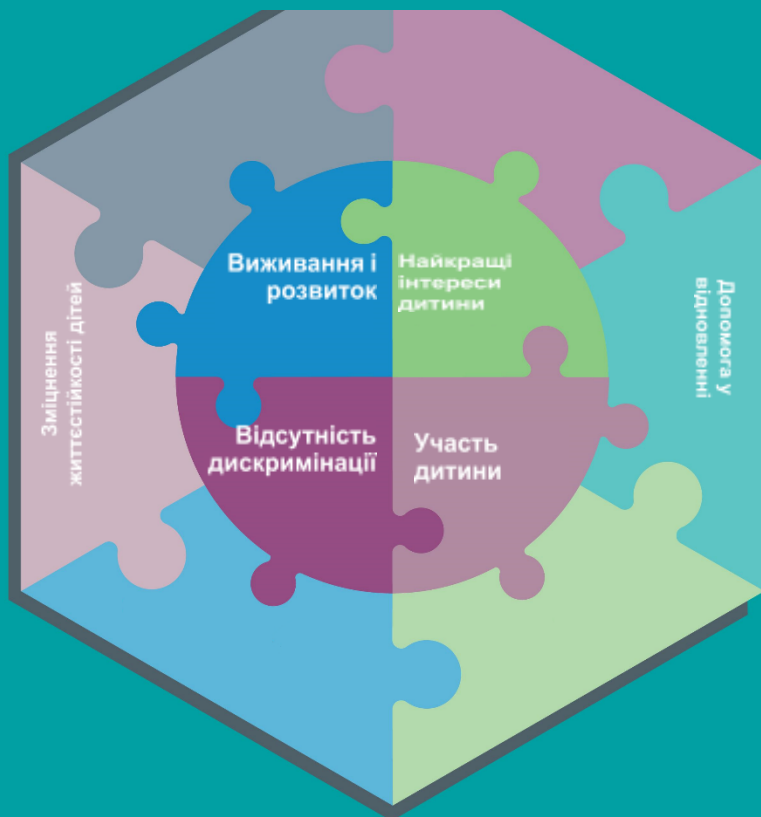
оцінювання. Для розробки принципів оцінювання можуть знадобитися творчі методи збору даних. «Домогосподарство» не завжди представлятиме окрему сім'ю, тому натомість слід рахувати кожну дитину в домогосподарстві. Суб'єкти захисту дітей повинні:

- підтримувати доступ дітей до інформації, ідентифікації та перенаправлення;
- впроваджувати гнучку структуру розробки програм, яка може врахувати різну кількість і тип дітей;
- координувати зусилля з місцевою владою.

ПРИНЦИПИ

ПРИНЦИПИ

Принципи в цьому розділі є ключовими до застосування та досягнення стандартів. Їх слід завжди використовувати та надавати разом зі стандартами. Принципи 1-4 є ключовими принципами, встановленими *Конвенцією про права дитини (КПД)*, і застосовуються до всіх гуманітарних дій. Принципи 5-8 – це принципи захисту з *Посібника Sphere 2018*, і вони перераховані тут із конкретними посиланнями щодо галузі захисту дітей. Принципи 9-10 стосуються *Мінімальних стандартів захисту дітей у гуманітарній діяльності*.

Принципи

Принцип 1: Вживання і розвиток

Стимуляція та прихильність, які виникають у передбачуваних, піклувальних стосунках, мають вирішальне значення для всіх аспектів розвитку немовляти та маленької дитини. Гуманітарні організації повинні враховувати вплив як надзвичайної ситуації, так і процесу реагування на (а) реалізацію права дітей на життя та (б) фізичний, психологічний, емоційний, соціальний і духовний розвиток дітей. Необхідно підтримувати дітей у використанні їхніх власних сил і життєстійкості, щоб максимізувати їхні можливості для вживання та розвитку під час гуманітарних криз.

Принцип 2: Недискримінація та інклюзія

Згідно з міжнародним правом, держави зобов'язані поважати права дітей і забезпечувати те, щоб усі діти на їхній території могли реалізувати свої права без дискримінації. Це охоплює заборону всіх форм дискримінації при здійсненні прав згідно з Конвенцією та вимогу до держав вживати активних заходів для забезпечення рівних можливостей для всіх дітей користуватися своїми правами. Часом це також може вимагати вжиття позитивних заходів для виправлення ситуації реальної нерівності. Це включає повагу до гідності, різноманітності та прийняття всіх дітей.

Діти не повинні зазнавати дискримінації за ознакою статі, сексуальної орієнтації, віку, інвалідності, національності, імміграційного статусу чи будь-якої іншої причини. Причини та методи прямої чи непрямої дискримінації та відчуження необхідно виявляти та усувати на випередження. Гуманітарні працівники повинні знати про власні цінності, переконання та несвідомі упередження щодо дитинства та ролі дитини й сім'ї. Це допоможе гуманітарним працівникам уникати нав'язування своїх переконань і несвідомих упереджень дітям у спосіб, який позбавляє дітей їхніх прав.

Відчуження та дискримінація негативно впливають на розвиток дітей, запобігаючи:

- здійсненню та користуванню своїми правами;
- їхній значущій участі;

- їхньому доступу до можливостей і ресурсів.

Дискримінація також підвищує ризик для дітей щодо усіх форм жорстокого поводження, зневаги, експлуатації та насильства. Гуманітарні кризи та реагування на них можуть посилити дискримінацію, підвищити наявний рівень відчуження та створити нові рівні відчуження.

Гуманітарні кризи та реагування на них також можуть запропонувати можливості до позитивних змін, якщо підходити до них обдумано та цілеспрямовано. Дискримінації та відчуженню можна запобігти, покінчити з ними або, принаймні, пом'якшити їх. Гуманітарні співробітники повинні (а) виявляти та контролювати наявні та нові моделі дискримінації та відчуження й (б) боротися з ними під час розробки та впровадження програм з реагування. Існує також потреба відстоювати доступ усіх дітей, незалежно від статі, віку, інвалідності, етнічної приналежності, релігії, національності, статусу переміщеної особи чи іншого аспекту різноманітності, до систем захисту дітей та інших послуг.

Принцип 3: Участь дітей

Гуманітарні працівники повинні надати дітям час і простір для реальної участі в усіх рішеннях, які їх стосуються, у тому числі під час підготовки до надзвичайних ситуацій та реагування. Заохочення та підтримка їхньої участі означає виконання зобов'язань щодо прав людини. Також можна очікувати додаткових переваг і результатів. Участь живить надію, яка дає дітям можливість думати про можливість позитивних змін. Діти можуть працювати над позитивними змінами, беручи участь у процесах прийняття рішень відповідно до своїх здібностей і рівня незалежності. Можливість взяття на себе відповідальності та прийняття рішень допомагає дітям розвивати почуття причетності та справедливості. Участь посилює відповідальність.

Хоча всі діти можуть реалізувати своє право на участь, воно матиме різні форми залежно від гендеру, віку, способу спілкування, рівня зрілості, контексту, безпеки тощо. Гуманітарні організації повинні завжди:

- Підтримувати та сприяти участі дитини, відповідно до рівня її розвитку;
- Ділитись з дітьми повноваженнями у прийнятті рішень;
- Бути чутливими до того, як участь дітей може змінити ролі та/або баланс сил у сім'ї чи громаді;
- Заохочувати участь дітей відповідно до [Принципу 4: Найкращі інтереси дитини](#) та [5: Не нашкодь](#).

Основні вимоги до ефективної та етичної участі дітей мають застосовуватися до будь-якого процесу, в якому беруть участь діти. Це

означає, що дітям із різноманітним досвідом (незалежно від гендеру, віку чи інвалідності) слід підтримувати можливість вільно та безпечно ділитися своїми поглядами. Гуманітарні організації повинні поважати погляди дітей, серйозно ставитися до дітей та їхніх думок і сприяти внеску дітей для інформування процесів прийняття рішень.

Існує різниця між запитом у дітей інформації, яка потрібна гуманітарним організаціям, і підтримкою права дітей брати участь у процесах або рішеннях, які впливають на їхнє життя. Завжди перевіряйте мотиви, підходи та потенційні ризики, коли залучаєте дітей. Участь завжди має бути добровільною та за наявності інформованої згоди як дітей, так і їхніх батьків/опікунів. Гуманітарні організації повинні прагнути забезпечити підзвітність і стежити за дітьми за їхньої участі у будь-яких процесах.

Принцип 4: Найкращі інтереси дитини

Діти мають право на те, щоб їхні найкращі інтереси були оцінені та враховані як першочергове міркування в усіх діях чи рішеннях, які їх стосуються, як у державній, так і в приватній сферах. Термін «найкращі інтереси дитини» широко описує добробут дитини. Такий добробут визначається різними індивідуальними обставинами (такими як гендер, вік, рівень зрілості та досвід) та іншими факторами (такими як наявність або відсутність батьків, якість стосунків між дитиною та сім'єю/опікуном) та інші ризики чи можливості.

Існує три аспекти концепції найкращих інтересів. Це:

- **Базове право дитини:** діти мають право на те, щоб їхні найкращі інтереси були оцінені та враховані в першу чергу;
- **Правовий принцип:** якщо законодавче положення допускає декілька тлумачень, має бути обрано таке тлумачення, яке найбільше відповідає найкращим інтересам дитини;
- **Правило процедур:** щоразу, коли рішення стосується дитини, групи дітей або дітей загалом, процес прийняття рішення повинен (а) оцінити можливий вплив рішення на відповідну дитину (дітей) та (б) показати, що право дітей на те, щоб їхні найкращі інтереси були оцінені та враховані як першочергові, було чітко виконане.

Під час розробки, реалізації, моніторингу й коригування усіх гуманітарних програм і втручань слід керуватися принципом найкращих інтересів дитини, і регулярно переглядати його.

Принцип найкращих інтересів поширюється на всіх дітей без дискримінації,

незалежно від того, чи є вони громадянами, шукачами притулку, біженцями, внутрішньо переміщеними особами, мігрантами чи особами без громадянства. Це стосується будь-якого контексту, навіть гуманітарної кризи. Цей принцип також застосовується незалежно від того, чи перебувають діти зі своїми батьками/опікунами, або без супроводу чи є розлученими з батьками/опікунами.

Принцип найкращих інтересів однаково застосовується до державних і приватних установ соціального забезпечення, судів, адміністративних або законодавчих органів. Гуманітарні працівники повинні підтримувати державних діячів у створенні процедури забезпечення найкращих інтересів, яка заснована на наявних національних механізмах, де це можливо. Коли гуманітарні організації приймають рішення щодо окремих дітей, для підтримки цього принципу слід застосовувати узгоджені процедурні гарантії.

Яким би не був механізм і скрізь, де це можливо, діти повинні брати активну участь у визначенні своїх найкращих інтересів. Ключовими стратегіями залучення дітей є:

- Надання інформації дітям;
- Заохочення дітей висловлювати свої занепокоєння;
- Належна увага до поглядів дітей і батьків або опікунів під час прийняття рішень.

Принципи 5: Сприяти безпеці, дотриманню гідності й прав людей і уникати спричинення їм подальшої шкоди

«Гуманітарні організації вживають заходів для зменшення загальних ризиків і вразливості людей, а саме потенційно негативних наслідків гуманітарних програм.»

— *Посібник Sphere, 2018 рік*

Ефективна гуманітарна діяльність вимагає розуміння ризиків захисту дітей у будь-якому контексті. Необхідно:

- Проводити постійний партисипативний аналіз ризиків;
- Підтримувати системи моніторингу та звітності, які стосуються ризиків захисту дітей, вразливості та механізмів подолання;
- Знати очікувану поведінку та соціальні норми для всіх дітей.

Під час планування втручань місце, час, транспорт, санітарні умови тощо мають відповідати контексту, щоб забезпечити доступність та інклюзивність.

Гуманітарна допомога повинна надаватися таким чином, щоб зменшити ризики, з якими можуть зіткнутися люди, і дати їм можливість гідно задовольнити свої потреби. Погана розробка й реалізація можуть призвести до ненавмисних, негативних ризиків, таких як вербування дітей, викрадення або розлучення з родиною (*Посібник Sphere, 2018*). Розробка програми покращується завдяки врахуванню власного досвіду дітей. Гуманітарні організації повинні поміркувати над тим, як відповідні проблеми раніше вирішувалися дітьми, сім'ями, громадами та владою, і як криза вплинула на ці стратегії та поведінку.

Допомога має надаватися в середовищі, яке не наражає людей на фізичну небезпеку, насильство чи жорстоке поводження. Організації повинні надавати інклюзивні послуги та підтримку. Обмеження втручання окремими категоріями дітей або сімей може стимулювати ризики, такі як розлучення з родиною або вербування. Гуманітарні організації повинні:

- Розуміти наявні системи захисту дітей та інші системи й розвивати їх;
- Гарантувати конфіденційність та інформовану згоду дітей щодо будь-яких чутливих питань;
- Забезпечувати дотримання стандартів захисту даних щодо збору та обміну персональною інформацією про окремих дітей, у тому числі дітей з інвалідністю, на міжвідомчому рівні;
- Визнати, що діти, народжені під час кризи, мають меншу ймовірність бути юридично зареєстрованими, а тому стикаються з відповідними ризиками захисту; і
- Проводити систематичний моніторинг втручань, щоб гарантувати, що діти, в тому числі діти з інвалідністю, не наражаються на додаткові ризики чи шкоду.

Гуманітарна спільнота має розробити та дотримуватися протоколів захисту, включаючи протоколи захисту дітей, які мають доступні процедури та механізми для звітування та розгляду підозрілих порушень. Ключовим кроком для підтримки здатності людей захищати себе є сприяння змістовній і безпечній участі дітей. (Див. [Принцип 3](#).)

Принцип 6: Забезпечити доступ до неупередженої допомоги відповідно до потреб і без дискримінації

«Гуманітарні організації виявляють перешкоди доступу до допомоги та вживають заходів для забезпечення її надання пропорційно потребам і без

дискримінації.»

— *Посібник Sphere, 2018 рік*

«Дітям, які її потребують, їхнім сім'ям та опікунам... не відмовляють у наданні допомоги, а гуманітарним організаціям надається доступ за необхідності для відповідності стандартам.»

— *Посібник Sphere, 2018 рік*

Недискримінація настільки важлива, що є окремим принципом (**Принцип 2**) у *Мінімальних стандартах захисту дітей у гуманітарній діяльності*.

Гуманітарні працівники повинні використовувати гуманітарні принципи та відповідні закони, щоб оскаржувати будь-які дії, які навмисно позбавляють дітей та їхні родини їхніх основних потреб. Це включає використання мови та методів, орієнтованих на дитину:

- Моніторинг доступу дітей та їхніх родин до послуг і процесів прийняття рішень;
- Виявлення та усунення бар'єрів;
- Надання всім зацікавленим сторонам відповідної інформації.

Також важливо визначити та усунути перешкоди, які заважають дітям-біженцям, внутрішньо переміщеним особам, мігрантам та особам без громадянства отримати доступ до основних послуг, забезпечуючи перекладачів чи культурних посередників, усуваючи або зменшуючи витрати, а також інформуючи дітей про те, які послуги доступні та де.

Там, де були виявлені моделі дискримінації або відчуження, гуманітарна спільнота має швидко скорегувати свої заходи, щоб забезпечити всім членам постраждалого населення доступ до допомоги. Для цього можуть знадобитися інноваційні та творчі способи охоплення ізольованих дітей, у тому числі дітей з інвалідністю.

Принцип 7:

Допомагати людям у подоланні фізичних і психологічних наслідків насильства, жорстокого поводження, примусу чи навмисного обмеження.

«Гуманітарні організації надають негайну та постійну підтримку тим, хто постраждав від порушень прав, включаючи перенаправлення до

додаткових служб, якщо це необхідно.»

— *Посібник Sphere, 2018 рік*

Цей принцип охоплює (а) вживання всіх розумних заходів для забезпечення того, щоб постраждале населення не зазнавало подальшого насильства, примусу чи обмеження та (б) підтримку власних зусиль дітей щодо відновлення їхньої безпеки, гідності та прав у їхніх громадах. Усі заходи (та учасники заходів) щодо захисту дітей мають бути спрямовані на те, щоб забезпечити дітей, сприяти зусиллям самих дітей і їхніх сімей залишатися в безпеці та зменшувати ризики для дітей. (Див. також «Мінімальні стандарти» 7-13, 15, 16 і 18.)

Принцип 8: Допомагати людям відстоювати їхні права (Sphere)

«Гуманітарні організації допомагають постраждалим громадам відстоювати їхні права за допомогою інформації та документації й підтримують зусилля з посилення дотримання прав.»

— *Посібник Sphere, 2018 рік*

Діти мають права. (Див. Стандарти 3 і 14.) Дії, які допомагають дітям відстоювати їхні права та отримати доступ до засобів правового захисту від уряду чи інших джерел, можуть включати:

- Надання інформації;
- Допомогу з документами (наприклад, сприяння реєстрації народження, підтримка сімей для заміни втрачених документів тощо);
- Допомогу в пошуку рішень.

Співробітники галузі захисту дітей та інші гуманітарні організації також повинні підтримувати інших (наприклад, батьків та опікунів), у намаганнях відстоювати права дітей від їхнього імені.

Загалом гуманітарні організації зобов'язані виступати за повну повагу до прав дітей і дотримання норм міжнародного права, що сприяє створенню міцнішого захисного середовища. Усі діти повинні мати доступ до рішень (таких як судові позови на місцевому, національному чи міжнародному рівнях) і вимагати законних прав (таких як спадщина чи реституція), які можуть вплинути на їхню здатність захистити себе та вимагати інших прав. Слід підтримувати дітей, щоб вони ставали інформованими та активними громадянами. Вони повинні:

- Знати свої права;
- Мати навички партисипативності;
- Набути впевненості в зборі та використанні інформації;
- Спілкуватися з іншими;
- Розуміти обов'язки уряду.

Принцип 9: Зміцнювати системи захисту

Діти рідко піддаються лише одному ризику захисту. Вразливість до одного ризику може зробити дитину більш уразливою до інших. У гуманітарних ситуаціях люди, процеси, закони, установи, можливості та поведінка, які зазвичай захищають дітей – системи захисту дітей – можуть стати слабкими або неефективними. Етап реагування може дати можливість розвинути та посилити багато рівнів і частин систем захисту дітей. Це вимагає системного підходу до зниження ризиків і реагування на нагальні потреби на відміну від втручання, пов'язаного з ризиком або конкретною проблемою.

Системне мислення, як правило, розглядає повний спектр проблем, з якими стикається дитина, їх першопричини та потенційні рішення. Системний підхід передбачає:

- виявлення першопричин;
- контекстуалізацію відповідей;
- зміцнення місцевого потенціалу;
- використання міжгалузевих підходів;
- впровадження заходів запобігання та реагування;
- співпрацю з усіма відповідними учасниками.

Системний підхід може служити різним цілям для задоволення унікальних потреб конкретного контексту. Системи захисту дітей побудовані не лише на окремих елементах, але й на зв'язках і взаємозв'язках між ними. Усі системи залежать від контексту та відображають норми та звичаї місця. У кожному контексті існують різні системи захисту дітей. Ці системи не статичні. Кожен суб'єкт гуманітарної діяльності впливає на ці системи, а системи впливають на гуманітарні об'єкти.

Необхідно зміцнити системи, щоб реагувати та адаптуватися до змін гуманітарних ситуацій. Гуманітарні умови можуть надати можливості для зміцнення систем захисту дітей шляхом підвищення якості та доступності послуг і впровадження інновацій у системи для покращення результатів захисту дітей. Там, де це доцільно, слід сприяти зв'язкам між формальними та неформальними аспектами систем. Це може включати поліцію, соціальних працівників, медичних працівників, служби захисту дітей, освітні служби, агенції сексуального та репродуктивного здоров'я, систему ювенальної

юстиції, служби психічного здоров'я тощо. Якщо національне законодавство не підтримує біженців, мігрантів, осіб без громадянства чи інших громадянам офіційних систем, важливо (а) знати про потенційну дискримінацію або відчуження, яких зазнають ці групи, і боротися з ними та (б) перенаправляти дітей із груп ризику або постраждалих до медичної допомоги.

У деяких контекстах збройні сили, групи чи інші недержавні суб'єкти можуть бути владою, і, таким чином, вони можуть впливати на системи в контексті, де вони діють. Якщо це доцільно, можливо та необхідно, нейтральні та неупереджені організації з належним досвідом можуть обговорювати питання захисту дітей з такими групами, а також їхні правові зобов'язання та ролі, пов'язані із захистом дітей.

Принцип 10: Зміцнити життєстійкість дітей у гуманітарній діяльності

Хоча дітей часто зображують як пасивних і залежних, вони, природно, є активними учасниками своїх сімей і громад. До кризи багато дітей мають сімейні обов'язки, приймають власні рішення та беруть участь у діяльності своїх шкіл чи груп однолітків. Вони намагаються впоратися з додатковими ризиками та тиском, які приносить криза, вирішуючи проблеми або звертаючись за підтримкою до членів сім'ї та інших, наприклад однолітків або релігійних лідерів.

Успіх дітей у вирішенні ситуації, що склалася, залежить від моделей ризику та захисних факторів у їхньому соціальному середовищі, а також від їхніх власних сил і здібностей. Уразливість виникає, коли дитина стикається з багатьма ризиками та має небагато захисних факторів, таких як проживання з турботливими батьками, наявність друзів, які підтримують її, і хороші навички пошуку допомоги. Життєстійкість виникає, коли дитина має достатньо захисних факторів, як індивідуальних, так і середовищних, щоб подолати дистрес, викликаний факторами ризику. Діти з такими сильними сторонами, як хороші навички розв'язання проблем, часто здатні відносно добре справлятися з кризовим середовищем і приймати рішення, які підтримують добробут їх самих, їхніх сімей і однолітків.

Однією з цілей гуманітарних організацій є розвиток власних сильних сторін дітей шляхом усунення або зменшення факторів ризику та посилення захисних факторів, які підтримують і стимулюють життєстійкість. Участь є ключем до розвитку життєстійкості. Розроблені програми повинні активно зміцнювати життєстійкість, знижувати ризики та підтримувати позитивні відносини між дітьми, сім'ями та громадами.

Список посилань

- *'Конвенція про права дитини', Генеральна Асамблея ООН, 1989.*
- *Посібник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування, Асоціація Sphere, 2018.*
- *'Адаптація до навчання, навчання адаптації': Огляд та міркування щодо зміцнення систем захисту дітей в умовах надзвичайних ситуацій, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.*
- *'Інклюзивні стандарти захисту', Стандарти гуманітарної інклюзії для людей похилого віку та людей з інвалідністю, CBM International, Бенсхайм, HelpAge International, Лондон, Handicap International, Ліон, 2018, стор. 92-119.*
- *'Загальний коментар № 12 (2009): Право дитини бути почутою', CRC/C/GC/12, Комітет ООН з прав дитини, 2009.*
- *Рекомендації щодо оцінки та визначення найкращих інтересів дитини: тимчасовий випуск 2018 рок, УВКБ ООН, 2018.*
- *'INSPIRE: Подолати насильство щодо дітей'. [Вебсайт]*

СТАНДАРТИ

Основа 1: стандарти для забезпечення якісного захисту дітей

Основа 1: стандарти для забезпечення якісного захисту дітей

Стандарти від першого до шостого зосереджені на таких ключових компонентах розробки програм як:

- Координація;
- Людські ресурси;
- Комунікація та адвокація;
- Управління програмним циклом;
- Управління інформацією;
- Моніторинг охорони дитинства.

Вони забезпечують орієнтований на захист дітей погляд на кожен сферу роботи в гуманітарному контексті. Вони не замінюють наявні політики та інструменти з цих питань.

Ці ключові компоненти програм є спільними для всіх сфер програм захисту дітей і застосовуються в усіх ситуаціях. Забезпечення якості в цих шести областях має важливе значення для всіх заходів щодо готовності до захисту дітей та реагування. Ці стандарти слід використовувати в поєднанні зі стандартами 7-28 Основного гуманітарного стандарту щодо підзвітності щодо якості ІСН. Вони доповнюють кілька стандартних областей у цьому розділі, які безпосередньо пов'язані з Основного гуманітарного стандарту якості та підзвітності, і їх слід використовувати разом із ним.

Стандарт 1: Координація

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з: *Принципами*; *Стандартом 3: Комунікація та адвокація*; і *Стандартом 5: Управління інформацією*.

Ефективна координація має багато важливих функцій у гуманітарній діяльності. Вони підсумовані у діаграмі нижче.

Короткий опис функцій координації в гуманітарній діяльності

Погана координація знижує ефективність гуманітарного реагування та може спричинити шкоду.

Координація є шостим зобов'язанням *Основного гуманітарного стандарту*. Захист дітей вписується в ширшу систему координації в галузі захисту. Система координації має однакові цілі в кожній ситуації, але її структура змінюється залежно від:

- масштабів та впливу гуманітарної кризи;
- типу гуманітарної кризи (збройний конфлікт, стихійне лихо тощо);
- характеристики постраждалого населення;
- здатності уряду розв'язувати питання захисту.

Ключові дії в цьому стандарті спрямовані на дві групи:

- Агенції або урядові департаменти, які здійснюють координацію захисту дітей;
- Членів координаційних груп.

СТАНДАРТ

Органи влади, гуманітарні організації, організації громадянського суспільства та постраждале населення координують дії для своєчасного та ефективного захисту всіх постраждалих дітей.

1.1. Ключові дії

Підготовка (першочергова і вторинна)

- 1.1.1. Працювати з офіційними та неформальними; приватними, некомерційними та державними; місцевими, національними та міжнародними системами захисту дітей, щоб (а) визначити наявні координаційні групи та механізми та (б) визначити, як найкраще координувати гуманітарну діяльність із захисту дітей. Розглянути актуальність механізмів транскордонної координації, особливо для дітей-біженців та мігрантів.
- 1.1.2. Працювати з урядом, щоб вирішити, хто братиме участь у координації зусиль із захисту дітей.
- 1.1.3. Розробити та регулярно переглядати технічне завдання для координаційних функцій.
- 1.1.4. Розробити й підтримувати карти послуг (принаймні 3W, але прагнучи до 4 або 5W – 3/4/5W), списки контактів і шляхи направлення для дійових осіб із захисту дітей.
- 1.1.5. Включити захист дітей у міжгалузеві, міжвідомчі плани підготовки та плани дій у надзвичайних ситуаціях.
- 1.1.6. Провести кабінетну перевірку:
 - дезагрегувати інформацію про захист дітей;
 - інтегрувати захист дітей у багатогалузеві міжвідомчі оцінки;

- розробити контекстуальне оцінювання захисту дітей.
- 1.1.7. Підготувати організації та персонал до виконання обов'язків з координації та управління інформацією на національному та субнаціональному рівнях.
 - 1.1.8. Підтримувати організації та органи влади в розробці та впровадженні політики, процедур і тренінгів щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації та насильства. (Див. **Стандарт 2.**)
 - 1.1.9. Розробити стратегію мобілізації громади, яка включатиме дружні до дітей повідомлення про ризики захисту дітей. (Див. **Стандарт 3.**)
 - 1.1.10. Розробити міжвідомчу стратегію розвитку для оцінки та зміцнення потенціалу партнерів із захисту дітей.

Підготовка (координування членів групи)

- 1.1.11. Сприяти моніторингу реагування та картуванню (3/4/5W).
- 1.1.12. Сприяти розробці міжвідомчих планів готовності та дій у надзвичайних ситуаціях, спрямованих на захист дітей.
- 1.1.13. Залучати дітей різної статі, віку та можливостей до процесу прийняття рішень.
- 1.1.14. Брати участь у зборі даних, таких як кабінетні дослідження, багатогалузеві та спільні оцінки захисту дітей та картування можливостей.
- 1.1.15. Сприяти створенню міжвідомчих стратегій розвитку потенціалу.

Реагування (першочергове і вторинне)

- 1.1.16. Призначити координатора(ів) національного рівня, субнаціонального(их) координатора(ів) та персонал з управління інформацією, якщо це необхідно, спираючись на вже наявні офіційні та неофіційні, місцеві та національні координаційні структури.
- 1.1.17. Залучити до координації всі відповідні стейкхолдери.
- 1.1.18. Працювати з координаційними групами або механізмами, щоб визначити потребу в субнаціональних координаційних групах, механізмах, технічних робочих групах та/або цільових групах, які займаються захистом дітей.
- 1.1.19. Проводити регулярні оцінки функціонування координаційних груп і адаптовувати підходи до роботи для усунення будь-яких прогалів

та/або проблем.

- 1.1.20. Започаткувати багатогалузеві міжвідомчі системи моніторингу захисту дітей та швидку оцінку, де це необхідно.
- 1.1.21. Ініціювати та контролювати розробку узгодженого міжвідомчого стратегічного плану реагування на захист дітей з узгодженими системами моніторингу. (Див. Стандарти 4, 5 і 6.)
- 1.1.22. Співпрацювати з відповідними зацікавленими сторонами та координаційними групами або механізмами, щоб включити та визначити пріоритети захисту дітей у стратегічному плануванні, розробці політики та зборі коштів. (Див. Стандарт 3.)
- 1.1.23. Координувати контекстуалізацію відповідних стандартів із *Мінімальних стандартів захисту дітей у гуманітарній діяльності*.
- 1.1.24. Поширювати вказівки щодо ключових принципів і підходів до захисту дітей у гуманітарній діяльності. (Див. Принципи.)
- 1.1.25. Вирішити (а) чи потрібні міжгалузеві міжвідомчі стандартні операційні процедури та шляхи направлення та (б) хто керуватиме процесом їхньої розробки.
- 1.1.26. Продовжувати визначати та стратегічно вирішувати потреби у розбудові потенціалу.
- 1.1.27. Використовувати реагування на захист дітей і моніторинг ситуації для інформування про адвокацію.
- 1.1.28. Координувати роботу з іншими секторами, робочими групами та міжвідомчими координаційними групами або механізмами для подолання ризиків і проблем із захистом дітей.

Реагування (координування членів групи)

- 1.1.29. Брати участь у міжгалузевих, міжвідомчих оцінках і використовувати результати для інформування про розробку програм. Уникати окремого або неузгодженого оцінювання та розробки програм.
- 1.1.30. Сприяти узгодженню міжвідомчих стратегічних планів із захисту дітей, а також заходам з інтеграції.
- 1.1.31. Визначити та усунути дублювання та прогалини у реагуванні.
- 1.1.32. Використовувати міжвідомчі системи, включно зі *Службою фінансового відстеження ОСНА*, щоб документувати та

обмінюватися інформацією про всі наявні джерела фінансування галузі захисту дітей та фінансові прогалини.

- 1.1.33. Розглянути можливість співголовання у механізмах координації на національному або субнаціональному рівнях та/або надання членам групи технічної допомоги у ваших сферах знань.
- 1.1.34. Брати участь у міжвідомчій стратегії з розвитку потенціалу працівників із захисту дітей. Ділитися інформацією про будь-які тренінги, заплановані окремими агентствами.
- 1.1.35. Надати персоналу, партнерам та іншим учасникам (а) *Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності* їхніми рідними мовами та (б) навчання й технічну допомогу, необхідну для застосування стандартів.
- 1.1.36. Адаптувати, протестувати та розповсюдити повідомлення про захист дітей у багатьох доступних форматах. (Див. [Стандарт 3.](#))

1.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні [онлайн](#).

Індикатор	Мета	Примітки
1.2.1. Стратегічний план реагування в галузі захисту дітей розробляється та погоджується членами координаційної групи з питань захисту дітей та іншими відповідними учасниками.	Так	Члени консультуватимуться з відповідальними органами влади, національними та міжнародними агентствами, місцевими представниками громадянського суспільства, постраждалим населенням та групами, очолюваними дітьми.
1.2.2. Спеціальний координаційний персонал (координатор і менеджер з інформації) на національному рівні в ситуаціях загальносистемної активації L3.	Так	Щоб визначити потребу в спеціалізованій (повний робочий день) або призначеній/подвійній (неповний робочий день, виконання як координаційних, так і програмних функцій) координації та управлінні інформацією, головне агентство має враховувати: обсяг і масштаб гуманітарної кризи, кількість партнерів із захисту дітей та координаційний потенціал уряду.

1.3. Інструкції

1.3.1. Відповідальність за координацію

Уряди відповідають за надання захисту та гуманітарної допомоги постраждалому населенню на своїх територіях. Це включає ініціювання, координацію та реалізацію гуманітарної допомоги. У багатьох ситуаціях уряд очолює або співочолює координаційну групу чи механізм захисту дітей. Уряд забезпечує ефективність і постійність координації та гуманітарного реагування.

Якщо уряд не може або не бажає виконувати цей обов'язок, конкретні установи ООН, як описано нижче, беруть на себе керівну роль. Вони можуть виконувати функції співголів, проводити навчання для членів або сприяти координації в інший спосіб. Якщо уряд не може бути членом координаційної групи, керівники або співголови несуть відповідальність за спілкування та взаємодію з урядом відповідно до принципу «не нашкодь» та кращих інтересів дитини.

1.3.1.1. Ситуації під керівництвом координатора гуманітарної допомоги та умови раннього попередження (внутрішньо переміщені особи [ВПО])

З 2007 року (за погодженням Міжвідомчого постійного комітету), коли кластерний підхід був активований, захист дітей є сферою відповідальності в рамках глобального кластера захисту. Координаційні групи захисту дітей повинні брати участь разом із Кластером захисту в усіх міжкластерних процесах, таких як дії, які є частиною циклу гуманітарної програми (НРС). Функції та обов'язки координаційних груп з питань захисту прав дітей порівняні з функціями та обов'язками головних агенцій кластера. Як призначена провідна всесвітня агенція з координації захисту дітей, ЮНІСЕФ відповідає за підтримку наявної гуманітарної координації, створення та укомплектування нової координаційної групи або роботу з іншою організацією для цього на рівні країни. Співлідерство наполегливо заохочується як на національному, так і на субнаціональному рівнях.

1.3.1.2. Ситуації шукачів притулку, біженців, осіб без громадянства та біженців, які повертаються («особи, якими опікується УВКБ ООН»)

Верховний комісар Організації Об'єднаних Націй у справах біженців (УВКБ ООН) відповідає за підтримку урядів у пошуку рішень і наданні міжнародного захисту для біженців. Його повноваження було встановлено резолюціями Генеральної Асамблеї ООН 319 А (IV) 1949 та 428 (V) 1950 і пізніше було розширено, щоб охопити осіб без громадянства (1974, 1976), шукачів притулку (1981) та біженців, які повертаються (1985). УВКБ ООН

називає ці групи «особами, що потребують піклування». УВКБ ООН має мандат, який не підлягає передачі, і підзвітний особам, яких це стосується, але часто співпрацює з урядами та неурядовими організаціями для виконання своїх зобов'язань.

УВКБ ООН засновує Робочу групу із захисту біженців і, якщо це можливо, керує нею разом з урядом країни перебування. Створення тематичної Групи з питань захисту дітей ґрунтується на потребах у координації в певному контексті.

1.3.1.3. Змішані ситуації (де постраждале населення складається як з біженців, так і з внутрішньо переміщених осіб)

Якщо біженці та внутрішньо переміщені особи (ВПО) проживають на одній території, Верховний комісар у справах біженців і Координатор надзвичайної допомоги спільно вирішують використовувати секторний чи кластерний підхід.

1.3.1.4. Гуманітарне реагування на спалахи інфекційних захворювань

Під час гуманітарного реагування на спалах інфекційної хвороби може статися, що ні кластерний підхід, ні модель координації біженців не використовуються. Тому може знадобитися взаємодія з кількома іншими координаційними групами або системами, щоб знайти шляхи включення дій із захисту дітей.

1.3.2. Додаткові функції

Ключові основні функції координації підсумовані у діаграмі нижче.

Резюме ключових основних функцій координації

	Проведення оцінки потреб, планування на випадок надзвичайних ситуацій, підготовка та нарощування потенціалу.
	Інформування стратегічного керівництва координації гуманітарної допомоги/біженців.
	Планування та підтримка стратегії реагування, включаючи підтримку надання послуг.
	Проведення ефективної адвокації та мобілізації ресурсів.
	Контроль, оцінка та звітність про продуктивність.
	Введення в дію п'яти зобов'язань щодо відповідальності перед постраждалим населенням.

1.3.3. Підбір персоналу координаційної групи

Основні ресурси для ефективної координації та управління інформацією на національному рівні у великомасштабних надзвичайних ситуаціях, ймовірно, включатимуть, як мінімум: спеціального координатора; спеціаліста з управління інформацією; і бюджетне фінансування на навчання, обладнання, поїздки, переклад і зустрічі.

Для координації на субнаціональних рівнях також може знадобитися штат, який працює повний або неповний робочий день.

1.3.4. Надавач послуг «останньої надії»

Постачальник послуг «останньої інстанції» забезпечує усунення будь-яких прогалин у реагуванні на проблеми захисту дітей. УВКБ ООН, підтримуючи уряди приймаючих країн, є останньою інстанцією для біженців і надає міжвідомчу платформу для планування та реагування на випадки біженців. ЮНІСЕФ виконує цю функцію в ситуаціях під керівництвом координатора гуманітарної допомоги та в системі раннього попередження.

1.3.5. Прийняття рішень

Головне агентство має співпрацювати з іншими членами координаційної групи для встановлення прозорих міжвідомчих процесів прийняття рішень. Створення основної групи із задокументованим переліком повноважень може допомогти у стратегічному плануванні та прийнятті рішень.

1.3.6. Чутливі питання

Деякі питання, особливо політичні, делікатні чи потенційно небезпечні, можуть виникнути у двосторонніх розмовах або в невеликих групах. Ніколи не обговорюйте інформацію про окремі випадки, дітей та/або їхні родини на засіданні координаційної групи.

1.3.7. Роль місцевих агенцій

Там, де це можливо, місцеві агенції повинні виконувати роль лідера або консультанта в координаційній групі. Можуть знадобитися стратегії посилення участі місцевих агенцій, включно з мовними міркуваннями. Надайте пріоритет розвитку потенціалу місцевих партнерів. Завжди дотримуйтесь *Принципів партнерства*.

1.3.8. Моніторинг роботи

Координаційна група повинна розробити процеси для (а) оцінки та покращення координації реагування та (б) моніторингу охоплення та якості реагування відповідно до *Мінімальних стандартів захисту дітей у гуманітарній діяльності* (див. Стандарти 4 і 5) та стратегічний план.

Перелік посилань

Доступні посилання на ці та додаткові ресурси *онлайн*.

- *Координаційний посібник із захисту дітей у надзвичайних ситуаціях*, СР АоR, 2016.
- *Довідковий модуль МПК для координації кластерів на рівні країни, Міжвідомчий постійний комітет*, 2015.
- *ЮНІСЕФ. Керівництво з координації кластерів для офісів у країнах, ЮНІСЕФ*, 2015.
- 'Зона відповідальності за захист дітей'. [*Вебсайт*]
- *Спільне лідерство: лідерство та інструменти спільного лідерства НВО*, СР АоR, 2016.
- *'УВКБ ООН Координаційна модель щодо біженців'*, УВКБ ООН, Женева.
- *УВКБ ООН Координаційний набір інструментів, УВКБ ООН*.
- *'Спільна записка УВКБ ООН-ОСНА щодо координації змішаних ситуацій на практиці'*, УВКБ ООН-ОСНА, 2014

Стандарт 2: Людські ресурси

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи та Стандарт 1: Координація.

Гуманітарні організації повинні забезпечити, щоб (а) усі люди, які надають послуги із захисту дітей у рамках гуманітарної діяльності, розвивали навички та досвід, необхідні для виконання роботи, і (б) усі діти були захищені шляхом дотримання політики та процедур.

Усі співробітники та партнери, які надають послуги із захисту дітей (включно з волонтерами, працівниками-біженцями, підрядниками, консультантами, партнерами та будь-ким, хто пов'язаний із вашою організацією або представляє її), повинні знати та дотримуватися політики захисту.

СТАНДАРТ

Послуги із захисту дітей надаються персоналом і партнерами, які підтвердили компетентність у своїх галузях роботи та слідуєть кадровим процесам та політиці, які сприяють справедливим умовам роботи та заходам захисту дітей від жорстокого поводження з боку гуманітарних працівників.

Цей стандарт описує мінімальні стандарти для спеціалістів з людських ресурсів та менеджерів, які мобілізують ресурси захисту дітей та впроваджують заходи захисту. Цей стандарт підтримує Зобов'язання 8 *Основного гуманітарного стандарту*, яке описує необхідність підтримки персоналу для ефективного виконання роботи та чесного й справедливого ставлення до персоналу. Цей стандарт не замінює інші стандарти безпеки.

2.1. Ключові дії

Підготовка

- 2.1.1. Розробити, запровадити та контролювати політику захисту, яка стосується всього персоналу та партнерів.
- 2.1.2. Впровадити організаційний механізм зворотного зв'язку та звітності, який буде доступним для всіх дітей, персоналу, партнерів і членів громади.

- 2.1.3. Провести вступний інструктаж для персоналу та партнерів щодо політики та процедур із захисту дітей, під час яких надається визначення таких понять як сексуальна експлуатація, домагання та насильство та описуються наслідки порушень. Переконатися, що учасники підписали політику та процедури захисту дітей.
- 2.1.4. Провести вступний інструктаж для персоналу та партнерів і переконатися, що вони підпишуть документи організації:
- місяця;
 - цінності;
 - норми поведінки;
 - дисциплінарна політика, політика подання скарг, відсутність утисків і дискримінації.
- 2.1.5. Розробити план залучення людських ресурсів щодо готовності до надзвичайних ситуацій, щоб забезпечити швидкий набір і навчання нового персоналу, щоб уникнути послаблення кадрових структур.
- 2.1.6. Створити механізми швидкого розгортання, який охоплюватиме списки глобального та регіонального резервного персоналу, його основні компетенції та досвід країн. Включити знання та досвід роботи зі спалахами інфекційних захворювань як область компетенції.
- 2.1.7. Навчати резервний персонал принципам захисту дітей та реагування під час спалахів інфекційних захворювань.

Реагування

Планування

- 2.1.8. Визначити кількість персоналу з певними компетенціями, необхідними для надання безпечних послуг дітям. Очікуйте високу плинність кадрів. (Див *Захист дітей у гуманітарній діяльності [СРНА]. Система компетенцій*.)
- 2.1.9. Утримувати кваліфікований старший персонал на посадах протягом перехідних періодів для підтримки зміцнення систем захисту дітей.

Прийняття на роботу та ознайомлення з роботою

- 2.1.10. Надавати пріоритет (безпечному) найму персоналу із захисту дітей у рамках гуманітарного реагування.
- 2.1.11. Розробити інклюзивні методи оцінки та відбору персоналу та партнерів; враховувати доступність і місцеві знання, ресурси, можливості та навички. Наприклад, враховувати грамотність, мову,

наявність підключення до Інтернету та доступність інформації під час рекламування.

- 2.1.12. Залучати ключових членів громади до відповідних процесів найму та відбору. Якщо вони, наприклад, поділяться подробицями про посади, на які йде набір, і беруть участь у співбесідах, вони можуть допомогти залучити більше осіб із груп ризику.
- 2.1.13. Знайомити нових співробітників і партнерів з організацією, принципами захисту дітей і відповідними ролями та обов'язками.

Різноманітність та інклюзія

- 2.1.14. Сприяти найманню біженців, внутрішньо переміщених осіб, мігрантів та осіб без громадянства та справедливій винагороді для них, де це можливо.
- 2.1.15. Переконайтеся, що всі робочі місця та можливості працевлаштування є доступними, недискримінаційними та інклюзивними.
- 2.1.16. Надайте пріоритет найму персоналу з відповідними мовними, гендерними, віковими та культурними знаннями, включно з персоналом з інвалідністю, для роботи з постраждалим населенням. У відповідних випадках забезпечте навчання персоналу та найміть культурних посередників для розвитку навичок, необхідних для роботи з різними групами населення.
- 2.1.17. Співпрацюйте з персоналом, партнерами та членами громади для розробки індикаторів і процесів для моніторингу різноманітності та інклюзії.

Навчання та розвиток

- 2.1.18. Використовувати *Структуру компетенцій СРНА* та оцінку потреб персоналу з питань захисту дітей та партнерів для розробки та реалізації стратегії розвитку потенціалу.
- 2.1.19. Розробити та впровадити план зміцнення навичок усіх співробітників і партнерів щодо змістовної, етичної та безпечної участі дітей

Зворотний зв'язок від персоналу

- 2.1.20. Надавати всім співробітникам і партнерам регулярний зворотний зв'язок щодо їх роботи та постійну можливість ставити запитання та шукати роз'яснення.
- 2.1.21. Провести вихідні співбесіди з усіма співробітниками та партнерами з питань захисту дітей для інформування про організаційне

навчання.

Добробут

2.1.22. Забезпечити персоналу та партнерам можливість відпочинку, відновлення сил, доступ до психосоціальної підтримки та регулярний нагляд для сприяння їхньому добробуту, боротьби зі стресом та створення здорового робочого середовища.

2.1. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Індикатор	Мета	Примітки
2.2.1. % персоналу з питань захисту дітей які демонструють підтвержену компетенцію щодо їхніх ролей та обов'язків (як зазначено в їхніх індивідуальних посадових інструкціях) відповідно до <i>Системи компетенцій із захисту дітей у гуманітарній діяльності</i> на момент найму.	90%	Графік демонстрації компетенцій може бути змінений у країні за потреби (наприклад, щоквартальна оцінка ефективності, річна оцінка).
2.2.2. % занепокоєнь щодо захисту дітей, щодо яких було відповідних заходів згідно з наявним протоколом.	100%	Додайте часові рамки (наприклад, «вирішено протягом одного тижня»).

2.2. Інструкції

2.3.1. Політика захисту дітей

Усі організації повинні мати політику «захисту дітей» або «охорони дітей», процедури та відповідний план реалізації, спрямований на те, щоб персонал, не завдавав шкоди дітям. Політика захисту дітей пояснює зобов'язання організації захищати дітей від будь-якої можливої шкоди, заподіяної персоналом, діями чи програмами. Усі ефективні політики та процедури захисту повинні:

- залучати широке коло представників усієї організації та громади до їх розробки та затвердження;
- спиратися на прийняті принципи захисту дітей від жорстокого поводження, зневаги, експлуатації та насильства;
- визначати дії, яких необхідно вжити, коли співробітники та партнери порушують правила захисту дітей;
- охоплювати заходи захисту та реагування, які відповідають культурі, гендеру, віку та інвалідності;
- бути доступними як місцевими мовами, так і у формі, зручній до дітей.

Місцеві та національні координаційні групи та механізми захисту дітей, а також інші агенції, які мають досвід захисту дітей, можуть підтримати цей процес. Посібник *Keeping Children Safe* є гарним джерелом інформації та вказівок щодо захисту.

Захист дітей є частиною заходів, які вживаються для боротьби з будь-якими переслідуваннями, експлуатацією та жорстоким поведінням з боку гуманітарного персоналу та партнерів. Захист дітей має ґрунтуватися на принципах захисту від сексуальної експлуатації та насильства (PSEA).

2.3.2. Планування та підготовка

Необхідно розробити план готовності щодо персоналу, який зможе забезпечити масовий найм:

- Партнерство з офіційними та неформальними місцевими, національними та міжнародними організаціями; тимчасове розміщення персоналу; програми обміну та менторства; та інше співробітництво щодо безпосереднього працевлаштування та реалізації послуг.
- Підтримка добробуту та управління стресом для персоналу та партнерів.
- Карти всіх відповідних місцевих, формальних і неформальних навичок, знань і людських ресурсів.
- Структури заробітної плати, які відображають національні закони та політику та уникають послаблення уряду, громади, місцевих чи національних партнерів шляхом наймання їхнього персоналу.
- Політика та процедури працевлаштування, які (а) підтримують інтеграцію біженців, внутрішньо переміщених осіб, мігрантів та осіб без громадянства та (б) відповідають національним законам і політикам.
- Специфічні для організації навчальні матеріали, які охоплюють захист дітей, гуманітарні принципи та посадові ролі.
- Плани щодо скорочення масштабів програми після переходу гуманітарної допомоги до фаз відновлення та розвитку після кризи.

2.3.3. Безпечне наймання персоналу

Практика безпечного наймання персоналу має допомогти впевнитися, що заявник придатний для роботи з дітьми, та включати:

- перевірку рекомендацій;
- перевірку судимості/записів правоохоронних органів;
- особисту заяву, що підтверджує відсутність попередніх судимостей, розслідувань або скарг щодо неадекватної або неприйнятної поведінки стосовно дітей;
- особисту співбесіду для визначення поведінки, ставлення, досвіду та поглядів заявника щодо захисту дітей, кодексу поведінки та відповідної політики.

2.3.4. Навчання та розвиток

Увесь персонал із питань захисту дітей та його партнери повинні мати доступ до можливостей, які покращують їхній досвід, навички та поведінку відповідно до *Системи компетенцій СРНА*. Оцінка потенціалу та потреб персоналу допоможе розробити відповідні стратегії розвитку потенціалу. Стратегія повинна включати комбінацію:

- онлайн та очних тренінгів;
- майстер-класів з підвищення кваліфікації;
- супервізії та коучинга.

Усі співробітники та партнери повинні пройти навчання з (а) захисту дітей та PSEA, (б) принципу не завдання шкоди, (в) першої психологічної допомоги та (г) оцінки ризику. Керівник потребує додаткової підтримки та наставництва для розвитку необхідних управлінських компетенцій і технічних навичок.

Краще надавати перевагу міжвідомчим тренінгам, де співробітники та партнери можуть навчатися на досвіді один одного, отримувати інформацію щодо новітніх практик і розвивати спільний підхід до захисту дітей.

2.3.5. Недискримінація та інклюзія

Обізнаність персоналу щодо гуманітарних принципів, зокрема принципу недискримінації, має бути запроваджена на ранніх стадіях процесу наймання та заохочувана протягом усієї гуманітарної роботи. Навчання має включати тренінги для персоналу та партнерів, спрямовані на визнання та врахування власних упереджень та соціокультурних норм під час взаємодії з постраждалим населенням.

2.3.6. Наймання персоналу та співробітників з-поміж постраждалого населення

Співробітники з постраждалих груп населення (включно з біженцями, внутрішньо переміщеними особами та мігрантами) можуть бути особами без громадянства, громадянами інших країн і/або підлягати певним трудовим законам або вимогам. Дотримуйтеся відповідного національного трудового законодавства. Організації повинні підтримувати персонал з постраждалого населення в отриманні дозволів на роботу, підтримці законного статусу працівника та пошуку легальної роботи. Це може включати перегляд організаційних і національних або правових структур стимулювання та виплат. Співпрацюйте з наявними механізмами координації для пошуку рішень. За необхідності організації повинні виступати перед урядами за право біженців, внутрішньо переміщених осіб, мігрантів та осіб без громадянства працювати у формальній економіці та право на рівне, недискримінаційне ставлення при найманні та оплаті праці.

2.3.7. Гендер

Співбесіди під час прийняття на роботу мають визначити відданість кандидата гендерній рівності. Навчання персоналу має забезпечити надання базових навичок сприяння гендерній рівності в щоденній роботі. По можливості діти повинні мати можливість самі обирати стать людини, яка їх підтримує. Тому організації повинні прагнути до створення гендерно збалансованих команд. Гендерно збалансовані команди також допомагають зменшити ризики сексуального насильства, домагань і жорстокого поводження. Залежно від контексту, наведені нижче стратегії можуть допомогти створити гендерно збалансовану команду:

- До оголошень про вакансії включайте такий текст: «Заохочуємо подавати заявки кваліфікованих жінок».
- Щоб розширити коло претендентів, шукайте людину або з досвідом роботи, або з освітою, а не з тим й іншим.
- Запрошуйте на співбесіди як жінок так і чоловіків.
- Оцінюючи кандидатів, додайте певну кількість балів кандидатам із маргіналізованих груп або груп меншин, щоб заохотити різноманітність. Це може охоплювати стать, расу, національність, інвалідність або інші відповідні фактори.
- Забезпечте безпечні та відповідні офіси та житло, включаючи туалети та спальні кімнати для кожної статі.
- Дезагрегуйте всі кадрові дані за статтю для підтримки моніторингу.

2.3.8. Інвалідність

В оголошеннях про вакансії включайте заяву про те, що «запрошуються кваліфіковані люди з інвалідністю». Використовуйте процеси найму, доступні для людей з інвалідністю. Запровадьте відповідні умови для кандидатів з інвалідністю (додатковий час для співбесіди, використання допоміжних

пристроїв або перекладачів тощо). Щоб переконатися, що персонал може надавати послуги з урахуванням осіб з інвалідністю, оцініть розуміння та сприйняття кандидатами людей з інвалідністю під час найму.

Включайте людей з інвалідністю до команд з оцінки та планування програм, коли це можливо, щоб підвищити ймовірність того, що люди з інвалідністю в громаді залучатимуться до заходів.

Переконайтеся, що політика захисту дітей і тренінги включатимуть підвищення обізнаності та спеціалізоване навчання щодо дітей з інвалідністю. Вони повинні бути розроблені у співпраці з людьми з інвалідністю з постраждалого населення, якщо це можливо.

2.3.9. **Механізми повідомлення про порушення та зворотного зв'язку**

Організації повинні запровадити прості, доступні, зручні для дітей, анонімні механізми зворотного зв'язку та повідомлення про порушення. Постраждале населення має знати, (а) як використовувати механізми та (б) яку реакцію їм слід очікувати, коли вони висловлюють занепокоєння або повідомляють про інцидент. Усі загальні програмні та організаційні відгуки слід розглядати негайно та повідомляти персоналу та партнерам на нарадах команди та під час перевірки ефективності відповідно до принципів конфіденційності та необхідності володіти інформацією.

2.3.10. **Добробут персоналу**

Співробітники служби захисту дітей та їхні партнери часто піддаються стресу через роботу під постійним тиском та у складних умовах безпеки. Вони також можуть відчувати «вторинний стрес», слухаючи історії постраждалих дітей та їхніх сімей. Для підтримки психічного та психосоціального здоров'я персоналу керівники повинні:

- Сприяти створенню робочого місця, де люди можуть вільно обговорювати свої почуття;
- Забезпечити відпочинок та оздоровлення;
- Розв'язувати та мінімізувати стресові фактори, пов'язані з роботою.

Співробітники та партнери повинні брати участь у регулярних індивідуальних та/або командних зустрічах, щоб отримувати відгуки про свою роботу, висловлювати занепокоєння, ставити запитання та отримувати психосоціальну підтримку. Якщо фінансування обмежене, дві або більше організації можуть спільно використовувати послуги підтримки персоналу.

Список посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Структура компетенцій із захисту дітей у гуманітарній діяльності: тестова версія (2019), Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2019.*
- *Основний гуманітарний стандарт якості та підзвітності, Альянс CHS, Група URD, і проєкт Sphere, 2014.*
- *«Ресурси Альянсу CHS з управління персоналом і навчання персоналу», Альянс CHS. [Вебсайт]*
- *Бібліотека ресурсів «Безпека дітей», Keeping Children Safe. [Вебсайт]*
- *Нагляд за веденням випадків із захисту дітей та коучинг, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2018.*
- *Стандарти гуманітарної інклюзії для людей похилого віку та людей з інвалідністю, CBM International, Бенсхайм, HelpAge International, Лондон, Handicap International, Ліон, 2018.*
- *«Шість основних принципів МПК щодо сексуальної експлуатації та насильства», Міжвідомчий постійний комітет, 2002.*
- *Дейві, Корін і Люсі Хевен Тейлор, Короткий довідник із впровадження PSEA, Альянс CHS, 2017.*
- *«Бюлетень Генерального секретаря: спеціальні заходи щодо захисту від сексуальної експлуатації та сексуального насильства, ST/SGB/2003/13», Секретаріат ООН, 2013.*
- *«Робоча група», Захист від сексуальної експлуатації та насильства з боку нашого власного персоналу, PSEA. [Вебсайт]*

Стандарт 3: Комунікації та адвокація

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 1: Координація; та Стандарт 6: Моніторинг системи захисту дітей.

Ефективна комунікація та адвокація, включаючи текст, зображення, аудіо, відео та інші канали комунікації, можуть підтримати самовираження, захист і розширити можливостей дітей. Комунікації та адвокація в гуманітарному контексті повинні прагнути впливати на весь спектр носіїв обов'язків і правовласників.

Щоб переконатися, що повідомлення точно виражають голоси дітей і підтримують їх захист, гуманітарні організації, які працюють у сфері комунікацій та адвокації, повинні:

- Мати в пріоритеті захист дітей та принципи «не нашкодь» та «найкращі інтереси дитини»;
- Дотримуватися вказівок щодо конфіденційності, захисту даних і зображень;
- Запобігати та боротись із дискримінацією, залякуванням, ненавистю та дезінформацією.

Погано запроваджена комунікація та адвокація можуть експлуатувати, спотворювати, принижувати та створювати небезпеку для дітей.

Цей стандарт окреслює питання захисту дітей, які слід враховувати під час комунікацій та адвокації. Це стосується зобов'язання 4 *Основного гуманітарного стандарту (CHS)*, яке описує потребу в точних, етичних і шанобливих зовнішніх комунікаціях.

СТАНДАРТ

Питання захисту дітей пропагуються та висвітлюються з повагою до гідності, найкращих інтересів та безпеки дітей.

3.1. Ключові дії

Підготовка

- 3.1.1. Інформувати нових та новоприбулих співробітників із комунікацій та адвокації про проблеми захисту дітей, що залежать від контексту, носіїв обов'язків та служби захисту дітей.
- 3.1.2. Впроваджувати, оновлювати та координувати внутрішні, міжгалузеві та міжвідомчі політики та процеси адвокації, щоб гарантувати, що всі повідомлення підтримують захист дітей.
- 3.1.3. Розробити систематичну політику та практику для сприяння етичній та значущій участі дітей та наданню інформованої згоди.
- 3.1.4. Навчити весь персонал і партнерів, які займаються з дітьми:
 - принципам охорони дитинства;
 - шляхам перенаправлення;
 - політикам та процедурам захисту;
 - кодексу поведінки. (Див. [Принципи](#) та [Стандарт 2](#).)
- 3.1.5. Надавати вказівки та підтримку з боку відповідального співробітника з питань захисту дітей усім співробітникам і партнерам, які займаються дітьми.
- 3.1.6. Визначати, залучати та розвивати спроможність місцевих діячів для спілкування з питань захисту дітей.
- 3.1.7. Провести оцінку ризиків перед тим, як брати участь у комунікаціях чи адвокації, щоб визначити та пом'якшити будь-який потенційний негативний вплив на дітей, сім'ї, громади та/або організацію.
- 3.1.8. Розробити політику взаємодії в соціальних мережах, яка підтримує захист дітей, і їй навчити весь персонал і партнерів.
- 3.1.9. Використовувати креативні, інклюзивні та доступні стратегії спілкування, щоб задовольнити потреби всіх дітей та членів громади.
- 3.1.10. Використовувати популярні місцеві методи спілкування для розповсюдження контекстуалізованих повідомлень про відповідні ризики захисту дітей та заходи захисту.
- 3.1.11. Уникати розповсюдження/створення повідомлень, які повторно травмують дітей або викликають страх, розкол або насильство.

Реагування

- 3.1.12. Сприяти розробці міжвідомчої стратегії адвокації принципів захисту дітей і прав дитини.
- 3.1.13. Сприяти проведенню брифінгів для місцевих, національних і міжнародних журналістів.
- 3.1.14. Координувати зусилля з місцевими, національними та міжнародними відповідальними особами, гуманітарними організаціями та журналістами, коли це доречно, щодо повідомлень, заходів та адвокації захисту дітей.
- 3.1.15. Отримувати інформовану згоду/дозвіл від дітей та опікунів перед тим, як спілкуватися з ними або використовувати їхні зображення, записи чи цитати.
- 3.1.16. Оцінювати потенційні ризики та найкращі інтереси дітей, сімей і громад, перш ніж використовувати їхні слова чи зображення для комунікації, чи адвокації.
- 3.1.17. Спілкуватись простою мовою, яку легко перекладати, всюди.
- 3.1.18. Використовувати кілька методів спілкування, які відповідають контексту та яким довіряє цільова аудиторія.
- 3.1.19. Надавати життєво важливу, корисну та/або практичну інформацію: адвокація не повинна використовуватися для просування вашої організації.
- 3.1.20. Перевіряти дані та джерела, перш ніж ділитися інформацією.
- 3.1.21. Бути часто присутніми та чуйними у соціальних мережах, щоб інформувати людей про проблеми захисту дітей та залучати їх до вирішення.
- 3.1.22. Правильно представляти внески, ідеї, життєві історії та цитати дітей.
- 3.1.23. Використовувати зображення дітей з повагою до їхньої гідності:
 - уникати використання ярликів, таких як «сирота», «колишня дитина-солдат» тощо.
 - наголошувати на дитині, а не на досвіді дитини. Наприклад, краще сказати «дитина, яка пережила насильство», а не «дитина, над якою скоїли насильство».
 - уникати формулювань, які перебільшують ситуації, підтримують

- стереотипи або позбавляють дітей можливостей.
 - відмовитись від показу дітей у ситуаціях чи позах, що містять сексуальні натяки.
 - мати повагу до місцевих соціокультурних норм.
- 3.1.24. Не використовувати справжнє ім'я дитини в комунікаційних і пропагандистських матеріалах, окрім випадків коли:
- проведено оцінку ризиків;
 - дитина попросила назвати її ім'я та дала інформовану згоду/дозвіл;
 - опікун надав інформовану згоду.
- 3.1.25. Ніколи у комунікаційних та адвокаційних матеріалах прямо не називайте дітей, які:
- пов'язані або були пов'язані зі збройними силами або озброєними групами;
 - пережили фізичне чи сексуальне насильство;
 - мають залежність;
 - живуть з ВІЛ.
- 3.1.26. Підтримуйте та наставляйте дітей у висловленні власної думки за допомогою засобів комунікації, адвокації та каналів, які були оцінені як «дружні до дітей».
- 3.1.27. Не платіть дітям або опікунам за інформацію чи матеріали, які використовуватимуться в комунікаційній кампанії.

3.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Індикатор	Мета	Примітки
3.2.1. % опитаного населення в цільових регіонах, яке демонструє підвищення рівня обізнаності щодо конкретної проблеми захисту дітей в результаті інформаційних кампаній і повідомлень.	70%	Змінити показник у країні, щоб позначити конкретну сферу захисту дітей. Використовуйте вихідні дані для порівняння. Опитування мають оцінювати як знання, так і вплив кампаній, щоб визначити зв'язок.
3.2.2. % адвокаційних кампаній із захисту дітей, яким	100%	

передувала оцінка ризиків.		
3.2.3. % адвокаційних ініціатив, які здійснюються за активної участі дітей.	100%	Активна участь може мати різні форми. Дивіться розділ посилань, щоб отримати доступ до вказівок. Участь дитини має відповідати найкращим інтересам дитини та визначатися на основі проведеної оцінки ризиків, яка враховує принцип «не нашкодь».

3.3. Інструкції

3.3.1. Інструкції

Комунікації та адвокація проблем дітей повинні спиратися на місцеві, національні та міжнародні: закони та правові рамки; настанови; політики; процеси; захисні культурні норми та практики; та передові методи комунікації.

3.3.2. Національний потенціал адвокації

Гуманітарне реагування повинне зміцнити адвокаційний потенціал офіційних і неформальних місцевих і національних діячів із захисту дітей шляхом підтримки тіснішої співпраці та спільних дій.

3.3.3. Повідомлення про захист дітей

Повідомлення про ризики захисту дітей та безпеку мають сприяти захисній та безпечній поведінці серед дітей, сімей, громад та інших осіб, які виконують їхні обов'язки. Стратегія обміну повідомленнями щодо захисту дітей може підвищити обізнаність про:

- ризики захисту та їхній вплив на дітей різної статі, віку, дітей з інвалідністю та дітей з іншими характеристиками або аспектами різноманітності;
- ролі та відповідальність відповідальних сторін на національному та міжнародному рівнях у сприянні захисту дітей;
- ролі всіх зацікавлених сторін у зниженні ризиків захисту дітей та реагуванні на них.

Стратегія повинна охоплювати:

- розуміння правового захисту дітей відповідно до *Конвенції про права дитини*;

- детальну інформацію про різні групи, на які потрібно націлити програму;
- деталі того, як адаптувати повідомлення та використовувати різноманітні методи для розповсюдження повідомлення залежно від цільової групи;
- доступні методи зв'язку та відповідні процедури.

Повідомлення та методи, які використовуються для їх розповсюдження, мають бути перевірені на практиці перед запуском, щоб переконатися, що вони контекстуалізовані, інклюзивні, доступні, зрозумілі, корисні, реалістичні та переконливі. Загальні методи та канали комунікації можуть включати: засоби масової інформації, громадських діячів, плакати та листівки, соціальні мережі та/або мобільні додатки. Координація з іншими офіційними та неофіційними місцевими, національними та міжнародними організаціями допоможе гармонізувати обмін повідомленнями та зменшити плутанину та дублювання.

3.3.4. **Участь**

Участь дітей може покращити якість, точність і переконливість повідомлень про захист дітей. Це також може розширити можливості дітей і допомогти їм відновити відчуття контролю, ідентичності, здібностей і стійкості. Участь дітей у комунікації та поширенні інформації має бути безпечною, етичною та значущою та має відбуватися лише за повної та інформованої згоди дитини та когось з опікунів. (Див. *Основний гуманітарний стандарт*.)

3.3.5. **Недискримінація та інклюзія**

Інклюзивні комунікації та адвокація повинні:

- представляти повний спектр досвіду дітей, у тому числі погляди дітей будь-якої статі, віку, дітей з інвалідністю та іншими аспектами різноманітності;
- сприяти рівності;
- підкреслювати потенціал, здібності та життєстійкість дітей;
- уникати представлення дітей як жертв або пасивних одержувачів допомоги;
- бути доступними для дітей будь-якого рівня здібностей і походження.

3.3.6. **Відмова від відповідальності (дисплеймер)**

Усі комунікаційні та промоматеріали, які містять зображення або відео дітей, повинні містити застереження, щоб зменшити ризик:

- вторинного жорстокого поведіння, експлуатації або насильства;
- стигматизації або неприйняття сім'єю чи громадою;

- негативного впливу, пов'язаного з їхнім громадянством або документами/статусом поселення.

Приклад дисклеймера:

«На фотографіях, використаних у цьому документі, зображені діти із громад і груп, з якими працює [НАЗВА ОРГАНІЗАЦІЇ], але не слід припускати, що ці люди обов'язково пережили жорстоке поводження чи насильство або що вони є тими дітьми, чії голоси ми почули в цій кампанії.»

3.3.7. Соціальні мережі

Соціальні медіа можуть забезпечити ефективну двосторонню комунікацію з постраждалими громадами, особливо з дітьми старшого віку та підлітками. Платформи онлайн-комунікації підтримують якість програм і підзвітність, надаючи можливість дітям, сім'ям, громадам, а також місцевим, національним та міжнародним організаціям:

- описати власні потреби;
- знайти власні рішення;
- повідомити про свої проблеми.

Соціальні медіа та програми обміну повідомленнями також можуть розповсюджувати ранні попереджувальні повідомлення та поради щодо безпеки, підтримувати зв'язок людей із близькими та знаходити/рекламувати основні послуги.

3.3.8. Інформована згода/дозвіл

Інформована згода/дозвіл (а) підтримує право власності учасників на їхню особисту інформацію та її використання та (б) запобігає можливим конфліктам інтересів між збирачами даних і респондентами.

Співробітники з питань захисту дітей повинні ретельно оцінити здатність кожного учасника дати інформовану згоду/дозвіл, оскільки публічне розкриття особистості та/або зображення дитини часто пов'язане з ризиком або небезпекою. Діти та опікуни в гуманітарному контексті можуть зазнати страждання або травми, що обмежує їхню здатність дати згоду чи дозвіл. Діти або опікуни з інтелектуальними порушеннями можуть не повністю розуміти ризики, пов'язані з розголошенням певної інформації.

Діти та опікуни, які можуть дати згоду/дозвіл, повинні підписати форму інформованої згоди. Зразок форми згоди див. у розділі *Етичні підходи до збору інформації від дітей і підлітків у міжнародних умовах: рекомендації та ресурси*. Альтернативні методи інформованої згоди/дозволу повинні бути

доступні для дітей або опікунів, які (а) не вміють читати чи писати та/або (б) розмовляють мовою, відмінною від тієї, що використовується у формі. Представляйте всю необхідну інформацію простою, відповідною до віку мовою або зображеннями (за потреби). Підтримайте право дітей з інвалідністю робити власний усвідомлений вибір. Нагадайте учасникам, що вони можуть відмовитися або відкликати дозвіл у будь-який час. Керуйте очікуваннями всіх учасників комунікаційної та адвокаційної діяльності. Вони повинні розуміти, що докладені зусилля можуть не призвести безпосередньо до збільшення допомоги та ресурсів або до суттєвої зміни контексту.

3.3.9. Свідчення

Діти можуть бути потужними активістами та ораторами, але вони можуть не розуміти потенційних ризиків цих ролей. Перш ніж дозволити дітям давати свідчення чи ділитися історіями, дорослі повинні (а) оцінити ризики відповідно до принципів найкращих інтересів дитини та «не нашкодь» та (б) мати можливість направити дітей до відповідних служб, якщо це необхідно.

Дітям, які діляться історіями та надають свідчення, має бути дозволено використовувати форму спілкування, якій вони віддають перевагу. Їх не слід змушувати неодноразово обговорювати важкий досвід, оскільки це може засмучувати. Діти повинні бути проінформовані про те, що їх участь є добровільною: вони мають право припинити участь у будь-який час, незалежно від обстановки.

Захисники дітей повинні бути навчені розповсюджувати ефективні повідомлення, не обов'язково розкриваючи свій особистий досвід. Вони повинні розіграти потенційні запитання перед інтерв'ю для ЗМІ та знати про свої права під час інтерв'ю. Дитині завжди слід дозволяти обрати дорослого, якому вони довіряють, щоб підтримувати її під час будь-яких співбесід. Ця особа повинна бути готова поговорити з медіа-персоналом, припинити інтерв'ю, якщо необхідно, і після цього провести опитування дитини.

Список посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Основний гуманітарний стандарт якості та підзвітності*, Альянс CHS, Група URD, і проєкт Sphere, 2014.
- *Професійні стандарти роботи в галузі захисту, яку здійснюють гуманітарні організації та правозахисники під час збройних конфліктів та інших ситуацій насильства*, МКЧХ, 2018, стор. 103-150.
- Колицькі, Барбара та Дафна Леміш, *Спілкування з дітьми: принципи та практики для виховання, надихання, стимуляції, навчання та зіллення*, ЮНІСЕФ, 2011.
- *Інструментарій з адвокації: посібник із впливу на рішення, які покращують життя дітей*, ЮНІСЕФ, 2010.

- *Практичні стандарти участі дітей*, Міжнародний альянс Save the Children, 2005.
- *Як спілкуватися з дітьми з інвалідністю?*, Save the Children, Єреван, 2015.
- Шенк, Кеті та Ян Вільямсон, *Етичні підходи до збору інформації від дітей та підлітків у міжнародних умовах: рекомендації та ресурси*, Рада народонаселення, Вашингтон, 2005, стор. 72.

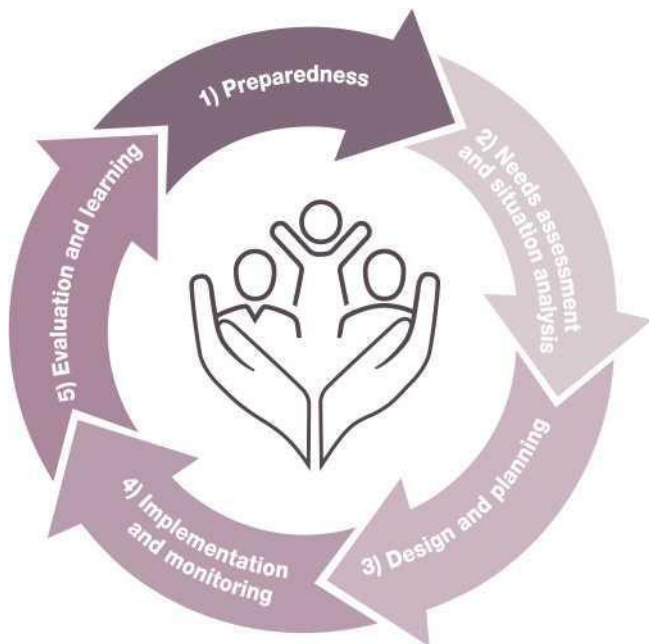
Стандарт 4: Управління програмним циклом

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 5: Управління даними; і Стандарт 6: Моніторинг системи захисту дітей.

Управління програмним циклом (PCM) – це циклічний процес розробки, планування, управління, моніторингу та оцінки програм. Це основа, якою керуються в процесі розробки програм для підвищення якості та підзвітності гуманітарних втручань. Цей стандарт акцентує увагу на захисті дітей у РСМ шляхом інтеграції міркувань, пов'язаних із розвитком дитини та її правами, у гуманітарну діяльність. Він узгоджується з *Основним гуманітарним стандартом*.

Програмний цикл складається з п'яти основних кроків: (1) підготовка; (2) оцінка потреб та аналіз ситуації; (3) розробка та планування; (4) впровадження та моніторинг; (5) оцінювання та навчання.

П'ять основних кроків програмного циклу

Preparedness – підготовка; needs assessment and situation analysis – оцінка потреб та аналіз ситуації; design and planning – розробка та планування; Implementation and monitoring – впровадження та моніторинг; evaluation and learning – оцінка та навчання.

СТАНДАРТ

Усі програми захисту дітей розробляються, плануються, керуються, контролюються та оцінюються за допомогою структурованих процесів і методологій, які засновані на наявному потенціалі та ресурсах, спрямовані на мінливі ризики та потреби захисту дітей і постійно адаптуються на основі мовлення та доказів.

4.1. Ключові дії

Підготовка

Розуміти ризики захисту дітей та дитинства, потреби та можливості

- 4.1.1. Сприяти міжвідомчим зусиллям для перегляду, оновлення або проведення картування та досліджень для розуміння:
 - формальних та неформальних систем захисту дітей на всіх рівнях соціально-екологічної моделі;
 - культурних та соціальних норм, пов'язаних з дітьми, їх захистом, гендерними ролями та ідентичністю;
 - втручання на рівні громади щодо захисту дітей та можливостей захисту, разом з традиційними механізмами копінгу;
 - законів та політик щодо прав дітей та груп ризику;
 - іншої інформації, що стосується захисту дітей.
- 4.1.2. Залучати дітей, сім'ї, громади та зобов'язаних сторін до картування та досліджень, коли це можливо. Подбати про те, щоб їхню думку почули та поважали.
- 4.1.3. Зміцнити кадровий потенціал, щоб вони:
 - знали докризовий контекст;
 - знали про плани та дії щодо підготовки (наприклад, зміцнення партнерства чи посилення лідерського потенціалу уряду);
 - розуміли їх унікальну роль у гуманітарному реагуванні.

Реагування

Оцінити потреби та проаналізувати ситуацію

- 4.1.4. Сприяти міжвідомчому аналізу ситуації, який враховує контекст, стейкхолдери, потреби, вразливі місця та можливості. Брати участь у розробці плану аналізу, щоб уточнити, які дані потрібні, як вони збираються та від кого.
- 4.1.5. Підтримувати міжвідомчі зусилля щодо перегляду вторинних даних для виявлення безпосередніх ризиків, їхніх причин і прогалин в наявній інформації. Спільно визначити, чи потрібна оцінка та яка методологія підходить. (Див. Інструкцію 4.3.5.)
- 4.1.6. Створити групи зі збору та аналізу даних та навчити їх збирати інформацію про змішані групи за статтю, інвалідністю та національністю/етнічним походженням, щоб дані відображали постраждале населення.
- 4.1.7. Визначити потенційну неавмисну шкоду, яка може бути спричинена процесами збору даних, і активно запобігати або знижувати ризики.
- 4.1.8. Ділитися висновками вчасно та у доступній формі, що відображає місцеві норми та враховує стать, вік та інвалідність

Розробити та спланувати заходи реагування

- 4.1.9. Розробити програми на основі аналізу ситуації та визначених потреб. Подумайте, чи є окреме, інтегроване чи комплексне втручання найбільш прийнятним.
- 4.1.10. Пріоритизувати дії із порятунку життя на етапі раннього реагування, зберігаючи при цьому сталий підхід на рівні громади. Переходити до довгострокових підходів у міру стабілізації ситуації.
- 4.1.11. Планувати та впроваджувати дії, які створюють взаємодоповнюваність між організаціями на рівні громади, національному та міжнародному рівнях, щоб гуманітарна допомога зміцнювала, а не підживляла наявні структури та системи.
- 4.1.12. Залучати дітей і громади, де це доцільно, щоб забезпечити відповідність програм, інклюзивність і підтримку життєстійкості.
- 4.1.13. Планувати та розподіляти адекватні бюджети для забезпечення якісного впровадження, моніторингу, оцінювання та навчальної діяльності.

Впроваджувати та проводити моніторинг процесів реагування

- 4.1.14. Надавати програмні плани та послуги всеосяжним і доступним способом із самого початку реалізації.
- 4.1.15. Проводити моніторинг якості програми, результатів і, де можливо, впливу. Слідкувати за змінами ситуації у сфері захисту дітей та відповідно коригувати впровадження програми. (Див. Стандарт 6.)

Оцінювати й вчитися на досвіді

- 4.1.16. Провести аналіз ризиків, розробити стратегії пом'якшення ризиків і переконатися, що залучення дітей і громади до моніторингу не завдасть шкоди.
- 4.1.17. Створити дружні до дітей механізми з урахуванням статі, віку, інвалідності та культури для збору й обробки відгуків дітей, сімей і громад, які:
 - сприятимуть гнучкості у розробці програми для своєчасного включення зворотного зв'язку;
 - негайно розв'язувати будь-які питання захисту. (Стандарт 2).
- 4.1.18. Запобігати, виявляти та пом'якшувати ненавмисні негативні наслідки втручань програми протягом усього впровадження.
- 4.1.19. Поділитися висновками та набутими результатами оцінювання, моніторингу, зворотного зв'язку та механізмами підзвітності з усіма зацікавленими сторонами, включаючи дітей і сім'ї. Переконатися, що вони розуміють, як їхні зусилля сприяли програмам.
- 4.1.20. Залучатися до спільних навчальних ініціатив, оцінювання програм захисту дітей та інших сфер гуманітарної допомоги, які можуть вплинути на дітей.
- 4.1.21. Використовувати навчання для коригування програм і інформування про розробку майбутніх заходів.

4.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
4.2.1. % програм СРНА, які базуються на докризовому аналізі системи захисту дітей та учасників.	100%	Програми та пропозиції повинні продемонструвати, що вони ґрунтуються на ретельному аналізі наявних структур, акторів, цінностей і динаміці.
4.2.2. % оцінок СРНА, розроблених на основі результатів нещодавнього кабінетного дослідження.	100%	Оновіть дані кабінетного дослідження, якщо воно було проведене до надзвичайної ситуації або понад 3 назад.
4.2.3. % розроблених програм СРНА, спрямованих на ризики, потреби та здібності дітей, визначені під час оцінки захисту дітей.	100%	Усі програми, включаючи ті, що розроблені, але ще не реалізовані на момент звітності, повинні бути включені до цього вимірювання.
4.2.4. % програм, які інтегрують систему моніторингу, здатну вимірювати зміни на рівні результату за допомогою кількісних і якісних показників SMART.	100%	

4.3. Інструкції

4.3.1. Основний гуманітарний стандарт (CHS)

Зверніться до *Основних гуманітарних стандартів*, щоб отримати вказівки щодо критеріїв, належної практики, інструментів і показників для забезпечення якості та підзвітності в рамках РСМ

4.3.2. Життя з гідністю

План гуманітарної допомоги сильно впливає на гідність і добробут постраждалого населення. Програмні підходи, які можуть сприяти добробуту та є важливою частиною права людей на життя з гідністю, включають:

- визнання цінності кожної людини;
- зміцнення позитивних механізмів подолання та стійкості;
- підтримку релігійної та культурної ідентичності;
- сприяння підходам на рівні громади;
- заохочення позитивних мереж соціальної підтримки.

4.3.3. Інклюзія та участь

Постраждалі групи населення, включаючи дітей, є найкращими суддями змін у своєму житті. До консультацій протягом усього програмного циклу необхідно залучати цілі громади, включно з дітьми, використовуючи підходи, дружні до дітей та партисипативні підходи. Докладіть особливих зусиль, щоб

включити дітей, які зазнають дискримінації або ризикують бути дискримінованими. Якщо можливо, використовуйте метод збору та аналізу даних за принципом рівний рівному/від дитини до дитини. Це допомагає дітям (а) відновити відчуття контролю та волі в складних обставинах і (б) розвинути позитивну ідентичність і життєстійкість. У більшості випадків розмовляйте з дітьми окремо від дорослих, а з жінками й дівчатами окремо від чоловіків і хлопців. Розмовляючи з дітьми або батьками з інвалідністю, використовуйте доступні та інклюзивні методи спілкування, а саме такі альтернативи, як малювання, рольові ігри, ляльки та сурдопереклад, якщо це доречно.

4.3.4. Докризове інформування

Інформація про довгострокову ситуацію із захистом дітей зазвичай доступна, хоча вона може бути неповною або не описуватися як захист дітей. Перевірте, чи нещодавно проводилося комплексне картування систем захисту дітей. Ознайомтеся з планами підготовки, національними законами, політикою та дослідженнями щодо прав дитини. Розгляньте доступну інформацію про системи соціального захисту, переміщене населення, бідність за доходами, догляд за місцем проживання, дитячу працю, зарахування до школи та відвідування, охорону здоров'я, соціальне забезпечення та соціальні норми та практику, а також те, як дітей сприймають у місцевому контексті та ролі, які надаються дітям різної статі, віку та інвалідності.

4.3.5. Оцінка вразливості

Уразливість, з якою стикаються діти під час надзвичайної гуманітарної ситуації, різна. Діти можуть бути вразливими через свою стать, гендерну приналежність, вік, інвалідність, соціальний стан, етнічну групу/національність, статус переміщеної особи або інші фактори (такі як хвороба чи відсутність документів), які можуть посилити стигматизацію або перешкодити реалізації їхніх прав. Оцініть соціальні та контекстуальні фактори, які сприяють уразливості, такі як дискримінація, маргіналізація, соціальна ізоляція, бідність, клас/касту, погане управління, релігійні чи політичні приналежності та потенційні майбутні небезпеки, такі як погіршення стану навколишнього середовища та мінливість клімату.

4.3.6. Оцінки

Оцінювання є невід'ємною частиною будь-якого процесу аналізу ситуації. Дані збирають різними методами залежно від фази надзвичайної ситуації. Початкова або швидка оцінка:

- надає базову інформацію для моніторингу ситуації із захистом дітей;

- є основою для початкового планування, бюджетування та адвокації

Початкові або швидкі оцінки можуть супроводжуватися більш комплексними оцінками для збору детальної інформації, необхідної для цілісних програм. Методи та інструменти оцінювання мають бути адаптовані до контексту, щоб вони точно фіксували інформацію про особливі потреби дітей та їхніх сімей у цьому середовищі. Використовуйте партисипативні підходи, де це можливо. Заощаджуйте час і ресурси та уникайте «втоми від оцінки» (коли ті самі особи чи спільноти опитуються неодноразово) шляхом (а) перевірки інформації, яка вже є, перед плануванням оцінки та (б) координації оцінок та обміну висновками на міжвідомчому рівні.

4.3.6.1. Оцінка сектору захисту дітей

Існує низка інструментів міжвідомчої оцінки захисту дітей, доступних для збору даних саме щодо потреб у захисті дітей. Їх потрібно адаптувати відповідно до контексту. Використовуйте *Блок-схему оцінювання захисту дітей у надзвичайних ситуаціях*, щоб визначити, який інструмент найкраще відповідає ситуації та наявним ресурсам

4.3.6.2. Багатогалузева оцінка

Багатогалузева оцінка надає інформацію для розробки програм на початку надзвичайних ситуацій і пріоритети фінансування, а також забезпечують огляд пріоритетних проблем у конкретний момент часу. Оскільки спеціалісти загального профілю часто проводять таке оцінювання, якщо не передбачено навчання, слід включати лише нечутливі питання щодо захисту дітей.

4.3.6.3. Інтеграція захисту дітей в інші індивідуальні секторальні оцінки

Суб'єкти, які займаються захистом дітей, можуть отримати цінну інформацію, додавши запитання до оцінок інших секторів і/або попросивши інші сектори дезагрегувати їхні дані. Інформація, яка може бути корисною для сектору захисту дітей і може бути зібрана іншими, включає: склад родини, кількість дітей без супроводу та дітей розлучених з родиною, домогосподарства, очолювані дітьми, реєстрацію народження, позитивні та негативні стратегії копію та проблеми, пов'язані з доходом. Ознайомтеся з *«Рекомендаціями щодо інтеграції захисту дітей у багатосекторні та інші гуманітарні оцінки»*.

4.3.7. Дезагрегування даних

Детальні дезагреговані дані є критично важливими для визначення та

реагування на вразливості та пріоритетні потреби. Хоча це складно зробити на початку надзвичайної ситуації, принаймні спробуйте розділити дані за статтю, віком та інвалідністю. Де можливо, розбийте далі за іншими характеристиками різноманітності або факторами ризику. Дезагреговані дані можуть вказати на тих, хто піддається найбільшому ризику, і чи мають вони доступ до гуманітарної допомоги. Дезагрегування даних повинне бути збалансоване з питаннями безпеки та захисту щодо збору конфіденційних даних і принципу мінімізації даних.

4.3.8. Оцінка програм

Оцінки є ключовими для підзвітності. Вони інформують програми на різних етапах, визначають передову практику та дають рекомендації для майбутньої розробки програм. Вони повинні проводитися з необхідним досвідом і незалежністю. Оцінюючи гуманітарні програми, слід дотримуватись набору із семи критеріїв: актуальність, релевантність, узгодженість, охоплення, ефективність, дієвість і вплив. За допомогою інклюзивних методологій слід поділитися результатами з постраждалими людьми, включно з дітьми, щоб вони могли пропонувати та реагувати на варіанти покращення якості програм. Команди повинні розробити чіткий план для включення результатів оцінювання та рекомендацій у програми.

Список посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні [онлайн](#).

- *«Мінімальні стандарти» Розробка програм захисту дітей в умовах надзвичайних ситуацій: «Мінімальні стандарти» Стандарт Управління програмним циклом, CPWG, 2015.*
- *Пакет ресурсів із захисту дітей: як планувати, контролювати та оцінювати програми захисту дітей, ЮНІСЕФ, Нью-Йорк, 2015.*
- *«Блок-схема оцінки захисту дітей у надзвичайних ситуаціях», Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.*
- *«Огляд вторинних даних (SDR) робочої групи із захисту дітей: матриця та інструкція», CPWG, 2016.*
- *«Шаблон кабінетного дослідження та вказівки», CPWG.*
- *Інструментарій швидкої оцінки сектора захисту дітей, CPWG, 2014.*
- *Початкове оцінювання захисту дітей у надзвичайних ситуаціях (CPIA), Child Protection AoR, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.*
- *Рекомендації щодо інтеграції питань захисту дітей у багатогалузеві та інші гуманітарні оцінки, CPWG, 2015.*
- *Набір інструментів з моніторингу сектору захисту дітей в умовах*

надзвичайних ситуацій, Робоча група сектору захисту дітей (CPWG), 2016.

- *Слухай і навчайся: Партисипативне оцінювання з дітьми та підлітками, УВКБ ООН, 2012.*
- *Набір інструментів для спільного дослідження та оцінювання за участю дітей, молоді та дорослих: добірка інструментів, використаних під час тематичного оцінювання, та документація щодо участі дітей у збройних конфліктах, постконфліктному періоді та розбудові миру, 2006-2008 рр., Save the Children Норвегія, 2008.*
- *«Стать ASC з маркером віку». [Вебсайт]*
- *Навчальний посібник із використання WGOs у гуманітарній діяльності, Гуманність та інклюзія, інструменти Вашингтонської групи ООН для статистики інвалідності.*
- *«Керівні примітки та індикатори CHS», Основний гуманітарний стандарт якості та підзвітності, Альянс CHS, Група URD, і проєкт Sphere, 2014.*
- *«Розробка програм якості та звітності за методом COMPASS», Група URD.*
- *Міжвідомчі механізми подання скарг на рівні громади: захист від сексуальної експлуатації та насильства (Керівництво), МПК, 2016.*
- *Оцінка посібника з гуманітарної діяльності, ALNAP/ODI, Лондон, 2016.*

Стандарт 5: Управління інформацією

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 4: Управління програмним циклом; Моніторинг програм щодо захисту дітей; та Стандарт 18: Ведення випадків.

Для захисту дітей у гуманітарній діяльності (СРНА) необхідно оперувати чотирма широкими категоріями інформації:

- Інформація про надзвичайну ситуацію та механізми підтримки координації;
- Інформація про загальну гуманітарну допомогу та захист дітей зокрема;
- Інформація про становище дітей у певному контексті (включаючи добробут прийомних сімей/опікунів, конкретні фактори ризику та моделі порушень прав дитини);
- Інформація про конкретних дітей, які стикаються з проблемами захисту (які зазвичай вирішуються через процес ведення випадку).

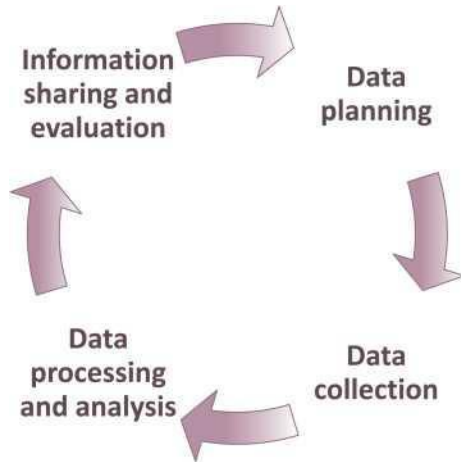
Ці категорії інформації слід зробити анонімними, обробляти, аналізувати та поширювати для інформування про програмні стратегії та рішення щодо захисту дітей. У будь-якому разі необхідно поділитися інформацією з відповідними учасниками для посилення координації, інформування для прийняття стратегічних рішень та підтримки адвокації. Інформацію слід надавати лише відповідно до контекстуалізованих протоколів захисту даних і обміну інформацією. Цей стандарт надає вказівки з управління інформацією, орієнтовані на захист дітей, які мають на меті доповнити наявні засоби управління інформацією та навчання.

Загальний цикл управління інформацією описаний в структурі управління інформацією про захист (PIM). Цей стандарт розроблено навколо чотирьох основних етапів, взятих зі структури PIM:

- Планування даних;
- Збір даних;
- Обробка та аналіз даних;
- Обмін інформацією та оцінка.

Цей стандарт доповнює настанови щодо управління інформацією про захист.

Цикл управління інформацією

Information sharing and evaluation – обмін інформацією та оцінка; data planning – планування даних; data collection – збір даних; data processing and analysis – обробка та аналіз даних.

СТАНДАРТ

Актуальна інформація, необхідна для захисту дітей, збирається, обробляється/аналізується та поширюється відповідно до міжнародних принципів захисту дітей і з повним дотриманням конфіденційності, захисту даних і протоколів обміну інформацією.

5.1. Ключові дії

Підготовка

Планування даних

- 5.1.1. Співпрацювати з відповідними координаційними групами із захисту дітей та більш широкими групами захисту для виявлення та збору історичних і поточних даних щодо проблем захисту дітей. Використовувати дані для встановлення міжвідомчих базових значень для узгоджених пріоритетів захисту дітей.
- 5.1.2. Співпрацювати з іншими учасниками сектору захисту дітей для розробки, адаптації, обміну та перекладу стандартизованих

інструментів і процедур управління інформацією для використання в національних або інших наявних системах управління інформацією, де це можливо. Приклади охоплюють:

- Інформаційні системи ведення випадків;
- Інструменти оцінки та моніторингу ситуації;
- Інструменти реагування та моніторинг якості для відстеження охоплення та якості заходів із захисту дітей;
- Навчання управлінню інформацією (включаючи захист даних і протоколи обміну інформацією).

5.1.3. Навчити персонал, який займається управлінням інформацією:

- Етиці;
- Принципам збору даних;
- Протоколам захисту даних;
- Управлінню конфіденційною інформацією;
- Дружнім до дитини методам опитування.

5.1.4. Співпрацювати з медичними працівниками для розробки протоколів обміну інформацією та шляхів перенаправлення, які є конфіденційними та відповідають медичній етиці для використання в разі можливих спалахів інфекційних захворювань.

5.1.5. Визначити, чи є потреба у гармонізації регіональних або транскордонних систем управління інформацією в якості міри готовності до транскордонних переміщень населення. Якщо міжнародні переміщення населення здаються ймовірними, співпрацюйте з координаційними групами/механізмами в інших країнах для гармонізації систем управління інформацією.

5.1.6. Співпрацювати з іншими кластерами/секторами, щоб інтегрувати питання захисту дітей у їхні системи управління інформацією, якщо це необхідно.

Реагування

Збір даних

5.1.7. Дотримуватись етичних протоколів збору даних і весь час застосовувати принципи конфіденційності та принцип «не нашкодь».

5.1.8. Дезагрегувати та аналізувати дані як мінімум за статтю, віком та інвалідністю.

5.1.9. Впровадити зручні цифрові системи, умови використання та політику захисту даних. Навчити персонал використовувати

системи безпечно та ефективно.

Обробка та аналіз даних

- 5.1.10. Використовувати інтерактивні онлайн-платформи та інструменти для перехресного аналізу даних і вдосконалення функції аналізу прогалин, де це можливо.
- 5.1.11. Розвивати спроможність персоналу, партнерів і місцевих координаторів щодо захисту та аналізу даних.

Обмін інформацією та оцінка

- 5.1.12. Консолідувати, аналізувати та ділитися інформацією на рівні населення та надсилати відгуки:
- усіх відповідних зацікавлених сторін, а саме дітей та громад (у відповідних випадках);
 - тих, хто надав інформацію;
 - постраждалого населення.

Ці зусилля посилять відповідальність перед постраждалим населенням і підтримають адвокаційну функцію координаційної групи.

5.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтованих цілей, наведених нижче. Доступні додаткові відповідні індикатори *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
5.2.1. % персоналу, задіяного в управлінні інформацією, який може продемонструвати знання процедур конфіденційності.	100%	
5.2.2. % збирачів даних, які пройшли навчання зі збору даних протягом одного місяця після початку збору даних.	100%	Збирачі даних повинні пройти навчання протягом місяця: це може бути за тиждень до початку збору даних, але не пізніше ніж за 4 тижні до початку збору даних. Для будь-якого навчання, яке почалось більше ніж за 4 тижні до збору даних їм знадобиться повторне навчання.

5.2.3. У постраждалих громадах діє механізм зворотного зв'язку для обміну інформацією з дітьми та дорослими.

Так

5.3. Інструкції

5.3.1. Дезагрегування

Дезагрегуйте показники за статтю, віком та інвалідністю, якщо дані стосуються дітей. Це показує, як ризики або програми можуть по-різному впливати на певних дітей. Стать, вік та інвалідність є універсальними факторами; інші додаткові чинники (такі як країна походження, статус міграції чи переміщення) також можуть бути важливими або актуальними у вашому контексті. Гендер може використовуватися замість статі або на додаток до неї під час збору якісних даних, таких як інформація про соціальні норми, бар'єри, дискримінацію та інші ризики.

5.3.2. Збір даних

Необхідно слідувати наступним найкращим практикам:

- Усі методи збору даних мають бути обґрунтованими з технічної та етичної точки зору.
- Використовувати встановлені протоколи збору даних, які підтримують змістовний аналіз і використання даних.
- Координувати та планувати оцінювання з іншими організаціями та секторами, щоб уникнути повторюваних запитань одній групі населення.
- Збирати ідентифікаційні дані та/або біометричні дані лише (а) за умови чіткого визначення передбачуваного використання, специфіки та глибини та (б) після отримання інформованої згоди/дозволу.
- Використовувати чіткі, конкретні, вимірні, досяжні, релевантні та обмежені за часом показники, які суттєво узгоджені з вимірними результатами. Проводити всі інтерв'ю з розумінням культурних звичаїв і норм опитуваних.
- Повідомляти респондентам про вашу обмежену здатність надавати допомогу, щоб уникнути нереалістичних очікувань.
- Використовувати позитивну мову і не навішувати на дітей, які належать до групи ризику, ярлики. Описувати їхню поведінку; не класифікувати їх.
- Збирати лише ті дані, які ви використовуватимете.
- Встановити базові лінії, щоб зрозуміти тенденції протягом кількох місяців або років.

5.3.3. Обробка та аналіз даних

Збираючи дані, використовуйте методи, які уникають «подвійного підрахунку», тобто підрахунку однієї дитини більше одного разу, якщо вона отримує доступ до двох різних програмних втручань. Наприклад, надаючи дані про загальне охоплення вашої програми захисту дітей, дитина, яка отримує як ведення випадку, так і психосоціальну підтримку, повинна вважатися лише одним учасником програми.

Точна кількість і аналіз даних про фінансування важливі для планування та звітності.

Не використовуйте інформацію без попереднього порівняння та триангуляції з відповідними зацікавленими сторонами та попередньо наданими даними відповідно до узгоджених міжвідомчих протоколів обміну інформацією.

5.3.4. Обмін інформацією

Подумайте про ризики для дітей та їхніх сімей, перш ніж ділитися інформацією. Не повідомляйте цифри, які є:

- занадто малими;
- з надто специфічної географічної області;
- за будь-яких обставин, коли їх можна легко відстежити до певних осіб.

Не повідомляйте жодних особистих даних, окрім випадків, коли це зроблено для конкретної вигоди відповідної особи та з її згоди/дозволу. Гарантуйте, щоб зібрана інформація не передавалася для цілей імміграційної служби.

Збирайте відгуки, щоб зробити ваш цикл управління інформацією ефективним. Швидко використовуйте всі зібрані або отримані дані. Дайте відгук усім, хто надав інформацію. Ви повинні посилатися на джерела всіх використаних даних. Під час інтерпретації даних враховуйте місцевий контекст. Наприклад, високий рівень дитячої праці може вказувати на те, що діти важливі для виживання сім'ї.

5.3.5. Роль менеджерів з питань інформації міжвідомчої координації

Управління інформацією є критично важливим компонентом координації. Воно вимагає партнерства між менеджером з питань інформації та координатором із захисту дітей/контактною особою. У більшості випадків під час реагування на надзвичайні ситуації функцію управління інформацією виконує координаційна група захисту дітей. Координаційна група захисту дітей керує процесами управління інформацією для всього підсектору захисту дітей і зв'язується з іншими секторами для включення або інтеграції

сектору захисту дітей. Вони братимуть участь у створенні спільної робочої групи з оцінювання та працюватимуть з усіма зацікавленими сторонами для розробки або адаптації стандартизованих інструментів і процедур, таких як:

- Інструменти моніторингу ситуації та реагування;
- Стандартні операційні процедури;
- Протоколи захисту даних і обміну інформацією;
- Форми міжвідомчого діловодства;
- Стандартизовані навчальні модулі;
- Тренінги та процедури робочої групи спільного оцінювання;
- Контекстуальні вказівки для задоволення потреб постраждалого населення.

Усі інструменти та процедури мають бути контекстуалізовані та адаптовані для задоволення потреб різних організацій, які діють у певному місці. Якщо місцеві спеціалісти недоступні, технічну підтримку може надати Служба захисту дітей або УВКБ ООН.

Перелік посилань

Доступні посилання на ці та додаткові ресурси *онлайн*.

- *«Що таке керування інформацією про захист (РІМ)», Посібник РІМ, Управління захистом інформації.*
- *«Управління інформацією та гуманітарний контекст», Керівні принципи ІМ від ОСНА Вер.2.1, ОСНА.*
- *Професійні стандарти роботи із захисту, яку здійснюють гуманітарні організації та правозахисники під час збройних конфліктів та інших ситуацій насильства, МКЧХ, 2018, стор. 103-150.*
- *«Вся Сирія: Реагування в секторі захисту дітей», Весь Сирійський сектор захисту дітей, 2017. [Приклад зведеного інформаційного листа щодо захисту дітей та гуманітарного реагування]*
- *«Робоча група з управління інформацією», ОСНА. [Вебсайт]*
- *«Функціонування дитини: Новий спосіб вимірювання функціонування дитини», ЮНІСЕФ, Вашингтонська група зі статистики інвалідності, 2016.*

Стандарт 6: Моніторинг програм захисту дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 1: Координація; Стандарт 4: Управління програмним циклом; Стандарт 5: Управління інформацією; та Стандарт 18: Ведення випадку.

Моніторинг програм захисту дітей означає регулярне та систематичне дослідження (моніторинг) ризиків, порушень та можливостей щодо захисту дітей у конкретному гуманітарному контексті. Мета полягає в тому, щоб зібрати докази, які інформують про аналізи, стратегії та реагування.

Ефективний моніторинг є спільним, скоординованим і багатосекторальним. Зібрані дані та інформація мають відображати ситуацію всіх дітей та ризики щодо їх захисту. Ризики дуже різноманітні та змінюються залежно від контексту. Аналітична структура захисту дітей визначає теми, які можна виміряти під час аналізу захисту дітей. Її можна використовувати для розробки системи моніторингу захисту дітей.

Аналітична система захисту дітей

Теми аналізу									
Небезпечні та травматичні	Фізичне та емоційне насильство	Сексуальне та гендерно вмотивоване насильство	Психічний та психосоціальний дистрес	Залучення дітей до збройних сил або озброєних груп	Дітяча праця	Розлучені з сім'єю діти або діти без супроводу	Справедливість для дітей	Доступність/доступ до послуг реагування у галузі захисту дітей	Інтегрований аналіз та надання пріоритету галузі захисту дітей

СТАНДАРТ

Об'єктивні та своєчасні дані та інформація про ризики для захисту дітей збираються, керуються, аналізуються та використовуються з урахуванням принципів, безпечно та спільно, щоб уможливити запобігання та реагування на основі фактичних даних

6.1. Ключові дії

Підготовка

Планування

- 6.1.1. Використовувати *Процес і принципи управління інформацією про захист (PIM)* для розробки, впровадження та оцінки системи моніторингу захисту дітей.
- 6.1.2. Визначити мету системи моніторингу програм захисту дітей та інформацію, яку потрібно зібрати.
- 6.1.3. Зробити карту та оцініть наявні джерела інформації.
- 6.1.4. Переконайтеся, що захист дітей доданий до ширшої системи моніторингу.
- 6.1.5. Визначити загальний набір контекстуалізованих, культурно відповідних показників до початку збору первинних даних.
- 6.1.6. Співпрацювати з іншими суб'єктами захисту дітей, гуманітарними секторами та зацікавленими сторонами (включно з дітьми) для визначення та узгодження ролей, обов'язків і методологій моніторингу захисту дітей, включаючи варіанти під керівництвом дітей.
- 6.1.7. Оцінювати та пом'якшувати потенційні ризики для дітей, сімей і громад під час збору, обробки та зберігання даних.
- 6.1.8. Встановити безпечні, відповідальні, цілеспрямовані та узгоджені протоколи для обміну інформацією між відповідними зацікавленими сторонами.
- 6.1.9. Встановити ефективний, своєчасний і відповідний обмін інформацією, процеси перенаправлення, графіки звітності та шаблони для моніторингу програм захисту дітей, щоб уникнути дублювання та мінімізувати тягар звітності.
- 6.1.10. Оцінити та зміцнити потенціал захисту дітей та управління інформацією, щоб вони досягли необхідного рівня для впровадження системи моніторингу захисту дітей.

Реагування

Збір даних

- 6.1.11. Дезагрегувати всі дані про дітей як мінімум за статтю/гендером, віком та інвалідністю. Інші аспекти ризику, маргіналізації чи виключення також можуть бути важливими залежно від контексту.
- 6.1.12. Надати персоналу, який стежить за проблемами захисту дітей, психосоціальну підтримку, щоб пом'якшити наслідки вторинної травми.
- 6.1.13. Під час збору інформації віддавати пріоритет найкращим інтересам дитини та інформованій згоді/дозволу дітей та/або опікунів.

Обробка та аналіз даних

- 6.1.14. Розглянути, оцінити та/або проаналізувати моделі заниженого звітування (відсоток незарєстрованих випадків) або надмірного звітування (про випадки, про які повідомлялося багато разів), де це можливо.
- 6.1.15. Розробити та реалізувати план аналізу системи моніторингу захисту дітей.
- 6.1.16. Встановити і дотримуватись етики, принципів і належних практик управління інформацією. (Див. [Принципи](#) та [Стандарт 5](#)).

Оцінка і розповсюдження даних

- 6.1.17. Запровадити протоколи для персоналу для відстеження проблем захисту дітей, щоб виявити та направити **дітей і сім'ї, які перебувають у групі ризику** або пережили жорстоке поводження, нехтування, експлуатацію чи насильство.
- 6.1.18. Навчити цим протоколам персонал, який опікується питаннями захисту дітей.
- 6.1.19. Дотримуватись протоколів, розроблених Національною робочою групою з моніторингу та звітності про серйозні порушення щодо дітей, якщо такий механізм існує.
- 6.1.20. Переконатися, що виявлені ризики, уразливості, порушення та тенденції регулярно повідомляються агенціям із захисту дітей (та іншим галузевим суб'єктам, де це доречно) і враховуються під час розробки організаційних і міжвідомчих стратегічних планів, реагування та звернень щодо фінансування. (Див. [Стандарти 1 і 4](#)).

- 6.1.21. Оцінити та задокументувати негативний і позитивний вплив системи моніторингу захисту дітей і протоколів обміну інформацією на дітей, сім'ї та громади.

6.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показники	Мета	Примітки
6.2.1. % стратегій захисту дітей та програмних документів, які ґрунтуються на результатах моніторингу програм захисту дітей.	80%	Вимірює ступінь використання аналітичних результатів моніторингу програм захисту дітей для інформування про стратегії та програми. Його слід визначити на рівні країни та посилатися на план поширення моніторингу захисту дітей. Стратегії та програмні документи слід оцінювати окремо, але звітувати про них можна спільно.
6.2.2. % ключових дій щодо готовності, зазначених у цьому Стандарті, досягнутих координаційними групами захисту дітей до впровадження моніторингу програм захисту дітей.	80%	Переконайтеся, що контрольний перелік дій розроблено відповідно до ключових дій щодо готовності Стандарту. Визначте часові рамки для збору інформації.

6.3. Інструкції

6.3.1. Мета моніторингу програм захисту дітей

Метою моніторингу програм захисту дітей є отримання даних, які можуть допомогти адаптувати наявні або визначити нові заходи. Моніторинг інформує та впливає на:

- Діяльність із запобігання та реагування на індивідуальному, сімейному та громадському рівнях;
- Адвокація, яка поважає, захищає, заохочує та виконує права дітей, як зазначено у відповідних національних і міжнародних законах і резолюціях;
- Встановлення пріоритетів таким чином, щоб заходи були спрямовані на найбільш серйозні ризики та прогалини в захисті дітей.

6.3.2. Управління інформацією про захист (PIM)

«PIM – це: принципові, систематизовані та спільні процеси для збору, обробки, аналізу, зберігання та спільного використання даних і інформації для забезпечення дій на основі доказів для отримання якісних результатів захисту» (*Веб-сайт управління інформацією про захист*). PIM допомагає забезпечити ефективне та цілеспрямоване використання ресурсів і посилює координацію, розробку та надання заходів захисту. (Див. *Стандарт 5*)

Розробка, впровадження та оцінка систем моніторингу захисту дітей повинні відповідати принципам PIM:

- Орієнтування на людей та інклюзія;
- «Не нашкодь»;
- Визначена мета;
- Інформована згода/дозвіл та конфіденційність;
- Відповідальність за дані, захист і безпека;
- Компетентність і потенціал;
- Неупередженість;
- Координація та співпраця.

Ці принципи повинні застосовуватися на додаток до *Принципів «Мінімальних стандартів»*.

6.3.3. Огляд вторинних даних і відображення наявних даних і джерел захисту дітей

Кожна система моніторингу програм захисту дітей повинна мати визначену мету, яка відображає:

- Виявлені ризики захисту дітей;
- Виявлені можливості та механізми копіювання серед дітей, сімей та громад;
- Цільове використання та користувачів зібраних даних та інформації.

Огляд вторинних даних може допомогти виявити наявні дані та інформацію, потенційні прогалини та відповідні методи усунення цих прогалин. Джерела даних та інформації про захист дітей охоплюють:

- Місцеві та національні системи моніторингу дотримання прав дитини та програм захисту дітей від зловживань або травм;
- Адміністративні дані систем охорони здоров'я, правоохоронних органів, праці та освіти;
- Оцінки, системи моніторингу та ініціативи зі збору даних, які

проводяться секторами захисту дітей та іншими секторами;

- Системи ведення випадків;
- Системи захисту на основі громад;
- Звіти про права людини.

6.3.4. Координація та співпраця

Координація та співпраця підтримують ефективне використання ресурсів у системах моніторингу захисту дітей. Стейкхолдери сфери захисту дітей, сектор захисту, інші гуманітарні сектори та відповідні підгрупи/сфери відповідальності повинні виробити спільне розуміння та підхід до збору та управління даними та інформацією. Це включає гармонізацію форм, показників, мінімальних наборів даних і протоколів для обміну та захисту інформації. Ці зусилля мають бути пов'язані з відповідними координаційними робочими групами або кластерною системою. (Див. Стандарти 1 і 5.)

6.3.5. Здібності та навички

Усі особи, залучені до моніторингу програм захисту дітей, повинні пройти навчання відповідно до їхніх ролей та обов'язків:

- Місцеві, національні та міжнародні стандарти та закони про права людини, права дитини та захист дітей.
- Безпечні, оперативні та своєчасні механізми направлення для розв'язання проблем, виявлених під час моніторингу.
- Моніторингова діяльність із захисту дітей, а також методології збору даних, обміну та звітності:
 - безпека;
 - конфіденційність;
 - поінформованість;
 - партисипативність;
 - чутливість до травм;
 - чутливість до конфліктів;
 - зручність для дітей;
 - зручність для людей з інвалідністю.
- Відповідні керівні принципи для конкретних ініціатив, наприклад, для *Механізму моніторингу та звітності (MRM) (щодо серйозних порушень щодо дітей під час збройного конфлікту)*

6.3.6. Аналіз

Дані про захист дітей слід регулярно аналізувати та поширювати для прийняття рішень. Аналіз дає можливість краще зрозуміти поточний і майбутній контекст і правильно відреагувати. Глибина аналізу системи

моніторингу захисту дітей визначатиме навички, можливості та учасників, яких слід залучати до аналізу. Глибші рівні аналізу вимагатимуть більшої співпраці. Персонал, залучений до моніторингу та аналізу кластеру захисту дітей, повинен проводити регулярні зустрічі для перегляду та тлумачення висновків.

Ключові елементи процесу аналізу включають:

- Визначений рівень аналізу, який має забезпечити моніторинг захисту дітей;
- План аналізу;
- Чіткі ролі та обов'язки, що підтримуються відповідними людськими та технічними ресурсами;
- Загальні одиниці аналізу, такі як групи населення, місця, час, частота, профілі порушників тощо;
- Узгоджені шаблони звітності.

6.3.7. Участь громади

Дітей, сім'ї та громади слід інформувати про діяльність моніторингу та її можливі результати, щоб встановити розумні очікування щодо реагування та відповідальності. Установи повинні залучати різні групи дітей, опікунів, членів громади та групи громадянського суспільства до всіх аспектів моніторингу захисту дітей та реагування.

6.3.8. Моніторинг серйозних порушень щодо дітей у збройних конфліктах

Рада Безпеки ООН створила систематичний і комплексний *Механізм моніторингу та звітності (MRM)* для надання своєчасної, об'єктивної, точної та надійної інформації про шість серйозних порушень проти дітей, скоєних у ситуаціях збройного конфлікту (або ситуаціях, що викликають занепокоєння). Порушеннями, які відсліджує MRM, є:

- вбивства та каліцтва дітей;
- вербування та використання дітей у збройних силах або збройних групах;
- напади на школи та лікарні;
- зґвалтування та інші форми сексуального насильства над дітьми;
- викрадення дітей;
- відмова в доступі до дітей гуманітарним організаціям.

MRM надає цю інформацію для підвищення підзвітності та відповідності сторонам конфлікту. Загальної кількості грубих порушень щодо дітей MRM не повідомляє. MRM має впроваджуватися спеціалізованими суб'єктами, які мають можливість звітувати та перевіряти відповідно до стандартів MRM.

Список посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Набір інструментів моніторингу захисту дітей у надзвичайних ситуаціях*, Робоча група сектору захисту дітей (CPWG), 2016.
- *«Огляд вторинних даних робочої групи із захисту дітей: матриця та інструкція»*, Робоча група сектору захисту дітей (CPWG), 2016.
- *«УВКБ ООН Шаблон вторинної оцінки даних»*, УВКБ ООН.
- *«Механізм моніторингу та звітності про серйозні порушення щодо дітей у ситуаціях збройного конфлікту: інструменти»*, ООН.
- *Посібник: Механізм моніторингу та звітності (MRM) про серйозні порушення щодо дітей у ситуаціях збройного конфлікту (MRM)*, ЮНІСЕФ, 2014.
- *Механізм моніторингу та звітності 1612: Пакет ресурсів для НУО*, Список спостереження щодо дітей і збройні конфлікти, 2015.
- *«Аналітична структура для сектору захисту дітей»*, Зона відповідальності за захист дітей (AoR)

Основа 2: Стандарти щодо ризиків у сфері захисту дітей

1 Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності

1 Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності

Вступ до розділу Основа 2: Стандарти щодо ризиків у сфері захисту дітей

Грунтуючись на загальній міжнародно-правовій базі, зазначені стандарти охоплюють основні сфери роботи та критичні питання, які стосуються семи основних ризиків захисту, з якими діти можуть зіткнутися в гуманітарних умовах:

- [Небезпека та травми;](#)
- [Жорстоке ставлення, що завдає фізичної та емоційної шкоди;](#)
- [Сексуальне та гендерне насильство;](#)
- [Проблеми з психічним здоров'ям та психосоціальний дистрес;](#)
- [Діти, пов'язані зі збройними силами чи озброєними групами;](#)
- [Дитяча праця;](#)
- [Діти, розлучені з родиною, та діти без супроводу.](#)

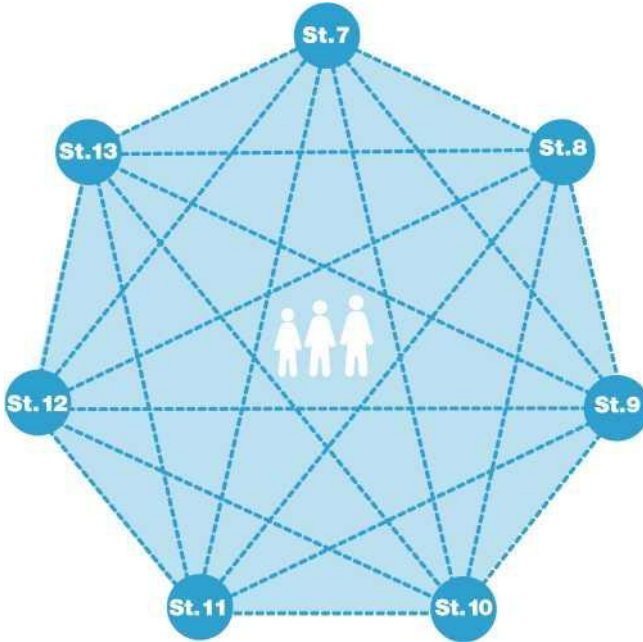
Ризики захисту – це потенційні порушення та загрози недотримання прав дітей, які завдадуть шкоди дітям. Щоб зрозуміти ризик для дитини, нам потрібно зрозуміти природу ризику та вразливість окремої дитини до цього ризику. Збройні конфлікти, вимушене переміщення, катастрофи, погіршення умов навколишнього середовища, економічна незахищеність, спалахи інфекційних захворювань і дискримінаційні дії в суспільстві є прикладами ризиків, які можуть вплинути на захист дитини. Вразливість дитини може знизити її стійкість і здатність протистояти ризику. Фактори, що посилюють вразливість можуть виникати в сім'ї, громаді та/або оточенні дитини, а також можуть стосуватися знань, навичок та фізичного, соціального й емоційного розвитку дитини.

Оскільки індивідуальна вразливість дитини та ризики, присутні в її оточенні, разом збільшують можливість зазнати шкоди, дитина може зіткнутися з кількома проблемами захисту одночасно або одна за одною. Сім різних стандартів ризику пов'язані між собою, оскільки вони стосуються вразливостей і ризиків, що збігаються. Ризики не можна розглядати окремо. Дитина може наражатися на кілька ризиків одночасно. Завжди необхідно цілісно дивитися на ситуацію дитини, визначаючи вразливі та сильні сторони кожної дитини та її оточення.

Необхідно вживати заходів для запобігання та реагування на кожну зі сфер ризику, розглянутих у цій частині. Наприклад, сім'ї, які переїжджають, можуть отримати поради щодо того, як зменшити ймовірність того, що вони розлучаться зі своїми дітьми під час переміщення. Якщо дитина розлучилася зі своєю сім'єю, їй може знадобитися підтримка, щоб знайти сім'ю ([Стандарт 13: Діти, розлучені з родиною, та діти без супроводу](#)). Щоб запобігти сексуальному та гендерному насильству, організації, які займаються захистом дітей, можуть співпрацювати з колегами з керівництва табору, щоб

переконатися, що помешкання добре освітлені, а маршрути до школи та зі школи безпечні. Дитина, яка пережила сексуальне насильство, може потребувати психосоціальної, медичної та, можливо, юридичної підтримки (Стандарт 9: Сексуальне та гендерно вмотивоване насильство).

Взаємозв'язок ризиків, описаних у Стандартах 7-13

Стандарти в цій Основі також передбачають дії для пом'якшення ризиків шляхом підвищення стійкості дитини, сім'ї, громади та суспільства, а також для усунення або зменшення самого ризику.

Ці стандарти слід використовувати в поєднанні з (а) [Стандартами 14-20: Стандарти для розробки адекватних стратегій](#) (які охоплюють стратегії, що використовуються для подолання багатьох ризиків, зниження вразливості дітей і підвищення їхніх захисних факторів) та (б) [Стандартами 21-28: Стандарти для роботи в різних секторах](#).

Стандарт 7: Небезпека та травми

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 12: Дитяча праця; Стандарт 18: Ведення випадку; Стандарт 23: Освіта та захист дітей; Стандарт 24: Охорона здоров'я та дитинства; Стандарт 27: Притулок, поселення та захист дітей; і Стандарт 28: Управління табором і захист дітей.

У цьому стандарті розглядаються фізичні та екологічні небезпеки, які травмують, заподіюють шкоди та вбивають дітей під час гуманітарних криз. «Ненавмисні тілесні ушкодження» виникають, коли шкода не була навмисно заподіяна вами або іншою особою, включаючи шкоду, спричинену вибухонебезпечними боєприпасами.

«Навмисні тілесні ушкодження», спричинені навмисними насильницькими діями та/або самоушкодженням, розглядаються в Стандартах 8, 9 та 11.

Ненавмисні травми спричиняють понад 25% смертей серед дітей віком 5-14 років і є основною причиною смерті та стійких порушень у дітей віком 15-19 років. На кожну дитину, яка загинула через ненавмисне травмування, припадає набагато більше людей, які назавжди втратили здоров'я.

Характер травми значно відрізняється залежно від статі, віку, інвалідності, місця розташування, соціально-економічного статусу, ролей і обов'язків, а також небезпеки, яка спричинила травму. Гуманітарні кризи можуть сприяти збільшенню кількості повсякденних небезпек та ризиків та створити нові, особливо для дітей, переміщених у незнайоме середовище.

Усі діти та опікуни поінформовані та захищені від травм, ушкоджень і смерті внаслідок фізичної та екологічної небезпеки, а діти з травмами та/або порушеннями отримують своєчасну фізичну та психосоціальну підтримку.

7.1. Ключові дії

Підготовка

- 7.1.1. Співпрацювати з усіма дітьми, громадами та іншими гуманітарними організаціями, щоб визначити й проаналізувати наявні та потенційні фізичні та екологічні фактори небезпеки.
- 7.1.2. Розбудувати потенціал для систематичного збору даних, спостереження за травмами та встановлення пріоритетів.
- 7.1.3. Інтегрувати пріоритетні проблеми в програми захисту дітей та інструменти управління інформацією.
- 7.1.4. Розробити заходи щодо запобігання, пом'якшення наслідків і реагування на інформацію про те, як, чому і де діти були вбиті або поранені під час аналогічних гуманітарних криз.
- 7.1.5. Розвивати спроможність відповідних постачальників послуг запобігати травмам і надавати скоординовану, якісну та доступну підтримку дітям і опікунам, які отримали травми та мають порушення.
- 7.1.6. Розробити практичні стратегії для зниження ризику з залученням дітей та громади, які можуть використовуватися під час підготовки, зменшення ризику катастрофи (DRR), діяльності з підвищення обізнаності та в громадських просвітницьких кампаніях.
- 7.1.7. Навчати дітей, громади та гуманітарні організації у відповідних випадках методом зниження ризику та надання першої допомоги.
- 7.1.8. Враховувати фізичну безпеку та безпеку для оточуючого середовища дітей, у тому числі захист дітей, під час усіх заходів з координації, навчання, перенаправлення та обміну інформацією, включно з іншими секторами.
- 7.1.9. Співпрацювати з урядами, щоб забезпечити готовність до стихійних лих і розробити плани евакуації, які стосуються всіх дітей і опікунів.
- 7.1.10. Пропагувати включення зниження ризиків у навчальні програми формальної та неформальної освіти та групові заходи для дітей.
- 7.1.11. Створити та зміцнити протоколи обміну даними, визначення випадків травм і систематичні перенаправлення між постачальниками послуг із захисту дітей, охорони здоров'я та іншими секторами.

Реагування

- 7.1.12. Співпрацювати з дітьми, громадами та іншими гуманітарними організаціями для виявлення та встановлення:
 - дітей, які загинули чи отримали поранення;
 - як;
 - коли;
 - де; і
 - за яких обставин.

- 7.1.13. Включити погляди всіх груп дітей у стратегії та повідомлення щодо навчання ризикам.
- 7.1.14. Розробити спеціальне повідомлення про безпеку та заходи зі зменшення ризику для дітей та опікунів, які перебувають у групі найбільшого ризику.
- 7.1.15. Сприяти безпечному домашньому середовищу в заходах зі зміцнення сім'ї. (Див. Стандарт 16.)
- 7.1.16. Змінити середовище, щоб забезпечити дітей.
- 7.1.17. Надавати пріоритет універсальним принципам дизайну та фізичної безпеки дітей і доступності в усіх секторах проектування, будівництва та управління об'єктами й втручаннями. (Див. Стандарти 26, 27 та 28.)
- 7.1.18. Сприяти безпеці всіх дітей, які займаються в громадських просторах, беруть участь у групових заходах, в школах, на ігрових майданчиках та в зонах відпочинку.
- 7.1.19. Сприяти безпечному та доступному транспортуванню дітей до, з і в межах громади, школи та інших місць, як на землі, так і на воді.
- 7.1.20. Забезпечити скоординоване багатогалузеве ведення випадків і перенаправлення дітей і опікунів, які отримали травми або мають порушення. (Див. Стандарти 18 та 24.)
- 7.1.21. Тісно співпрацювати з медичними працівниками для підтримки ведення випадків у медичних закладах. (Див. Стандарти 18 та 24.)
- 7.1.22. Сприяти доступу дітей до індивідуальної першої допомоги, екстреного транспорту, допомоги при травмах і постійної медичної допомоги після травм. (Див. Стандарт 24.)
- 7.1.23. Надавати психологічну та психосоціальну підтримку дітям і сім'ям після травми чи порушення. (Див. Стандарт 10.)
- 7.1.24. Співпрацювати з професіоналами з протимінної діяльності, щоб визначити пріоритети для позначення, огороження та очищення від вибухонебезпечних предметів у місцях, які часто використовуються дітьми (таким як школи, лікарні, пункти водопостачання тощо). Якщо необхідно, перемістіть служби в безпечніші місця.
- 7.1.25. Забезпечити розробку програм допомоги жертвам, орієнтованих на дітей, і навчання правил поведінки з вибухонебезпечними боєприпасами для громад, які знаходяться в зоні ризику.

7.1. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні [онлайн](#).

Показник	Мета	Примітки
----------	------	----------

7.2.1.	% секторів, чий плани реагування включають заходи, спрямовані на захист дітей від фізичних та екологічних небезпек, пов'язаних із гуманітарною ситуацією.	100%	Діяльність може здійснюватися на рівні координації, надавача послуг чи громади. Дані слід ідентифікувати за допомогою періодичних процесів збору, включаючи консультації, оцінку та постійний систематичний збір даних з національними та місцевими суб'єктами. Він повинен містити причину (небезпеку), обставини та місце смерті.
7.2.2.	% цільових громад із функціонуючою системою перенаправлення на рівні громади для дітей, які постраждали внаслідок травм або порушень.	80%	Функціональна система перенаправлення може бути виміряна за допомогою контрольних показників якості, включення спеціальних послуг для дітей з травмами та порушеннями до картування/СОП або за кількістю дітей з травмами чи порушеннями, які зареєстровані механізмами захисту дітей у громаді та які отримують відповідні перенаправлення.

7.2. Інструкції

7.3.1. Фізичні небезпеки

Поширені ненавмисні травми включають:

- Утоплення (у ставках, річках, озерах, океанах, колодязях, ємностях з побутовою водою, вигрібних ямах тощо);
- Травми, пов'язані з падінням (з дерева, ігрового обладнання, обривів, ям, траншей, конструкцій тощо);
- Опіки (вогнь, гарячі рідини/їжа, ураження електричним струмом);
- ДТП;
- Рани або укуси тварин (змій, комах тощо);
- Ненавмисні отруєння (мийними засобами, ліками, хімікатами тощо);
- Поранення гострими предметами (ножі, колючий дріт, скло, рослинність тощо);
- Вплив небезпечних відходів та інших забруднювачів навколишнього середовища.

Території, які постраждали від стихійних лих і конфліктів, можуть становити додаткові небезпеки, наприклад через:

- зруйновану або пошкоджену інфраструктуру (включаючи оголені електричні та колючі дроти);
- будівельні майданчики;
- предмети, що падають або летять (дерева або гілки, цегла, щебінь, черепиця тощо);
- вибухові боєприпаси (міни та інші боєприпаси, що не вибухнули, такі як касетні боєприпаси, саморобні вибухові пристрої [IED], міномети, гранати, боєприпаси тощо);
- хімічну зброю;

- вплив перехресного вогню, пістолетів та іншої зброї.

7.3.2. Роль суб'єктів захисту дітей та інших

Фізична безпека дітей є пріоритетною проблемою під час гуманітарних криз. Працівники сектору захисту дітей повинні співпрацювати з громадами, муніципальними та/або місцевими органами влади та іншими стейкхолдерами/секторами, щоб:

- забезпечити пріоритет фізичної безпеки дітей; і
- розробити та впровадити багатогалузеві заходи, які запобігають і зменшують вплив дитячих травм і порушень.

7.3.3. Збір даних

(Для більш детальної інформації див. [Стандарт 5.](#))

Небезпеки та травми в дитинстві слід враховувати в усіх аспектах розробки гуманітарних програм та управління інформацією, включаючи збір даних. Організації, які займаються захистом дітей, повинні координувати свою роботу з органами охорони здоров'я, щоб запровадити або посилити систематичний нагляд за дитячим травматизмом. Оскільки погляди дітей на небезпеку часто сильно відрізняються від поглядів дорослих, збір даних і ситуаційний аналіз мають залучати дітей різних категорій:

- стать;
- вік;
- інвалідність;
- заняття та діяльність; і
- інші аспекти різноманітності.

«Визначення випадку травми» визначає, чи має особа травму або стан, пов'язаний з травмою. На основі визначення формується стратегія спостереження за травмами та аналізу даних і визначаються конкретні клінічні критерії та обмеження щодо особи, події, часу та місця. Воно має бути сформовано на місці та може використовуватися для всіх та/або конкретних типів травм. Відповідні фахівці мають бути спрямовані на збір даних і розробку програм.

Гармонізовані, скоординовані та дезагреговані дані забезпечують доказову базу для розробки політики та практики запобігання травмам. Дані мають бути дезагреговані за:

- статтю, віком та інвалідністю;
- причиною травми/смерті, місцем та обставинами.

Гендерний аналіз якісних даних має стосуватися соціальних норм, у тому числі різних ролей, обов'язків і бар'єрів для доступу дівчат і хлопців до послуг.

Якщо постійний моніторинг травматизму неможливий, дані слід регулярно оновлювати за допомогою опитувань і надійних джерел. Організації, які займаються захистом дітей, повинні виступати за те, щоб місцеві служби реєстрації актів цивільного стану, які засвідчують і реєструють смерті, отримували дезагреговані дані про смерть.

Згідно з *Договором про заборону мін, Конвенцією про касетні боєприпаси та Протоколом V щодо вибухонебезпечних пережитків війни (ВПВ) Конвенції про певні види звичайної зброї (КЗЗ)*, слід додати запитання для виявлення людей, які вижили після дії мін/вибухових боєприпасів. Модуль з питань *Функціонування дитини* містить стандартний метод оцінки поширеності функціональних труднощів серед дітей та моніторингу отримання ними послуг.

7.3.4. Профілактика

Заходи щодо первинної, вторинної та третинної профілактики травматизму повинні ґрунтуватися на доказах. Запобігання відбувається на всіх етапах гуманітарної діяльності (і розробки програм). Дивіться схему нижче.

7.3.5. Групи ризику

Певні групи дітей стикаються з підвищеним ризиком фізичної небезпеки, перешкод для отримання інформації та небезпечного чи недоступного фізичного середовища. Стать, вік, інвалідність та інші аспекти різноманітності впливають на цей ризик. Рівень травм і смертей від фізичних небезпек загалом зростає, коли діти стають старшими, мають більш ризиковану поведінку та стають більш уразливими. Деякі травми (наприклад, утоплення) непропорційно впливають на дітей молодшого віку, які не мають належного нагляду.

У кожній віковій групі рівень травматизму у хлопчиків вищий, ніж у дівчат. Ця різниця збільшується з віком, зміною ролей і залученням дітей до шкідливої роботи. Дівчата можуть бути піддані більшому ризику отримати конкретні травми, наприклад бути пораненими або загинути під час побутової пожежі. Діти з уже наявною інвалідністю зазвичай стикаються з більшим ризиком зневаги та ненавмисних травм. Вони також можуть бути менш обізнаними або поінформованими про ризики/небезпеки навколо них і менш здатні уникнути небезпеки.

ПЕРВИННА ПРОФІЛАКТИКА

- Запобігти травмі до того, як вона сталася
- Розвивати у дітей здатність виявляти ризики та запобігати їм
- Зменшення ризику стосійових лед і готовність ПС.
- Зменшення ризиків.
- Заходи безпеки.
- Спостереження, звітка ризику, виявленні травм для моніторингу небезпек.

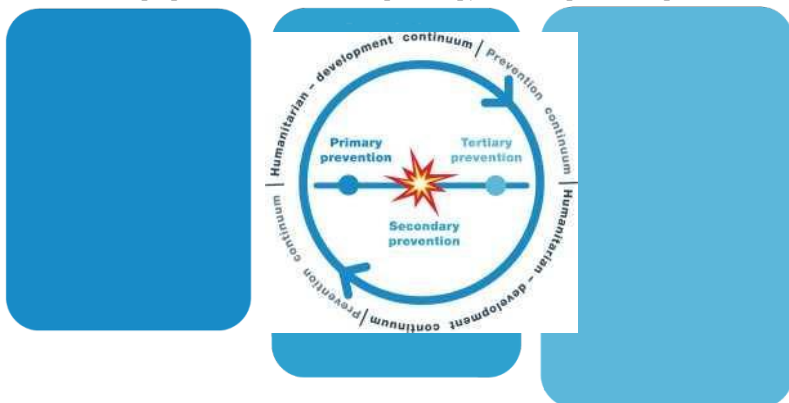
ВТОРИННА ПРОФІЛАКТИКА

- Зменшити вплив отриманих травм.
- Раннє втручання, щоб запобігти порушенням захисту.
- Перкусивне і раннє лікування та іммобілізація.
- Запобігання подальшій шкоді під час реагування.
- Пам'ятники до вичерпаності сили людини в функціонуванні.
- Спостереження, звітка, ведення випадків, виявленні травм для моніторингу небезпек.

ТРЕТИННА ПРОФІЛАКТИКА

- Вести постійну роботу з англостроювання та частим травмажем, ушкодженнями та відновленням функцій, догляду для покращення функціонування, якості та тривалості життя, та зниження інших ризиків захисту.
- Політика та едікції англостроювання захисту з профілактики та безпеки.
- Спостереження, ведення випадків, поточне опіювання та інші дані для політик, що ґрунтуються на доказах

Профілактичні заходи першої, другої та третьої черги

7.3.6. Громадські заходи

Програми, які сприяють безпеці дітей, повинні бути включені до наявних заходів на рівні громади, дитячих ініціатив та механізмів захисту для:

- Виявлення та звітування про ризики;
- Своєчасного реагування постачальників послуг;
- Збільшення ймовірності того, що люди змінять свою поведінку для підтримки фізичної безпеки дітей.

Усі діти повинні брати участь у розробці та впровадженні профілактичних та просвітницьких заходів для зміцнення своїх прав, формування самооцінки та розвитку почуття контролю над власною фізичною безпекою. Спирайтеся на наявні ініціативи та проекти під керівництвом дітей. Навчання «рівний-рівному» (молодіжне радіо, рольові ігри, вуличний театр тощо) дозволяє дітям ділитися знаннями відповідно до віку.

7.3.7. Навчання

Доступні навчальні заклади та заходи можуть запобігти та зменшити багато ризиків травм для всіх дітей шляхом:

- Забезпечення безпечнішого середовища;
- Сприяння ефективній евакуації в надзвичайних ситуаціях;
- Створення можливостей для великої кількості дітей для обговорення та обміну інформацією про безпеку.

Гуманітарні організації повинні визначати та впроваджувати спеціальні методи навчання щодо ризиків для дітей, а також підлітків, які не відвідують школу, працюють, мають інвалідність або відвідують неформальні чи релігійні школи чи навчальні середовища. (Див. Стандарти 3 та 23.)

7.3.8. Допомога потерпілим, у тому числі постраждалим

Допомога потерпілим (яка включає допомогу постраждалим, сім'ї та громаді) повинна надаватися за допомогою скоординованого підходу до ведення випадків, який адаптований до різних статей, віку та інвалідності. Послуги можуть включати:

- Невідкладну та поточну медичну допомогу (див. [Стандарт 24](#));
- Інформацію (усну чи письмову) про процеси, які на них впливають, і активну участь у них;
- Фізичну та функціональну реабілітацію (включаючи ортопротезування);
- Психосоціальну підтримку та підтримку психічного здоров'я (див. [Стандарт 10](#));
- Правову підтримку та документацію (див. [Стандарт 20](#));

- Економічну інтеграцію (а саме зайнятість, соціальну допомогу та достатній рівень життя) (див. Стандарти 21 та 22);
- Соціальну інтеграцію (а саме рівний доступ до освіти, культурної діяльності та спорту) (див. Стандарт 17);
- Підтримку опікунів із травмами чи інвалідністю, а також доступ до належного догляду за дітьми та подальші візити (див. Стандарт 16);
- Будинки та громадські місця, безпечні та доступні для людей з інвалідністю (включно з використанням пандусів і поручнів, де це доречно).

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Рекомендації щодо спостереження за травмами*, Центри з контролю та профілактики захворювань (CDC), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), 2001.
- *Інформаційна довідка: Як виконувати зобов'язання щодо надання допомоги жертвам відповідно до договору про заборону мін або конвенції про касетні боєприпаси*, Handicap International, 2013.
- *Інструментарій для навчання мінній небезпеці в надзвичайних ситуаціях: Посібник з ІМН у надзвичайних ситуаціях (перше видання)*, ЮНІСЕФ, 2008.
- *«Захист дітей», включаючи дітей з інвалідністю у гуманітарній діяльності*, ЮНІСЕФ, 2017.
- *Допомога жертвам наземних мін і вибухонебезпечних пережитків війни: Керівництво щодо орієнтованої на дітей допомоги постраждалим*, ЮНІСЕФ, 2014.
- *Запобігання утопленню: посібник із впровадження*, ВООЗ, 2017.
- *Всесвітній звіт про запобігання дитячому травматизму*, ЮНІСЕФ, ВООЗ, 2008.
- *Десять стратегій для убезпечення дітей в дорозі*, ВООЗ, 2015.
- *Функціонування дитини: новий спосіб вимірювання функціонування дитини*, ЮНІСЕФ, Вашингтонська група зі статистики інвалідності, 2016.
- *Міжсвідомчий набір інструментів: підтримка потреб захисту дітей, які працюють у надзвичайних ситуаціях (проект для тестування на місцях)*, Робоча група з питань дитячої праці та Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.

Стандарт 8: Жорстоке ставлення, що завдає фізичної та емоційної шкоди

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 10: Проблеми з психічним здоров'ям та психосоціальний дистрес; Посилення сімейного середовища та середовища догляду; та Стандарт 18: Ведення випадку.

«Жорстоке поводження» означає будь-які дії, а також бездіяльність, які призводять до заподіяння шкоди, потенційної шкоди або загрози заподіяння шкоди дитині. Це може відбуватись в різних ситуаціях і може бути скоєне батьками або опікунами, членами сім'ї, особами, які займають владні посади, незнайомцями та навіть іншими дітьми. Докази свідчать про те, що жорстоке поводження є широко поширеним і може посилитися в гуманітарних умовах, де захисне середовище послаблене. За оцінками, кожна четверта дитина зазнає фізичного насильства в дитинстві, а до 1 мільярда дітей віком від 2 до 17 років щороку зазнають фізичного, сексуального чи емоційного насильства або зневаги.

Жорстоке поводження має серйозні короткострокові та довгострокові наслідки для дітей та наступних поколінь. Усі гуманітарні діячі, включно з тими, хто працює у сфері захисту дітей, повинні брати участь у комплексних та скоординованих заходах для запобігання та реагування на випадки жорстокого поводження.

Цей стандарт стосується запобігання та реагування на фізичне та емоційне насильство, зневагу, експлуатацію та жорстоке поводження. Інші стандарти зосереджуються на додаткових видах жорстокого поводження, таких як сексуальне насильство (Стандарт 9), дитяча праця (Стандарт 12) і залучення дітей до складу збройних сил та озброєних груп (Стандарт 11).

СТАНДАРТ 8

Діти захищені від фізичного та емоційного жорстокого поводження та мають доступ до відповідних послуг реагування з урахуванням статі, віку та інвалідності.

8.1. Ключові дії

Підготовка

- 8.1.1. Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами, щоб зрозуміти, як ризик і захист дітей від жорстокого поводження залежать від:
- наявних соціальних і культурних норм, практики та поведінки;
 - їхньої статі, віку та інвалідності;
 - будь-яких відповідних законів та політик;
 - сучасних практик запобігання жорстокому поводженню та реагування на нього.
- 8.1.2. Оцінити та посилити спроможність відповідних постачальників послуг виявляти, перенаправляти та реагувати на випадки жорстокого поводження з дітьми.
- 8.1.3. Визначити та посилити відповідні місцеві стратегії запобігання поганому поводженню з дітьми.
- 8.1.4. Провести навчання усіх професіоналів, які контактують з дітьми, і переконатися, що вони підписують кодекси поведінки та політику безпеки. (Див. [Стандарт 2.](#))
- 8.1.5. Розробити та запровадити процедуру конфіденційного перенаправлення та протоколів ведення випадку, які підтримують дітей, що зазнають жорстокого поводження, та провести навчання всіх стейкхолдерів, включаючи дітей. (Див. [Стандарт 18.](#))
- 8.1.6. Навчити усіх відповідальних працівників і прямих постачальників послуг:
- визначати ознаки поганого поводження;
 - оцінювати безпеку дітей;
 - визначати здатність вихователів захистити дитину;
 - надавати послуги першочергового психосоціального реагування, наприклад першу психологічну допомогу. (Див. [Стандарт 10.](#))
- 8.1.7. Співпрацювати з місцевими, національними та міжнародними надавачами послуг, щоб визначити зневажливе ставлення як форму жорстокого поводження та включити зневажливе ставлення до всіх відповідних заходів з оцінки, картування та збору даних.
- 8.1.8. Співпрацювати з дітьми та опікунами, щоб створити та розповсюдити зручні для дітей інклюзивні повідомлення про:
- визначення та форми жорстокого поводження;
 - наслідки жорстокого поводження; і
 - служби підтримки, доступні для запобігання жорстокому поводженню та реагування на нього.

Реагування

- 8.1.9. Допомагайте опікунам розвивати позитивні навички подолання та батьківства та отримати доступ до підтримки засобів до існування. (Див. [Стандарт 16.](#))
- 8.1.10. Допоможіть вчителям та іншим фахівцям, що працюють з дітьми, розвинути навички позитивної дисципліни.
- 8.1.11. Надавати дітям, які зазнають або зазнали жорстокого поводження, доступ до відповідних, комплексних і конфіденційних послуг з ведення випадку. Залучати дітей та їхніх опікунів до кожного етапу процесу, включаючи плани безпеки та реагування.
- 8.1.12. Надавати дітям групи ризику доступ до заходів, які відповідають статі, віку та інвалідності, які підтримують позитивні навички копінгу та здорові стосунки з однолітками, включаючи групові заходи для добробуту дитини (див. Стандарти [10](#) та [15.](#))
- 8.1.13. Співпрацювати з членами громади для підвищення обізнаності про ознаки та наслідки психосоціального дистресу у дітей та опікунів. (Див. [Стандарт 10.](#))
- 8.1.14. Співпрацювати з представниками громади, включаючи школи, щоб (а) зменшити будь-яку стигму навколо жорстокого поводження та (б) підтримати тих, хто зазнав жорстокого поводження. (Див. Стандарти [17](#) та [23.](#))
- 8.1.15. Підтримувати уряди у прийнятті та застосуванні законів і політик, які захищають дітей від жорстокого поводження в усіх приватних, громадських та інституційних закладах та умовах; на карантині; або під час міграції. (Див. Стандарти [14](#) та [20.](#))
- 8.1.16. Впровадити протоколи та плани ізоляції або карантину дітей, які дозволять їм задовольнити їхні фізичні та психологічні потреби під час спалахів інфекційних захворювань. (Наприклад, найбільш доречним буде ізолювати дитину з кимось із сім'ї.)

8.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

	Показник	Мета	Примітка
8.2.1.	Кількість і % дітей, які потребують послуг з реагування на жорстоке поводження, яке призводить до фізичної та емоційної шкоди, які повідомляють, що їх отримують.	100%	Адаптувати цей показник у країні, щоб він відображався для конкретних послуг (охорона здоров'я, ПЗПСП, ведення випадку, правосуддя).
8.2.2.	% стратегій запобігання та реагування жорстоке поводження, яке призводить до фізичної та емоційної шкоди, включених до програм гуманітарного реагування, які базуються на останніх оцінках потреб.	90%	Визначити, що означає «нешодавне» перебування в країні (наприклад, «протягом останніх 3 місяців»).

8.3. Інструкції

8.3.1. Нехтування

Нехтування може набувати різні форми (відбуватися на фізичному або емоційному рівні, бути присутнім у сфері медичних або освітніх потреб, проявлятися під час нагляду за дитиною або у відносинах з нею), і його важко визначити. Воно може мати серйозні, довготривалі негативні наслідки для фізичного, емоційного та психосоціального розвитку й добробуту дитини. Бракує даних про нехтування у гуманітарних умовах. Усім стейкхолдерам слід допомогти визнати нехтування формою жорстокого поводження та розглядати його під час будь-яких відповідних оцінок, картування та збору даних.

8.3.2. Жорстоке ставлення та насильство

Жорстоке ставлення і насильство є навмисними, але насильство є проявом «жорстокого ставлення» лише тоді, коли воно вчинене у відносинах відповідальності та турботи. Насильство з боку незнайомої людини не є жорстоким ставленням. Жорстоке ставлення та насильство включають такі різноманітні дії, як:

- обмеження свободи пересування;
- висміювання, погрози та залякування;
- удари, побиття та катування;
- викрадення;
- вбивство.

Різні форми насильства можуть виникати разом. Якщо відомо, що дитина зазнає однієї форми насильства, стежте за будь-якими іншими формами насильства, яких вона також може зазнавати.

Наслідки жорстокого ставлення та насильства охоплюють:

- тілесні ушкодження (опіки, переломи кісток, черепно-мозкові травми тощо);
- зниження психосоціального добробуту та проблеми психічного здоров'я;
- постійні фізичні або когнітивні порушення;
- тривалі захворювання, пов'язані з довготривалим стресом;
- смерть.

Жорстоке ставлення та насильство сексуального характеру, яке називається «сексуальне та гендерне насильство», розглядається в [Стандарті 9](#).

8.3.3. Соціальні норми

Певні форми насильства можуть підтримуватися соціальними нормами, наприклад «право» батьків бити своїх дітей. Гуманітарні ситуації можуть надати можливість переоцінити соціальні норми, які сприяють насильству та жорстокому поведженню. Докази свідчать про те, що шкідливі соціальні норми та ставлення можна змінити за допомогою довготривалих втручань, таких як ті, що здійснюються під час тривалих криз або при переході від гуманітарних ситуацій до ситуацій розвитку.

8.3.4. Фактори ризику

Ризики визначаються взаємодією багатьох факторів на різних рівнях соціоекологічної моделі. Гуманітарні кризи часто підвищують ризик жорстокого поведження з дітьми через підвищений стрес для опікунів і ослаблення факторів захисту. Загальні фактори ризику включають:

- *Фактори індивідуального рівня, такі як стать, вік, інвалідність та освіта;*
- *Фактори на рівні сім'ї та опікуна, такі як розлучення, смерть, зміна структури сім'ї, стрес у батьків, зловживання психоактивними речовинами та залишення;*
- *Фактори на рівні громади, такі як бідність, неналежні житлові умови, соціальні норми та переміщення;*
- *Фактори суспільного рівня, такі як широкомасштабний конфлікт, голод, спалахи інфекційних захворювань, слабка правова база, слабка правоохоронна діяльність і дискримінаційна політика.*

(Див. [Стандарти 14-17](#) для отримання більш детальної інформації щодо рівнів соціально-екологічної моделі).

8.3.5. Життєстійкість дітей

Гуманітарні організації можуть зміцнити **життєстійкість дітей**, щоб допомогти зменшити й пом'якшити ризик і випадки жорстокого поводження через:

- Надання дітям навичок, що відповідають віку;
- Сприяння створенню дискусійних форумів;
- Зміцнення захисних можливостей вчителів, батьків, опікунів та інших осіб, які мають безпосередній контакт з дітьми. (Див. Стандарти 16 та 23.)

8.3.6. Конфіденційність

Гуманітарні організації повинні постійно працювати над захистом дітей і запобіганням подальшій шкоді, особливо під час реагування на випадки жорстокого поводження з дітьми. Усі особи, яким діти можуть розповісти про інцидент, у тому числі соціальні працівники, громадські чи медичні працівники, працівники правоохоронних органів і освітяни, повинні дотримуватися принципів конфіденційності, інформованої згоди/дозволу та **найкращих інтересів дитини**. Наскільки це можливо, вони повинні враховувати бажання, права та гідність дитини. Щоб запобігти подальшій шкоді, міжсекторні надавачі послуг повинні координувати інтерв'ю та оцінювання дітей, щоб звести до мінімуму потребу в кількох інтерв'ю. (Див. [Принципи](#) та Стандарти 5 та 18.)

Список посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Запобігання жорстокому ставленню до дітей: Посібник із вжиття дій та збору доказів*, ВООЗ, 2006. [Арабською, англійською, французькою, китайською, італійською та іспанською мовами.]
- *Посібник INSPIRE: дії щодо впровадження семи стратегій подолання насильства щодо дітей*, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), 2018.
- *Рекомендації щодо реагування сектору охорони здоров'я на жорстоке поводження з дітьми*, ВООЗ, Женева, 2019.
- *Пакет ресурсів Action for the Rights of Children (ARC): Інструмент для розбудови потенціалу для захисту дітей у надзвичайних ситуаціях та після них*, Керівний комітет ARC, Save the Children, 2009.
- *«Жорстоке поводження з дітьми та зневага», Посібник NICE*, Національний інститут здоров'я та досконалості догляду, 2017.
- *«Визнання жорстокого поводження з дітьми та зневаги», Шляхи NICE*, Національний інститут здоров'я та досконалості догляду.
- Елліотт, Лейлани, Клер Вайтінг, Ханна Томпсон і Крістіна Торсейн, *Недбале ставлення до дітей у гуманітарних умовах: огляд літератури*

та рекомендації щодо посилення профілактики та реагування, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2018.

- *Альтернативний догляд в умовах надзвичайних ситуацій, Міжвідомча робоча група з питань дітей, розлучених із сім'єю та дітей без супроводу, 2013.*

Стандарт 9: Сексуальне та гендерне насильство (СГН)

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 10: Проблеми психічного здоров'я та психосоціальний дистрес; Стандарт 12: Дитяча праця; Стандарт 18: Ведення випадку; та Стандарт 24: Здоров'я та захист дітей.

«Сексуальне насильство» визначається в цьому стандарті як будь-яка форма сексуальних дій з дитиною зчинена дорослим або іншою дитиною, що має владу над дитиною. Сексуальне насильство включає як дії з тілесним контактом, так і без нього.

«Гендерне насильство» (ГН) – це загальний термін для будь-яких шкідливих дій, які вчиняються проти волі людини та ґрунтуються на соціально визначених (гендерних) відмінностях між чоловіками та жінками. Це дії, які спричиняють фізичну, сексуальну чи психічну шкоду чи страждання, погрози вчинення таких дій, примус та інші види позбавлення волі.

Сексуальне та гендерне насильство (СГН) має значні та довгострокові негативні наслідки для добробуту постраждалих, сімей та громад. Хоча всі діти можуть зазнати СГН, дівчата, особливо дівчата-підлітки, непропорційно страждають від СГН через свою стать і вік. Через стигматизацію та протилежні гендерні норми щодо сексуального насильства про сексуальне насильство щодо хлопців майже не повідомляють, а механізми підтримки чоловіків, які постраждали, рідко існують. Діти з різною сексуальною орієнтацією, гендерною ідентичністю та самовираженням, а також статевими характеристиками особливо вразливі і потребують індивідуальних заходів профілактики та реагування.

СГН є широко поширеним, але часто прихованим і заниженим. Усі гуманітарні організації повинні вважати, що СГН існує. Пом'якшення наслідків, запобігання та реагування на сексуальне насильство щодо дітей є життєво важливими заходами, які вимагають міжсекторного реагування. Усі діти, що пережили СГН, стикаються з унікальними труднощами, шукаючи підтримку та послуги через соціальні бар'єри та стигми. Усі діячі сектору захисту дітей несуть відповідальність за запобігання та пом'якшення ризиків СГН. Особи, що займаються захистом дітей, які надають допомогу постраждалим дітям повинні мати відповідну та необхідну компетенцію для надання таких спеціалізованих послуг, як-от ведення випадку, робота з проблемами психічного здоров'я та психосоціальна підтримка постраждалих дітей.

У цьому стандарті термін «діти, що пережили СГН» стосується дітей, які пережили СГН, а також шкідливі практики, пов'язані з ним. Шкідлива практика може охоплювати, наприклад, дитячі шлюби або калічення/видалення зовнішніх жіночих геніталій. Усі ключові дії тут слід

впроваджувати в координації з суб'єктами СГН, щоб уникнути дублювання послуг та щоб послуги доповнювали одна одну для кращого захисту та реагування на СГН щодо дітей.

СТАНДАРТ

Усі діти поінформовані про сексуальне та гендерне насильство та захищені від нього, а також мають доступ до послуг реагування, орієнтованих на постраждалих, відповідно до їхньої статі, віку, інвалідності, рівня розвитку та культурного/релігійного походження.

9.1. Ключові дії

Підготовка

- 9.1.1. Співпрацювати та координувати роботу з координаційними групами та фахівцями сектору СГН для визначення та включення ролей та обов'язків щодо запобігання та реагування на випадки виявлення дітей, що пережили СГН, у стандартні процедури роботи. (Див. [Стандарт 18.](#))
- 9.1.2. Збирати та аналізувати інформацію про наявні ризики СГН шляхом аналізу вторинних даних. Зверніться до *Рекомендації МПК щодо гендерного насильства* для отримання більш детальної інформації.
- 9.1.3. Порадитися з дітьми, щоб зрозуміти їхні проблеми та погляди на безпеку.
- 9.1.4. Розробити шляхи перенаправлення, відображаючи типи та потенціал:
 - наявних офіційних та неофіційних постачальників послуг, які наразі надають послуги, орієнтовані на потреби дітей, які пережили СГН;
 - можливих точок входу, де діти, які пережили СГН, можуть шукати підтримки в майбутньому.

Профілактика

- 9.1.5. Щоб уникнути заподіяння шкоди, переконатися, що базові послуги з СГН доступні, перш ніж спілкуватися з громадою з питань СГН.
- 9.1.6. Зміцнювати та надавати підтримку дітям та їхнім опікунам через освіту, навчання життєвим навичкам, програми виховання та розширення економічних можливостей. (Див. [Стандарт 16.](#))
- 9.1.7. Працювати з дітьми, сім'ями та громадами, щоб усунути соціальні

та культурні норми, які заохочують і пропагують СГН та стигматизують дітей, що пережили СГН. Забезпечити значущу участь дітей і дорослих з різноманітними потребами при розробці дій щодо трансформації шкідливих соціальних і гендерних норм. (Див. Стандарти 14-18.)

Реагування

Зниження ризику СГН

- 9.1.8. Посилити здатність громад відстежувати та усунути ризики СГН, а також надавати дітям та їхнім опікунам інформацію про те, де та як вони можуть шукати підтримки в етичний, безпечний та конфіденційний спосіб.
- 9.1.9. Регулярно відстежувати та вирішувати ризики СГН серед дітей, а саме (а) проблеми безпеки щодо сексуальної експлуатації та насильства та (б) перешкоди для доступу до послуг захисту дітей.
- 9.1.10. Розвивати спроможність постачальників послуг із захисту дітей запобігати СГН та реагувати на нього.

Реагування на випадки СГН

- 9.1.11. Співпрацювати з суб'єктами СГН для розробки, зміцнення та регулярного оновлення шляхів перенаправлення для сприяння своєчасному, безпечному та ефективному перенаправленню дітей, які пережили СГН. Під час гострої кризи встановити мінімальні шляхи перенаправлення, які охоплюють пріоритетні послуги: охорону здоров'я, ведення випадку, психосоціальну підтримку та безпеку.
- 9.1.12. Зробити інформацію про шляхи направлення доступною та зрозумілою для всіх постачальників послуг, дітей, опікунів та громад.
- 9.1.13. Посилити спроможність офіційних і неофіційних постачальників послуг надавати дружні до дітей послуги усім дітям. Приділити особливу увагу різноманітним потребам, пов'язаним зі статтю, віком та інвалідністю. Діти з різною гендерною ідентичністю та діти, що знаходяться у шлюбі, є жертвами торгівлі людьми, перебувають без супроводу або пов'язані зі збройними силами чи групами, також можуть мати особливі потреби.
- 9.1.14. Підтримувати доступ постраждалих дітей до високоякісних послуг з ведення випадку, які надають постачальники послуг з відповідним досвідом.
- 9.1.15. Розвивати спроможність інших постачальників послуг, де це необхідно, щоб вони також могли надавати якісні послуги з ведення випадку дітям, які пережили СГН. (Див. Стандарт 18.)

- 9.1.16. Визначити належний альтернативний догляд для дітей, які пережили СГН, якщо вилучення з дому відповідає найкращим інтересам дитини. Слідкувати за безпекою дітей під час надання альтернативного догляду. (Див. [Стандарт 19.](#))
- 9.1.17. Надавати допомогу готівкою та ваучерами та/або матеріальну підтримку в натуральній формі, щоб діти, які пережили СГН, мали швидкий доступ до невідкладної допомоги. Надання допомоги слід розпочинати лише після оцінки потреб та визначення відповідних послуг у рамках етапу планування ведення випадку. Постійно контролювати втручання.
- 9.1.18. Консультуватись з дітьми щодо включення повідомлень про СГН у заходи, пов'язані з захистом дітей у громаді та підвищення обізнаності. Повідомлення можуть містити інформацію про права дітей, які пережили СГН, куди повідомляти про ризики та як отримати доступ до служб реагування на СГН.

9.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні [онлайн](#).

	Показник	Мета	Примітки
9.2.1.	% цільових місць, де наразі діють служби реагування з урахуванням статі, віку, інвалідності та культурних особливостей для дітей, які пережили СГН.	90%	Постачальники послуг повинні відповідати всім критеріям, узгодженим у країні, щоб їх визнали. Критерії можуть включати наявність служб реагування на різних рівнях.
9.2.2.	% дітей та/або їхніх опікунів, які отримали послуги реагування на СГН, які повідомили про задоволення від надання послуг.	Визначається залежно від контексту	Вимірювати цей показник за допомогою структурованого інтерв'ю (опитування ідентифікованої дитини або опікунів під час подальшого спостереження). За цим має стежити постачальник послуг, який безпосередньо надавав послуги дитині. Адаптувати цей показник у країні, щоб він відображався для конкретних послуг (охорона здоров'я, ПЗПСП, ведення випадку, правосуддя).

9.3. Інструкції

9.3.1. Соціальні та гендерні норми

(Див. Стандарт 17.)

Основні причини СГН стосуються поглядів, переконань, норм і структур, які заохочують та/або виправдовують дискримінацію за статтю та нерівність. Трансформація норм і систем, які підтримують гендерну нерівність, може мати помітний вплив на безпосереднє здоров'я, безпеку та захист постраждалих дітей. Втручання, пов'язані з соціальними нормами та системними змінами, слід впроваджувати лише (а) у стабільному середовищі та (б) коли базові служби реагування на СГН працюють. Тривалі гуманітарні ситуації можуть створити культуру шкідливих соціальних і гендерних норм, які не карають за СГН і навіть можуть заохочувати його. Щоб змінити шкідливі соціальні норми, необхідно розробити програми запобігання СГН:

- змінити соціальні очікування, а не лише індивідуальне ставлення;
- оприлюднити зміни;
- надихати та зміцнювати нові норми та поведінку.

3.1.1. Підхід, орієнтований на тих, хто пережив СГН

Підхід, орієнтований на тих, хто пережив СГН, створює сприятливе середовище, в якому поважаються їхні права та бажання, забезпечується їхня безпека та до них ставляться з повагою. Підхід, орієнтований на тих, хто пережив СГН, базується на таких керівних принципах:

- **Безпека:** Безпека та тих, хто пережив СГН, та їхніх родин є першочерговим пріоритетом.
- **Конфіденційність:** ті, хто пережив СГН, мають право вибирати, кому вони розповідатимуть свою історію, а будь-яка інформація про них повинна надаватися лише за їхньою інформованою згодою/дозволом. Втім, під час роботи з дітьми існують межі конфіденційності, які необхідно чітко пояснити дітям та їхнім опікунам. Ці обмеження охоплюють необхідність забезпечення фізичної та емоційної безпеки дитини та надання негайної допомоги, коли це необхідно. Важливо, щоб організації з ведення випадків були обізнані про закони та політику в їхньому середовищі. Такі закони та процедури слід ретельно переглядати відповідно до принципу найкращих інтересів дитини, який має бути пріоритетним у будь-яких діях.
- **Повага:** усі дії повинні ґрунтуватися на повазі до вибору, бажань, прав і гідності постраждалого. Роль помічників полягає в тому, щоб сприяти одужанню та надавати ресурси для допомоги тому, хто пережив СГН.
- **Відсутність дискримінації:** ті, хто пережив СГН, заслуговують на рівне та справедливе ставлення незалежно від їхньої сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності, віку, інвалідності, релігії, національності, етнічного походження чи будь-якого іншого фактору різноманітності.

У випадках постраждалих дітей, на додаток до вищезазначених принципів необхідно враховувати **найкращі інтереси дитини**. Принцип найкращих інтересів дитини визнає, що всі рішення та дії, які стосуються дитини, мають відображати те, що є найкращим для безпеки, добробуту та розвитку цієї конкретної дитини. Він визнає, що кожна дитина унікальна і на неї по-різному впливатиме СГН. Діти мають право брати участь у прийнятті рішень, що стосуються їх, відповідно до рівня їхньої зрілості. Батьки/опікуни повинні брати участь у прийнятті рішень відповідно до найкращих інтересів дитини.

3.1.2. Обов'язкове звітування про випадки

Обов'язкове звітування стосується законів і політики штату, які зобов'язують певні установи та/або спеціалістів повідомляти про фактичне чи підозрюване жорстоке поводження з дітьми та інші форми насильства. Політика захисту від сексуальної експлуатації та насильства (PSEA) зазвичай передбачає обов'язкове повідомлення про випадки сексуальної експлуатації та насильства, які ймовірно вчинені гуманітарними організаціями. Усі гуманітарні співробітники та постачальники послуг повинні добре розуміти місцеві, національні, міжнародні та організаційні закони та/або політику про обов'язкове звітування. Постачальники послуг повинні (а) інформувати дітей, які пережили СГН, та опікунів про зобов'язання звітувати та (б) отримати інформовану згоду/дозвіл дітей, які пережили СГН, та опікунів перед початком будь-якого процесу розгляду.

3.1.3. Дані та розповсюдження інформації

Отримання конкретних даних про поширеність СГН не є пріоритетом на початку кризи. Даними про СГН слід розпоряджатися за повної інформованої згоди/дозволу тих, хто його пережив, з метою покращення надання послуг. Це має бути зроблено безпечним і етичним способом, щоб убезпечити дані й всіх залучених осіб. Збір даних про інциденти є обов'язком спеціалізованих постачальників послуг, які допомагають постраждалим дітям і зобов'язані дотримуватися протоколів захисту даних, наприклад, протоколів наданих у *Системі управління інформацією про гендерне насильство (GBVIMS)*. Інформація про окремі чи сукупні інциденти передається за принципом необхідності та захищається конфіденційністю та протоколами обміну інформацією, навіть між спеціалізованими постачальниками послуг. Дані про інциденти не можна збирати під час оцінювання або використовувати як індикатор моніторингу для звітування донорам про прогрес програми. Недотримання цих узгоджених протоколів може наражати постраждалих на ризик або збільшити ймовірність дискримінації та насильства щодо окремих дітей, окремих сімей і цілих громад. *Догляд за постраждалими дітьми* (Розділ 5) охоплює вказівки щодо згоди/дозволу відповідно до віку, які враховують проблеми рівня зрілості або порушення когнітивного

функціонування/інвалідність.

3.1.4. Дитячі шлюби

(Див. Стандарт 18.)

Дитячі шлюби є критичною проблемою в багатьох ситуаціях. Вона стає ще більш серйозною під час гуманітарних криз. У співпраці з особами, які займаються боротьбою з гендерним насильством, органи захисту дітей повинні:

- Проконсультуватися з дітьми, зокрема дівчатами, громадами та іншими стейкхолдерами, щоб визначити фактори ризику та соціальні/культурні практики, пов'язані з дитячими шлюбами.
- Розуміти відповідні стандарти ведення випадків щодо дитячих шлюбів.
- Додати до оцінювання та розробки програм такі пункти:
 - різні фактори ризику дитячих шлюбів (для всіх дітей);
 - особливі потреби одружених дітей, вагітних дівчат і дітей/підлітків, які є батьками. (Заміжні дівчата стикаються з підвищеним ризиком насильства з боку інтимного партнера [IPV] і часто непомітні.)
- Співпрацювати з міжсекторними суб'єктами (зокрема з гендерного насильства та сексуального й репродуктивного здоров'я та захисту прав) щодо заходів, які (а) запобігають дитячим шлюбом та (б) підтримують дітей, які вже одружені, та/або є батьками.

Надавачі послуг з захисту дітей, можуть захотіти розірвати шлюб, але це може призвести до шкідливих небажаних наслідків для дитини, сім'ї та інших осіб. Найкраща відповідь у цій ситуації – це:

- Зрозуміти ситуацію дитини та те, що вона хоче, щоб сталося;
- Оцінити та спланувати забезпечення безпеки;
- Надавати інформацію та підтримку;
- Зв'язати дитину з людьми та службами, які підтримають і будуть корисними.

Безпека та найкращі інтереси дитини мають бути пріоритетними. Якщо дитина стикається з нагальним ризиком для її безпеки, перенаправте її для отримання послуг, які можуть забезпечити короткостроковий захист і потенційно призвести до довгострокового захисту.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Догляд за дітьми, які пережили сексуальне насильство: рекомендації для постачальників медичних та психосоціальних послуг у гуманітарних умовах*, Міжнародний комітет порятунку і ЮНІСЕФ, 2012.
- *Міжвідомчі стандарти з ГН в умовах надзвичайних ситуацій*, 2019.
- *Захист дітей: Посібник із тематичних напрямків щодо інтеграції заходів із запобігання насильству за гендерною ознакою у гуманітарну діяльність*, Inter-Agency Standing Committee, 2015.
- *«Мережа реагування на ГН – забезпечення безпеки жінок і дівчат: ресурси для боротьби з насильством щодо жінок і дівчат у гуманітарних умовах»*, Міжнародний Комітет Порятунку (IRC). [Веб-сайт]
- *Боротьба з гендерним насильством у надзвичайних ситуаціях: безплатний онлайн-курс*, Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA).
- *Рекомендації з етики та безпеки для дослідження, документування та моніторингу сексуального насильства в умовах надзвичайних ситуацій*, ВООЗ, 2007.
- *Міжвідомчі керівні принципи гендерного насильства: надання допомоги та ведення випадків з надання послуг особам, що пережили гендерне насильство в гуманітарних умовах*, Керівний комітет системи управління інформацією про гендерне насильство (GBVIMS)., 2017.
- *«Що працює для запобігання насильству щодо дівчат і жінок»*, Робоча група з питань захисту дітей, 2014. [Веб-сайт]
- *«Система управління інформацією про гендерне насильство»*, GBVIMS. [Веб-сайт]
- *Міжвідомчі рекомендації щодо ведення випадків і захисту дітей*, Робоча група з питань захисту дітей (CPWG), 2014.

Стандарт 10: Проблеми психічного здоров'я та психосоціальний дистрес

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 15: Групові заходи для добробуту дітей; Стандарт 16: Посилення середовища догляду та сімейного середовища; Стандарт 17: Підходи на рівні громади; Стандарт 18: Ведення випадку; та Стандарт 24: Здоров'я та захист дітей.

Гуманітарні кризи можуть спричинити негайні та довготривалі психологічні та соціальні страждання дітям та особам, які піклуються про них. Основні джерела дистресу включають:

- Вплив травматичних подій;
- Смерть або розлучення з членами сім'ї;
- Відсутність основних послуг, точної інформації та безпеки;
- Переміщення;
- Ослаблені сімейні та громадські мережі та системи підтримки.

Якщо дистрес не пом'якшити або намагатися впоратися з ним за допомогою негативних стратегій копінгу (таких як вживання психоактивних речовин, поведінкові проблеми або самоушкодження), у дітей та опікунів можуть розвинути психічні розлади, які вимагають спеціальної підтримки. Поняття «Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка» (ПЗПСП) стосується будь-якого типу підтримки, яка захищає або сприяє психосоціальному добробуту та запобігає або лікує психічні розлади (*Керівні принципи МПК щодо ПЗПСП в умовах надзвичайних ситуацій 2007*).

На здатність дітей успішно долати стрес (їхню «життєстійкість») впливає:

- їхній вік, стадія розвитку та наявність інвалідності;
- наявність доступу до задоволення базових потреб для виживання та безпеки;
- попередній стан фізичного та психічного здоров'я їх самих та осіб, які за ними доглядають;
- емоційна та соціальна підтримка, яку вони отримують від опікунів;
- емоційна та соціальна підтримка, яку отримують опікуни;
- загальне соціальне середовище (наприклад, підтримка громади та матеріальні ресурси).

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка: Піраміда послуг

СТАНДАРТ

Усі діти та їхні опікуни не мають проблем з психічним здоров'ям та психосоціальним добробутом.

10.1. Ключові дії

Підготовка

10.1.1. Провести міжвідомче, міжгалузеве картування та аналіз наявної інформації, включно з:

- Наявними офіційними та неофіційними службами психічного здоров'я та психосоціальної підтримки;
- Культурним розумінням умов психічного здоров'я, дистресу, психосоціального благополуччя та механізмів подолання;
- Факторами ризику та захисними факторами для дітей та опікунів;
- Наявним потенціалом і потребами в навчанні дітей та інших стейкхолдерів;
- Деагрегованими даними про типи та поширеність психічних захворювань.

- 10.1.2. Додати психологічну та психосоціальну підтримку в плани готовності до надзвичайних ситуацій.
- 10.1.3. Навчити персонал сектору захисту дітей та інших стейкхолдерів:
 - основним навичкам слухання та надання першої психологічної допомоги (PFA);
 - розпізнанню ознак психічного здоров'я та дистресу;
 - механізмам перенаправлення та протоколам обміну інформацією; і
 - *Керівним принципам МПК щодо ПЗПСП в умовах надзвичайних ситуацій та Рекомендаціям МПК щодо інклюзії людей з інвалідністю до гуманітарної діяльності.*
- 10.1.4. Посилити здатність наявних систем сімейного, громадського та національного рівнів забезпечувати захист психічного здоров'я та психосоціальну підтримку дітей та опікунів.
- 10.1.5. Створити та запровадити організаційні механізми захисту психічного здоров'я та психосоціальної підтримки для добробуту всього персоналу та партнерів. (Див. [Стандарт 2.](#))

Реагування

- 10.1.6. Брати участь у відповідних міжвідомчих, багатогалузевих координаційних механізмах і робочих групах.
- 10.1.7. Додати послуги захисту психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в галузеві та міжгалузеві плани реагування та бюджету.
- 10.1.8. Співпрацювати з формальними та неофіційними місцевими, національними та міжнародними агентами для створення механізмів перенаправлення, які забезпечують доступ до безперервної допомоги в різних сферах психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. (Зверніться до піраміди послуг.)
- 10.1.9. Провести інформування громади щодо:
 - підвищення обізнаності про психічне здоров'я та психосоціальний добробут;
 - боротьбу зі стигмою та дискримінацією;
 - надання інформації про доступні служби підтримки.
- 10.1.10. Організувати навчання та обмін інформацією для зміцнення наявних формальних і неформальних систем підтримки:
 - Забезпечувати інклюзивну, доступну, безпечну, доброзичливу та змістовну підтримку психічного здоров'я та психосоціальної підтримку всім дітям та опікунам;
 - Зміцнювати позитивні механізми копіngu у дітей та опікунів (Стандарти [15](#) та [16](#)); та
 - Підвищити захисні фактори навколишнього середовища ([Стандарт 17.](#))
- 10.1.11. Розробити цілісні багатогалузеві програми захисту психічного

здоров'я та психосоціальної підтримки для дітей, сімей і громад на всіх рівнях. (Зверніться до піраміди послуг.)

- 10.1.12. Підтримувати дітей та опікунів, які мають проблеми з психічним здоров'ям та/або мають ознаки серйозного дистресу, в доступі до спеціалізованих послуг.
- 10.1.13. Пристосовувати варіанти психосоціальних втручань до характеру кризи. Наприклад, групові заняття можуть бути неможливими під час спалаху інфекційних захворювань. У цьому випадку догляд у громаді, на дому, підхід «рівний-рівному» та індивідуальний догляд може підтримати або замінити групову діяльність. У середовищі біженців або внутрішньо переміщених осіб структури громади можуть бути ослабленими, і може виникнути необхідність сприяти згуртованості громади як перший крок. У ситуаціях, коли діти все ще зазнають впливу збройного конфлікту, заходи повинні бути направлені на зниження наслідків постійного стресу.
- 10.1.14. Авантажувати підтримку психічного здоров'я та психосоціальну підтримку як втручання, що рятує життя і заслуговують на посилення та фінансування.

10.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
10.2.1. % дітей та опікунів, які повідомляють про покращення стану свого психічного здоров'я та психосоціального добробуту після завершення програми.	70%	Проводити вимірювання для дітей і вихователів окремо. У гострих надзвичайних ситуаціях результати для деяких дітей і опікунів можуть погіршитися через погіршення ситуації. Надання послуг ПЗПСП допомагає стабілізувати їхню ситуацію та запобігти подальшому погіршенню. Цей показник стосується втручань на всіх рівнях піраміди
10.2.2. % дітей, визначених як такі, що потребують спеціалізованих послуг з охорони психічного здоров'я, які перенаправляються для отримання відповідних послуг.	100%	Цей індикатор відстежує лише звернення до спеціалізованих служб відповідно до ключової ролі суб'єктів захисту дітей, а не результати цих служб.

10.3. Інструкції

10.3.1. Участь

Усі діти, опікуни та члени громади, включаючи тих, хто має психічні розлади, повинні брати активну участь у розробці, реалізації та оцінці програм захисту психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, щоб забезпечити підзвітність і зміцнити їхнє психосоціальний добробут.

10.3.2. Розробка програм з урахуванням стадій розвитку дитини

Усі когнітивні, соціальні та емоційні функції дітей продовжують розвиватися після 18 років. Отже, програми захисту психічного здоров'я та психосоціальної підтримки повинні надаватися та адаптуватися до всіх дітей будь-якого віку та на всіх стадіях розвитку, як зазначено нижче:

- До- та післяпологовий період: підтримка вагітних жінок, майбутніх батьків та сімей з немовлятами.
- Ранній дитячий вік: підтримка мозку дітей, що швидко розвиваються, і їхня позитивна прив'язаність до опікунів.
- Середній дитячий вік та підлітковий вік: підтримка постійного розвитку й соціальних та емоційних змін, викликаних значними фізіологічними змінами. Підлітки мають підвищений ризик виникнення соціальних і психологічних проблем. Соціальний стрес, імовірно, матиме непропорційний вплив на цьому етапі життя. Крім того, психіатричні розлади можуть бути частково спровоковані стресом у підлітковому віці. Половина всіх психічних розладів у зрілому віці починається до 14 років, причому багато випадків залишаються непоміченими та не лікуються.

Співробітники сектору захисту дітей повинні бути навчені виявляти та перенаправляти дітей, які:

- не досягають ключових етапів розвитку;
- виявляють ознаки психічних розладів;
- демонструють ознаки ранніх порушень, які можуть призвести до інвалідності.

10.3.3. Підтримка опікунів та громади

Опікуни, сім'ї та громади є найважливішими джерелами захисту та добробуту дітей. Втручання на рівні сім'ї, які покращують добробут опікунів і сприяють здоровому розвитку дитини включають такі дії:

- Сприяти тому, щоб батьки/опікуни могли подбати про себе;
- Підтримувати позитивне батьківство;
- Навчити батьків підтримувати дітей у біді;
- Зміцнювати сімейні зв'язки;

- Підтримувати економічну стабільність. (Див. [Стандарт 16.](#))

Втручання на рівні громади мають сприяти соціальній єдності та запобігати стигматизації та дискримінації. (Див. [Стандарт 17.](#))

У деяких випадках дитина може зіткнутися з ризиком захисту в сім'ї. Для виявлення таких ризиків і реагування на них повинні бути створені системи, орієнтовані на дитину та на рівні громади, включно з альтернативними механізмами догляду. (Див. [Стандарт 19.](#))

10.3.4. Робота з урядами та іншими секторами

Діяльність у всьому спектрі захисту дітей та діяльності всіх інших секторів можуть слугувати відправними точками для втручань у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. Тому особи, які займаються захистом дітей, повинні співпрацювати з усіма секторами та профільними державними міністерствами (де це доцільно) для надання узгодженої, цілісної підтримки психічного здоров'я та психосоціальної підтримки дітей та опікунів. (Див. [Основу 4: «Стандарти міжсекторної роботи».](#))

10.3.5. Перша психологічна допомога (ППД)

Перша психологічна допомога є гуманним, підтримувальним первинним реагуванням, придатним для дітей і дорослих у кризовій ситуації. Вона підтримує довготривале відновлення, допомагаючи людям:

- Відчувати себе в безпеці, відчувати зв'язок з іншими, спокій та надію;
- Мати доступ до соціальної, фізичної та емоційної підтримки;
- Відчувати здатність допомогти собі та своїм громадам.

Першій психологічній допомозі можуть навчитися та надавати всі діти, члени громади та працівники гуманітарного сектору.

10.3.6. Спеціалізовані послуги психічного здоров'я

До спеціалізованих послуг необхідних для членів постраждалого населення, які мають більш важкі або складні психічні захворювання, входять:

- тривалий дистрес;
- самоушкодження;
- спроби суїциду;
- серйозні поведінкові проблеми;
- труднощі з виконанням основних щоденних завдань.

Послуги мають бути доступними для дітей та опікунів, які відчували

симптоми до гуманітарної кризи, а також унаслідок неї. Співробітники з питань захисту дітей, які надають послуги у всій піраміді послуг, повинні бути навчені належним чином ідентифікувати та перенаправляти осіб, які демонструють серйозні та стійкі ознаки дистресу. Якщо є кваліфікований персонал, спеціалізовані послуги можуть бути надані в рамках програми захисту дітей. Якщо спеціалізовані послуги недоступні, особи, які займаються захистом дітей, повинні забезпечити ретельне ведення випадків і альтернативні заходи (такі як підтримка зміцнення сім'ї та підтримка на рівні громади), які можуть запобігти подальшому заповдінню шкоди добробуту дітей та опікунів. (Вказівки: *Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка на рівні громади в гуманітарних умовах: трирівнева підтримка дітей та сімей [версія тестування на місяцях]* (Див. Стандарти 16, 17 та 18.) Дітей з психічними розладами слід підтримувати в їхніх сім'ях, якщо тимчасовий догляд не відповідає **найкращим інтересам дитини**. За можливості діти повинні залишатися у своїх громадах. (Див. Стандарт 19).

10.3.7. Етика, навички та компетентність персоналу та волонтерів ПЗПСР

Чесність, навички та компетентність персоналу та волонтерів безпосередньо впливають на якість, безпеку та результати програм захисту психічного здоров'я та психосоціальних втручань. Ініціативи з розбудови потенціалу мають зміцнити комунікаційні та фасилітаційні навички постачальників послуг для підтримки гідності постраждалого населення. Механізми нагляду повинні гарантувати, що втручання відповідають стандартам якості та надаються за принципом «не нашкодь».

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Керівництво МПК з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайної ситуації*, Міжвідомчий постійний комітет (МПК), Женева, 2007.
- *Вказівки: Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка на рівні громади в гуманітарних умовах: трирівнева підтримка дітей та сімей (версія для тестування на місяцях)*, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Нью-Йорк, 2018.
- *Перша психологічна допомога: посібник для працівників на місцях*, Всесвітня організація охорони здоров'я, War Trauma Foundation та World Vision International, Женева, 2011.
- *Посібник з надання першої психологічної допомоги для дітей-практиків*, Save the Children, 2013.
- *Оцінка психічного здоров'я та психосоціальних потреб і ресурсів:*

інструментарій для гуманітарних умов, УВКБ ООН та ВООЗ, Женева, 2012.

- *Загальна структура моніторингу та оцінки МПК для програм психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій, Довідкова група МПК з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій, 2017.*
- *Міжвідомча інструкція МПК щодо психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій, Довідкова група МПК з питань психічного здоров'я та психосоціальної підтримки в умовах надзвичайних ситуацій, Женева, 2017.*
- *Ранній розвиток дітей у надзвичайних ситуаціях: Інтегрований посібник з розробки програм, ЮНІСЕФ, Нью-Йорк, 2014.*
- *Рекомендації МПК щодо інклюзії людей з інвалідністю до гуманітарної діяльності, 2019.*
- *Сприяння розвитку та добробуту дітей, Save the Children, 2018. [Онлайн тренінг]*
- *«Мережа психічного здоров'я та психосоціальної підтримки».*

[Веб-сайт]

Стандарт 11: Діти, пов'язані зі збройними силами та озброєними групами

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 9: Сексуальне та гендерне насильство; Стандарт 10: Проблеми психічного здоров'я та психосоціального дистресу; Стандарт 12: Дитяча праця; Стандарт 13: Діти, розлучені з родиною, та діти без супроводу; Стандарт 18: Ведення випадку; та Стандарт 20: Справедливість для дітей.

Діти, пов'язані зі збройними силами або озброєними групами (CAAFAG) – це всі діти, включаючи дівчат, віком до 18 років, які завербовані або використовувалися будь-якими збройними силами чи групами в будь-якій якості. «Вербування» означає обов'язкове, примусове або непримусове залучення будь-якої дитини до будь-яких збройних сил або озброєних груп. «Незаконне» вербування та використання стосується вербування або використання дітей молодших від мінімального віку, дозволеного відповідними міжнародними договорами або національним законодавством. Вербування та використання дітей визнано одними з найгірших форм дитячої праці. (Див. [Стандарт 12](#).)

Збройні сили або озброєні групи використовують дітей у багатьох різних ролях. (Див. таблицю.) Ці діти часто змушені бути свідками, пережити та скоювати жорстокі вчинки, експлуатацію чи насильство. Вербування та використання позбавляє дітей їхніх прав і має негайні та довгострокові негативні наслідки для соціально-економічного, психологічного та фізичного здоров'я дітей, сімей та громад.

Ролі, які виконують діти, пов'язані зі збройними силами чи озброєними групами

Стандарт

Усі діти захищені від вербування та використання збройними силами чи озброєними групами, звільнені та фактично реінтегровані після вербування та використання в усіх контекстах збройних конфліктів.

11.1. Ключові дії

Підготовка

- 10.2.1. Провести аналіз ситуації, який вивчає:
 - Контекст, характеристики та динаміку конфлікту;
 - Як конфлікт впливає на дітей, сім'ї та громади;
 - Як вплив змінюється залежно від статі, віку та інвалідності.
- 10.2.2. Оцінка залежних від контексту ризиків для дітей, громад і організацій-виконавців під час запобігання та реагування на вербування.
- 10.2.3. Створити план дій для зниження виявлених ризиків.
- 10.2.4. Координувати зусилля з відповідними місцевими, національними та міжнародними стейкхолдерами для забезпечення комплексної та взаємодоповнювальної підготовки та розробки програм.
- 10.2.5. Координувати роботу з механізмами моніторингу та звітування про порушення прав людини (включно з Робочою групою країни з моніторингу та звітності, якщо вона існує), з належним урахуванням зниження ризиків. (Див. [Стандарт 6.](#))
- 10.2.6. Оцінювати, підтримувати та розбудовувати технічну та операційну спроможність національних суб'єктів для розробки та реалізації програм, спрямованих на ефективне розв'язання проблеми вербування та використання дітей.
- 10.2.7. Адаптувати плани програм захисту дітей та офіційні й неофіційні процеси звільнення та реінтеграції таким чином, щоб вони були доступними для всіх дітей, які залишають збройні сили або групи.
- 10.2.8. Співпрацювати з усіма суб'єктами, які беруть участь в офіційних програмах звільнення та реінтеграції, щоб встановити, чи підпадають діти під критерії, які відповідають *Паризьким принципам та вказівкам*.
- 10.2.9. Встановити та забезпечити дотримання організаційних кодексів поведінки та найкращих практик для звітування та опитування дітей, які поважають право дітей на приватне життя та уникають негативного впливу на дітей та сім'ї. (Див. [Стандарт 3.](#))

Реагування

- 10.2.10. Виступати за зміни будь-якої національної політики чи практики, яка дозволяє вербування дітей у збройні групи.
- 10.2.11. Співпрацювати з офіційними та неофіційними збройними силами, збройними групами та органами влади на всіх рівнях щодо звільнення всіх дітей.
- 10.2.12. Співпрацювати з іншими секторами, щоб розробити програми захисту дітей, спрямовані на стимулювання зниження вербування до збройних сил або груп і підтримку стійкої реінтеграції.
- 11.1.10. Відстежувати та повідомляти про порушення прав дитини, включно з вербуванням, щоб інформувати про діяльність із запобігання та реагування, орієнтовані на дітей. (Див. [Стандарт 6](#).)
- 10.2.13. Навчити й підтримувати персонал, партнерів та стейкхолдерів для виявлення та підтримки дітей, які вразливі до вербування або тих, хто вийшов зі збройних сил чи груп.
- 11.1.11. Використовувати підходи на рівні громади та інші підходи для зміцнення потенціалу та життєстійкості сімей і громад. (Див. [Стандарти 16 та 17](#).)
- 11.1.12. Підтримувати сім'ї та громади щодо:
- Моніторингу і звітування про випадки використання та вербування;
 - Зменшення факторів ризику для вербування та використання;
 - Прийому дітей, що повертаються. (Див. [Стандарт 17](#).)
- 11.1.13. Працювати з громадами, щоб сприяти прийняттю та згуртованості, одночасно забезпечуючи дітей, сім'ї, громади і постачальників послуг.
- 11.1.14. Створити та підтримувати служби ведення випадків (а також перенаправлення до служб охорони здоров'я, освіти, психічного здоров'я та психосоціальної підтримки, а також послуг із надання засобів до існування), які задовольняють невідкладні та довгострокові потреби дітей, які є вразливими до вербування або звільнилися зі збройних сил чи груп.
- 11.1.15. Розробити та підтримати використання орієнтованих на дитину оцінок і процедур ювенальної юстиції, які (а) відповідають міжнародним стандартам і (б) поважають відмінності, пов'язані зі статтю, віком та інвалідністю. (Див. [Стандарти 14 та 20](#).)

11.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
11.2.1. % дітей, які залишаються звільненими зі збройних сил або озброєних груп через 12 місяців після завершення цільових програм.	75%	Часові рамки можуть бути змінені, але вони повинні бути достатньо довгими для значущого вимірювання впливу. Визначте «цільові програми» в контексті.
11.2.2. % дітей, вилучених зі збройних сил або озброєних груп, які були реінтегровані в сімейне середовище.	60%	«Сім'я» означає біологічну сім'ю або альтернативу. Ціль визнає, що деякі діти не реінтегруються в сімейне середовище, але реінтегруються в громаду. Вимірюйте кожен тип реінтеграції окремо. Часові рамки можуть бути змінені, але вони повинні бути достатньо довгими для значущого вимірювання впливу.

11.3. Інструкції

11.3.1. Термінологія

Використовуйте нейтральну термінологію, коли йдеться про (а) дітей, пов'язаних зі збройними силами чи групами, або (б) про відповідні програми запобігання та реагування. Публічна ідентифікація може посилити стигму або піддати дітей ризику.

11.3.2. Адвокація

Якщо вербування та використання дітей ще не заборонено національним законодавством, виступайте за таке законодавство. Там, де вони заборонені, органи влади та стейкхолдери (включаючи, у відповідних випадках, збройні сили чи групи) слід заохочувати до виконання своїх юридичних зобов'язань. Після ретельної оцінки ризику заходи можуть охоплювати:

- Сприяти впровадженню Плану дій, узгодженому із Робочою групою країни з моніторингу та звітності;
- Проводити для державних органів, членів збройних сил або груп та інші стейкхолдерів навчальні заходи стосовно вербування, звільнення та

- реінтеграції;
- Адвокатувати зміцнення місцевих і національних правових, судових структур і структур захисту дітей;
- Сприяти участі дітей у мирних переговорах і угодах.

11.3.3. Інформація для дітей, сімей та громад

Діти мають право отримувати регулярну, доступну, відповідну інформацію про наявні служби підтримки. Така інформація повинна:

- Бути культурно прийнятною, доступною і відповідати віку;
- Поширюватися через різні традиційні, культурні, освітні, соціальні та інші форми спілкування;
- Роз'яснювати національні та міжнародні закони, які забороняють або встановлюють вік для вербування та використання дітей;
- Визначати економічні, культурні та інші фактори, які підвищують ризик найму на роботу;
- Пояснювати довгострокові негативні наслідки вербування та використання дітей;
- Звертати увагу на позитивне та негативне сприйняття громадою всіх типів вербування та використання дітей;
- Пояснювати вирішальну роль сімей і громад у (а) захисті дітей від вербування та використання та (б) підтримці психосоціального відновлення дітей, що повертаються;
- Орієнтуватися на дітей, які особливо вразливі до вербування та використання.

11.3.4. Розділення сім'ї та вербування дітей

Діти без супроводу або діти, розлучені з родиною, піддаються більшому ризику вербування. Не створюючи стигматизації, ключові члени спільноти та групи повинні виявляти та націлюватися на будь-яких дітей, які є вразливими до розлучення з родиною, вербування чи повторного вербування. Програми соціальної підтримки та допомоги з метою профілактики повинні сприяти єдності сім'ї. (Див. Стандарти 13 та 16.)

11.3.5. Звільнення

Діти, які проводять будь-який час зі збройними силами чи групою, стикаються з серйозним ризиком травмування або смерті. Усі діти, пов'язані зі збройними силами чи групами, мають бути звільнені негайно та без будь-яких попередніх умов, навіть під час збройного конфлікту. Звільнення або де-вербування дитини ніколи не повинно залежати від:

- тимчасового або постійного припинення бойових дій;
- офіційної угоди або оголошення миру;
- формального або неформального процесу роззброєння, демобілізації та реінтеграції;
- ролі дитини в підрозділі чи групі;
- володіння або здатності відмовитися від зброї;
- тривалого процесу перевірки.

Також необхідно визначити та пом'якшити чинники, які можуть перешкодити звільненню дітей, наприклад:

- страх стигми;
- втрата доходу, особистих стосунків або почуття причетності;
- гордість за захист своїх сімей і громад.

Дітям може знадобитися одяг або предмети гігієни після виходу зі збройних сил чи групи. Ці предмети слід надавати відповідно до прийнятих культурних, контекстуальних і сімейних/суспільних стандартів. Грошова та ваучерна допомога дітям, які раніше були пов'язані зі збройними силами чи групами, не рекомендується: це може стати фактором, який змусить інших дітей та сімей вимагати того ж.

Усі діти, які залишають збройні сили або групи, повинні отримувати відповідні медичні, освітні та психосоціальні послуги.

11.3.6. Затримання дитини

Діти, які раніше були пов'язані з озброєними групами, повинні розглядатися як жертви порушень прав людини. Вони мають бути:

- захищені від затримання, розслідування, судового переслідування, катувань або жорстокого поводження;
- звільнені у разі затримання;
- забезпечені послугами з реінтеграції.

Діти, які досягли віку кримінальної відповідальності та діти які, як стверджується, скоїли злочини, будучи пов'язаними зі збройними силами чи групами, можуть бути об'єктами кримінального переслідування. Однак вони повинні утримуватися під вартою лише відповідно до Міжнародних стандартів ювенальної юстиції. Слід заохочувати альтернативи знаходженню під вартою. (Див. [Стандарт 20.](#))

11.3.7. Скринінг, ідентифікація та перевірка віку

Постійне обстеження, ідентифікація та перевірка віку можуть визначити, чи є діти в лавах збройних сил або груп. Особливу увагу слід звернути на виявлення дітей, у тому числі дівчат, які:

- виконують небойові ролі;
- приховані;
- виконують роль дружин або утриманців учасників бойових дій;
- втекли або залишили збройні сили чи групи самостійно або через неофіційні процеси звільнення.

Консультації з дітьми, яких уже ідентифікували, можуть допомогти в розробці методів скринінгу та перевірки.

Діти повинні бути задокументовані одразу після виходу зі збройних сил або груп, використовуючи зручні для дітей методи опитування. Повинна бути доступна змішана команда чоловіків і жінок, які ведуть випадки, щоб дозволити всім дітям, у тому числі дівчатам, висловлювати свої потреби та проблеми в комфорті та безпеці.

11.3.8. Тимчасовий догляд

Діти повинні мати можливість повернутися до своїх сімей і громад або бути інтегрованими в сімейні заклади опіки незабаром після звільнення. Тим, хто не може негайно повернутися до своїх сімей або чий сім'ї необхідно розшукати, слід забезпечити тимчасовий догляд. Тимчасовий догляд у сім'ї є пріоритетнішим ніж інституційний догляд, такий як транзитні центри/центри тимчасового догляду. (Див. [Стандарт 19](#)).

11.3.9. Розшук сімей та возз'єднання

Підготовка до возз'єднання дітей з родинами має знизити ризики та загрози дискримінації, насильства та подальшого вербування. Перед возз'єднанням працівники, які ведуть випадки, повинні оцінити бажання та здатність сім'ї прийняти дитину та визначити, чи возз'єднання відповідає [найкращим інтересам дитини](#). У деяких випадках сім'я може відмовитись від дитини. У разі відмови або інших серйозних проблем слід шукати альтернативний сімейний догляд. (Див. [Стандарти 13 та 19](#).)

Транскордонне відстеження та возз'єднання потребують додаткових

стратегій, щоб гарантувати, що документація про звільнення буде дотримана всіма відповідними сторонами.

11.3.10. Реінтеграція

Діяльність з реінтеграції дітей, щоб (а) допомогти їм вийти з військового середовища та побудувати продуктивне життя в громадах і (б) членам громади, щоб вони брали до уваги звільнених дітей і ставились до них так само як і до інших дітей.

Процес реінтеграції має (а) бути індивідуально зосередженим і орієнтованим на громаду та (б) спиратися на сильні сторони та життєстійкість дітей, сімей і громад. Процеси повинні враховувати індивідуальні потреби дітей на основі статі, віку, інвалідності та середовища. Реінтеграція повинна підтримувати як дітей, які покинули збройні сили чи групи, так і дітей, які постраждали від конфлікту іншим чином:

- зменшувати ризики стигматизації та/або бажання помсти;
- зменшувати стимули вступати до збройних сил або груп;
- дозволяти всім постраждалим дітям користуватися перевагами наявних систем захисту;
- сприяти більшій рівності в доступі до послуг;
- обмежувати ризики впливу сімей і підриву позитивних структур громади.

Реінтеграція на рівні громади може охоплювати заходи з розбудови миру та соціальної згуртованості, підвищення обізнаності та зміни поведінки, а також освітні та соціально-економічні ініціативи в масштабах громади.

Деякі діти можуть бути не в змозі або не бажають повернутися до своїх рідних громад. Посередництво та адвокація можуть полегшити їхню інтеграцію в іншу громаду. Усі дії та рішення мають прийматися в [найкращих інтересах дитини](#) та з повагою до її поглядів.

11.3.11. Звільнення та реінтеграція дівчат

Дівчатам можуть знадобитися спеціальні програми реагування і послуги, особливо якщо вони зазнали сексуального насильства, вагітні або мають дітей. Служби зі звільнення та реінтеграції повинні враховувати ці відмінності як при розробці втручань, так і під час їх реалізації. (Див. [Стандарт 9.](#))

11.3.12. Обмін інформацією та захист даних

Особиста інформація дітей і сімей повинна розглядатися як суворо конфіденційна. Усі системи управління інформацією та протоколи обміну даними, які використовуються в програмах профілактики, звільнення та реінтеграції, повинні відповідати міжнародним Стандартам захисту персональних даних і Принципам мети, необхідності та пропорційності. Слід бути особливо обережним, коли в конфлікт втягується уряд. (Див. [Стандарт 5.](#))

Список посилань

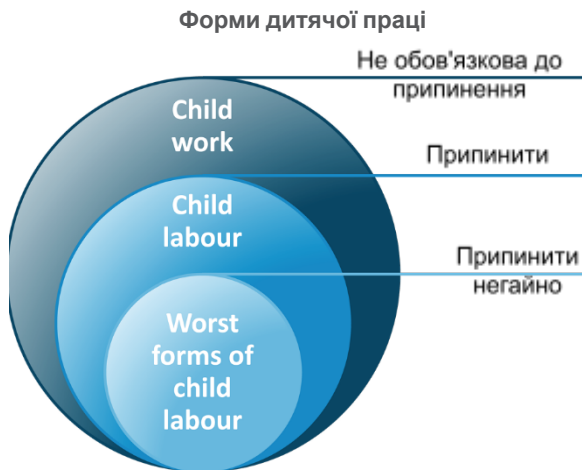
Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Посібник із вербування, звільнення та реінтеграції дітей*, Паризькі принципи, Робоча група, 2019.
- *Комплексні стандарти роззброєння, демобілізації та реінтеграції*, Міжвідомча робоча група з РДР, Нью-Йорк, 2007.
- *Операційний посібник із комплексних стандартів роззброєння, демобілізації та реінтеграції*, Міжвідомча робоча група з РДР, Нью-Йорк, 2014. [Очікується нове видання]

Стандарт 12: Дитяча праця

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: *Принципи*; *Основа 2: Стандарти щодо ризиків захисту дітей*; *Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища*; *Стандарт 18: Ведення випадку*; *Стандарт 21: Продовольча безпека та захист дітей*; *Стандарт 22: Засоби до існування та захист дітей*; та *Стандарт 23: Освіта та захист дітей*.

Дитяча праця – це будь-яка праця, яка позбавляє дітей дитинства, потенціалу та гідності. Дитяча праця – це робота, яка заважає навчанню дітей і негативно впливає на їхній емоційний стан, розвиток і фізичний добробут. Багато дітей, які працюють, залучаються до найгірших форм дитячої праці (WFCL), включаючи примусову працю, вербування до збройних груп, торгівлю людьми з метою експлуатації, сексуальну експлуатацію, незаконну чи небезпечну роботу. Гуманітарні кризи можуть збільшити поширеність і серйозність наявних форм дитячої праці або спровокувати нові форми. (Див. Стандарти 9 та 11.)

Національне законодавство допомагає визначити мінімальний встановлений законом вік працездатності, яка робота є прийнятною для дітей, а яка робота неприйнятна і має бути заборонена. *Міжнародна конвенція МОП № 182* рекомендує (а) заборонити долучення будь-якої особи молодше 18 років до найгірших форм дитячої праці та (б) викоринити найгірші форми дитячої праці в терміновому порядку.

Стандарт

Усі діти захищені від дитячої праці, особливо від найгірших форм дитячої праці, які можуть бути пов'язані з гуманітарною кризою або погіршитися через неї.

12.1. Ключові дії

Підготовка

- 12.1.1. Збирати й аналізувати контекстну інформацію про офіційних і неофіційних місцевих і національних надавачів послуг, законодавство, політику, плани дій і соціальні норми, щоб зрозуміти, як гуманітарні кризи можуть вплинути на дитячу працю.
- 12.1.2. Включати заходи із запобігання та реагування в місцеві та національні плани готовності до гуманітарної ситуації, якщо дитяча праця вже є проблемою.
- 12.1.3. Розвивати спроможність міжгалузевих агентів гуманітарної діяльності, особливо тих, хто працює в соціальних службах і в секторах захисту дітей, освіти, соціального захисту та секторі, що надає засоби до існування для адекватного реагування на випадки дитячої праці в надзвичайних ситуаціях.
- 12.1.4. Відстежувати наявні фактори ризику та потенційні тригери дитячої праці, такі як відсутність продовольчої безпеки, переміщення, конфлікт або закриття шкіл.
- 12.1.5. Надавати дітям, сім'ям і громадам доступну інформацію відповідно до віку про (а) прийнятні форми (легкої) роботи для дітей молодше та старше мінімального встановленого законом віку для роботи та (б) способи доступу до послуг, які допомагають запобігти дитячій праці та найгіршим формам дитячої праці.

Реагування

- 12.1.6. Співпрацювати з ключовими агентами, включно з дітьми та громадами, щоб визначити пріоритетність реагування на найпоширеніші та найгірші форми дитячої праці, використовуючи оновлені ситуаційні дані та національний перелік небезпечних видів праці (де він існує).
- 12.1.7. Оцінити поширеність дитячої праці та найгірших форм дитячої праці, зібравши, як мінімум, дані про:

- кількість дітей, які працюють, незалежно від мінімального працездатного віку;
 - кількість робочих годин;
 - види робіт, які вони виконують (галузь, завдання та умови).
- 12.1.8. Проводити безпечні спільні дослідження з дітьми, щоб зрозуміти:
- їхні погляди на фактори спонукання та залучення до дитячої праці;
 - найбільш приховані форми роботи;
 - які діти піддаються найбільшому ризику.
- 12.1.9. Розробити стратегії, спрямовані на боротьбу з дитячою працею, координуючи роботу з міжсекторними суб'єктами та національними комітетами проти дитячої праці та/або торгівлі людьми (де це доречно та прийнятно).
- 12.1.10. Розповсюджувати ключові повідомлення про ризики та наслідки дитячої праці, особливо про найгірші форми дитячої праці та форми, які пов'язані з гуманітарною кризою або погіршуються внаслідок неї.
- 12.1.11. Виступати за запобігання найгіршим формам дитячої праці та захист від них.
- 12.1.12. Проводити цілеспрямовану діяльність для захисту дітей від безпосередніх і серйозних ризиків найгірших форм дитячої праці.
- 12.1.13. Підтримувати дітей, сім'ї та громади для розробки та проведення ініціатив на рівні громади для запобігання та реагування на дитячу працю.
- 12.1.14. Запобігати негативним механізмам копіювання, таким як кидання школи, шляхом надання послуг дітям і сім'ям, які знаходяться під загрозою використання дитячої праці:
- формальна або неформальна освіта та професійне навчання;
 - базові потреби;
 - розширення економічних можливостей сім'ї;
 - шляхи до гідної роботи для дітей працездатного віку.
- 12.1.15. Забезпечити дітям, які вже залучені до дитячої праці, щонайменше:
- індивідуальний захист дітей та ведення випадку;
 - багатогалузеві послуги, такі як психосоціальна підтримка, освіта та розширення економічних можливостей сімей;
 - шляхи до гідної роботи для дітей працездатного віку.
- 12.1.16. Розробити міжвідомчі системи перенаправлення та послуги Ведення випадку, які будуть (а) доступними для дітей, що працюють, у тому числі переміщених та високомобільних, та (б) підключені до будь-яких наявних систем моніторингу дитячої праці.
- 12.1.17. Захищати на місцевому та національному рівнях права дітей-біженців, внутрішньо переміщених осіб, мігрантів або осіб без громадянства, приділяючи особливу увагу конкретним перешкодам, з якими вони та/або їхні опікуни стикаються в доступі до послуг, освіти та гідної роботи.
- 12.1.18. Залучати роботодавців, організації працівників та організації громадянського суспільства до запобігання та реагування на дитячу

працю та сприяння розширенню економічних можливостей для дітей, які досягли законного працездатного віку, і сімей уразливих дітей.

12.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
12.2.1. % дітей у сім'ях групи ризику, які успішно захищені від дитячої праці шляхом профілактичної підтримки.	100%	Цей показник потребує локального визначення факторів ризику дитячої праці. Показник – це діти, яких визначено як групу ризику. Профілактичні заходи можуть включати їжу, гроші або підтримку засобів до існування, освіту або захист дітей. Ціль 100% стосується цільових дітей, які перебувають у групі ризику.
12.2.2. % дітей, які залучені до дитячої праці, які вилучаються з неї.	80%	Цей показник можна змінити, вказавши тип дитячої праці (наприклад, діти, які стали жертвами торгівлі людьми, або діти, які працюють у небезпечних умовах). Щоб зробити індикатор обмеженим у часі, можна додати часові рамки.
12.2.3. % сімей, визначених як групи ризику, які отримують профілактичну підтримку.	90%	Цей показник потребує місцевого визначення факторів ризику дитячої праці на сімейному рівні. Показник – це сім'ї, які під час оцінки чи моніторингу визначені як групи ризику. Профілактичні заходи можуть включати їжу, грошові кошти або надання засобів до існування, освіту або захист дітей.
12.2.4. % стратегій гуманітарного сектору, які включають запобігання дитячій праці та реагування.	100%	Відповідні сектори включають: освіту, захист дітей, продовольчу безпеку, засоби до існування та охорону здоров'я. Визначте цільові сектори в країні.

12.3. Інструкції

12.3.1. Фактори ризику дитячої праці

Ефективне реагування вимагає чіткого розуміння факторів ризику, які можуть призвести до дитячої праці. До них зазвичай входять:

- бідність;
- соціальні норми, які підтримують дитячу працю;
- відсутність доступу до основних послуг, освіти, продовольчої безпеки чи гідної роботи.

Залежно від обставин серед дітей, які перебувають у групі особливого ризику, можуть бути й ті, хто:

- вже працює;
- проживає у домогосподарствах, очолюваних дітьми, людьми похилого віку або самотніми дорослими;
- живуть або працюють на вулиці;
- без супроводу або розлучені з родиною;
- живуть з інвалідністю або з опікунами з інвалідністю;
- є біженцями, внутрішньо переміщеними особами, мігрантами або особами без громадянства;
- ідентифіковані з певним соціальним чи політичним статусом;
- не мають документів;
- були суб'єктами торгівлі людьми;

12.3.2. Мінімальні послуги для дітей, залучених до дитячої праці

Будь-яка реакція має бути спрямована на допомогу дітям, залученим до дитячої праці, особливо до найгірших форм дитячої праці, шляхом (а) усунення їх від шкідливої роботи чи ризиків та (б) надання мінімальних послуг для задоволення нагальних потреб у захисті. Мінімум послуг має включати:

- захист дітей з урахуванням статі, віку та інвалідності та ведення випадків;
- послуги з перенаправлення;
- належний альтернативний догляд (за необхідності). (Див. [Стандарт 19.](#))

Додаткові дії для дітей, які перебувають у найгірших формах дитячої праці, включають:

- Взаємодію з відповідними правоохоронними органами та

службами безпеки, щоб негайно та безпечно відсторонити дітей від незаконної роботи в районах, де задіяні злочинні мережі.

- Сприяння переговорам або посередництву між дитиною, родиною та роботодавцем, якщо це безпечно та доречно.
- Забезпечення дітям, які постраждали від торгівлі людьми, які чекають на розшук родини та воз'єднання з ними:
 - спеціалізованого скринінгу при першому контакті;
 - оцінки ризику;
 - розміщення в установі тимчасового догляду (за необхідності).
- Відсторонити від роботи дітей, які не досягли мінімального працездатного віку та виконують шкідливі роботи.
- Забезпечити, щоб діти, які досягли мінімального працездатного віку та виконують небезпечну роботу, були (а) захищені від небезпеки або (б) їм дозволено було продовжувати роботу після того, як ризик буде зменшено до прийняттого рівня.

12.3.3. Системи моніторингу дитячої праці

Системи моніторингу дитячої праці (CLMS) можуть існувати для підтримки інспектування праці. Система моніторингу дитячої праці мобілізує громаду у питаннях моніторингу дитячої праці та перенаправлення дітей до служб. ведення `dbgflrsd JJS*` і системи моніторингу захисту, створені в рамках гуманітарної допомоги, повинні бути пов'язані з наявними системами моніторингу дитячої праці. Усі системи мають бути доступними для дітей-біженців, внутрішньо переміщених осіб, мігрантів або осіб без громадянства. Там, де системи моніторингу дитячої праці не існує, проблеми дитячої праці повинні вирішуватися системами захисту дітей та веденням випадків.

12.3.4. Не нашкодь

Гуманітарні організації в усіх сферах діяльності повинні переконатися, що їхня допомога не підштовхує дітей до дитячої праці чи найгірших форм дитячої праці. Стратегії пом'якшення наслідків можуть включати (а) впровадження безпечної та відповідної політики щодо захисту дітей та (б) використання методів перевірки віку, щоб підтвердити, що діти не залучені до важкої та небезпечної фізичної праці (наприклад, сортування, будівництва чи розчищення сміття). Грошова допомога та допомога за вучерами має забезпечувати належні варіанти для дітей старше мінімального встановленого законодавством віку працездатності.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Посібник МОМ щодо прямої допомоги жертвам торгівлі людьми, МОМ, 2007.*
- *Міжвідомчий набір інструментів: підтримка потреб захисту дітей, які працюють в умовах надзвичайних ситуацій (проект для тестування на місцях), Робоча група з питань дитячої праці та Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.*

Стандарт 13: Діти, розлучені з родиною, та діти без супроводу

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 18: Ведення випадку; Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища; та Стандарт 19: Альтернативний догляд.

Розлучення сім'ї може бути наслідком різних причин, як випадкових, так і навмисних. Гуманітарні ситуації – це час, коли дітям без супроводу та дітям, розлученим з родиною (UASC), найбільше потрібна підтримка опікунів або інших членів сім'ї. Окрім емоційного стресу, розлука може створити значні перешкоди для доступу до гуманітарної допомоги. У багатьох випадках розставанню можна запобігти.

Гуманітарна допомога може позитивно чи негативно вплинути на розлучення з родиною. Завжди припускайте, що діти мають сім'ю, з якою вони можуть возз'єднатися. Використовуйте термін «сирота», лише якщо підтверджено, що обидва з батьків померли.

ПРИМІТКА. У цьому Стандарті використовується термін «діти без супроводу та діти, розлучені з родиною», оскільки наразі це прийнятий термін у секторі. У всіх інших місцях «мінімальних стандартів» термін «діти без супроводу та діти, розлучені з родиною» використовується для демонстрації зобов'язання зробити дитину центром гуманітарних зусиль.

Стандарт

Розлученню сімей запобігають, а діти без супроводу та діти, розлучені з родиною, отримують догляд та захист у своєчасний, безпечний, відповідний та доступний спосіб відповідно до їхніх прав та найкращих інтересів.

13.1. Ключові дії

Підготовка

- 13.1.1. Здійснити картування та переглянути системи захисту дітей на рівні громади та на національному рівні, які (а) стосуються дітей, які не мають належного догляду, та (б) запобігають розлученню з сім'єю та реагують на нього.
- 13.1.2. Інформувати родини про важливість реєстрації народження. (Див.

Інструкцію 14.3.3.)

- 13.1.3. Інтегрувати та гармонізувати системи захисту дітей та Ведення випадку, які запобігають розлученню дітей з родинами та реагують на них.
- 13.1.4. Розвивати спроможність спеціалістів з ведення випадків і громадських волонтерів належним чином ідентифікувати, піклуватися, спілкуватися, контролювати та захищати всіх дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною.
- 13.1.5. Навчити відповідних агентів (включаючи контактних осіб, прикордонних й імміграційних службовців) у районах, які можуть приймати велику кількість біженців, внутрішньо переміщених осіб або мігрантів:
 - методам запобігання розлуці;
 - методам визначення дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною;
 - конкретним ризикам, з якими стикаються діти в контексті;
 - відповідним діям реагування, такі як негайна допомога та підтримка; і
 - механізмам перенаправлення.
- 13.1.6. Поширювати зручні для дітей, доступні повідомлення про запобігання розлученню сімей серед уразливих дітей, сімей, громад та інших стейкхолдерів, де це можливо. (Див. Стандарти 3, 15, 16 та 17.)
- 13.1.7. Підтримувати наявні варіанти альтернативного догляду. (Див. Стандарт 19.)

Реагування

- 13.1.8. Працювати з дітьми, родинами та громадами:
 - Проводити моніторинг та аналіз масштабів, першопричин і потенційних факторів ризику розлучення сімей під час та після кризи;
 - розробляти або адаптувати програми, що залежать від контексту, які запобігають випадкам розлучення з родиною та реагують на них.
- 13.1.9. Співпрацювати з урядовими структурами та координаційними структурами для узгодження основних елементів інформації, ведення випадків і систем перенаправлення протягом двох тижнів після початку кризи.
- 13.1.10. Забезпечити наявність достатнього навченого персоналу та матеріально-технічного обладнання для ведення випадків і розшуку та воз'єднання найближчих родичів (FTR).
- 13.1.11. Створити служби підтримки захисту дітей або пункти перевірки в ключових місцях (таких як зони прийому та прибуття, школи, центри розподілу їжі, лікарні тощо) та/або під час запланованих переміщень населення, щоб виявити та запобігти розлученню сімей.

- 13.1.12. Підтримувати зусилля інших агентів щодо реєстрації та документування постраждалих дітей і дорослих.
- 13.1.13. Надавати технічну підтримку щодо дружніх до дітей процедур під час:
- евакуації;
 - масових переміщень населення;
 - медичної евакуації, карантину або ізоляції.
- 13.1.14. Співпрацюйте з іншими секторами, щоб переконатися, що програми та повідомлення не сприяють добровільному чи випадковому розлученню сім'ї для отримання спеціальної допомоги.
- 13.1.15. Використовуйте ведення випадків, щоб переконатися, що **найкращі інтереси дітей** оцінюються, визначаються та враховуються як о у всіх рішеннях, які їх стосуються, включаючи рішення, пов'язані з розшуком, влаштуванням в систему альтернативної опіки та возз'єднанням. (Див. Стандарти 18 та 19.)
- 13.1.16. Визнавати пріоритет дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною, (а також дітей-біженців) для рівного, безпечного доступу до допомоги, захисту та послуг, включаючи освіту.
- 13.1.17. Переконатися, що суди, національні системи захисту дітей і процедури забезпечення найкращих інтересів приділяють достатньо часу для розшуку сім'ї відповідно до найкращих інтересів дитини.
- 13.1.18. Сприяти спілкуванню та, у відповідних випадках, контакту між дитиною та її родиною, якщо розшук родини був успішним, але (а) возз'єднання сім'ї неможливе або не відповідає інтересам дитини, а (б) продовження спілкування відповідає інтересам дитини.
- 13.1.19. Впроваджувати своєчасний, систематичний багатосекторний моніторинг і подальші заходи для (а) підтримки возз'єднання сім'ї та реінтеграції в громаду та (б) перевірки того, що возз'єднані діти отримують належний догляд.

13.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

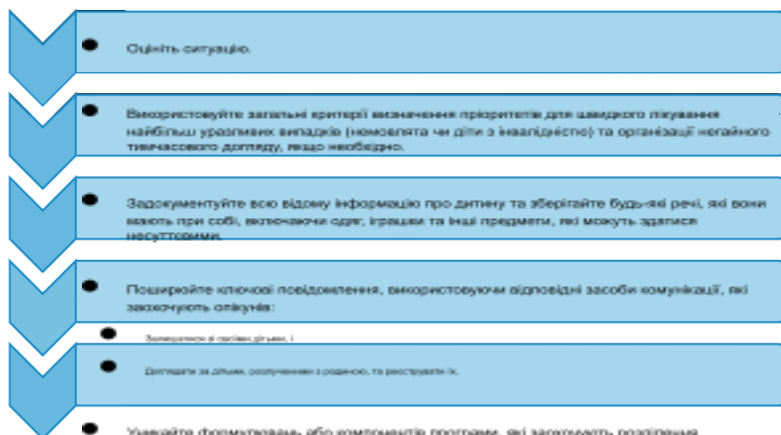
Показник	Мета	Примітки
13.2.1. Існують адаптовані до контексту стандартні операційні процедури та форми, які містять процедури для дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною.	Так	Зверніться до додаткових форм ведення випадку, які містять посилання на дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною та відстеження родини.
13.2.2. % ідентифікованих дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною, для яких процес пошуку та возз'єднання родини розпочався протягом 2 тижнів після реєстрації.	90%	Два тижні – максимум. Можливо, його потрібно буде розробити раніше залежно від рівня ризику (протягом 3 днів для високого ризику, 1 тижня для середнього та 2 тижнів для низького рівня ризику).
13.2.3. % ідентифікованих дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною, які возз'єдналися або контактували зі своїм опікуном протягом 6 місяців після реєстрації.	80%	Змініть цей показник, щоб додати часові рамки (наприклад, тривалість проекту).
13.2.4. % дітей без супроводу, які отримують доступ до якісного тимчасового догляду протягом X днів після реєстрації.	100%	Часові рамки можна додати відповідно до контексту країни. Будь ласка, дивіться визначення поняття якості тимчасового догляду.

13.3. Інструкції

13.3.1. Перші дні

Протягом перших 24-48 годин після раптової гуманітарної кризи виконайте ключові кроки, описані у схемі, щоб запобігти розлуці, допомогти возз'єднати сім'ї та розпочати розшук сім'ї.

Ключові кроки для запобігання розлуці, возз'єднання сімей і початку розшуку сім'ї

13.3.2. Збереження сімейної єдності

Гуманітарні організації повинні співпрацювати з владою, громадами та сім'ями, щоб оцінити випадки розлучення, зрозуміти причини та знайти рішення на рівні громади. Практичні дії включають:

- Прикріплення бирок або наручних браслетів для ідентифікації немовлят, маленьких дітей та дітей з інвалідністю;
- Навчання дітей ключовим відомостям про їхню сім'ю, дім і місяця екстрених зустрічей;
- Адвакація з органами влади та іншими суб'єктами інформації щодо політик, процедур або практик, які сприяють розлученню родин.

Якщо це безпечно, діти повинні мати при собі документи, які підтверджують їхню особу юридично.

Контекстуальні заходи для запобігання роз'єднанню особливо важливі в умовах поза таборами або в містах, де громади можуть бути розсіяними. Усі відповідні суб'єкти мають бути навчені захищати дітей і зберігати єдність сім'ї під час:

- доставки гуманітарної допомоги;
- евакуації або переселення;
- поміщення дітей або осіб, які здійснюють догляд, у карантин чи ізоляцію під час спалаху інфекційних захворювань.

Органи захисту дітей повинні співпрацювати з іншими секторами, щоб надавати індивідуальні послуги та підтримку сім'ям, яким загрожує розлучення.

13.3.3. Координування

Усі агенти повинні координувати свої зусилля для запобігання та реагування на розлучення дітей з родинами шляхом (а) включення проблеми дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною, до стандартних процедур роботи та (б) визначення ключових залучених осіб та організацій, які беруть участь у національній або міжнародній діяльності з розшуку сімей.

Контекст	Ключові агенти	Послуги
Внутрішні переміщення	Кластери та національні органи влади	
Збройні конфлікти	Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) Національні товариства Червоного Хреста та	Відновлення родинних зв'язків
Транскордонні переміщення	Червоного Півмісяця	

Біженці	УВКБ ООН та національні органи влади	Процедура визначення найкращих інтересів дитини
Міграція	Міжнародна організація з міграції (МОМ)	

13.3.4. Ідентифікація

Розлучення дітей з родиною має бути першочерговою проблемою. Спочатку, або коли є велике навантаження, може знадобитися зосередитися на дітях, які знаходяться в **групі найбільшого ризику**, наприклад, на дітях, які залишилися без догляду. Першим кроком є розробка міжвідомчого механізму ідентифікації та перенаправлення. Громада має бути поінформована про мету ідентифікації дітей без нагляду та дітей, розлучених з родиною, щоб уникнути створення (а) «стимуляції» до роз'єднання або (б) побоювань, що дітей заберуть.

У ключових місцях (пункти реєстрації, медичні заклади, ринки тощо) мають бути створені «довідкові служби» захисту дітей або пункти перевірки для підтримки ключових багатосекторних агентів (службовців міграційної служби, працівників ізолятора тощо). Робіть конфіденційні запити, щоб переконатися, що дівчат не пропустять і не приховають. Керівництво табору, персонал з розподілу та реєстрації біженців повинен записувати імена, вік та родинні стосунки всіх членів домогосподарства, щоб допомогти ідентифікувати домогосподарства з нерідними дітьми, дітьми-головами домогосподарства та дітьми без супроводу.

13.3.5. Реєстрування, оцінювання та документування

Слід дотримуватись стандартів і процедур щодо інформування та ведення випадку під час збору та зберігання даних про дітей, а також про тимчасове влаштування під опіку, розшук і возз'єднання сім'ї (Див. Стандарти 18 та 19.) Навчений персонал повинен здійснювати реєстрацію для ведення випадків, документування та оцінку таким чином, щоб уникнути непотрібного стресу або подальшого розлучення. Щоб не пропустити важливу інформацію, необхідного терміново опитати будь-кого, хто приводить дуже маленьку дитину або дитину з інвалідністю для отримання послуг з догляду. Збір повних даних щодо дітей віком до п'яти років та дітей з інвалідністю має бути пріоритетним і здійснюватися за допомогою спеціальних методів. Випадки зниклих дітей повинні бути зареєстровані та задокументовані за інформацією, наданою членами родини, яка їх розшукує.

«Розшук» – це процес пошуку зниклої дитини або відсутніх батьків дитини, основних законних або традиційних опікунів або інших близьких членів сім'ї. Розшук може зайняти місяці або роки, тому важливо знайти термінові варіанти тимчасового догляду, бажано в сім'ї. (Див. [Стандарт 19.](#))

Розшук може проводитись окремо або для всієї групи. Діяльність з розшуку повинна здійснюватися згідно з відповідними вказівками, що включає проведення аналізу ризиків, які різні методи розшуку можуть становити для дитини. Важливо пам'ятати, що успішний розшук не завжди призводить до возз'єднання сім'ї.

13.3.7. Перевірка

«Перевірка» – це процес:

- визначення того, чи заявлені відносини є реальними;
- оцінки найкращих інтересів дитини;
- підтвердження того, що і дитина, і член сім'ї бажають возз'єднатися.

Перевірка оцінює умови возз'єднання дітей і гарантує, що дітей не передадуть не тим людям. Під час перевірки сторони не повинні контактувати одна з одною. Угоди з національними реєстрами цивільного стану можуть допомогти у перевірці особи, якщо це доцільно та в **найкращих інтересах дитини**. Залежно від ситуації може бути необхідним і доречним виступити посередником між дитиною та членами сім'ї.

13.3.8. Возз'єднання та реінтеграція сім'ї

«Возз'єднання» – це процес об'єднання дитини та сім'ї або попереднього основного опікуна для встановлення або відновлення довгострокового догляду, коли це можливо, безпечно та в найкращих інтересах дитини. У випадку дітей-біженців важливо, щоб процедури добровільного повернення були дотримані на додаток до процедури найкращих інтересів. Возз'єднання сім'ї має бути добре скоординованим і проводитися відповідно до міжнародних вказівок і відповідної національної правової бази. Дитина, сім'я, громада та тимчасовий опікун повинні бути готові до возз'єднання через скоординовану багатосекторну підтримку на рівні сім'ї та громади. Підходи, спрямовані на розв'язання основних причин розлучення, є цінними при підготовці сімей до реінтеграції. Пам'ятайте, безпечна та ефективна реінтеграція – це індивідуальний процес, а не окрема подія.

13.3.9. Супровід

Під час розлуки, особливо тривалої розлуки, дитина змінюється, дорослішає і може пережити події, що змінюють її життя. Сімейні обставини також можуть змінитися. У деяких випадках ці зміни можуть ускладнити реінтеграцію. Слід розглянути різні форми спеціальної підтримки та подальшого спостереження у відповідь на (а) поточну оцінку ситуації дитини та сім'ї та (б) безпечну та **значущу участь дитини та її відгуки**. Моніторинг на рівні громади може підтримувати процес подальшого супроводу.

13.3.10. Контекстуалізація

Контекстуальне визначення «дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною» має відображати місцеве розуміння традиційного піклування та сімейних відносин. Усі агенти повинні постійно використовувати одне й те саме визначення та гарантувати, що постраждале населення розуміє його місцевою мовою та в межах культурних норм.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Посібник для роботи на місцях з дітьми без супроводу та дітьми, розлученими з родиною, IAWG UASC та Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.*
- *Інструментарій щодо роботи з дітьми без супроводу та дітьми, розлученими з родиною, IAWG UASC та Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.*
- *Рекомендації щодо оцінки та визначення найкращих інтересів дитини: випуск 2018 року, УВКБ ООН, 2018.*

Основа 3: Стандарти розробки відповідних стратегій

Вступ до Основи 3: Стандарти розробки відповідних стратегій

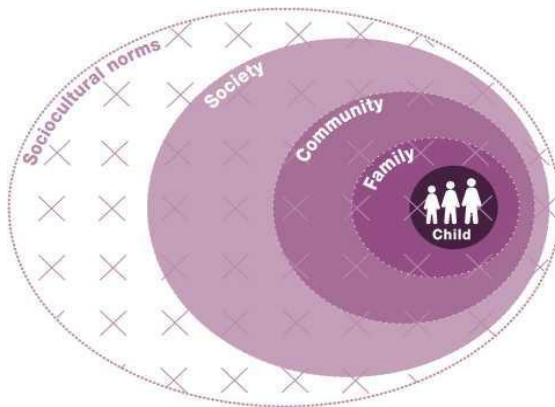
З зазначеними стандартами слід ознайомлюватись разом зі Стандартами 15-20: Стандарт 14: Застосування соціально-екологічного підходу до розробки програм захисту дітей та Принципом 9: Посилення систем захисту дітей.

Стандарти в цьому розділі описують ключові стратегії, підходи та втручання для запобігання та реагування на ризики захисту дітей, викладені в **Оснві 2**. Основу 3 було розроблено для відображення соціально-екологічної моделі та системне мислення щодо захисту дітей (Див. Принцип 9). Вона узгоджується, де це доречно, зі стратегіями *INSPIRE*.

Соціально-екологічна модель допомагає визначити способи впливу факторів на взаємопов'язаних рівнях на розвиток і добробут дитини:

- Діти беруть активну участь у захисті та добробуті *самих себе* та своїх однолітків.
- Діти здебільшого виховуються в сім'ях, але іноді цей прошарок включає й інших *близьких родичів*.
- Сім'ї об'єднуються в *громади*.
- Громади формують ширші *суспільства*.

Чотири рівні соціально-екологічної моделі захисту дітей

Sociocultural norms – соціокультурні норми; society - суспільство; community - громада; family – сім'я; child - дитина.

Соціально-екологічна модель забезпечує конкретну структуру, яка підтримує системне мислення для розробки програм захисту дітей. Соціально-екологічна модель розглядає всю ситуацію, щоб (а) визначити всі різні елементи та фактори та (б) зрозуміти, як вони пов'язані та взаємодіють один з одним.

Замість того, щоб розглядати окрему проблему захисту чи конкретну послугу окремо, системне мислення розглядає повний спектр проблем, з якими стикається дитина, їх основні причини та рішення, доступні на всіх рівнях. Воно сприяє гнучкому підходу до розробки програм, який інтегрує нові знання та відповідно адаптується під час впровадження.

Соціально-екологічна модель і системне мислення в секторі захисту дітей є взаємодоповнювальними системами, завдяки яким програма досягає однієї мети: цілісного інтегрованого підходу до захисту дітей. Пакет *INSPIRE* має схожу мету: доказові стратегії запобігання насильству над дітьми. (Див. Вступ.)

Стандарт	Екологічний рівень	Стратегія INSPIRE	Позначка INSPIRE
Стандарт 14: Соціально-екологічний підхід до розробки програм із захисту дітей	Усі чотири рівні, з акцентом на суспільство	Усі сім стратегій	
Стандарт 15: Групова діяльність для благополуччя дитини	дитина	Освіта та життєві навички	
		Безпечне середовище	
Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища	Сім'я	Підтримка батьків та опікунів	
		Прибуток і економічне зміцнення	
Стандарт 17: Підходи на рівні громади	Спільнота	Безпечне середовище	
		Норми й цінності	
Стандарт 18: Ведення випадку	Передусім дитина та сім'я, а також суспільство	Служби реагування та підтримки	
Стандарт 19: Альтернативний догляд	Передусім дитина та сім'я, а також громада та суспільство	Підтримка батьків та опікунів	
		Служби реагування та підтримки	
Стандарт 20: Справедливість щодо дітей	В першу чергу суспільство	Служби реагування та підтримки	
		Впровадження та забезпечення виконання законів	

Системи захисту дітей складаються з більш «формальних» елементів і більш «неформальних» елементів. У цій Основі Стандарти 15, 16 і 17 зосереджені на дітях, сім'ях, і громадах. Вони більш тісно пов'язані з неформальними

елементами системи захисту дітей, а також є одними з найважливіших систем у гуманітарному контексті. Стандарти 18, 19 і 20 більш тісно стосуються формальних елементів системи. Стандарти 18 і 19 стосуються конкретних гуманітарних втручань, які мають вирішальне значення для запобігання та реагування на ряд проблем захисту.

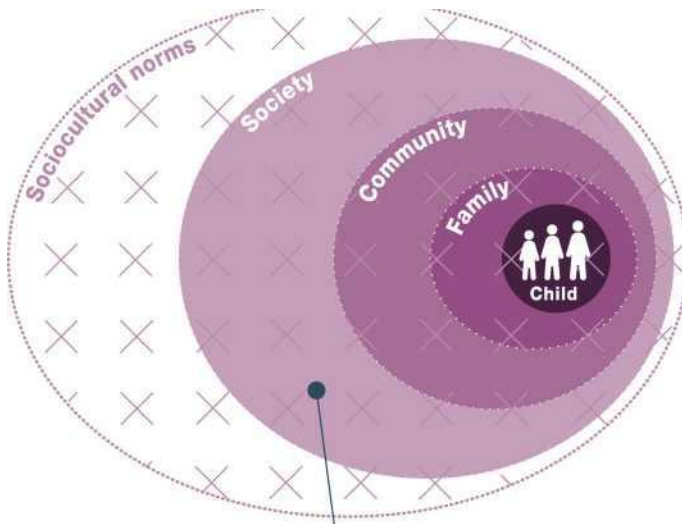
Стандарт 14: Застосування соціально-екологічного підходу до розробки програм захисту дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 15: Групові заходи для добробуту дітей; Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовищ; та Стандарт 17: Підходи на рівні громади.

Застосування «соціально-екологічного» підходу до захисту дітей передбачає розробку інтегрованих заходів для роботи у партнерстві з дітьми, сім'ями, громадами та суспільством. (Див. **Основа 3: Стандарти розробки відповідних стратегій.**) Цей Стандарт окреслює дії, які:

- Розглядають всі чотири рівні соціально-екологічної моделі;
- Існують на рівні суспільства та не охоплюються іншими Стандартами. Це також посилення законів і політики, фінансування захисту дітей, соціального забезпечення та служб реєстрації народження.

Суспільний рівень соціально-екологічної моделі захисту дітей

Дії на рівні суспільства

Стандарт

Дітям, сім'ям, громадам і суспільствам надається підтримка щодо захисту дітей і піклування про них.

14.1. Ключові дії

Підготовка

- 14.1.1. Провести аналіз ризиків та факторів життєстійкості на рівні дитини, сім'ї, громади та суспільства.
- 14.1.2. Визначити наявні офіційні та традиційні/звичайні закони, політику, процедури та послуги для захисту дітей.
- 14.1.3. Розвивати спроможність партнерів, систем і служб захисту дітей на рівні громади та країни.
- 14.1.4. Визначити та реформувати законодавчі та політичні прогалини щодо захисту дітей у гуманітарних кризах.
- 14.1.5. Визначити (а) прогалини в охопленні та якості послуг і (б) ключових партнерів, яких можна мобілізувати для реагування на гуманітарні кризи.
- 14.1.6. Зміцнити потенціал дітей, сімей, громад, і суспільства для захисту дітей до, під час і після гуманітарних криз.
- 14.1.7. Визначити всі наявні законодавчі, політичні та практичні перешкоди, які виключають певні групи із захисту дітей і ширших систем захисту.
- 14.1.8. Розробити план усунення цих перешкод і забезпечення недискримінаційного доступу до послуг і реалізації прав.
- 14.1.9. Звернути увагу на ризики захисту дітей у всіх планах готовності до катастроф і реагування на них, а також адвокатувати достатнє фінансування планів на випадок непередбачених ситуацій і готовності.

Профілактика

- 14.1.10. Провести аналіз та моніторинг впливу гуманітарної кризи на ризики та фактори життєстійкості на чотирьох рівнях соціально-екологічної моделі.

- 14.1.11. Розробити та регулярно оновлювати місцеві, національні, міжнародні та міжвідомчі стратегії для запобігання розлученню з родиною та насильству щодо дітей на чотирьох рівнях соціально-екологічної моделі.
- 14.1.12. Переконатися, що стратегії профілактики засновані на:
- Консультаціях з дітьми, родинами та громадами;
 - Аналізі факторів ризику та стійкості; і
 - Стратегіях *INSPIRE* для запобігання насильству над дітьми.
- 14.1.13. Проводити перевірки безпеки дітей (разом з іншими відповідними міжсекторними надавачами послуг) і розробляти міжвідомчі плани для усунення виявлених ризиків.
- 14.1.14. Підвищувати обізнаність про наявні правові установи, закони, політику та процедури запобігання насильству та притягнення винних до відповідальності.
- 14.1.15. Посилити наявні закони, політику, процедури та їх впровадження для запобігання шкоди дітям.
- 14.1.16. Розробляти та впроваджувати ініціативи з розбудови потенціалу захисту дітей, які включають профілактичні дії під керівництвом дітей, сімей, громад і постачальників послуг.
- 14.1.17. Звертати увагу на всі чотири соціально-екологічні рівні за розробки планів і послуг захисту дітей.
- 14.1.18. Співпрацювати з дітьми, сім'ями та громадами, щоб (а) визначити їхні різні знання, ставлення та практики, пов'язані з ризиками захисту дітей, і (б) надати інформацію про ризики, відповідні відповіді та доступні послуги.
- 14.1.19. Переглянути та адаптувати попередні оцінки наявних систем захисту дітей, щоб переконатися, що вони:
- відповідають контексту кризи кризи;
 - є відповідними, інклюзивними та недискримінаційними для всіх постраждалих дітей;
 - інтегровані в план реагування.
- 14.1.20. Визначити частини систем захисту дітей, які необхідно посилити, і розробити план щодо:
- Підвищення якості;
 - Розширення послуг у конкретних регіонах, які постраждали від кризи;
 - Адаптації послуг до потреб усіх постраждалих дітей.
- 14.1.21. Визначити, які групи дітей виключені з національної системи захисту дітей, конкретні перешкоди, з якими вони стикаються, і розробити план сприяння недискримінаційному доступу до послуг.
- 14.1.22. Надавати додаткові послуги із захисту дітей на всіх рівнях соціально-екологічної моделі, щоб заповнити прогалини, де наявних систем недостатньо для певних груп дітей або послуги недоступні для них.
- 14.1.23. Інтегрувати інноваційні екстрені служби захисту дітей, політику та процедури в наявні системи захисту дітей.

- 14.1.24. Розвивати спроможність місцевих, національних і міжнародних гуманітарних організацій для доступу до всіх відповідних стандартів захисту дітей та інструментів і їхнього використання.
- 14.1.25. Розвивати потенціал захисту дітей серед гуманітарних організацій у всіх секторах.
- 14.1.26. Посилити спроможність працівників соціальних служб.
- 14.1.27. Виступати за загальний доступ до реєстрації народження.
- 14.1.28. Проводити моніторинг послуг і питань захисту дітей і регулярно інформувати постраждалих громад, національних органів влади та гуманітарних організацій про прогрес, ризики та проблеми.

14.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
14.2.1. План гуманітарного реагування включає стратегії для кожного рівня соціально-екологічної моделі.	Так	Цей Показник повинен надавати дані про кожен рівень окремо, але можна звітувати про них спільно.
14.2.2. Аналіз ризику та факторів життєстійкості, який включає різні рівні соціально-екологічної моделі, доступний.	Так	Аналіз може бути частиною етапу підготовки або реагування (Див. елементи, які необхідно включити).
14.2.3. % програм, які ґрунтуються на аналізі факторів ризику та стійкості на чотирьох рівнях соціально-екологічної моделі.	80%	
14.2.4. % програм, які посилаються на різні рівні соціально-екологічної моделі у своїй розробці та реалізації.	80%	

14.3. Інструкції

14.3.1. Оцінка та моніторинг факторів ризику та захисту

Суб'єкти, які займаються захистом дітей, повинні оцінювати та контролювати фактори ризику та фактори захисту:

- добробут та захист дітей;
- фактори ризику та життєстійкості для основних питань захисту дітей;
- ролі та обов'язки дітей у сім'ї, громаді та суспільстві, а також їхній вплив на розширення прав і можливостей дітей або дискримінацію;
- позитивні та негативні стратегії копінгу серед дітей, сімей та громад;
- наявні мережі громаді, норми, ставлення, особи, що впливають на громаду;
- частини формальних систем захисту дітей, відповідні служби та їхні зв'язки з (а) неформальними системами (включно з національними законами, політикою та процедурами) і (б) спроможністю працівників служби захисту дітей реагувати на кризу; і
- перешкоди, з якими стикаються окремі групи дітей, які мають меншу ймовірність отримати користь від системи захисту дітей, особливо коли система перебуває у стресовому стані.

14.3.2. Соціо-екологічні рівні

Сильні та вразливі сторони *дітей* включають наступне:

- Діти молодшого віку залежать від своїх основних опікунів у задоволенні своїх базових потреб, і їм важко зрозуміти проблеми, спричинені кризою.
- Старші діти та підлітки можуть самостійно задовольняти деякі свої базові потреби, але стикаються з більшою ймовірністю бути відокремленими від сімей, стати членами збройних сил чи груп, бути примушеними до праці, експлуатації тощо.

Сім'я, інші близькі родичі та однолітки є найближчим захисним шаром навколо дитини. Опікуни та близькі однолітки є джерелами життєстійкості та підтримки для дітей. Однак вони можуть відчувати стрес, викликаний:

- економічними труднощами;
- соціальною ізоляцією;
- змінами у складі сім'ї та ролях у зв'язку зі смертю, роз'єднанням або вимушеним роз'єднанням;
- втратою захисних механізмів громади.

Цей стрес може збільшити ризик насильства, дитячих шлюбів, дитячої праці чи добровільного розлучення з сім'єю.

Громади мають потенціал для підтримки дітей і сімей, але під час кризи цей потенціал часто зменшується. Якщо члени громади не враховують найкращих інтересів усіх дітей, окремі групи дітей можуть зіткнутися з підвищеним ризиком, пов'язаним із дискримінацією чи відчуженням. Гуманітарні організації повинні спиратися на захисні елементи громади та зміцнювати їх, а також боротися з факторами ризику, а також дискримінацією.

Ширші соціальні, політичні та культурні середовища, в яких діти живуть і ростуть, відіграють важливу роль у запобіганні ризикам і реагуванні на них. Такі середовища – це (а) релігійні та культурні системи переконань і соціальні норми, які впливають на те, як про дітей піклуються та виховують їх, і (б) закони, політики та інституційні структури, які відповідають за захист дітей під час гуманітарних криз.

Заходи щодо зміцнення законодавчої та політичної бази включають:

- Оцінку законодавчих і політичних рамок, які інформують про те, як і для кого надаються послуги із захисту дітей і більш широкі послуги захисту;
- Посилення впровадження чинних законів і політики захисту; і
- Підтримку узгодження законів і політики з міжнародними правовими рамками та принципами, де це необхідно.

Пріоритет має бути наданий зміні політики, яка виключає певні групи дітей, наприклад, дітей-біженців або дітей без громадянства, з національних законів про права дитини та захисту дітей, стандартів і послуг.

14.3.3. Реєстрація народження та інші документи

Реєстрація народження підтримує право та захист дітей і документує їх особу, сімейні стосунки та громадянство. Діти, які не мають свідоцтва про народження, піддаються більшому ризику для цілого ряду ризиків захисту, включаючи відсутність громадянства. Реєстрація народження повинна проводитися державним органом реєстрації актів цивільного стану, щоб забезпечити юридичне визнання свідоцтва про народження. У багатьох країнах існує низький рівень реєстрації народження. Конфлікти, стихійні лиха та переміщення можуть порушити послуги реєстрації або призвести до втрати чи знищення необхідних документів.

Наступні дії можуть допомогти дітям отримати доступ до свідоцтва про народження:

- Підтримка медичних працівників, муніципалітетів, традиційних органів влади тощо для сповіщення про народження дитини;
- Надання фінансової та технічної підтримки (а також мобільних служб реєстрації народження) для відновлення та/або розширення служб реєстрації народження в постраждалих районах;
- Надання інформації постраждалим сім'ям про важливість і процедури реєстрації народження дітей;
- Адвокатування зміни політики та/або правил, які перешкоджають сім'ям, що постраждали від надзвичайних ситуацій, реєструвати народження своїх дітей; і
- Надання правової допомоги сім'ям зі складними випадками для реєстрації народження дітей.

Особи, які займаються захистом дітей, повинні захищати та підтримувати доступ дітей і сімей до інших форм реєстрації або документів, що посвідчують особу, які забезпечують захист, наприклад:

- Реєстрація біженців (а саме дружні до дитини процедури надання притулку) та дружня до дитини реєстрація внутрішньо переміщених осіб;
- Послуги з оформлення цивільних документів (а також свідоцтв про шлюб та смерть);
- Консульські послуги (наприклад, видача паспортів).

14.3.4. Зміцнення кадрового потенціалу соціальної служби

«Кадровий потенціал соціальних служб» охоплює різні типи професіоналів і парапрофесіоналів, які працюють для вразливих дітей і сімей. Суб'єкти соціальних служб уряду та громадянського суспільства на місцевому, національному та регіональному рівнях відіграють значну роль у догляді та захисті дітей. Вони є основним компонентом формальних систем захисту дітей.

Гуманітарні організації також можуть працювати з парапрофесійними соціальними працівниками, залучати та навчати їх. «Парапрофесійний соціальний працівник» – це штатний працівник або волонтер, часто в громаді, який не має офіційної кваліфікації, але володіє деякими компетенціями, необхідними для обслуговування потреб дітей та їхніх сімей.

У гуманітарних ситуаціях, якщо кадровий потенціал виявляється слабким, сектор захисту дітей повинен розробити довгостроковий план зміцнення кадрового потенціалу соціальних служб. Це має початися якнайшвидше, в ідеалі протягом перших 2-3 років надзвичайної ситуації. Цей план має спиратися на гуманітарну допомогу і повинен:

- Розробити мапу кадрового потенціалу й потреб у працівниках соціальних служб, а також різних типів та рівнів працівників соціальних служб, географічних потреб та прогалин. Використовуйте її для розробки багаторічного міжвідомчого плану з розрахунком витрат для зміцнення сектора.
- Спіратися на наявний національний потенціал та інновації для підтримки та інституціоналізації розвитку потенціалу працівників соціальних служб у сферах ведення випадку, альтернативного догляду, захисту дітей у громаді тощо.
- Розробити систему моніторингу якості та ефективності послуг, що надаються працівниками соціальних служб, а також механізми зворотного зв'язку та звітності.
- Продовжувати покращувати якість навчання персоналу соціальних служб шляхом (а) використання інноваційних та адаптованих методів навчання та (б) забезпечення того, щоб розбудова потенціалу засновувалась на

місцевих знаннях, передових практиках захисту дітей та ключових принципах, таких як «не нашкодь», конфіденційність та звітність.

- Розробити та/або посилити стандарти для працівників соціальних служб і, де можливо, працювати над їхньою інтеграцією в національні системи акредитації.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Посібник INSPIRE: дії щодо впровадження семи стратегій припинення насильства щодо дітей*, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), 2018.
- *Десять кроків до створення безпечного середовища для дітей та молоді: дорожня карта управління ризиками для запобігання насильству та жорстокому поводженню*, Канадський Червоний Хрест, 2007.
- *«Адаптуватися, щоб вчитися, вчитися, щоб адаптуватися»: огляд і міркування щодо зміцнення систем захисту дітей у надзвичайних ситуаціях*, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.
- *Оперативні вказівки – психічне здоров'я та психосоціальна підтримка на рівні громади в гуманітарних умовах: трирівнева підтримка дітей та сімей (версія для тестування на місцях)*, Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), Нью-Йорк, 2018.
- *Рекомендації щодо зміцнення кадрового потенціалу соціальної служби захисту дітей*, ЮНІСЕФ, 2019.
- *«Керівні принципи міжнародного захисту № 8: Заяви про надання притулку дітям відповідно до статей 1(A)2 і 1(F) Конвенції 1951 року та/або Протоколу 1967 року, що стосується статусу біженців»*, HCR/GIP/09/08, УВКБ ООН, 2009.

Стандарт 15: Групові заходи для добробуту дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 14: Застосування соціально-екологічного підходу до розробки програм захисту дітей; Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища; Стандарт 17: Підходи на рівні громади; та Стандарт 18: Ведення випадку.

Регулярна та постійна участь дітей у групових заходах може позитивно вплинути на їхнє самопочуття, підвищити життєстійкість і зменшити стрес. Групова діяльність надає можливість дітям збиратися разом у передбачуваному та стимульованому середовищі, щоб бути в безпеці, вчитися, виражати себе, налагоджувати зв'язки та відчувати підтримку. Така діяльність також може сприяти захисту шляхом (а) виявлення дітей, які є вразливими або зазнають жорстокого поводження, нехтування, експлуатації чи насильства, та (б) підтримки відповідних перенаправлень. Групова діяльність може створити відчуття нормальності.

Іноді групові дії відбуваються в одному і тому ж просторі, який зазвичай називають «дружній до дітей простір» або «безпечний простір». Цей простір може виступати центром інформування. Групова діяльність також може бути мобільною, за підтримки певної групи аніматорів у різних місцях, що змінюються. Місця визначаються завчасно на основі оцінки того, що вони безпечні та доступні для дітей різної статі, віку, статусу інвалідності та інших відповідних аспектів різноманітності. Цей Стандарт пов'язаний зі стратегіями *INSPIRE* «Освіта та життєві навички» та «Безпечне середовище» та ґрунтується на них.

Групові заходи для добробуту дитини можуть включати:

- неформальну освіту;
- структуровану та вільну гру;
- мистецтво і ремесла;
- спорт;
- програми покращення життєстійкості та життєвих навичок;
- тренінги з лідерства для підлітків;
- групи батьківства та підтримки, які зміцнюють спроможність сімей та громад щодо захисту дітей.

Стандарт

Діти отримують підтримку через доступ до групових запланованих заходів, які (а) сприяють захисту, добробуту та навчанню та (б) проводяться з використанням безпечних, інклюзивних слухних для контексту та віку підходів.

15.1. Ключові дії

Підготовка

- 15.1.1. Визначити доступні:
 - наявні групи та людські ресурси, які можна використати або зміцнити;
 - безпечні, доступні місця для проведення заходів;
 - безпечні, місцеві та культурно відповідні матеріали для дозвілля, що не мають негативного впливу на навколишнє середовище.
- 15.1.2. Співпрацювати з іншими секторами, щоб інтегрувати їхні послуги в групову діяльність і простори. (Див. Стандарти 1 та 21-28.)
- 15.1.3. Співпрацювати з координаційною групою захисту дітей, щоб забезпечити доступність найновіших карт послуг і шляхів направлення. (Див. Стандарти 1 та 18.)
- 15.1.4. Розробити доступну, зручну для дітей схему шляху перенаправлення та поділитися нею з дітьми, родинами та громадами. (Див. Стандарти 1 та 18.)
- 15.1.5. Навчити персонал, який керуватиме та сприятиме діяльності, таким основним знанням і навичкам, як:
 - розвиток дитини;
 - спілкування з дітьми;
 - підходи, орієнтовані на дитину;
 - вплив криз на дітей;
 - виявлення проблем із захистом дітей та перенаправлення (наприклад, перенаправлення для отримання послуг з ведення випадку).
- 15.1.6. Встановити політику захисту дітей і супутні процедури та провести навчання всього персоналу й волонтерів, які будуть взаємодіяти з дітьми. (Див. Стандарт 2.)
- 15.1.7. Співпрацювати з освітнім сектором для розробки спільних планів підготовки, які інтегрують освітні аспекти в групову діяльність, не конкуруючи з формальною освітою. (Див. Стандарти 1 та 23.)

Реагування

- 15.1.8. Брати участь у міжвідомчому спільному оцінюванні за участю дітей, опікунів, членів громади, постачальників послуг та урядових стейкхолдерів, щоб вирішити (а) чи потрібні додаткові групові заняття та (б) як зробити групові заняття безпечними, доступними, якісними та відповідними контексту/культури. (Див. [Стандарт 4.](#))
- 15.1.9. Визначити наявні місця, які можна безпечно та етично використовувати для групових заходів, оскільки кількість доступних місць може бути обмежена.
- 15.1.10. Залучати всіх дітей, їхніх опікунів та громади до розробки програми заходів, які:
- задовольняють потреби дітей та сімей;
 - розвивають навички;
 - зміцнюють їхню життєстійкість.
- 15.1.11. Співпрацювати з іншими секторами, щоб розширити діапазон групової діяльності, наприклад, такі заходи, як повідомлення про гігієну, заходи з продовольчої безпеки та екологічна обізнаність.
- 15.1.12. Залучати дітей і дорослих з постраждалих і приймальних громад до процесів вирішення всіх аспектів організації та проведення групових заходів (цілі, дизайн, розклад, управління, участь, моніторинг тощо), де це безпечно та доречно.
- 15.1.13. Інформувати постраждалих та приймальні громади про остаточні рішення, прийняті щодо планів організації та проведення запропонованих групових заходів.
- 15.1.14. Ділитися розкладами всіх структурованих групових заходів із постраждалими та приймальними громадами.
- 15.1.15. Створити систему моніторингу та оцінки, яка включає значущу участь дітей, сімей та громад.
- 15.1.16. Проводити інформаційну роботу, щоб виявити та заохотити до участі дітей, які зазвичай можуть бути виключені з групових заходів.
- 15.1.17. Залучати дітей різного віку, статі, з інвалідністю та іншими відповідними факторами різноманітності, щоб розробити програму заходів, яка:
- Буде інклюзивною;
 - Буде доступною;
 - Враховуватиме їхні потреби й вподобання;
 - Підвищуватиме кваліфікацію;
 - Зміцнюватиме життєстійкість;
 - Буде сумісною з освітніми чи іншими основними послугами.
- 15.1.18. Реєструвати всіх дітей, які беруть участь у групових заходах, після отримання їхньої інформованої згоди/дозволу.
- 15.1.19. Щодня фіксувати відвідуваність.
- 15.1.20. Використовувати буквено-цифрові коди (не імена) для ведення записів, щоб захистити особисті дані. (Див. [Стандарт 5.](#))

- 15.1.21. Забезпечувати постійне навчання, нагляд і підтримку для персоналу, в тому числі щодо дітей зі складними потребами.
- 15.1.22. Працювати з усіма дітьми та їхніми родинами, щоб (а) розробити доступний, інклюзивний, зручний для дітей механізм зворотного зв'язку та звітування та (б) широко розповсюджувати відповідну інформацію про те, як повідомляти про проблеми.
- 15.1.23. Співпрацювати з відповідними агентами, щоб (а) розробити план поступового припинення або переходу, який буде пов'язаний із ширшим плануванням відновлення та/або керованими перехідними процесами, і (б) поінформувати всіх стейкхолдерів, а саме постраждалих та приймальні громади, про будь-які плани припинення роботи, переходу або передачі.

15.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
15.2.1. % місць, де проводять групові заходи з урахуванням культури, статі та віку доступні для всіх дітей.	90%	Визначити, що таке «групова діяльність, чутлива до культурних, гендерних та вікових особливостей» відповідно до контексту. Поняття «усі діти» включає дівчат-матерів, дітей з інвалідністю або дітей, які залучені до дитячої праці, та інших дітей, до яких важко дістатися.

15.3. Інструкції

15.3.1. Доречність і підхід

Визначати, підтримувати та зміцнювати наявні простори, послуги та заходи перед розробкою додаткових групових заходів. Там, де це необхідно, розробіть групову діяльність на основі оцінки потреб і ризиків захисту, щоб прийняти рішення:

- Де, як, коли й ким будуть проводитися заходи;
- Які цілі;
- Чи потрібні спеціальні засоби.

Звести до мінімуму вплив діяльності на навколишнє середовище, використовуючи, де це можливо, місцеві матеріали, перероблені та придатні для вторинного перероблення. В ідеалі заходи повинні проводитися в кількох місцях,

щоб задовольнити потреби всіх дітей. Групова діяльність, керована зовнішніми агенціями, не повинна бути довгостроковою. Організації повинні планувати перехід до більш стійких ініціатив, керованих громадою.

15.3.2. Інклюзія та недискримінація

Давати всім дітям можливість брати участь у заходах, адаптованих до їхніх потреб і характеристик. Проводити оцінювання та консультиватись з дітьми, щоб визначити перешкоди доступу. Подолати ці перешкоди, звертаючись до дітей і сімей з групи ризику без стигматизації. Розробити розклад з урахуванням шкільних, релігійних та інших заходів. Мати гнучкий підхід до планування, що підтримує участь дітей, які мають інші обов'язки, такі як:

- роботу;
- піклування про братів і сестер, хворих або старших родичів, або батьків з інвалідністю;
- батьківство.

15.3.3. Підлітки

Підлітки мають специфічні потреби, інтереси, навички та здібності. Важливо визначити підлітків, які перебувають у групі ризику, таким чином, щоб не стигматизувати їх. Підтримуйте підлітків, у тому числі дівчат, у плануванні та участі в індивідуальних заходах. Повністю інформуйте підлітків про рішення та плани.

15.3.4. Ранній розвиток дитини (ECD)

Групові заняття часто орієнтовані на дітей віком від 5 років. Забезпечте окремі місця/проміжки часу та індивідуальні заходи для дітей віком 0-2 роки (з їхніми основними вихователями) та 3-5 років. Працюйте з працівниками сектору раннього розвитку дітей/іншим персоналом сектору зі спеціальними знаннями для реалізації групових заходів для дітей цього віку. За можливості залучайте батьків/опікунів дітей, щоб зміцнити прихильність дітей. Надайте ігрові матеріали, які відповідатимуть рівню розвитку, щоб сприяти розвитку дітей, психосоціальному добробуту та роботі мозку.

15.3.5. Життєві навички

Враховуйте вік дітей, різні контексти, соціальні норми та індивідуальні потреби й інтереси при розробці та проведенні всіх заходів з розвитку життєвих навичок.

Завжди співпрацюйте з іншими секторами, які можуть запропонувати життєві навички, такими як сектор освіти чи засобів до існування. Забезпечте ключові життєві навички, які зміцнюють соціальне та емоційне благополуччя дітей, а також їхній захист.

15.3.6. Спроможність сімей і громад щодо захисту дітей

Групові заходи для дітей можуть покращити захист дітей, безпосередньо підтримуючи їхніх опікунів. Вони також можуть зв'язувати опікунів із системами та групами на рівні громади, такими як жіночі групи та комітети захисту дітей. Доповнюйте та підсилюйте групові заняття для дітей заходами для опікунів, такими як сесії позитивного виховання. (Див. Стандарти 14, 16 та 17.)

15.3.7. Секторальні інтегровані підходи

Сектори захисту дітей та освіти повинні працювати разом, щоб розвивати групові заходи, які доповнюють неформальну та формальну освіту. (Див. Стандарт 23.)

Агенції, які забезпечують групову діяльність, також повинні співпрацювати з офіційними та неформальними місцевими та міжнародними агенціями з інших секторів (таких як охорона здоров'я; харчування; вода, санітарія та гігієна) через координаційні групи. Разом визначте можливості для співпраці та спільної реалізації. Ця співпраця може допомогти:

- Надавати інтегровані або комплексні багатогалузеві послуги;
- Гармонізувати діяльність між секторами;
- Запобігти дублюванню послуг. (Див. Стандарти 1 та 21-28.)

15.3.8. Безпека та захист

У всіх місцях, де проводяться групові заходи (включно з роз'яснювальною діяльністю та мобільними програмами), в першу чергу враховуйте безпеку дітей та їхніх сімей. Перед вибором місць необхідно провести оцінку ризиків. Оцінка ризику визначає:

- потенційну фізичну небезпеку;
- відстань до небезпечних місць, таких як дороги, військові казарми або зони конфлікту;
- потенційний конфлікт із громадою;
- можливість вербування, викрадення чи нападу на дітей під час заходу або під час поїздки на групові заходи.

Якщо місце для групової діяльності обране, необхідно знизити будь-які виявлені ризики. Приміщення повинні відповідати мінімальним стандартам безпеки,

гігієни та здоров'я, в тому числі мати:

- належну вентиляцію, затінок або тепло;
- достатнє освітлення;
- доступ до чистої питної води;
- доступ до гігієнічних та безпечних ванних кімнат, розділених для хлопців і дівчат;
- засоби для жіночої гігієни;
- вогнегасники;
- обладнання для надання першої допомоги.

Адекватна кількість персоналу має важливе значення для забезпечення дітей і громад. Співвідношення дітей до дорослих буде змінюватись залежно від діяльності та кількості дітей з інвалідністю. Рекомендоване співвідношення двох дорослих фасилітаторів на:

- 20 дітей 5-9 років;
- 25 дітей 10-12 років;
- 30 дітей віком 13-18 років.

15.3.9. Спалахи інфекційних захворювань (IDO)

Під час **спалахів інфекційних захворювань** проведення групових заходів необхідно обговорити зі спеціалістами з охорони здоров'я та водопостачання, санітарії та гігієни. Може виникнути необхідність адаптувати заняття для (а) дітей, які перебувають на лікуванні, карантині чи ізоляції, та/або (б) для дітей, опікуни яких потрапили до закладу догляду. Персонал, який проводить групову діяльність, повинен бути навчений тому, як запобігати поширенню будь-яких інфекційних захворювань і як належним чином спілкуватися з дітьми та громадами про будь-які спалахи інфекційних захворювань.

15.3.10. Мобільні заходи

Гнучкіший підхід до реалізації групових заходів може знадобитися в умовах (а) високомобільного, розсіяного чи переміщеного населення або (б) обмеженого доступу через проблеми безпеки. Для цього може знадобитися діяльність мобільної групи. Ретельне планування має важливе значення та підтримує безпеку та сталість (наприклад, навчання та підтримка членів громади для проведення заходів).

У деяких ситуаціях діти-біженці, внутрішньо переміщені особи або мігранти можуть бути дуже мобільними – вони можуть постійно переїжджати. Групова діяльність і послуги повинні бути адаптовані до їхніх обставин і потреб. Наприклад, забезпечити:

- тимчасовий і короткостроковий притулок і проживання;
- інформацію про послуги, доступні в локації;
- підключення до Інтернету;
- першу психологічну допомогу.

Координація та обмін інформацією з іншими агентствами, які проводять групові заходи на маршрутах міграції та переміщення, допомагає гармонізувати послуги та покращити підтримку дітей, які є мобільними.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Інструментарій для дружніх до дітей місць у гуманітарних умовах*, World Vision International та Довідковий центр психосоціальної підтримки МФЧХ, 2018.
- *Комплект для раннього розвитку дитини: Скарбничка завдань (посібник для занять)*, ЮНІСЕФ .
- *Інструкція: Захист дітей під час спалахів інфекційних захворювань*, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2018.
- *Основні міркування щодо надання мобільних послуг, орієнтованих на захист дітей*, Глобальний кластер захисту, зона відповідальності захисту дітей, 2017.
- *«Підхід SHLS», Набір інструментів безпечного лікування та навчальних просторів*, Міжнародний комітет порятунку, 2016.
- Ермосілла, С., Дж. Мецлер, К. Севідж, М. Муса та А. Агер, *«Вплив дружніх до дітей просторів у п'яти гуманітарних ситуаціях: метааналіз»*, *BMC Public Health*, 19:576, 2019.

Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 14: Застосування соціально-екологічного підходу до розробки програм захисту дітей; Стандарт 17: Підходи на рівні громади; Стандарт 18: Ведення випадку; та Стандарт 19: Альтернативний догляд.

Усі діти вразливі до негативних наслідків конфліктів, катастроф і переміщення. Постійне або повторне переживання негараздів і втрат може завдати шкоди психічному, фізичному та соціальному здоров'ю, освіті, розвитку та добробуту дітей.

Попри ризики, багато дітей ростуть і розвиваються у складних умовах. Це називається «життєстійкість». Відомо, що життєстійкість підтримують кілька захисних факторів:

- турботливе та захисне середовище;
- чуйні та підтримувальні опікуни;
- здорові стосунки між опікуном і дитиною.

«Середовище догляду» – це унікальне, безпосереднє фізичне та людське середовище життя дитини. Догляд охоплює як формальні, юридичні, так і неофіційні домовленості, за якими особа, яка здійснює догляд, не несе юридичної відповідальності.

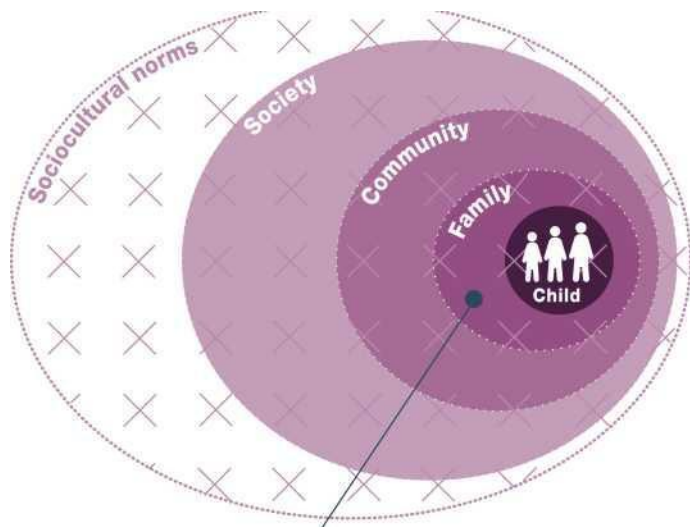
Безпосередній вихователь – це особа, яка проживає з дитиною та здійснює щоденний догляд за нею. Безпосереднім опікуном може бути мати, батько, інший член сім'ї або навіть не родич. Відповідальність несуть ті, хто безпосередньо:

- задовольняє фізичні, емоційні, соціальні, когнітивні й духовні потреби дитини;
- розвиває послідовні й дбайливі стосунки з дитиною;
- захищає дитину від шкоди.

Вони відіграють важливу роль у зміцненні здатності дітей справлятися зі стресовими ситуаціями, особливо в гуманітарних умовах.

Опікуни також можуть бути джерелом великого ризику. Їхня здатність піклуватися про дитину може бути обмежена їхнім власним досвідом лиха та нещастя під час конфлікту, біди та переміщення. Стрес, який впливає на самопочуття опікунів, може посилюватися через економічні труднощі; наявні психічні захворювання; соціальну ізоляцію; зміни в складі сім'ї та ролях у зв'язку зі смертю, розлученням і вимушеним розділенням; і втрата захисних механізмів громади.

Сімейний рівень в рамках соціально-екологічної моделі

Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища

Під час спалахів інфекційних захворювань здатність опікунів надавати оперативну допомогу також може бути підірвана заходами, що застосовуються для контролю за поширенням хвороби, такими як карантин та ізоляція. Ці фактори можуть наражати дітей на сімейні конфлікти, негативні стратегії копінгу та інші форми насильства.

Цей Стандарт пов'язаний зі стратегіями *INSPIRE* «Підтримка батьків і опікунів» і «Дохід та економічне зміцнення» та ґрунтується на них.

Сімейне середовище та умови опіки зміцнені, сприяють здоровому розвитку дітей і захищають їх від поганого поведіння та інших негативних наслідків лиха.

16.1.Ключові дії

Підготовка

- 16.1.1. Враховувати стать, вік, інвалідність та інші відповідні чинники різноманітності в усіх діях, пов'язаних зі зміцненням середовища догляду та сімейного середовища.
- 16.1.2. Збирати дезагреговані дані за статтю, віком та інвалідністю, де це можливо.
- 16.1.3. Збирати та анонімувати зібрані дезагреговані дані, щоб розповсюдити їх серед відповідних стейкхолдерів, а також дітей і громади, для інформування про гуманітарну допомогу.
- 16.1.4. Працювати з дітьми, опікунами та стейкхолдерами, щоб зрозуміти (а) культурні переконання щодо «сім'ї», «батьківства» та виховання дітей та (б) наявні соціальні норми та практики, які служать для захисту або є загрозою для дітей.
- 16.1.5. Оцінювати вплив гуманітарної кризи на:
 - сімейні системи;
 - системи громад;
 - ролі та обов'язки дорослих і дітей на основі гендерних і соціальних норм, динаміки сім'ї, доходу та соціального походження;
 - нові та наявні позитивні та негативні механізми копінг, норми та поведінку.
- 16.1.6. Визначити традиційні практики піклування в прийомних сім'ях та практики родинного піклування, причини їх використання та те, як вони впливають на догляд за дітьми та їхній добробут. (Див. **Стандарт 19.**)
- 16.1.7. Скласти карту та оцінити якість наявних багатогалузевих; формальних і неформальних; місцевих, національних та міжнародних служб, які підтримують сім'ю та опікунів. Задokumentувати, чи є ці послуги доступними для дітей і сімей, які є біженцями, внутрішньо переміщеними особами та мігрантами. (Див. Стандарти 17, 18 та 19.)
- 16.1.8. Спланувати комплексну програму профілактики та реагування на зміцнення сім'ї, яка враховує:
 - середовище догляду;
 - рівні ризику;
 - варіанти втручання.
- 16.1.9. Підтримувати доступ уразливих сімей до послуг (таких як засоби до існування та підтримка продовольчої безпеки, освіта та належне медичне обслуговування), які зменшують їхній вплив на захист.

Профілактика

- 16.1.10. Працювати з дітьми, опікунами та іншими стейкхолдерами, щоб визначити, розробити, контекстуалізувати та адаптувати засновані на фактичних даних втручання зі зміцнення сім'ї для місцевих умов

- і різних середовищ догляду. Залучати самих опікунів до розробки, впровадження та управління програмами зміцнення сім'ї.
- 16.1.11. Навчити багатосекторні агенції належним чином виявляти та направляти опікунів, які потребують підтримки.
 - 16.1.12. Навчати та підтримувати відповідних надавачів послуг для впровадження якісних заходів зі зміцнення сім'ї та досягнення позитивних результатів.
 - 16.1.13. Підвищувати обізнаність опікунів щодо стратегій запобігання негативним механізмам копіngu, особливо тих, які пов'язані з гуманітарною кризою.
 - 16.1.14. Сприяти належному виявленню, охопленню, включенню та участі всіх уразливих сімей у заходах зі зміцнення сімейного догляду.

Реагування

- 16.1.15. Впроваджувати заходи, які зміцнюють психічне здоров'я, психосоціальний добробут та батьківські навички опікунів. (Див. **Стандарт 10.**)
- 16.1.16. Зміцнювати соціальні мережі опікунів шляхом підтримки або створення соціальних груп, груп підтримки «рівний-рівному», груп самопомоги або альтернативних методів спілкування (таких як соціальні мережі та телефон). (Див. **Стандарт 18.**)
- 16.1.17. Надати підтримку цільовим сім'ям, опікунам і дітям, головам домогосподарств у:
 - вивченні та застосовуванні позитивних практик догляду;
 - поліпшенні стосунків між опікуном і дитиною;
 - турботі про себе.
- 16.1.18. Пропонувати індивідуальні заходи для опікунів, які знаходяться в групі ризику, включно з опікунами, які самі є підлітками, щоб підтримати їх у догляді за собою та своїми дітьми.
- 16.1.19. Надавати справедливі, інклюзивні послуги та підтримку опікунам та/або дітям з інвалідністю.
- 16.1.20. Координувати роботу зі спеціалістами, які займаються питаннями гендерного насильства та захисту дітей, щоб запобігати насильству з боку інтимного партнера (ІРВ) і реагувати на нього. Діти в домогосподарствах, які постраждали від насильства з боку інтимного партнера, значно частіше зазнають насильницького покарання.
- 16.1.21. Впроваджувати втручання зі зміцнення сім'ї разом із втручаннями, спрямованими на зміну національного законодавства з метою усунення шкідливих соціальних норм і практик на офіційному та неформальному, місцевому та національному рівнях.
- 16.1.22. Визначити опікунів і сім'ї, які перебувають у групі ризику, і скерувати їх до відповідних міжгалузевих служб, у тому числі служб з ведення випадків. У випадках серйозних ризиків для дитини працівники сектору соціальної допомоги повинні співпрацювати з

системою альтернативного догляду, щоб знайти безпечний спосіб догляду за дітьми. (Див. Стандарти 18 та 19.)

16.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
16.2.1. % цільових опікунів, які повідомляють про покращення знань щодо турботливої та захисної поведінки щодо дітей, які перебувають під їхньою опікою, після їх участі в програмі зміцнення сім'ї.	90%	
16.2.2. % цільових опікунів, які повідомляють про покращення навичок виконання своїх обов'язків щодо своїх дітей після участі в програмі зміцнення сім'ї.	90%	
16.2.3. % дітей віком 8-17 років, які повідомляють про позитивні зміни у своїй взаємодії з опікунами після участі їхніх вихователів у програмі зміцнення сім'ї.	90%	

16.3. Інструкції

16.3.1. Підходи та методи до втручань

Типи підходів і методів втручання, які успішно зміцнюють сімейне середовище, можуть відрізнятися залежно від:

- мети результатів;
- типу поганого поводження, про який йдеться;
- статі, віку та інвалідності дітей і сімей;
- наявних ризиків;
- контексту.

Докази заохочують до використання різних методів запровадження та точок входу.

16.3.2. Втручання щодо позитивного батьківства

Втручання, пов'язані з позитивними психічними та соціальними наслідками для дітей, включають ті, які (а) організовані за віковими групами та (б) сприяють позитивній поведінці щодо догляду, зокрема вихованню, чуйному та послідовному догляду в ранньому дитинстві. За допомогою програм виховання, опікуни підлітків можуть зміцнити стосунки і зменшити ризики для підлітків. Програми відвідування вдома, які впроваджує навчений персонал, можуть зменшити жорстоке поводження, нехтування, експлуатацію та насильство щодо дітей.

16.3.3. Залучення опікунів чоловічої статі

Дослідження демонструють позитивний вплив залучення чоловіків-вихователів на соціальні, освітні, поведінкові та психологічні результати дітей. Щоб заохочувати чоловіків-вихователів до втручання у виховання дітей, врахуйте їхні особливі потреби, розробляючи зміст програми та визначаючи час і місце проведення програми. Розгляньте гендерно специфічний підхід до розробки програм.

16.3.4. Міркування щодо найбільш вразливих домогосподарств

Необхідно виявити домогосподарства, які перебувають у зоні особливого ризику, а також домогосподарства, очолювані дітьми, і домогосподарства, які відповідають визначенням на місцевому рівні критеріям ризику, та визначити пріоритети для інтенсивних програм з реагування. Втручання зі зміцнення сім'ї повинні адаптувати свій підхід і зміст для усунення мінливих ризиків і бар'єрів уразливих домогосподарств.

16.3.5. Міркування для всіх членів сім'ї

Усі члени сім'ї відіграють ключову роль у захисті, розвитку та добробуті дітей у своїй родині. Залучайте інших членів сім'ї (крім осіб, які здійснюють догляд) до заходів щодо підготовки, профілактики та реагування на зміцнення сім'ї. Розгляньте динаміку між поколіннями та іншу динаміку сім'ї.

16.3.6. Міркування щодо прийомних сімей

Адаптувати втручання зі зміцнення сім'ї до конкретних потреб дітей, які перебувають у прийомних сім'ях, і сімей, які їх виховують. (Див. Стандарти 18 та 19.)

16.3.7. Розвиток потенціалу працівників сектору зміцнення сім'ї

Навчіть і підтримуйте спеціалістів, які займаються зміцненням сімей, для розв'язання проблем уразливості та ризиків усіх сімей. Розвивайте комунікативні навички фасилітаторів програми та фахівців з ведення випадків, щоб ефективно розв'язувати ситуації високого ризику та делікатні ситуації. Забезпечте регулярний моніторинг і постійний нагляд.

16.3.8. Економічна підтримка

Важливі економічні заходи для вразливих сімей включають розширення економічних можливостей жінок, грошову та ваучерну допомогу та інші форми економічної підтримки. Економічні втручання повинні бути інтегровані у сектор ведення випадків, коли вони використовуються для задоволення потреб дітей і сімей, які перебувають у групі ризику та/або постраждали від жорстокого поводження, нехтування, експлуатації та насильства. Там, де це можливо, економічні заходи повинні бути пов'язані з національними програмами соціального захисту. (Див. Стандарт 18.)

16.3.9. Адвокація

Координувати роботу з усіма відповідними суб'єктами, щоб відстоювати більш широкі втручання, орієнтовані на сім'ю та опікунів, у програмі реагування на надзвичайні ситуації та фінансовані урядом служби й установи. (Див. Стандарт 3.)

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні [онлайн](#).

- *«Відображення втручань для підтримки батьків/опікунів у гуманітарному контексті»*, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, Робоча група зі зміцнення сім'ї, 2017.
- *Альтернативна допомога в умовах надзвичайних ситуацій*, Міжвідомча робоча група з питань дітей, розлучених із сім'єю, та дітей без супроводу, 2013.
- *Інклюзія дітей з інвалідністю до гуманітарної діяльності*, ЮНІСЕФ, 2017.
- *«Резолюція, ухвалена Генеральною Асамблеєю [про доповідь Третього комітету 9A/64/434]]: Рекомендації щодо альтернативного догляду за дітьми (A/RES/64/142*)»*, Генеральна Асамблея ООН, 2010.
- *INSPIRE: Сім стратегій подолання насильства над дітьми*, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), 2016.
- *Посібник INSPIRE: дії щодо впровадження семи стратегій припинення насильства щодо дітей*, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ),

2018.

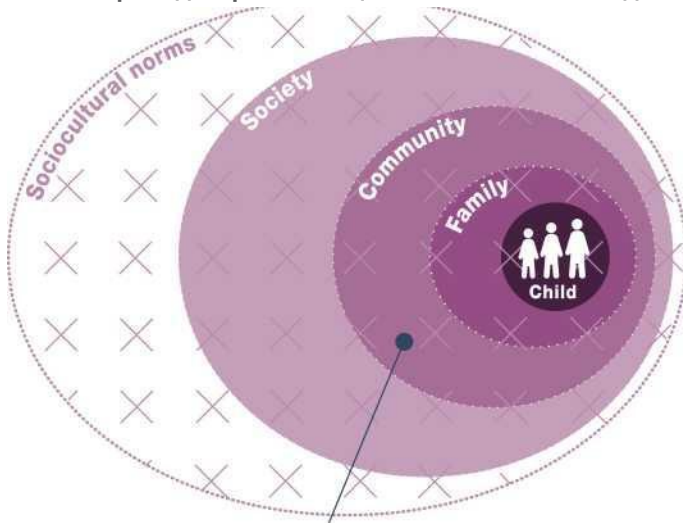
- *Запобігання насильству: Докази*, ВООЗ, 2010.

Стандарт 17: Підходи на рівні громади

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи та Стандарт 14: Застосування соціально-екологічного підходу до розробки програм захисту дітей.

Громади відіграють значну роль у запобіганні та реагуванні на ризики, з якими стикаються діти в гуманітарних умовах. Громади організуються різними способами, щоб захистити дітей, у тому числі підлітків, які перебувають у групі ризику. В умовах переміщення структури та мережі громади можуть бути порушені або розвиватися через значні та раптові зміни. Це може послабити їхню здатність захищати дітей. Громади також можуть бути джерелом ризику. Ризики можуть походити від фізичного середовища або від самих членів громади.

Рівень громади в рамках соціально-екологічної моделі

Підходи на рівні громади

Поняття «громада» можна розуміти по-різному залежно від того, ким ви є, де ви виростили та як ви бачите світ. В одній географічній зоні можуть бути присутні кілька спільнот. Діти та сім'ї часто ототожнюють себе з кількома типами спільнот одночасно, наприклад, з тими, хто поділяє спільні соціальні та культурні цінності, або з тими, хто живе в певному географічному середовищі. Для повного визначення терміну «громада», Див. *Захист дітей на рівні громади в гуманітарній діяльності: термінологія та визначення.*

Підходи на рівні громади допомагають членам громади захищати дітей і гарантувати їхнє право на здоровий розвиток. Універсальної моделі не існує. Гуманітарні організації повинні розуміти наявні можливості громади, які сприяють дотриманню прав дітей, безпеці, розвитку, добробуту та партисипативності. До них належать ініціативи, структури, процеси та мережі, які керуються та організуються членами спільноти, в тому числі дітьми. Підходи на рівні громади вимагають:

- Глибокого розуміння контексту;
- Розуміння та пріоритезування потреб;
- Розуміння наявної практики.

Контекст включає поведінку, норми та системи переконань, які впливають на те, як громади сприймають та розв'язують проблеми дитинства, добробуту та захисту дітей. Аналіз на рівні громади має допомогти визначити найбільш релевантні та відповідні способи підтримки та зміцнення позитивних стратегій копінгу та соціальних норм, а також конструктивного подолання негативних соціальних норм.

Докази показують, що глибокий контекстний аналіз і гарна фасилітація процесів, розроблених і очолюваних громадою, підтримують відповідальність громади та позитивні результати для дітей. У багатьох гуманітарних ситуаціях масштаби ризиків захисту дітей є величезними, а терміни реагування короткі. Тому гуманітарні організації часто покладаються на підхід управління згори вниз, які впроваджуються в громаді, але не походять від громади. Ці підходи можуть ненавмисно послабити наявний потенціал захисту громад. Існує мало доказів того, що підходи згори вниз можуть переходити до процесів під керівництвом громади, тому всі підходи слід впроваджувати разом із зусиллями, спрямованими на зміцнення наявного потенціалу захисту громади.

Цей Стандарт ґрунтується на стратегії *INSPIRE* «Норми та цінності» та містить посилання на неї.

Стандарт

Діти живуть у громадах, які сприяють їхньому добробуту та запобігають жорсткому поводженню, нехтуванню, експлуатації та насильству щодо дітей до, під час і після гуманітарних криз

17.1.Ключові дії

Підготовка

- 17.1.1. Провести поглиблений контекстний аналіз соціальних норм і установок, які підтримують або послаблюють:
 - захист дітей;
 - спроможність громади та агенцій, які захищають права дітей;
 - здоровий розвиток і благополуччя дітей.
- 17.1.2. Створити карту наявних можливостей захисту дітей на рівні громади, втручання та фактори ризику.
- 17.1.3. Працювати з дітьми та іншими стейкхолдерами, щоб визначити потенційні переваги та ризики залучення зовнішніх надавачів послуг до захисту дітей, особливо щодо чутливих тем.
- 17.1.4. Розробити стратегії для мінімізації будь-яких виявлених ризиків і уникнення заподіяння шкоди членам громади, включаючи дітей.

Профілактика

- 17.1.5. Розробити карту впливу надзвичайної ситуації на вже наявні мережі громад, можливості та ризики.
- 17.1.6. Використовувати стратегії зміни поведінки, спрямовані на (а) негативні соціальні, владні та гендерні норми та (б) громадські практики, які є шкідливими для дітей.
- 17.1.7. Розробити стратегію співпраці, щоб:
 - підтримувати позитивні соціальні норми та практики;
 - сприяти гендерній рівності;
 - викорінювати причини ризиків захисту дітей;
 - збільшувати видимість дітей, підлітків та груп ризику.
- 17.1.8. Налагодити стосунки з місцевими організаціями громадського суспільства, релігійними й традиційними лідерами та іншими впливовими членами громади для моніторингу та підтримки дітей і сімей, які перебувають у групі ризику.
- 17.1.9. Підтримувати ефективний обмін інформацією на рівні громади та діалог щодо захисту дітей із використанням відповідних технологій та мови, а також надання перекладу.
- 17.1.10. Підтримувати підлітків у визначенні потенційних ризиків захисту дітей та у захисті себе й інших дітей.
- 17.1.11. Визначити та підтримувати наявний потенціал громади та ініціативи, які сприяють дотриманню прав дітей, безпеці, розвитку, добробуту та партисипативності.

Реагування

- 17.1.12. Працювати з різними членами громади, а також з дітьми, щоб (а) визначити пріоритети та розв'язати проблеми захисту дітей та

- (б) визначити ролі, обов'язки та очікування від гуманітарних агенцій щодо дій під керівництвом громади.
- 17.1.13. Використовувати партисипативні методи оцінки змін у першопричинах ризиків захисту дітей, соціальних нормах, можливостях захисту, структурах і процесах.
- 17.1.14. Співпрацювати з місцевою владою, щоб (а) зміцнити та створити стійкі зв'язки між громадами та офіційними та неофіційними системами захисту дітей та (б) забезпечити надання довгострокових послуг.
- 17.1.15. Підтримувати членів громади у виявленні дітей, які перебувають у групі ризику, та перенаправляти їх до багатопрофільних служб, у тому числі до служб із ведення випадків. (Див. Стандарти 18 та 21-28.)
- 17.1.16. Підтримувати підлітків у проведенні зустрічей, взаємодії та організації власних ініціатив та адвокаційних заходів.
- 17.1.17. Сприяти створенню простору в рамках інформаційно-просвітницьких заходів для дітей молодшого віку та груп, яким загрожує дискримінація.
- 17.1.18. Надавати відповідну підтримку альтернативним формам догляду в громаді, щоб запобігти шкоді та заохотити прийняття стійких рішень. (Див. Стандарт 19.)
- 17.1.19. Підтримувати створення доступних, безпечних групових заходів для дітей, а також підлітків, щоб вони грали та отримували доступ до інформації та послуг, що рятують життя. (Див. Стандарт 15.)
- 17.1.20. Працювати з членами громади, в тому числі дітьми, та використовувати методи інклюзії дітей з інвалідністю:
- визначати стратегії захисту, які працюють, і сфери, які потрібно покращити;
 - відповідно коригувати діяльність;
 - забезпечувати зворотній зв'язок під час і після заходів з реагування.

17.2. Вимірювання

17.3. Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
----------	------	----------

17.2.1. % захисту дітей або багатосекторальних оцінок, які документують можливість та обмеження громади з підтримки добробуту дітей.	100%	Додавати запитання, спрямовані на розуміння наявних механізмів, мереж і осіб, які підтримують добробут дітей, у початковій оцінці та подальший контекстний аналіз.
17.2.2. % дій у рамках планів дій або стратегій громади, які плануються, проводяться та реалізуються громадою.	90%	Дія може включати діяльність з підвищення обізнаності, зосереджену на конкретній проблемі або визначеному типі реагування, яка зменшує ризик для дітей.
17.2.3. % членів громади, які повідомляють про підвищену впевненість у своїй здатності запобігати ризикам захисту дітей та реагувати на них.	80%	Використовуйте опитування до та після співпраці із громадою та зовнішніми агентствами.

17.4. Інструкції

17.4.1. Підтримка процесів, керованих громадою

Зовнішні агентства повинні спиратися на ресурси громад і на їхню відданість дітям. Вони повинні підтримувати наявний потенціал, структури та процеси, які запобігають ризикам і порушенням у сфері захисту дітей та реагують на них. Зовнішні агентства повинні уникати залучення незнайомих процесів, концепцій, структур або груп, які можуть послабити наявні ресурси та запровадити нестійкі, культурно нечутливі підходи. У контексті вимушеного переміщення «громада» може бути сумішшю різних громад, а не чітко визначеною одиницею. Зовнішні агенти повинні знати та враховувати динаміку та конфлікти спільноти. Програми захисту дітей на рівні громади повинні включати заходи щодо соціальної згуртованості та запобігання конфліктам.

17.4.2. Залучення громади та власність

Підходи на рівні громади є найбільш ефективними та стійкими, коли громади бачать свою колективну відповідальність перед дітьми. Агенції повинні працювати з різними членами громади та виділяти час, щоб дати можливість громаді:

- визначити пріоритети своїх проблем;
- запропонувати рішення;
- мобілізувати ресурси.

Сприяти культурним підходам, які відповідають міжнародним правовим стандартам і правам людини.

17.4.3. Участь дітей

Діти творчі, винахідливі та проникливі, а **етична участь дітей** підтримує ефективність розроблення програм. Зовнішні організації повинні розуміти місцеву динаміку участі дітей у громадських процесах, щоб запобігти потенційним ризикам і сприяти безпечній, добровільній та значущій участі дітей. Участь має охоплювати й враховувати права всіх дітей, яким загрожує дискримінація.

17.4.4. Вхідні ресурси

Докази показують, що залучення великих сум фінансових або матеріальних ресурсів (а саме виплати окремим особам за їхню участь у діяльності) може послабити контроль громади та обмежити життєстійкість. Винятки можуть бути зроблені для невеликої підтримки (наприклад, кредит на телефон, блокноти, прохолодні напої чи уніформа), які надаються в обмін на виконання узгоджених обов'язків. У таких випадках необхідна міжвідомча координація, щоб вирішити, як найкраще надати та стандартизувати підтримку. Можливо, варто розглянути фінансову підтримку ініціатив усієї громади, а не фінансування окремих осіб.

17.4.5. Розбудова потенціалу

Розвиток потенціалу має бути інклюзивним, доступним і відповідати культурі, рівню розвитку, віку та статі. Використовуйте партисипативні методи, щоб побудувати місцеве розуміння концепцій захисту дітей і забезпечити справжню інклюзивність. Охоплюйте різноманітних представників, а не лише найпотужніших чи впливових членів громади. Розвиток потенціалу має включати ключові принципи та стратегії, такі як «не нашкодо» та конфіденційність. Ефективна розбудова потенціалу триває й передбачає довгострокову взаємодію, коучинг, наставництво та зв'язок з іншими секторами.

17.4.6. Інклюзія

Зовнішня взаємодія з громадами впливає на місцеві структури влади. Переконайтеся, що жодній особі чи групі не буде завдано шкоди, особливо тим, хто піддається найбільшому ризику дискримінації. У підходах на рівні громади важливі представництво та залучення. Ідентифікуйте:

- Хто піддається ризику дискримінації чи відчуження;
- Чому;
- Як їх безпечно залучити.

Якщо кілька громад присутні в одному географічному місці, наприклад, коли різні громади біженців або мігрантів живуть в одному таборі або коли біженці живуть серед приймальних громад, важливо розуміти та працювати з мережами всіх громад.

17.4.7. Системи захисту дітей

За необхідності підтримувати зв'язки громади з офіційними системами захисту дітей. Ці офіційні системи можуть включати: поліцію, соціальних працівників, медичних працівників, служби опіки над дітьми, служби освіти, служби сексуального та репродуктивного здоров'я, систему ювенальної юстиції, служби психічного здоров'я тощо. Національне законодавство та офіційні системи не завжди приймають біженців, внутрішньо переміщених осіб, осіб без громадянства та інших негромадян. У цьому випадку (а) виявіть та усуньте фактичну та потенційну дискримінацію щодо цих груп і (б) перенаправте постраждалих або дітей, які перебувають у групі ризику, до служб з ведення випадків.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні [онлайн](#).

- *Посібник із посилення захисту дітей на рівні громади в гуманітарних діях*, Plan International та Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2019.
- Весселс, М., *Інструментарій для рефлексивної практики підтримки процесів захисту дітей під керівництвом громади*, Альянс за життєстійкості дітей, Нью-Йорк, 2018.

Стандарт 18: Ведення випадку

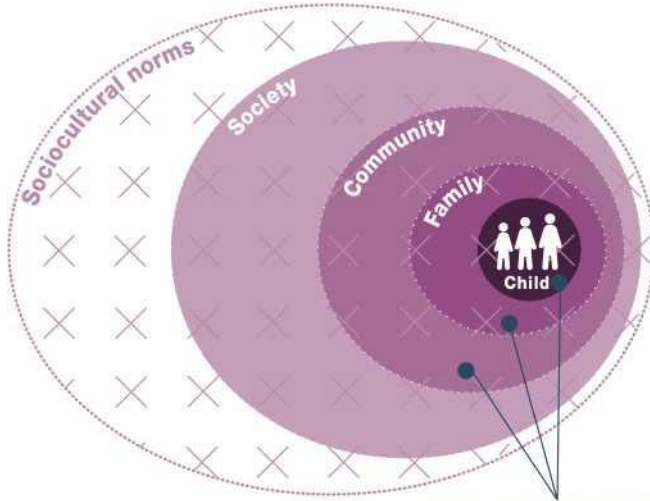
Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи й Стандарти, які стосуються конкретного випадку, що розглядається. ведення випадку охоплює кілька рівнів соціально-екологічної моделі та підтримує будь-яку дитину, яка потребує індивідуальної відповіді на свої специфічні потреби.

Ведення випадку – це підхід до задоволення потреб окремої дитини, яка перебуває під загрозою заподіяння шкоди або зазнала шкоди. Дитину та її родину систематично та своєчасно підтримує соціальний працівник через пряму підтримку та перенаправлення. Ведення випадку надає індивідуальну, скоординовану, цілісну багатогалузеву підтримку для розв'язання складних і

часто пов'язаних проблем захисту дітей.

Системи ведення випадків є важливою частиною реагування на виклики сектору захисту дітей. Ведення випадку реалізується на трьох рівнях соціально-екологічної моделі: дитина, сім'я/вихователі та громада.

Ведення випадку в рамках соціально-екологічної моделі

Підходи на рівні громади

Погляди та рішення дитини та її сім'ї повинні керувати процесом ведення випадку. **Найкращі інтереси дитини** є головним фактором. Підтримку дітей слід адаптувати до їхньої особистої ситуації та характеристик (зокрема статі, віку, етапу розвитку, мови та культурної ідентичності). Працівники сектору ведення випадків повинні завжди розвивати у дітей відчуття безпеки, добробуту та життєстійкості.

Ведення випадку вимагає відповідних процедурних гарантій, стандартів захисту даних, навчання персоналу та супервізії. Ці вимоги необхідно враховувати при прийнятті рішення про підтримку та посилення наявних чи впровадження нових систем ведення випадків.

18.1. Ключові дії

Підготовка

18.1.1. Визначити, чи реалізовувати ведення випадків і як це робити:

- Оцінити, чи ведення випадків є поточною прогалиною та чи відповідає контексту;

- Проаналізувати, чи здатна організація надавати необхідні послуги ведення випадків відповідно до національних систем і процедур;
 - Визначити найбільш прийнятний підхід. (Див. модель оцінки, аналізу, рішення в *Міжвідомчих рекомендаціях щодо ведення випадків і захисту дітей [Керівні принципи СРВС]*.)
- 18.1.2. Адаптувати глобально схвалені процеси та інструменти ведення випадків (включаючи СОП, форми ведення випадків, шляхи перенаправлення, обмін інформацією та політику захисту даних) до контексту, щоб забезпечити якісні та своєчасні дії на першому етапі реагування, якщо немає наявних відповідних систем ведення випадків в контексті. (Див. *Сторінку робочої групи з ведення випадків Альянсу захисту дітей у гуманітарній діяльності*.)
- 18.1.3. Реалізувати поетапний план нарощування потенціалу для відповідних надавачів послуг:
- Розробити, переглянути та навчити персонал і волонтерів їхнім детальним описам посад, ролям і обов'язкам;
 - Розвивати знання та навички персоналу з ведення випадків щодо спілкування з дітьми та сім'ями, процесу ведення випадку, захисту даних, конфіденційності, нерозголошення та відповідних інструментів;
 - Контролювати та навчати персонал з ведення випадків для підвищення технічної компетентності та практики, добробуту персоналу та ефективного й сприятливого моніторингу випадків;
 - Розвивати спроможність стейкхолдерів (а також дітей, сім'ї та громади) для безпечного виявлення та перенаправлення потенційних випадків.
- 18.1.4. Розробити та запровадити доступні, чуйні та конфіденційні механізми зворотного зв'язку та звітності для дітей та сімей.
- 18.1.5. Використовувати відгуки громади, щоб покращити послуги з ведення випадків

Реагування

- 18.1.6. Впровадити фазовий підхід:
- У надзвичайних ситуаціях, що швидко виникають, може бути доцільно розпочати зі створення послуг, які зосереджені на конкретних питаннях (термінові, пов'язані з надзвичайними ситуаціями, такі як розлучення сім'ї або звільнення зі збройних сил чи озброєних груп).
 - Згодом організації, які займаються захистом дітей, повинні розробити більш комплексні послуги ведення випадків, які стосуватимуться повного спектра питань захисту дітей.
 - Використовувати поетапний підхід при розробці шляхів направлення та Стандартних операційних процедур (СОП) на основі адаптованих шаблонів та інструментів, схвалених у всьому світі. Додати деталі з часом, коли ризики змінюються, реагування прогресує, а потенціал і ресурси вдосконалюються та зміцнюються.
- 18.1.7. Слідувати стандартам якості надання послуг з ведення випадків (як вказано у *Керівних принципах СПВС*) при плануванні, фінансуванні та реалізації послуг, у т.ч.:
- Забезпечення 1 працівника на 25 дітей;
 - Забезпечення 1 керівника на кожні 5-6 працівників з ведення випадків (для проведення постійного навчання, підтримки та нагляду);
 - Створення безпечних, відповідних, дружніх до дітей місць зустрічі, які підтримують конфіденційність і приватність під час зустрічі з дітьми та сім'ями;
 - Розробка цілісних планів дій для дітей та їхніх сімей, а саме (а) перенаправлення до відповідних служб захисту дітей та багатосекторних служб підтримки та (б) дії, які мають бути вжиті дитиною та її сім'єю;
 - Розробка та оновлення протоколів обміну інформацією (ISP) і процедур для координації випадків і конференцій;
 - Створення безпечної та конфіденційної системи збору, зберігання та обміну інформацією;
 - Забезпечення того, щоб увесь персонал розумів і дотримувався протоколів управління інформацією, включно з документацією, веденням записів (паперових і цифрових), доступом до бази даних і її використанням, а також обміном інформацією. (Див. **Стандарт 5**, Глобальна політика ISP і захисту даних і стор. 44 *Керівних принципів СПВС*.)
- 18.1.8. Підтримувати постійну координацію між суб'єктами ведення випадків та міжгалузевими постачальниками послуг з початку процесу реагування:
- розробити чіткі критерії прийнятності та пріоритетності для ведення випадків;
 - Запровадити відповідні процедури для оцінки та визначення

найкращих інтересів дитини під час прийняття будь-яких рішень;

- Розробити безпечні та етичні шляхи перенаправлення та підтримки оновлених каталогів послуг;
- Співпрацювати з іншими секторами для безпечного та етичного виявлення та перенаправлення дітей, які перебувають у групі ризику;
- Встановлювати загальні протоколи обміну даними між секторами.

18.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

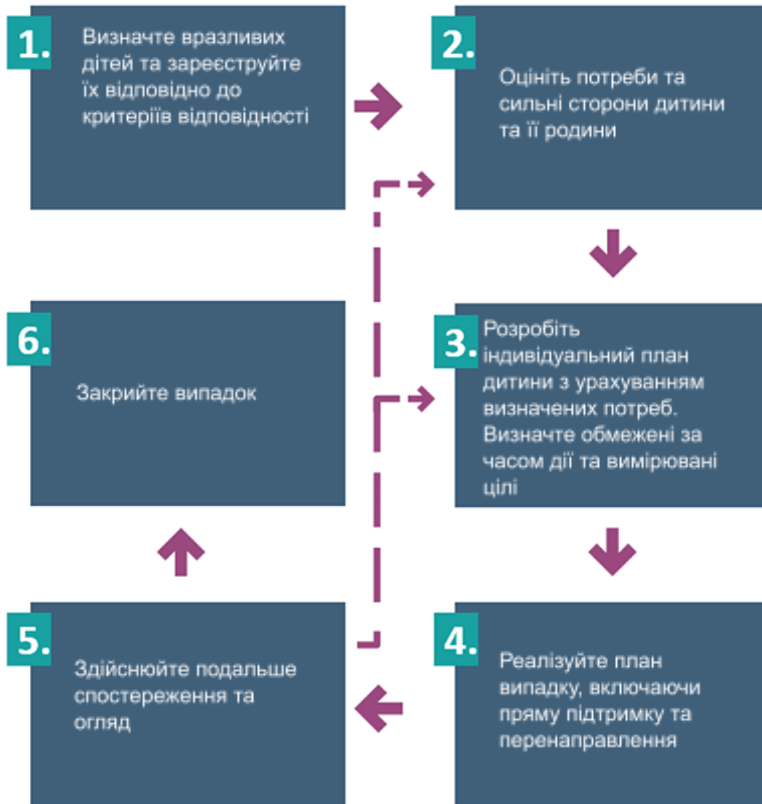
Показники	Мета	Примітки
18.2.1. % працівників, які пройшли підготовку та нагляд у СРВС, які демонструють покращення знань та компетентності у застосуванні процесу ведення випадку.	80%	Зверніться до Інструменту оцінки спроможності спеціаліста з ведення випадку в Пакеті супервізії за веденням випадків та інструктаж . Усі працівники, які займаються веденням випадку, повинні отримувати супервізію.
18.2.2. % дітей та опікунів, які повідомляють про задоволеність отриманими безпосередніми послугами та діями реагування, вжитими через процес ведення випадку.	90%	Вимірюйте показники для дітей і опікунів окремо.
18.2.3. % дітей та опікунів, які повідомляють про покращення свого добробуту внаслідок того, що їхні нагальні потреби/ризиків щодо захисту дітей розглядаються через процес ведення випадку.	90%	Вимірюйте показники для дітей і опікунів окремо.

18.3. Інструкції

18.3.1. Етапи ведення випадку

Ведення випадку сектору захисту дітей не є лінійним процесом. Наведені нижче кроки взаємопов'язані, і кожен із них може вимагати повернення до попереднього етапу процесу. Етапи можна повторити кілька разів, перш ніж випадок буде закрито.

Етапи ведення випадку

18.3.2. Зміцнення системи

У будь-яких мовах існують системи для запобігання та реагування на проблеми захисту дітей. Важливо розуміти та спиратися на наявні та нові формальні та неформальні системи та структури послуг, які вже захищають дітей. До них належать традиційні практики догляду та батьківства та будь-які наявні системи ведення випадків. Гармонізація та інтеграція діяльності гуманітарних організацій із діяльністю довгострокових соціальних працівників у країні:

- Уникає дублювання або паралельних систем ведення випадків;
- Забезпечує життєстійкість;

- Сприяє ефективній стратегії переходу та припинення роботи.

-

18.3.3. Якісне ведення випадку

У багатьох контекстах системи ведення випадків уже існують, хоча вони можуть не повністю або неналежним чином задовольняти потреби захисту дітей. Якщо послуги з ведення випадків запроваджуються в надзвичайних ситуаціях, вони повинні ґрунтуватися на існуючих процесах і шляхах перенаправлення та вдосконалювати їх, коли це можливо. Пам'ятайте про якість, доступність, безперервність та зручність послуг для дітей. Більш детальні міркування щодо проєктування якості ведення випадків можна знайти в *Структурі оцінки якості*. Важливою частиною системи ведення випадків є моніторинг та оцінка, щоб постійно переглядати, оцінювати та коригувати процес і методи надання послуг відповідно до отриманого досвіду. Це включає використання відповідних показників, регулярне оцінювання програми, інтерв'ю з дітьми та сім'єю, доступні механізми зворотного зв'язку та звітності, а також систему контролю.

18.3.4. Кадровий потенціал

Переконайтеся, що персонал володіє компетенціями для безпечного та професійного ведення випадків. Співвідношення кількості дітей і персоналу має відповідати здібностям працівників, які займаються доглядом, потребам дітей та іншим обмеженням і зобов'язанням. Навички та знання персоналу слід оцінювати в процесі найму. Усі працівники, які ведуть випадки, повинні проходити (а) вступне та постійне навчання (а також нагляд за виконанням стандартів) і (б) регулярний, структурований нагляд та коучинг. Команди ведення випадків із захисту дітей повинні дбати про персонал у своїй команді, щоб запобігти виснаженню та сприяти якісному догляду.

18.3.5. Стандарти операційні процедури (СОП)

Ведення випадків керується стандартними операційними процедурами у гуманітарних ситуаціях. Вони дозволяють надавачам послуг у різних установах і секторах гармонізувати та стандартизувати послуги та підходи. Стандарти операційні процедури повинні бути розроблені своєчасно в рамках гуманітарного реагування. Вони мають (а) ґрунтуватися на аналізі ризиків у сфері захисту дітей у контексті та (б) бути розроблені у співпраці з усіма суб'єктами ведення випадків.

Стандартні операційні процедури в умовах надзвичайних ситуацій можуть знадобитися на початку гуманітарного реагування. Однак їх слід переглядати

та інтегрувати в міру розвитку реагування, щоб забезпечити своєчасність та уникнути створення паралельних процедур.

18.3.6. Аналіз ризиків, правомірність та визначення пріоритетів

Необхідно проводити аналіз ризиків щодо захисту дітей з урахуванням контексту, щоб визначити (а) ключові ризики та порушення, що стосуються дітей, і (б) дітей, які є найбільш уразливими. Ця інформація буде становити критерії прийнятності. Розглянемо наявні визначення та розуміння ризиків і вразливостей у громадах, правові рамки та політику. Діти, які є маргіналізованими та переміщеними особами, можуть піддаватися дуже високому ризику, але вони часто приховані. Під час **спалахів інфекційних захворювань** діти, які перебувають на карантині, в ізоляції, в центрах обсервації чи лікування, потребуватимуть адаптованого та спеціалізованого ведення випадку.

На основі аналізу необхідно розробити критерії прийнятності, узгодити їх і включити до операційних процедур Стандарту. Критерії прийнятності мають бути прозорими, реалістичними, переглядатися та коригуватися в міру отримання інформації про контекст і ризики захисту дітей.

Під час гуманітарних криз часто необхідно визначити пріоритетність деяких термінових випадків для негайних або короткострокових дій, щоб переконатися, що найважливіші потреби задовольняються обмеженими ресурсами. Три головні чинники при вирішенні, яким випадкам віддавати пріоритет, це: спроможність, терміновість і здатність вжити заходів. Випадки можуть мати високий, середній, низький або відсутній пріоритет.

18.3.7. Управління інформацією для ведення випадків (IM4BC)

(Див. Стандарт 5.)

Управління інформацією є ключовим елементом ведення випадків. Воно покращує надання послуг, зменшує ризики та підтримує підзвітність. Управління інформацією включає:

- форми документального оформлення окремих випадків;
- протоколи обміну інформацією та захисту даних;
- систему управління інформацією.

Увесь персонал має пройти навчання цим елементам, на які також мають бути посилення або додатки до Стандартних операційних процедур з ведення випадків.

Захист даних є ключовим аспектом захисту дітей. Ризики захисту даних слід ідентифікувати та розглядати на початку надзвичайної ситуації під час

адаптації форм ведення випадків та протоколів обміну інформацією.

Особисті дані дітей і обмін даними повинні документуватися та управлятися за допомогою безпечних і відповідних систем, протоколів і інструментів. Організації, що збирають дані, повинні (а) забезпечувати конфіденційність і (б) контролювати доступ до персональних даних на основі принципу «необхідно знати».

18.3.8. Процедури забезпечення найкращих інтересів

Процедури оцінки та визначення **найкращих інтересів дитини** (процедури забезпечення найкращих інтересів) повинні бути встановлені державою. Там, де вони є, усі агенти повинні дотримуватися цих процедур. Крім того, кожна окрема організація зобов'язана (а) забезпечити наявність процесів для оцінки того, що відповідає найкращим інтересам кожної дитини, перш ніж вживати будь-яких дій, які стосуються цієї дитини, та (б) враховувати їх як основу для прийняття будь-яких рішень. Процедура забезпечення найкращих інтересів УВКБ ООН використовується для дітей-біженців, коли державні процедури недоступні та/або невідповідні.

Відповідна процедура забезпечення найкращих інтересів:

- сприяє адекватній участі дітей без дискримінації;
- приділяє належну увагу поглядам дитини відповідно до віку та рівня зрілості;
- залучає до прийняття рішень осіб з відповідним досвідом;
- збалансовує всі важливі фактори для оцінки найкращого варіанту;
- реалізовує всі права дитини.

«Оцінка найкращих інтересів» – це оцінка, яку проводить персонал, що має досвід прийняття рішень щодо дій, які необхідно вжити щодо окремих дітей. Це гарантує, що такі дії в першу чергу враховують найкращі інтереси дитини. Оцінки захисту дітей, які проводяться під час ведення випадку, зазвичай вважаються еквівалентними оцінці найкращих інтересів. «Визначення найкращих інтересів» (BID) – це офіційний процес із суворими процедурними гарантіями, призначений для визначення найкращих інтересів дитини. Воно необхідне для рішень, які мають серйозні та довгострокові наслідки, включаючи судові процедури.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Міжвідомчі рекомендації щодо ведення випадків і захисту дітей,*

Робоча група з питань захисту дітей (CPWG), 2014.

- *Тренінг для спеціалістів, керівників і менеджерів з ведення випадків щодо захисту дітей*, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2014.
- *«Робоча група з ведення випадків»*, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності. [Веб-сайт: містить усі шаблони та інструменти.]
- *«Запуск серії тренінгів з супервізії та коучингу щодо ведення випадків»*, Робоча група з ведення випадків Альянсу захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2018. [Веб-сайт]
- *Рекомендації щодо оцінки та визначення найкращих інтересів дитини: випуск 2018 року*, УВКБ ООН, 2018.

Стандарт 19: Альтернативний догляд

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 13: Діти, розлучені з родиною, та діти без супроводу; Стандарт 16: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища; та Стандарт 18: Ведення випадку.

Під час гуманітарних криз діти можуть бути розлученими зі своїми родинами з багатьох причин:

- Як прямих наслідок самої надзвичайної ситуації;
- Коли діти та/або сім'ї вважають, що це відповідає інтересам дитини;
- Коли дитина потребує захисту від жорстокого поводження, нехтування, експлуатації та/або насильства вдома.

Враховуючи те, що може існувати багато різних причин для розлучення, для визначення найбільш прийняттого типу реагування потрібно правильно оперувати аргументами.

«Альтернативний догляд» – це догляд, який надають дітям опікуни, які не є біологічними батьками або звичайними основними опікунами. Він може бути формальним або неформальним. «Офіційний догляд» дозволений адміністративним або судовим органом або уповноваженим органом. Зазвичай «неформальний догляд» це:

- догляд, що здійснюється друзями, родичами або іншими особами;
- догляд, організований дитиною, її батьками або іншими особами, які беруть участь у житті дитини;
- догляд у випадках, коли ще не отриманий офіційний дозвіл.

Кожен контекст може мати різні форми альтернативного догляду, які відповідають місцевим культурним нормам, практикам, законодавству та політиці. Варіанти альтернативного догляду мають бути якомога більш сімейними та спричиняти найменшу кількість розладів для дитини. Для дітей, які є біженцями, внутрішньо переміщеними особами або мігрантами, це можна зробити, зв'язавши дитину з людьми з її громади, які також перебувають у новій приймальній країні або місці. Там, де населення є високомобільним, може знадобитися адаптація альтернативного догляду. Це можна зробити, пропонуючи низку варіантів, таких як:

- невідкладний догляд;
- транзитні центри;
- самостійне проживання під наглядом.

Стандарт

Усі діти, які не мають належного захисту та опіки, отримують альтернативний догляд відповідно до їхніх прав, особливих потреб, побажань та найкращих інтересів, надаючи пріоритет сімейному догляду та стабільним умовам догляду.

19.1. Ключові дії

Підготовка

- 19.1.1. Визначати відповідні місцеві, національні та міжнародні закони, політику, договори та керівні принципи та підвищувати обізнаність щодо них.
- 19.1.2. Відстоювати та підтримувати законодавчу базу, яка відповідає потребам усіх дітей, які потребують догляду.
- 19.1.3. Оцінити та відобразити наявні офіційні та неформальні альтернативні механізми догляду, а також традиційні/звичайні механізми, з урахуванням дітей різного віку та різноманітних потреб.
- 19.1.4. Зосередитись на потребах дітей та/або сімей, які можуть зіткнутися з дискримінацією або відчуженням через інвалідність, ВІЛ/СНІД, можливе зараження інфекційними захворюваннями або фактом їхньої належності до стигматизованої групи, громади чи культури.
- 19.1.5. Навчати співробітників і партнерів сектору ведення випадків альтернативному догляду за дітьми.
- 19.1.6. Підтримати та зміцнювати потенціал місцевих надавачів послуг (включаючи уряди) в плануванні, управлінні, керуванні та впровадженні альтернативного догляду.

Профілактика

- 19.1.7. Зміцнити наявні системи альтернативного догляду шляхом (а) зосередження уваги на догляді в сім'ї та громаді та (б) використання гнучкого планування на випадок непередбачених ситуацій.
- 19.1.8. Підтримувати уряд у вдосконаленні або запровадженні законодавства, критеріїв і мінімальних стандартів формального та неформального альтернативного догляду, коли це необхідно.
- 19.1.9. Підтримати уряд у (а) реалізації стратегії деінституціалізації та (б) зменшенні кількості та, зрештою, ліквідації інтернатних установ.
- 19.1.10. Співпрацювати з місцевими надавачами послуг, щоб надати допомогу і розширити економічні можливості, щоб зменшити ризик

розлучення сім'ї. (Див. **Стандарт 22.**)

- 19.1.11. Підвищити обізнаність опікунів про ризики відправлення дітей з дому до інтернатних закладів.

Реагування

- 19.1.12. Застосувати соціально-екологічний підхід до оцінювання дітей, який враховує:
- життєву ситуацію та обставини дитини;
 - можливість безпечного возз'єднання сім'ї;
 - стать, вік та здібності дітей;
 - наявні підтримувальні структури та системи громади;
 - найбільш прийнятні форми підтримки та/або альтернативного догляду. (Див. Стандарти 4, 5 та 18.)
- 19.1.13. Вирішити, чи поміщати дитину у систему альтернативного догляду, (а) запровадивши ведення випадків і (б) визначивши варіанти тимчасового та довгострокового догляду, які відповідають **найкращим інтересам дитини** та національному законодавству й політиці. (Див. Стандарт 18.)
- 19.1.14. Переконатися, що плани дітей включають:
- Заходи альтернативного догляду та іншу підтримку на основі потреб і побажань дитини, опікуна(-ів) та інших відповідних осіб;
 - Систематичне спостереження та моніторинг добробуту та безпеки дитини.
- 19.1.15. Регулярно переглядати умови альтернативного догляду, щоб переконатися, що:
- вони найкраще підходять для дитини;
 - дітей не тримають в альтернативних закладах без потреби;
 - немає стимулів відмовлятися від дітей або уникати реінтеграції.
- 19.1.16. Вивчити відповідні альтернативні варіанти догляду для старших підлітків, включно з відповідним контекстом, підтримуваним незалежним життям.
- 19.1.17. Приймати рішення щодо вилучення дітей, які зазнали жорстокого поводження або знехтуваних дітей, від їхніх опікунів (а) лише тоді, коли це відповідає **найкращим інтересам дитини** та (б) у співпраці з державними органами, де це можливо.
- 19.1.18. Підтримувати та створювати скоординовані служби альтернативного догляду, які відповідають національній та міжнародній правовій базі та вказівкам для (а) дітей, розлучених з родиною, або дітей без супроводу, або (б) дітей, які зазнали жорстокого поводження, нехтування чи експлуатації з боку опікунів.
- 19.1.19. За можливості, з національними органами влади проводити моніторинг:
- реєстрації усіх дітей, які знаходяться в системі альтернативної

опіки;

- якості й адекватності медичної допомоги порівняно з національними та міжнародними Стандартами.

19.1.20. Не встановлювати умови альтернативного догляду на постійній основі, якщо є можливість воз'єднання дитини з опікунами. (Див. Стандарт 13.)

19.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
19.2.1. % дітей під тимчасовим альтернативним доглядом, які перебувають у сім'ї чи під опікою протягом 30 днів після ресстрації.	70%	
19.2.2. % персоналу, який пройшов навчання з альтернативного догляду.	100%	
19.2.3. % дітей, які перебувають у закладах альтернативної опіки, мають узгоджений план випадку до влаштування.	100%	Отримати згоду/дозвіл під час ресстрації.
19.2.4. Кількість визначених патронажних вихователів/наставників, які пройшли навчання та отримали супервізійну підтримку.	100%	
19.2.5. Кількість і % інтернатних закладів, які відповідають мінімальним стандартам догляду.	100%	Усі інші заклади мають бути закриті або відповідати мінімальним стандартам догляду.

19.3. Інструкції

19.3.1. Єдність сім'ї

Першим і найбільш захисним фактором у житті дитини є безпечна та турботлива сім'я. Організації, що працюють у галузі захисту дітей повинні співпрацювати з іншими гуманітарними організаціями, щоб забезпечити належний доступ сімей, які перебувають у групі ризику, до основних послуг і соціального захисту, щоб запобігти розлучці. (Див. [Стандарти 21-28.](#))

19.3.2. Варіанти альтернативного догляду

У кожному контексті може бути доступним кілька варіантів альтернативного догляду. Суб'єкти захисту дітей повинні обирати варіанти на основі:

- індивідуального вибору і побажання дитини, віку, рівня зрілості, стосунків, навчання в школі, мови, релігії та культури;
- найкращих інтересів кожної дитини, а також міркувань безпеки;
- традицій догляду в громаді;
- правової бази;
- принципів необхідності та придатності. (Чи абсолютно необхідний альтернативний догляд? Якщо так, то який варіант є найбільш придатним?)

Де можливо:

- братів і сестер не слід розлучати;
- діти віком до трьох років завжди повинні передаватись у сімейні заклади виховання;
- старші **підлітки** повинні мати можливість вести самостійне життя.

Медичні працівники, які працюють в системі альтернативного догляду, повинні бути навчені приймати рішення щодо влаштування дітей до системи альтернативного догляду, включно із сильними та слабкими сторонами типу альтернативного догляду. Жодна форма альтернативного догляду не повинна сприяти розлученню сім'ї.

Діти під опікою повинні:

- відвідуватись для моніторингу їхнього захисту та добробуту;
- мати можливість надати зворотний зв'язок;
- вміти повідомляти про жорстоке поводження, нехтування, експлуатацію чи насильство.

Коли влаштування під опіку добігає кінця, працівники, які займаються доглядом, повинні оцінити, чи відповідає найкращим інтересам дитини (ре)інтеграція в сім'ю чи громаду або постійний альтернативний варіант опіки.

19.3.3. Сімейні типи альтернативного догляду

Альтернативний догляд у сім'ї, тобто догляд у сім'ї, яка не обов'язково є власною сім'єю дитини, є кращим варіантом для дітей, які потребують альтернативного догляду. Родинний догляд, тобто догляд у сім'ї, яка пов'язана з дитиною або відома їй, часто є найкращим варіантом, і його слід розглядати в першу чергу відповідно до національного законодавства.

Основні міркування для всіх форм сімейного догляду включають:

- типи підтримки, які потрібні опікунам;
- те, хто може найкраще підтримувати опікунів;
- постійну безпеку дитини у випадках підозри у жорсткому поводженні, нехтуванні, експлуатації чи насильстві з боку члена сім'ї чи прийомного вихователя.

Тісно співпрацюйте з громадою, щоб зменшити дискримінацію та регулярно переглядати заклади догляду, щоб зменшити будь-які ризики.

Якщо влаштування під опіку родини неможливе або не відповідає **найкращим інтересам дитини**, розгляньте прийомну сім'ю. Приймна сім'я не повинна замінювати підтримку власних сімей дітей і ніколи не повинна бути єдиним альтернативним варіантом опіки. Доступні типи прийомної сім'ї мають відображати потреби дитини та тривалість догляду (невідкладний тимчасовий догляд, коротко-/середньостроковий догляд або довготерміновий догляд). Слід проконсультуватися з громадою щодо того, хто найкраще підходить для прийомних дітей. Ретельно набирайте, оцінюйте, навчайте та контролюйте прийомних вихователів. Уникайте переведення дитини з однієї прийомної сім'ї в іншу.

Сімейні типи догляду *не можуть* розглядатися, коли:

- сім'ї не можуть піклуватися про додаткових дітей;
- прийомні сім'ї недоступні або неприйнятні з точки зору культури;
- попередні проблеми щодо захисту не дозволяють передати дитину під опіку;
- дитина повинна залишатися в одному місці для швидкого возз'єднання/розшуку;
- вік, рівень зрілості та бажання дитини не дозволяють передати її під опіку;
- проблеми безпеки вимагають розміщення дитини в безпечному місці.

Тоді можуть бути розглянуті альтернативні типи інституційного догляду.

19.3.4. Незалежне життя з наданням підтримки

Незалежне життя з наданням підтримки може бути найбільш доцільним варіантом для старших **підлітків**, особливо тих, хто є мобільним, або живе сам по собі протягом тривалого періоду. Враховуйте ризики захисту та сприйняття громадою дітей, які живуть незалежно. Діти, які живуть незалежно, повинні знати, до кого звертатися, якщо у них виникнуть проблеми. Було б корисно заохочувати дітей брати участь у діяльності, яка позитивно підтримує суспільство.

19.3.5. Інтернатний догляд

Догляд в інтернаті охоплює багато типів догляду, включаючи тимчасові притулки, центри тимчасового догляду, будинки для малих груп та інституційний догляд. Інтернатний догляд має бути лише крайнім заходом протягом найкоротшого можливого періоду, коли всі варіанти сімейного тимчасового догляду заповнені, неможливі або недоступні. Необхідно регулярно підтримувати та контролювати установи інтернатного типу, щоб вони відповідали мінімальним стандартам догляду та дружнім до дітей процедурам захисту. Під час гуманітарних криз не можна будувати нові інституційні заклади догляду.

Інтернати повинні бути лише альтернативним варіантом тимчасового догляду протягом найкоротшого можливого часу. Може виникнути потреба у тимчасових невеликих притулках, особливо якщо прийомна опіка в небіологічній сім'ї є незаконною, культурно неприйнятною або не відповідає найкращим інтересам дитини. Цей варіант має супроводжуватися адвокаційною діяльністю для вдосконалення коротко-, середньо- та довгострокових систем альтернативного догляду та створення інших бажаних форм догляду. Необхідно докласти всіх зусиль, щоб звести до мінімуму «інституційну культуру» та забезпечити якість надання допомоги:

- відповідне співвідношення персонал/діти;
- доступні заклади або центри;
- можливість для дітей спілкуватися з членами громади;
- кодекси поведінки;
- навчання персоналу;
- безпечні місця.

Діти з інвалідністю частіше потрапляють до інтернатного закладу. Коли дитина з інвалідністю перебуває в інтернатному закладі, слід докласти зусиль, щоб підтримувати регулярний контакт між дитиною та сім'єю та визначити, чи можна за підтримки забезпечити сімейний догляд. Спробуйте

возз'єднати дітей з інвалідністю з їхніми сім'ями та забезпечити послуги на рівні громади для дітей з інвалідністю.

19.3.6. Довгостроковий альтернативний догляд

Якщо воз'єднання сім'ї неможливе або не відповідає інтересам дитини, розгляньте варіанти альтернативного довгострокового догляду. Дітей не можна залишати під опікою на невизначений термін. Рішення про довгостроковий догляд мають прийматися через судову, адміністративну або іншу визнану процедуру (а також, у відповідних випадках, визначення найкращих інтересів під керівництвом УВКБ ООН). Рішення мають ґрунтуватися на оцінці найкращих інтересів дитини, її статі, віку, інвалідності та доступних варіантів догляду.

Не слід розглядати усиновлення в надзвичайних ситуаціях, особливо коли:

- є надія на успішний розшук і воз'єднання;
- ще не минув належний час, протягом якого було вжито всіх можливих заходів з відстеження;
- усиновлення суперечить висловленим бажанням дитини або батьків.

Довгострокове влаштування, всиновлення або кафалу слід розглядати лише після того, як вичерпано всі зусилля по розшуку. У випадку міждержавного усиновлення завжди слід дотримуватися *Гаазької конвенції про міждержавне усиновлення*.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Інструменти альтернативного догляду в умовах надзвичайних ситуацій, Міжвідомча робоча група з питань дітей, розлучених із сім'єю, та дітей без супроводу, 2013.*
- *Інклюзія дітей з інвалідністю до гуманітарної діяльності, ЮНІСЕФ, 2017.*
- *«Резолюція, ухвалена Генеральною Асамблеєю [про доповідь Третього комітету 9A/64/434]: Рекомендації щодо альтернативного догляду за дітьми (A/RES/64/142*)», Генеральна Асамблея ООН, 2010.*
- *Стратегії забезпечення безпечного та ефективного прийомного виховання: Огляд доказів для тих, хто розробляє та здійснює програми патронатного виховання, Family for Every Child, 2015.*
- *Місце прийомної сім'ї в континуумі вибору опіки: Огляд доказів для тих, хто розробляє політики, Family for Every Child, 2015.*
- *Рекомендації щодо оцінки та визначення найкращих інтересів дитини: випуск 2018 року, УВКБ ООН, 2018.*

Стандарт 20: Правосуддя щодо дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 3: Спілкування та адвокація; Стандарт 6: Моніторинг в секторі захисту дітей; та Стандарт 14: Зміцнення середовища догляду та сімейного середовища.

Гуманітарні організації із захисту дітей мають можливість співпрацювати з національними та місцевими організаціями для зміцнення справедливості щодо дітей. Стратегії «Справедливості для дітей» охоплюють як (а) зусилля щодо захисту дітей за допомогою офіційних і звичайних законів, так і (б) втручання, які спрямовані на подолання ризиків, що можуть становити системи правосуддя.

Справедливість для дітей може захистити. Це може допомогти забезпечити дотримання або встановити права дітей або зміцнити правові інструменти, які це роблять. Дії в цій сфері включають:

- посилення впровадження та поінформованості про наявні закони про захист дітей;
- сприяння узгодженню та зв'язкам між звичаєвими та національними правовими системами та міжнародними законами;
- адвокацію або підтримку розробки нових законів, які криміналізують жорстоке поводження, недбалість, експлуатацію та насильство щодо дітей.

Справедливість для дітей також може передбачати подолання ризиків у самій системі правосуддя. Діти можуть взаємодіяти з системами правосуддя як свідки, жертви (постраждалі), обвинувачені, потенційні правопорушники, засуджені правопорушники або комбінацією них. Під час гуманітарних криз діти можуть частіше стикатися із законом. Приклади включають:

- організацію догляду за дітьми, розлученими з родиною, та дітьми без супроводу;
- невиправданий арешт і втрату волі;
- насильство вдома та в суспільстві;
- найгірші форми дитячої праці;
- сексуальне насильство, експлуатацію або насильство, включаючи дитячі шлюби.

На жаль, цей контакт може призвести до додаткових ризиків захисту, спричинених формальними та неформальними суб'єктами правосуддя. Гуманітарні організації можуть допомогти знизити ці ризики та підтримати дітей у здійсненні їхніх прав під час взаємодії з системами правосуддя. Стратегії подолання ризиків, які можуть становити як офіційні, так і

неформальні системи правосуддя, включають:

- Навчання надавачів послуг щодо прав та найкращих інтересів дітей, які перебувають у контакт з законом;
- Навчання суб'єктів правосуддя способом спілкування з дітьми відповідно до рівня розвитку та віку;
- Підтримку підходів ювенальної юстиції, які дозволяють дітям бути підзвітними суспільству, не будучи формально переслідуваними як злочинці;
- Співпрацю з державами для створення практичних альтернатив, які можуть покласти край імміграційному утриманню всіх дітей, які є біженцями або мігрантами;
- Утримання дітей лише як крайній захід і лише на найкоротший можливий період у закладах, окремо за віком і статтю;
- Чітке спілкування з дітьми відповідно до рівня розвитку та віку на всіх етапах будь-якого судового процесу.

Криза може стати унікальною можливістю для команд із захисту дітей зміцнити системи, які інакше можуть протистояти змінам. Використовуючи соціально-екологічні рамки, суб'єкти, які займаються захистом дітей, можуть співпрацювати з усім колом надавачів послуг, щоб (а) оцінити способи, якими правові та судові системи на всіх рівнях забезпечують захист або створюють ризики, та (б) розробити заходи для посилення захисту та подолати ризики.

Стандарт

Усі діти, які під час гуманітарної кризи стикаються з формальними та неформальними системами правосуддя, отримують дружнє, недискримінаційне ставлення відповідно до міжнародних норм і стандартів, а також отримують послуги, адаптовані до їхніх потреб та найкращих інтересів.

20.1. Ключові дії

Підготовка

- 20.1.1. Провести картування формальних і неформальних правових рамок і агентів правосуддя.
- 20.1.2. Посилити співпрацю між системами юстиції та соціального забезпечення шляхом картування служб та створення спільних систем перенаправлення.
- 20.1.3. Створити та/або зміцнити дружні до дітей, гендерно чутливі та доступні для людей з інвалідністю суди та приміщення в поліцейських дільницях.
- 20.1.4. Навчати як офіційних, так і неформальних суб'єктів правосуддя

- належному розгляду справ дітей, а також справ дітей, які раніше були пов'язані зі збройними силами чи групами, і жертв сексуальної експлуатації чи торгівлі людьми.
- 20.1.5. Підтримувати потенціал щодо впровадження дружніх до дітей процедур і процесів для всіх агентів офіційних і звичайних систем правосуддя.
- 20.1.6. Відстоювати та підтримувати гендерно збалансований кадровий потенціал в усій системі правосуддя.
- 20.1.7. Зміцнити та підвищити обізнаність щодо механізмів відповідальності дітей-жертв і свідків злочинів на рівні громади.
- 20.1.8. Підтримати законодавчу вимогу щодо обов'язкового звітування професіоналів, які тісно контактують з дітьми.
- 20.1.9. Створити, посилити та підвищити обізнаність щодо механізмів звітності для дітей, які перебувають у контакті із законом, та їхніх опікунів.
- 20.1.10. Сприяти прийняттю та впровадженню на рівні громади альтернатив ув'язненню для відновлення добробуту дітей та їхньої реінтеграції.
- 20.1.11. Створити чутливі та недискримінаційні системи для постраждалих дітей і свідків, які запобігають повторній віктимізації.
- 20.1.12. Розробити плани евакуації затриманих, орієнтований на дітей, у разі ймовірності стихійного лиха чи збройного нападу.
- 20.1.13. Посилити або розвинути процеси відновного правосуддя, які відповідають міжнародним стандартам і яким сприяють навчені члени громади та організації.
- 20.1.14. Пропагувати політику, яка (а) припиняє затримання дітей-іммігрантів і (б) підтримує альтернативи затриманню таких дітей і сімей, а також сімейні та громадські організації приймання та догляду.

Реагування

- 20.1.15. Визначати, захищати та реагувати на найнагальніші базові потреби дітей, які перебувають у контакті з законом, а саме забезпечувати освіту, базові психосоціальні послуги та контакти з родиною.
- 20.1.16. Створити механізми моніторингу, спрямовані на виявлення та виправлення моделей порушень прав дитини в системі правосуддя.
- 20.1.17. Оцінювати, розвивати спроможність і пропонувати послуги (такі як правова допомога та програми реабілітації/реінтеграції), які доповнюють послуги, що надаються суб'єктами правосуддя.
- 20.1.18. Створити міждисциплінарну групу для виявлення та реагування на випадки дітей-жертв/свідків злочинів.
- 20.1.19. Використовувати адвокацію, підвищення обізнаності та навчання, щоб всі заходи на кордоні та під час приймання:
- були чутливими до дітей;
 - проводилися з дотриманням міжнародних стандартів приймання;
 - мали альтернативи триманню під вартою.

- 20.1.16. Виступати за звільнення дітей, які перебувають у місцях позбавлення волі.
- 20.1.17. Відстоювати рішення, які (а) зберігають сім'ї разом і (б) відокремлюють дітей-правопорушників від дорослих правопорушників, дівчат від хлопців і дітей, яких обвинувачують, від засуджених, якщо немає інших варіантів, окрім як помістити дітей у конфлікті із законом в місця ув'язнення.
- 20.1.18. Заохочувати прийняття недискримінаційних, недержавних рішень, які поважають права дитини, у тих випадках, коли формальні системи зазнали краху.
- Переконатися, що стандартні операційні процедури для міжсекторної співпраці, пов'язані з дітьми, які мають контакт із законом, є:
- адаптованими до надзвичайної ситуації;
 - ефективними;
 - недискримінаційними;
 - зручними для дітей.
- 20.1.19. Заохочувати розробку, прийняття та впровадження протоколів передачі для негайної передачі дітей, які раніше були пов'язані зі збройними силами чи групами, цивільним особам із захисту дітей.

20.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
20.2.1. % дітей, що контактували з системою правосуддя, які повідомляють про доступ до юридичної підтримки, дружньої для дітей, з початку надзвичайної ситуації.	90%	Визначте терміни «контакт із системою правосуддя» та «дружній до дітей» і включіть як мінімум терміни «дружній до статі, віку та інвалідності». «З початку надзвичайної ситуації» можна змінити в країні відповідно до контексту та ресурсів, доступних для вимірювання. Джерело верифікації: структуроване інтерв'ю (періодичне опитування або оцінка ситуації певних дітей), перегляд програмного документа (моніторинговий звіт).

20.3. Інструкції

20.3.1. Документування порушень

З самого раннього можливого етапу надзвичайної ситуації важливо задокументувати (а) моделі порушень щодо дітей, які контактують із законом, і (б) ситуації, які призводять до такого контакту. Це забезпечує основу для науково-обґрунтованої адвокації підтримки ефективної національного та міжнародного реагування. (Див. Стандарти 3 та 6.)

20.3.2. Адвокація

Адвокація має бути зосереджена на (а) застосуванні законів, які захищають дітей, (б) припиненні поточних порушень (починаючи з тих, які мають найбільш серйозні наслідки для дітей), і (в) запобіганні майбутнім порушенням (зокрема, шляхом правової реформи). Адвокація повинна підтримуватися доказами, зібраними під час моніторингу та документування. (Див. Стандарти 5 і 6.) Повідомлення для влади можуть підкреслити:

- вплив кризи на досвід дітей у системі правосуддя;
- важливість захисної законодавчої бази (підвищення віку відповідальності, призову до збройних сил, шлюбу та згоди; обов'язкова звітність);
- важливість дотримання прав дитини;
- важливість підзвітності відповідних органів влади та агентів.

У будь-якому конкретному контексті корисно посилатися на рекомендації *Універсального періодичного огляду країни*, опублікованого Радою ООН з прав людини, і *Прикінцеві зауваження Комітету ООН з прав дитини щодо звіту Конвенції про права дитини*. Суб'єкти, що займаються захистом дітей, можуть використовувати рекомендації для адвокації, розбудови потенціалу та підвищенням обізнаності.

Адвокаційні повідомлення, пов'язані з переміщеними дітьми, повинні вимагати щонайменше:

- Запобігання затриманню дітей лише на підставі їхнього імміграційного статусу;
- Надання дітям доступу до швидких процедур;
- Надання ресурсів для перекладу;
- Забезпечення розшуку сім'ї та призначення опікунів, якщо необхідно.

20.3.3. Міжвідомчі групи та координування

З самого початку кризи важливо створити або зміцнити координаційну

платформу для фахівців і опікунів (таких як система правосуддя, система безпеки, медична галузь, соціальна галузь, громадська сфера, родина), яка заснована на наявних ресурсах і структурах. Стандартні робочі процедури, які роз'яснюють ролі та обов'язки кожного, є критично важливими. Цю платформу можна використовувати для проведення спеціалізованих тренінгів (наприклад, догляду за дітьми з психічними захворюваннями або інвалідністю). (Див. Стандарти 1 та 10.)

20.3.4. Діти як клієнти надавачів юридичних послуг

Адвокати потребують знань про:

- Загальні правові принципи;
- Права дітей;
- Принципи захисту дітей, зокрема конфіденційність та найкращі інтереси (Див. [Принципи](#));
- Вплив криз на дітей (справи про транскордонну опіку, затримання за звинуваченням у тероризмі, надання притулку);
- Обов'язкові вимоги до звітності.

Якщо обов'язкове звітування є вимогою законодавства, це необхідно пояснити дитині відповідно до її рівня розвитку. Коли діти та їхні сім'ї хочуть розв'язувати питання про порушення прав через офіційну систему правосуддя, спеціалісти з ведення випадків повинні супроводжувати їх.

20.3.5. Діти та системи соціального забезпечення

Діти-жертви/постраждали від злочину ні в якому разі не повинні розглядатися як правопорушники, але їм повинні надавати підтримку служби захисту дітей. Подібні послуги потрібні дітям, підозрюваним або ймовірним підозрюваним у вчиненні правопорушень. Діти, які не досягли мінімального віку кримінальної відповідальності, не підлягають судовому переслідуванню в системі кримінального правосуддя. Вони мають контактувати лише з системою соціального забезпечення.

20.3.6. Позбавлення волі

«Позбавлення волі» означає будь-яку форму (а) затримання чи ув'язнення або (б) поміщення особи до громадського чи приватного місця позбавлення волі. Міжнародні стандарти стверджують, що суб'єкти правосуддя повинні розглядати альтернативи затриманню (наприклад, випробувальний термін чи громадські роботи), забезпечуючи при цьому повне дотримання прав людини та правових гарантій у роботі з дітьми.

Будь-які діти, народжені під час ув'язнення, незалежно від їхнього статусу на

території, повинні бути (а) негайно зареєстровані відповідно до міжнародних стандартів і (б) мати свідоцтво про народження.

У ситуаціях збройного конфлікту «адміністративне затримання» часто використовується для утримання дітей, які, як вважають, становлять загрозу безпеці. Часто процедури оскарження адміністративного затримання не є чіткими, а терміни розгляду не існують. Таке адміністративне затримання порушує права дитини й не повинно застосовуватися в жодній ситуації. Слід ухвалити та впровадити протоколи негайної передачі дітей, які раніше були пов'язані зі збройними силами чи групами, цивільним особам із захисту дітей.

Також може траплятися затримання дітей-іммігрантів. Деякі держави заборонили затримання таких дітей. Інші дозволяють імміграцію лише дітям старше певного віку або забороняють дітям шукати притулку. Дітей не можна затримувати через імміграцію, незалежно від правового/міграційного статусу їхнього чи їхніх батьків. Імміграційне затримання ніколи не відповідає **найкращим інтересам дитини** і не може бути виправданим за жодних обставин.

Дітям, які раніше були пов'язані зі збройними силами чи групами, не можна пред'являти звинувачення або переслідувати лише на підставі їхньої приналежності до збройних груп. До них слід ставитися насамперед як до жертв експлуатації, які мають право на захист. (Див. **Стандарт 11.**)

Кризи можуть збільшити кількість дітей, звинувачених у «статусних правопорушеннях». До них належать дії, які не були б злочинними, якби вони були вчинені дорослими, але можуть призвести до арешту та затримання. Приклади включають порушення комендантської години, втечу або життя та роботу на вулиці. Затримання за статусні правопорушення порушує **найкращі інтереси дитини** й ніколи не повинно застосовуватись.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *INSPIRE: Сім стратегій подолання насильства над дітьми*, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), 2016, стор. 30-35.
- *«Документація щодо країни», Універсальне періодичне видання, Рада ООН з прав людини.* [Веб-сайт]
- *Інструментарій щодо запобігання та альтернатив затриманню*, ЮНІСЕФ, 2010.
- *Ознайомлення з типовими стратегіями та практичними заходами Організації Об'єднаних Націй щодо викорінення насильства щодо дітей у сфері попередження злочинності та кримінального правосуддя: новий*

інструмент для тих, хто розробляє політики, працівників системи кримінального правосуддя та практиків., УНЗ ООН та ЮНІСЕФ, 2015.

- *«Інструкції Генерального секретаря: Підхід ООН до правосуддя щодо дітей»*, ООН, 2008.
- *Правосуддя у справах, пов'язаних із дітьми-жертвами та свідками злочинів: Еталонний закон та відповідні коментарі*, УНЗ ООН та ЮНІСЕФ, 2009.
- *Керівні принципи ООН щодо правосуддя у справах, пов'язаних із дітьми-жертвами та свідками злочинів: Версія для дітей*, УНЗ ООН та ЮНІСЕФ, Відень, 2006.
- *«Діти, позбавлені волі: глобальне дослідження ООН»*, УВКБ ООН, (видання очікується). [Веб-сайт]
- *Особи без громадянства під вартою: інструмент для їх ідентифікації та посиленого захисту*, УВКБ ООН, 2017.
- *Керівні принципи щодо тримання під вартою: Керівні принципи щодо застосовних критеріїв і стандартів, що стосуються затримання шукачів притулку та альтернативи затриманню*, УВКБ ООН, 2012.
- *Посібник щодо дітей, завербованих та експлуатованих терористичними та насильницькими екстремістськими групами: Роль системи правосуддя*, УНЗ ООН, 2018.
- *«Ванкуверські принципи підтримання миру й запобігання вербуванню та використання дітей-солдат»*, Уряд Канади, 2017. [Веб-сайт]
- *Окрім затримання: Глобальна стратегія підтримки урядів у припиненні утримання під вартою осіб, які шукають притулку, та біженців, 2014-2019 рр.*, УВКБ ООН, 2014.

Основа 4: Стандарти роботи між секторами

1 Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності

1 Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності

Вступ до Основи 4: Стандарти роботи між секторами

Важливість спільної роботи секторів для сприяння захисту та добробуту дітей

Дедалі складніші надзвичайні ситуації створюють нові ризики добробуту постраждалих дітей. Такі ризики підкреслюють необхідність поставити захист у центр процесу усього гуманітарного реагування. Ризики щодо захисту дітей тісно пов'язані з роботою інших секторів, оскільки потреби дітей підпадають під усі сектори. Наприклад, брак освіти або засобів до існування в сім'ї може збільшити ризики дитячих шлюбів або дитячої праці. Багатогалузеві підходи відображають взаємопов'язані потреби дітей і наголошують на колективній відповідальності всіх учасників гуманітарної діяльності щодо захисту дітей та їхніх сімей.

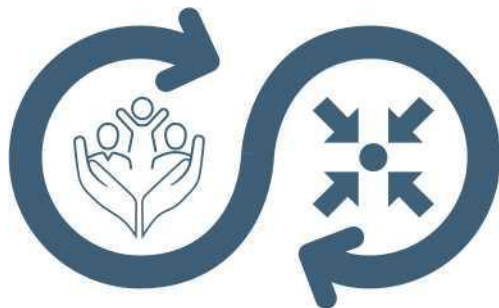
Цілеспрямовані, спеціалізовані втручання сектору захисту дітей мають вирішальне значення для захисту дітей. Проте жоден сектор, який працює в умовах кризи, не має знань, навичок і ресурсів, щоб повністю запобігати ризикам, реагувати на потреби захисту дітей і сприяти дотриманню прав і добробуту дітей. Усі гуманітарні організації зобов'язані брати участь у міжгалузевій діяльності із захисту дітей. Така діяльність є важливою відповідно до *«Центральності захисту»*, яка визнає, що захист є метою та передбачуваним результатом гуманітарної діяльності та має бути в центрі всіх заходів з підготовки та реагування

Міжсекторне розроблення програм, яке не враховує ризики захисту дітей, може призвести до:

- неефективного використання ресурсів;
- додаткової шкоди або підвищеного ризику;
- зниження результатів для дітей.

З іншого боку, розробка багатогалузевих програм, яка свідомо включає та розглядає питання захисту дітей (такі як особливі ризики дітей, уразливість, етапи розвитку тощо), сприяє вищій якості втручання. Це покращує результати інших секторів, сприяє позитивним результатам для дітей і забезпечує їхній добробут.

Інтеграція захисту та інтегровані підходи можуть приймати різні форми залежно від контексту, але ключові аспекти цих підходів викладені нижче.

«Інтеграція захисту» – це процес:

- Включення основних принципів гуманітарного захисту шляхом заохочення дотримання принципів безпеки, гідності та доступності для всіх постраждалих осіб;
- Забезпечення підзвітності, партисипативності та розширення повноважень постраждалого населення.

Інтеграція принципів захисту, які безпосередньо використовують міркування щодо захисту дітей для інформування про всі аспекти гуманітарної діяльності, допомагає максимізувати захисний вплив усієї гуманітарної допомоги, не сприяючи та не збільшуючи ризики для дітей. Інтеграція захисту має вирішальне значення та є частиною дотримання принципу «не нашкодь», який застосовується до всіх гуманітарних дій.

«Інтегрований підхід» дозволяє двом або більше секторам працювати разом для досягнення спільного результату(ів). Він ґрунтується на наявному потенціалі та спільній ідентифікації та аналізі потреб, тому сприяє позитивним процесам і результатам для всіх залучених секторів. Коли захист дітей включений в інтегрований підхід, це збільшує можливості для досягнення кращих результатів захисту дітей. Інтегрований підхід до розробки програм захисту дітей передбачає цілеспрямоване розроблення та впровадження програм із сектором захисту дітей та одним або декількома іншими секторами щодо:

- запобігання жорстокому поведженню, зневазі, експлуатації та насильству щодо дітей;
- забезпечення якісних послуг;
- сприяння розвитку, правам і добробуту дітей;
- співпраці, результатам та впливу інших секторів.

Це відрізняється від комплексного захисту, який застосовується та є важливим для всіх програм, незалежно від очікуваного результату.

У галузевому підході відправною точкою до розробки програм є галузеві результати. У комплексному підході відправною точкою для дій є цілісне

розуміння добробуту та здорового розвитку дитини. Він заснований на унікальному потенціалі працівників кожного сектору та використовує галузеві особливості для досягнення цієї мети.

Спільне та інтегроване розроблення програм відбувається у континуумі різноманітних рівнів інтеграції для аналізу ситуації, розробки та реалізації програм. Різні можливості для співпраці між службою захисту дітей та іншими секторами висвітлені в таблиці нижче. Відповідний підхід мають визначати організації та механізми міжвідомчої координації в кожному контексті. Підхід повинен враховувати:

- Фазу надзвичайної ситуації (таку як стабільність);
- Доступність;
- Доступні потужності;
- Наявні локальні системи;
- Механізми фінансування;
- Інші фактори.

Приклади інтеграції, спільного та інтегрованого розроблення програм висвітлені нижче, і ці приклади будуть уточнюватися з часом на основі додаткового досвіду.

Способи роботи	Наслідки для сектора	Мета	Міркування	Приклади
Інтеграція захисту дітей	Конкретний сектор: заходи, вжиті в конкретному секторі.	Сприяти безпечному, гідному та захищеному середовищу та покращити вплив усіх учасників гуманітарної діяльності шляхом застосування принципу «не нашкодь» та активного зменшення ризиків і шкоди.	Застосування широких галузевих інструкцій із захисту дітей щодо інтеграції захисту шляхом контекстуалізації та створення цих інструкцій і вказівок, розроблених Кластером глобального захисту та іншими агентствами з питань захисту.	Програми WASH враховують вік, стать та статус інвалідності дітей під час (а) проєктування водопостачання та санітарії в школах та (б) сприяння гігієні під час менструального циклу. Обов'язкові навчальні модулі з охорони здоров'я включають питання захисту дітей. Під час реагувань, що включають організацію притулків, підтримується безпека та приватність дівчат-підлітків, включаючи окремі місця для сну, переодягання тощо.
Спільна розробка програм	Сектори зберігають цілі своїх власних секторів, спільно плануючи та впроваджуючи певні аспекти своїх програм.	Досягти результатів у сфері захисту разом із результатами для інших секторів, одночасно оптимізуючи ресурси, доступ, операційну спроможність тощо.	Необхідність помірного рівня спільного планування (робочі плани, калькуляція витрат, вимоги до ресурсів тощо) разом із передбачуваною координацією між захистом дітей та іншими секторами, залученими до спільної розробки програм. Можливо, знадобиться розробити стандартні операційні процедури (СОП) для взаємодії, перенаправлення, використання простору тощо. У деяких випадках спільна розробка програм може залучати персонал і волонтерів з одного сектору. Для цього знадобиться базова підготовка з обох сторін.	У віддалених районах, які постраждали від конфлікту, сектори захисту дітей, охорони здоров'я та харчування планують і здійснюють спільні місії з (а) стандартними операційними процедурами (СОП) для виявлення та направлення дітей із груп ризику та (б) запланованими реакціями на такі звернення, включаючи сім'ю служби розшуку та возз'єднання або програми виховання дітей. Учасники, які займаються захистом дітей та освітою, спільно створюють безпечний простір і забезпечують психічне здоров'я та психосоціальну підтримку, ведення випадків та освітні втручання в узгодженій програмі. Спеціалісти з питань охорони здоров'я, психічного здоров'я та захисту дітей працюють разом, щоб створити СОП, щоб включити соціального працівника з питань захисту дітей або консультанта до центрів охорони здоров'я, щоб: (див. наступну сторінку)

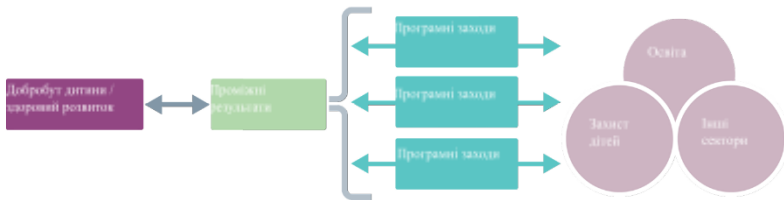
Способи роботи	Наслідки для сектора	Мета	Міркування	Приклади
				<p>(Продовження з попередньої сторінки)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Спростити міжгалузеві зв'язки для більш передбачуваної та своєчасної координації випадків і перенаправлення; • Сприяти вдосконаленню догляду, орієнтованого на дитину (наприклад, навчання спілкуванню з дітьми); • Надавати індивідуальну, спеціалізовану допомогу для подолання психосоціального стресу серед дітей, які мають доступ до медичних послуг.
<p>Інтеграція (Розробка інтегрованих програм)</p>	<p>Надання переваги колективному, а не галузевому плануванню, впровадженню, моніторингу та оцінці. Відправною точкою для дій є цілісне розуміння добробуту дитини галузями, що використовуються для досягнення цієї мети.</p>	<p>Досягти колективних результатів для дітей шляхом обдуманого спільної оцінки, постановки цілей, планування, реалізації та моніторингу між секторами.</p>	<p>Подібні міркування, що й у спільному програмуванні, але з більшим рівнем залученості та координації, свідомо спільна робота для досягнення спільних цілей, результатів і максимального використання ресурсів. Необхідно враховувати обмеження доступу, безперервність догляду, стабільність, наявні ресурси та потенціал. Потреба у спільному встановленні цілей, ідентифікації та аналізі потреб, проєктуванні, мобілізації ресурсів, реалізації, системах моніторингу та оцінки, а також безперервний, залежно від контексту аналіз ситуації та захисту.</p>	<p>Програма об'єднує продовольчу безпеку, захист дітей і сексуальне та гендерне насильство (СГН), щоб запобігти шкідливим механізмам подолання, таким як дитячі шлюби або розлучення з сім'єю.</p> <p>Програма захисту дітей, грошових коштів і засобів до існування спрямована на розв'язання основних причин розлучення дітей з родиною та найму дітей за допомогою грошових грантів, підтримки засобів до існування та заходів зміцнення сім'ї.</p> <p>У програмах використовують ведення випадків, втручання в галузі охорони здоров'я та ПЗПСР, а також можливості для отримання засобів до існування, щоб здійснювати цілісне реагування на випадки дітей, які пережили СГН, або дітей, які раніше були пов'язані зі збройними силами чи групами.</p>

Хто і що має робити?

Усі гуманітарні організації несуть відповідальність і відіграють свою роль у сприянні захисту постраждалих дітей, опікунів і громад. Спільне та інтегроване розроблення програм (два або більше секторів, які працюють разом, щоб задовольнити потреби дітей та ризики щодо захисту) може охоплювати (а) експертів із захисту дітей, які впроваджують спеціалізовані заходи щодо захисту, та (б) суб'єкти, які не займаються захистом дітей, впроваджуючи спеціалізовані галузеві заходи, тоді як (в) обидва сектори активно співпрацюють та працюють разом для створення цілісної програми. У цій ситуації сектор захисту дітей та інші сектори є рівноправними партнерами у визначенні, розробці та впровадженні програм і втручань, які досягають ширших результатів для добробуту та розвитку дітей, водночас сприяючи галузевим результатам. (Див. схему від Plan International.)

Суб'єкти, які не займаються захистом дітей, можуть здійснювати спеціальну діяльність для усунення ризиків, які стосуються захисту дітей, і сприяти досягненню результатів у сфері захисту дітей за допомогою власних секторних заходів. Однак це не означає, що спеціалісти з питань захисту дітей не є необхідними. Вони потрібні для надання технічної підтримки та досвіду для забезпечення якості та узгодження втручань з найкращими інтересами дитини.

Схема інтегрованого підходу від Plan International

Чого стосуються ці стандарти?

У цих стандартах надаються:

- ключові дії щодо захисту дітей та інших галузевих працівників, пов'язаних з інтеграцією;
- ключові показники;
- інструкції.

Однак вони не містять вказівок для кожного гуманітарного сектору. Це можна знайти у відповідних стандартах для кожного сектору, таких як *Мінімальні стандарти економічного відновлення (MERS)*, *Мінімальні стандарти освіти (INEE)* і *Стандарти Sphere*. Два (чи більше) набори стандартів завжди слід використовувати разом.

Специфічні міркування щодо розробки галузевих інтегрованих програм

Розподіл

Розподіл життєво необхідних предметів, у тому числі продовольчих та непродовольчих товарів (NFI), є однією з найневідкладніших дій, які здійснюються багатьма секторами під час реагування на надзвичайні ситуації. Будь-який вид розподілу повинен бути:

- своєчасним;
- інформованим шляхом консультацій із постраждалими групами;
- добре спланованим;
- доступним;
- безпечним.

Для цього сектори повинні залучати жінок, чоловіків, дівчат і хлопців до розробки систем розподілу та визначення того, які культурно відповідні предмети потрібні кожній цільовій групі. Сектори повинні залучати спеціалістів із захисту дітей та гендерного насильства до планування та впровадження. Співробітники служби захисту дітей також повинні проінструктувати групи реєстрації та розподілу щодо:

- ризиків захисту дітей;
- критеріїв вразливості;
- відповідних дій, яких необхідно вжити, коли вони стикаються з дітьми групи ризику (наприклад, діти в домогосподарствах, очолюваних дітьми, діти, чиї основні опікуни є літніми або хворими, або діти з інвалідністю).

Постраждалі громади повинні знати, що вся допомога та предмети допомоги є безкоштовними. Під час розподілу повинні бути доступними конфіденційні механізми зворотного зв'язку та звітності для усунення порушень і зловживань. Для масштабних реєстраційних процесів або розподілу в першу чергу необхідно допомогти особам, які перебувають у вкрай вразливому становищі. Час розподілу має враховувати повсякденну діяльність жінок і дітей, а саме відвідування школи. Необхідно передбачити доставку дітям або домогосподарствам, які не можуть без ризику отримати доступ до місць розподілу (наприклад, опікунам, яким доведеться залишати маленьких дітей без нагляду).

Там, де практикується полігамія, усі дорослі жінки в кожному домогосподарстві повинні бути зареєстровані як основні одержувачі допомоги. Домогосподарства, очолювані дітьми, та діти без супроводу та діти, розлучені з родиною, мають отримувати (а) продовольчі картки на своє ім'я та (б) отримувати продовольчі та непродовольчі товари таким чином, щоб це не спричинило подальшого розлучення чи шкоди. Слід уникати цільового розподілу на окремі категорії дітей. Натомість працівники відділків розподілу повинні координувати свою роботу із сектором захисту дітей, щоб гарантувати, що товари потраплять до найбільш уразливих груп, не завдаючи ненавмисної шкоди шляхом обмеженого чи цілеспрямованого розподілу.

Захист дітей від сексуальної експлуатації, насильства та іншої шкоди з боку гуманітарних працівників

Усі організації несуть відповідальність за захист дітей. Однак надзвичайний дисбаланс впливу між гуманітарними працівниками та дітьми, яких вони мають захищати, робить необхідним впровадження надійної політики захисту. Попри те, що національні закони та практика можуть виглядати по-різному, усі гуманітарні організації зобов'язані дотримуватися *Шести основних принципів МПК щодо сексуальної експлуатації та насильства, 2002 р.* Принципи захисту дітей мають застосовуватися до всіх форм допомоги, а також грошової та ваучерної допомоги. Дивіться Стандарт 2: Людські ресурси та посилання нижче, щоб дізнатися більше про політику захисту, кодекси поведінки та безпечні, конфіденційні та ефективні механізми зворотного зв'язку та звітності.

Участь дітей у гуманітарній діяльності

Усі діти мають право бути почутими. Їхні голоси надають актуальності та терміновості гуманітарним оцінкам, аналізу та втручанням для всіх секторів. Уразливість дітей часто виникає через відсутність впливу та статусу, а не через відсутність спроможності. Тому значущу участь дітей, їхні найкращі інтереси та принцип «не зашкодь» слід розглядати протягом усього програмного циклу. (Див. Принципи 3, 4 і 5.) Важливо, щоб участь, думки, занепокоєння та пропозиції різних груп дітей були взяті до уваги за розробки, реалізації та моніторингу програми.

Як участь дитини, так і її захист сприяють дотриманню (а) головного принципу або мандату *підзвітності постраждалому населенню* та (б) зобов'язань *Основного гуманітарного стандарту*.

Грошова та ваучерна допомога (CVA)

Допомога готівкою та ваучерами може бути використана для підтримки сімей або громад, щоб забезпечити дітей найнеобхіднішим і запобігти експлуатації або відрахування зі школи. Однак вплив на дітей та їхній захист необхідно враховувати та включити в проект. Відсутність реєстрації народження ніколи не повинна бути перешкодою для отримання допомоги. (Див. Вступ,

Перелік посилань

- *Заява: центральне місце захисту в гуманітарній діяльності*, МПК, 2013.
- *«Зробити захист центром гуманітарної діяльності: внесок у Всесвітній гуманітарний саміт»*, УВКБ ООН, 2015.
- *Посібник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування*, Асоціація Sphere, 2018, Розділ 3, Принципи захисту.
- *«Інтеграція захисту»*, Глобальний кластер захисту. [Вебсайт]
- *«Коротка інформація про інтеграцію захисту»*, Глобальний кластер захисту.
- *Застосування основної системи захисту дітей: навчання для персоналу на місцях в секторах, не пов'язаних із захистом (Посібник фасилітатора)*, Child Fund International, World Vision, Міжнародний комітет порятунку, Save the Children.
- *«Вступ»*, *Серія тематичних досліджень щодо захисту дітей*, Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.
- *Центральне місце захисту в гуманітарній діяльності: Огляд GPC 2017*, Глобальний кластер захисту.
- *Звіт круглого столу: Рамкова основа для співпраці між сектором захисту дітей та сектором освіти в гуманітарному контексті*, Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності, Міжвідомча мережа освіти в умовах надзвичайних ситуацій, 2019.
- *‘Убезпечення дітей’*. [Вебсайт]
- *Шість Принципів МПК, що стосуються сексуальної експлуатації та насильства*, 2002, МПК, 2002.
- *Основний гуманітарний стандарт якості та підзвітності*, Альянс CHS, Група URD, Проєкт Sphere, 2014.
- *Розробка програм зі здійснення грошових переказів у секторах освіти та захисту дітей: огляд літератури та карти доказів*, Cash Learning Partnership, Лондонська школа економіки та політичних наук, Лондонська школа міжнародного розвитку, 2018.

Стандарт 21: Продовольча безпека та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 22: Засоби до існування та захист дітей; та Стандарт 25: Харчування та захист дітей.

Продовольча безпека – це життєво важливий тип гуманітарного реагування, яке може значно покращити безпеку та добробут дітей. Продовольча безпека існує, коли всі люди в будь-який час мають фізичний, соціальний та економічний доступ до достатньої кількості безпечної та поживної їжі, яка відповідає їхнім дієтичним потребам та є корисною для активного та здорового життя. Відсутність продовольчої безпеки збільшує ризики захисту дітей і можливість вибору негативних стратегій копінгу, таких як нехтування, дитячі шлюби та дитяча праця.

Захист дітей можна інтегрувати в кожен з чотирьох складових продовольчої безпеки – наявність, доступність, стабільність і використання – для підтримки добробуту та захисту дітей. Цей стандарт описує системний інтегрований підхід між секторами продовольчої безпеки та захисту дітей, який ґрунтується на координації та взаємодоповнюваності.

СТАНДАРТ

Усі діти, які постраждали від гуманітарних криз, живуть у безпечному продовольчому середовищі, яке пом'якшує ризики захисту дітей та реагує на них.

21.1. Ключові дії

Ключові дії для захисту дітей та продовольчої безпеки, які потрібно реалізувати разом

- 21.1.1. Адаптувати наявні інструменти, методології та індикатори оцінки продовольчої безпеки та захисту дітей та моніторингу для спільного визначення, аналізу, моніторингу та реагування на випадки виявлення домогосподарств, яким загрожує відсутність продовольчої безпеки та/або проблеми захисту дітей:
 - збирати вихідні дані про продовольчу безпеку та статус захисту дітей;
 - встановити, чи проблеми захисту дітей покращують або погіршують ситуацію з продовольчою безпекою;
 - додати сприйняття дітей до моніторингу та оцінки;
 - дезагрегувати дані як мінімум за статтю, віком та інвалідністю.
- 21.1.2. Узгодити найбільш ефективний спільний механізм обміну інформацією, отриманою в результаті оцінок і аналізу.
- 21.1.3. Визначити загальні сфери занепокоєння щодо продовольчої безпеки та захисту дітей шляхом консультацій із громадами, разом з дітьми.
- 21.1.4. Встановити спільні критерії пріоритетності для дітей та домогосподарств групи ризику.
- 21.1.5. Впроваджувати заходи реагування для домогосподарств, яким загрожує як відсутність продовольчої безпеки, так і/або проблеми захисту дітей на всіх етапах програмного циклу.
- 21.1.6. Координувати втручання на всіх етапах програмного циклу.
- 21.1.7. Забезпечити адекватне представництво дітей у сприятливих для дітей, доступних і конфіденційних процесах прийняття рішень і структурах участі на рівні громади для впровадження діяльності з продовольчої безпеки. Це частина зобов'язання з *Підзвітності перед постраждалим населенням (AAP)*. (Див. Принципи.)
- 21.1.8. Навчити персонал принципам продовольчої безпеки та захисту дітей питанням захисту дітей та продовольчої безпеки, принципам і підходам, щоб кожен з них міг правильно передати розкриті або виявлені випадки захисту дітей та відсутності продовольчої безпеки.
- 21.1.9. Розробити та запровадити дружні до дітей міжгалузеві механізми перенаправлення до сектору захисту дітей, щоб працівники сектору продовольчої безпеки могли безпечно та ефективно передавати випадки про захист дітей.
- 21.1.10. Встановити спільні протоколи захисту даних і конфіденційні механізми перенаправлення постраждалих дітей, дітей групи ризику та їхніх сімей.
- 21.1.11. Документувати та розглядати будь-які ненавмисні негативні наслідки та відтворювати позитивні практики щодо:
 - можливого впливу заходів із продовольчої безпеки на безпеку та добробут дітей;
 - можливого впливу заходів із захисту дітей на продовольчу

безпеку сімей.

- 21.1.12. Додати дружні до дітей повідомлення про захист дітей у заходи з продовольчої безпеки.
- 21.1.13. Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами для розробки, створення, впровадження та моніторингу спільних, зручних для дітей, доступних і конфіденційних механізмів зворотного зв'язку та звітності щодо проблем захисту дітей у рамках принципу Підзвітності перед постраждалим населенням (AAP).
- 21.1.14. Переконалися, що весь персонал, який займається продовольчою безпекою та захистом дітей, пройшов навчання та підписав політику та процедури безпеки.
- 21.1.15. Регулярно переглядати зв'язки та співпрацю між захистом дітей і продовольчою безпекою.
- 21.1.16. Включати або пропагувати заходи щодо встановлення зв'язків між секторами продовольчої безпеки та захисту дітей у розробку стратегічних програм, етап підготовки та планування на випадок надзвичайних ситуацій; етап оцінки реагувань; раннього відновлення; та розподіл ресурсів.
- 21.1.17. Координувати дії з суб'єктами продовольчої безпеки та членами громади, щоб включити захист дітей у підготовку, розробку, реалізацію, моніторинг та оцінку програм і заходів із продовольчої безпеки, які:
 - є безпечними, інклюзивними, захисними та доступними для всіх дітей, у тому числі для груп ризику;
 - охоплюють дітей різної статі, віку, етапів розвитку, уразливості, дітей з інвалідністю, дітей з різними потребами у харчуванні та сімейними умовами.
- 21.1.18. Включити персонал із захисту дітей до сектору продовольчої безпеки (наприклад, як контактну особу або службу підтримки, орієнтовану на дітей) для:
 - Виявлення домогосподарств та отримувачів послуг, які перебувають у групі ризику;
 - Роздачі продуктів харчування та приладдя;
 - Моніторингу.

Ключові дії суб'єктів захисту дітей

- 21.1.19. Включати інформацію про допомогу з продовольчої безпеки та перенаправлення до суб'єктів відповідного сектору, включаючи допомогу в натуральній формі, готівкою та ваучерами, у діяльність із захисту дітей.
- 21.1.20. Визначати сильні та слабкі сторони наявних послуг соціального захисту, доступних для дітей. Усунути будь-які прогалини, вузькі місця або перешкоди для доступу дітей.

Ключові дії для суб'єктів сектору продовольчої безпеки

- 21.1.21. Включити захист та участь дітей до всіх етапів циклу програми продовольчої безпеки.
- 21.1.22. Залучати всі підгрупи постраждалого населення до розробки, реалізації та моніторингу втручань у сфері продовольчої безпеки.
- 21.1.23. Провести аналіз ризиків під час розробки програми, щоб:
- надати вихідні дані про продовольчу безпеку та статус захисту дітей;
 - оцінити ризики фізичної безпеки, пов'язані з доступом до ринків, місць розповсюдження та інших форм допомоги;
 - визначити вимоги до одержувачів, такі як грамотність або ідентифікація;
 - оцінити найкращий час для втручання;
 - визначити потреби конкретних груп, наприклад тих, хто доглядає за маленькими дітьми.
- 21.1.24. Переконатися, що всі працівники сектору продовольчої безпеки підписали та пройшли навчання щодо процедур безпеки, кодексів поведінки та політики захисту від сексуальної експлуатації та насильства (PSEA). Навчити весь персонал відповідним механізмам звітування та перенаправлення.
- 21.1.25. Застосовувати принципи захисту до всіх форм допомоги, а саме натуральну допомогу, готівку та ваучери.
- 21.1.26. Переконатися, що допомога досягає всіх членів постраждалого населення шляхом:
- використання оцінок для виявлення дітей, які можуть мати труднощі з доступом до їжі;
 - виявлення бар'єрів доступу для різних груп;
 - співпраці з агентами сектору захисту дітей для визначення та реалізації стратегій подолання перешкод;
 - реєстрації всіх дорослих жінок як основних одержувачів допомоги в контекстах, де практикується полігамія, щоб уникнути виключення наступних дружин та їхніх дітей.
- 21.1.27. Надавати картки отримувачів послуг дітям, які є головами домогосподарств, і дітям, які живуть без супроводу батьків або розлучилися з сім'єю, щоб вони могли отримувати допомогу у натуральній формі, готівкою та ваучерами на своє ім'я.
- 21.1.28. Працювати з суб'єктами, які займаються захистом дітей, щоб:
- запобігати навмисному розлученню сімей, які прагнуть збільшити допомогу, яку вони отримують;
 - уникати перетворення дітей на об'єкти крадіжки чи експлуатації;
 - переконатися, що терміни готівкової допомоги за роботу не збігаються з часом, коли відбувається пік доходів, щоб уникнути заохочення дитячої праці.

21.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
21.2.1. % програм продовольчої безпеки в районі, які включають комплексний підхід до захисту дітей.	100%	«Інтегрований підхід» стосується програмного втручання із захисту дітей, яке інтегроване в розробку програм продовольчої безпеки для сприяння добробуту й захисту дітей.

21.3. Інструкції

21.3.1. Діти, які знаходяться в групі ризику

Суб'єкти сектору захисту дітей та продовольчої безпеки, повинні координувати зусилля для виявлення дітей, яким загрожує жорстоке поводження, зневага, експлуатація та насильство. Щоб отримати повний список дітей, які найчастіше знаходяться в групі ризику в різних контекстах, Див. *Що ми маємо на увазі, коли використовуємо термін «діти»?.* Проводячи оцінювання та моніторинг, пам'ятайте, що класична модель «домогосподарства» може не застосовуватися до багатьох дітей із групи ризику, таких як діти, які живуть самі, на вулиці або в домогосподарствах, очолюваних дітьми.

21.3.2. Контактні особи

Щоб підтримати спільне визначення та пом'якшення ризиків захисту дітей, розгляньте:

- Призначення контактних осіб із сектору захисту дітей у групах продовольчої безпеки;
- Роботу з колегами в групі захисту дітей;
- Співпрацю з будь-якими наявними громадськими/сільськими комітетами захисту дітей.

Контактні особи можуть підтримувати співпрацю, заохочувати до узгодження ключових рішень і процесів, розглядати проблеми захисту дітей і забезпечувати, щоб заходи з продовольчої безпеки були дружніми до дітей, доступними та безпечними. Контактні особи з питань захисту дітей повинні добре розуміти питання захисту дітей і те, як вони пов'язані зі статтю, віком та інвалідністю.

21.3.3. Спрямована допомога

Суб'єкти сектору продовольчої безпеки та захисту дітей повинні працювати разом, щоб розробити показники для виявлення та допомоги дітям з групи ризику. Співпраця допоможе обом секторам:

- охопити вразливі верстви населення відповідними послугами;
- розробити спільні повідомлення, коли доступ до постраждалого населення або ресурси обмежені.

21.3.4. Розподіл їжі

Якщо реагування на проблеми продовольчої безпеки передбачає роздачу їжі, переконайтеся, що місця та процеси були безпечними для дітей. Заходи мають охоплювати:

- Встановлення безпечних, чітко позначених і часто використовуваних маршрутів до місць розподілу, які не вимагають від жінок і дітей подорожувати на великі відстані або після настання темряви;
- Публікацію видимих, зручних для дітей повідомлень про захист дітей, запобігання та повідомлення про сексуальну експлуатацію та насильство у всіх місцях розподілу;
- Наймання як чоловіків, так і жінок для роботи з громадами;
- Змінні команди розподілу;
- Розробку черги, яка (а) гарантуватиме, що діти залишаються з батьками та (б) міститиме зону допомоги загубленій дитині;
- Забезпечення затінку або безпечних місць у місцях роздачі для опікунів з немовлятами та маленькими дітьми;
- Встановлення окремих черг очікування та входу під час реєстрації та розподілу для осіб, яким може бути важко стояти в довгих чергах через фізичні проблеми чи проблеми, пов'язані з захистом;
- Розробку альтернативних засобів розподілу для тих, хто має труднощі з доступом до місць розподілу;
- Спеціальні речі для дітей, вагітних і жінок, які годують груддю.

21.3.5. Механізми зворотного зв'язку та звітності

Конфіденційні, зручні для дітей, доступні механізми зворотного зв'язку та звітності, які забезпечують отримання і розгляд заяв про заподіяння шкоди дітям, повинні бути створені у співпраці з громадами. Старший персонал повинен регулярно переглядати кількість і типи отриманих звітів. Повідомлення повинні викликати негайну реакцію та оцінку повідомлення, оскільки затримки можуть призвести до подальшої шкоди, а також повторного жорстокого поводження, експлуатації або залякування постраждалих.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *«Продовольча безпека та харчування», Довідник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування, Асоціація Sphere, 2018.*
- *Посібник з гендерних питань у гуманітарній діяльності, МПК, 2017.*
- *«Технічна група МПК із інклюзії людей з інвалідністю до гуманітарної діяльності», МПК, 2019.*
- *Захист на практиці: харчова допомога з безпекою та гідністю, World Food Programme (WFP), 2013.*
- *Інструкція FAO: Дитяча праця в сільському господарстві в умовах тривалої кризи, нестабільності та гуманітарного контексту, FAO, 2017.*
- *«Рекомендації та стандарти щодо надзвичайних ситуацій у тваринництві (LEGS)». [Вебсайт]*
- *Стандарти гуманітарної інклюзії для людей похилого віку та людей з інвалідністю, CBM International, Bensheim, HelpAge International, Лондон, Handicap International, Ліон, 2018.*
- *Пакет інформації про грошові перекази для координаторів кластерів продовольчої безпеки 2017, Глобальний кластер продовольчої безпеки, 2017.*
- *Захист дітей у розробці програм зі здійснення грошових переказів: практичний інструмент, The Cash Learning Partnership, Save the Children, Women's Refugee Commission, 2012. [Очікується оновлення]*
- *Грошова допомога: набір інструментів з якості програми, The Cash Learning Partnership (CALP), 2018.*
- *Інструментарій для оптимізації готівкових втручань для захисту від гендерного насильства: врахування міркувань СГН у готівкових ініціативах та використання готівки у відповідь на ГН, Women's Refugee Commission, 2018.*
- *«Захист дітей». [Вебсайт]*

Стандарт 22: Засоби до існування та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 21: Продовольча безпека та захист дітей; та Стандарт 25: Харчування та захист дітей.

«Засоби до існування» – це одна з частин економічного відновлення, яка розглядає можливості, активи та види діяльності, необхідні окремим особам, сім'ям і громадам, щоб мати можливість заробляти на життя (мати достатній дохід для задоволення своїх базових і основних потреб). Гуманітарні кризи часто негативно впливають на сектор забезпечення засобів до існування, посилюючи наявні труднощі, такі як відсутність роботи, погана інфраструктура та відсутність якісної освіти.

Коли здатність сім'ї забезпечити належне харчування, притулок, освіту та догляд зменшується, діти можуть опинитися під загрозою будь-яких проблем із захистом дітей. Втручання у відновлення економіки та засобів до існування можуть мати значний захисний вплив на дітей, коли вони:

- Добре сплановані;
- Відповідним чином обговорені з опікунами та старшими дітьми працездатного віку;
- Реалізовані відповідно до Принципів захисту дітей;
- Розроблені на основі стандартів *Мінімального економічного відновлення (MERS)*

Стандарт

Опікуни та діти працездатного віку мають доступ до належної підтримки, щоб мати засоби до існування.

Захист дітей має бути інтегрований у програму заходів із забезпечення засобів до існування, щоб гарантувати, що вони не збільшують ризики та не завдають шкоди дітям.

22.1. Ключові дії

Ключові дії, які суб'єкти захисту дітей та забезпечення засобів до існування, мають реалізовувати разом

- 22.1.1. Адаптувати наявні інструменти, методології та Показники оцінки секторів забезпечення засобів до існування та захисту дітей, а також інструменти моніторингу для спільного виявлення, аналізу, моніторингу та реагування на проблеми домогосподарств, яким загрожує відсутність засобів до існування та/або проблеми захисту дітей:
 - Збирати вихідні дані про засоби до існування та статус захисту дітей і сімей;
 - Визначити, покращується чи погіршується ситуація із засобами до існування;
 - Включити сприйняття та думку дітей у моніторинг та оцінку;
 - Дезагрегувати дані як мінімум за статтю, віком та інвалідністю.
- 22.1.2. Узгодити найбільш ефективний спільний механізм для обміну інформацією, отриманою в результаті оцінок і аналізу.
- 22.1.3. Визначити загальні сфери занепокоєння щодо засобів до існування та захисту дітей шляхом консультацій із громадами, включно з дітьми.
- 22.1.4. Встановити спільні критерії пріоритетності для цільових груп дітей та домогосподарств групи ризику.
- 22.1.5. Впроваджувати заходи реагування для домогосподарств, яким загрожує відсутність засобів до існування та/або проблеми захисту дітей на всіх етапах програмного циклу.
- 22.1.6. Координувати втручання на всіх етапах програмного циклу.
- 22.1.7. Забезпечити адекватне представництво дітей у процесах прийняття рішень, структурах на рівні громади та системах управління, пов'язаних із засобами до існування. (Див. Принципи.)
- 22.1.8. Розробити та впровадити спільні протоколи захисту даних і дружні до дітей багатогалузеві конфіденційні механізми перенаправлення дітей (та їхніх сімей), які зазнали або знаходяться під загрозою жорстокого поводження, зневаги, експлуатації чи насильства.
- 22.1.9. Навчити персонал сектору забезпечення засобів до існування питанням захисту дітей, принципам і підходам, щоб вони могли безпечно, правильно та ефективно передавати виявлені випадки сексуального та гендерного насильства й захисту дітей.
- 22.1.10. Документувати та розглядати будь-які непередбачені негативні наслідки та відтворювати позитивні практики щодо впливу:
 - Втручань щодо забезпечення та сприяння добробуту дітей;

- Втручань із захисту дітей у діяльність із забезпечення засобів до існування.
- 22.1.11. Включати дружні до дітей повідомлення про захист дітей у втручання щодо забезпечення засобів до існування.
- 22.1.12. Співпрацювати з дітьми та стейкхолдерами для розробки, створення, впровадження та моніторингу спільних, зручних для дітей, доступних і конфіденційних механізмів зворотного зв'язку та звітності щодо проблем захисту дітей у рамках *Підзвітності перед постраждалим населенням (AAP)*.
- 22.1.13. Забезпечити зв'язок між сектором засобів до існування та втручаннями щодо захисту дітей у стратегічному плануванні, підготовці та плануванні на випадок надзвичайних ситуацій; оцінками програм реагування; раннього відновлення; та розподілу ресурсів.
- 22.1.14. Регулярно переглядати зв'язки та співпрацю між секторами захисту дітей та забезпечення засобів до існування.
- 22.1.15. Координувати дії з суб'єктами, які займаються забезпеченням засобів до існування, та членами громади, щоб включити захист дітей у підготовку, розробку, реалізацію, моніторинг та оцінку програм із забезпечення засобів до існування та заходів, які:
- Є безпечними, інклюзивними, захисними та доступними для всіх дітей, у тому числі для груп ризику;
 - Спрямовані також і на дітей різної статі, віку, етапів розвитку, дітей з інвалідністю та різними обставинами в сім'ї;
 - Не заважають відвідувати школу;
 - Засновані на ресурсах з догляду за дітьми (або створили нові), щоб основні опікуни могли брати участь в них, не піддаючи дітей ризику.
- 22.1.16. Координувати розробку та регулярну оцінку безпечних дружніх до дітей інклюзивних і доступних об'єктів, механізмів і основних послуг, а також спеціальних місць для навчання та відпочинку дітей.
- 22.1.17. Переконаватися, що всі працівники, які займаються забезпеченням засобів до існування та захисту дітей, пройшли навчання та підписали правила та процедури безпеки.

Ключові дії суб'єктів захисту дітей

- 22.1.18. Додавати інформацію про підтримку засобів до існування, доступну для дітей, опікунів і сімей, у повідомленнях із захисту дітей.
- 22.1.19. Перенаправляти до служб економічного відновлення, грошової та ваучерної допомоги та забезпечення засобів до існування в діяльності із захисту дітей, яка:
- Забезпечує захист персональних даних перенаправлених осіб;
 - Зберігає конфіденційність дітей і сімей.
- 22.1.20. Визначати сильні та слабкі сторони наявних служб соціального захисту та усувати будь-які прогалини, вузькі місця чи перешкоди для доступу дітей.

- 22.1.21. Включити персонал із захисту дітей до складу груп із забезпечення засобів до існування (наприклад, як контактну особу або службу підтримки, орієнтовану на дітей), коли:
- виявлені домогосподарства та бенефіціари, які перебувають у групі ризику;
 - проводиться розподіл;
 - проводиться моніторинг реагування.

Ключові дії суб'єктів сектору забезпечення засобів до існування

- 22.1.22. Включати захист дітей та участь дітей на всіх етапах програмного циклу забезпечення засобів до існування:

- Розглянути вплив втручань із забезпечення засобів до існування на догляд за дітьми та відвідування школи;
- Уникати потенційно експлуатаційних або небезпечних умов праці для старших дітей та опікунів;
- Інтегрувати потреби дітей працездатного віку у чутливій до статі, віку та інвалідності манері в усі аспекти розробки програм.

- 22.1.23. Провести аналіз ризиків під час розробки програми, щоб:

- Визначити вимоги до отримувачів послуг із забезпечення засобів до існування, такі як грамотність або ідентифікація;
- Оцінити найкращий час для втручання;
- Визначити потреби конкретних груп, наприклад тих, хто доглядає за маленькими дітьми.

- 22.1.24. Переконатися, що допомога досягає всіх членів постраждалого населення шляхом:

- Використання оцінювання для виявлення дітей і сімей, які можуть мати труднощі з доступом до засобів до існування.

Перешкоди для отримання засобів до існування можуть включати:

- ризики безпеки;
- нерівний доступ до засобів до існування;
- дискримінацію за статтю, інвалідністю, складом родини тощо.
- Співпраці з суб'єктами сектору захисту дітей для визначення та реалізації стратегій подолання перешкод.
- Реєстрації всіх дорослих жінок як основних одержувачів допомоги в контекстах, де практикується полігамія, щоб уникнути виключення наступних дружин та їхніх дітей.

- 22.1.25. Залучити всі підгрупи постраждалого населення до розробки, реалізації та моніторингу втручань щодо забезпечення засобів до існування.

- 22.1.26. Надати картки отримувачів послуг дітям, які є головами домогосподарств, і дітям, які живуть без супроводу або розлучилися з родиною, щоб вони могли отримати допомогу на своє ім'я. Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб (а) запобігати навмисному розлученню сімей, які прагнуть збільшити допомогу, яку вони отримують і(б) уникати перетворення дітей на об'єкти крадіжки чи експлуатації.

- 22.1.27. Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, охорони та грошової й ваучерної допомоги, або суб'єктами, які реалізують програми фінансової підтримки (такими як Робоча група з надання грошової допомоги), щоб:
- провести відповідне інституційне картування;
 - провести аналіз праці, ринку та ланцюжка створення вартості;
 - визначити прибуткову, доступну та бажану діяльність із заробітку, яка мінімізує ризики дитячої праці, експлуатації, низької якості догляду за дітьми та нерегулярного відвідування школи.
- 22.1.28. Забезпечити втручання в секторі забезпечення засобів до існування, які:
- Сприяють дотриманню усіх обов'язкових національних і міжнародних трудових законів і відповідних Стандартів;
 - Є доступними та інклюзивними;
 - Враховують їхній вплив на догляд за дітьми та відвідування школи;
 - Позитивно впливають на загальне самопочуття дітей.
- 22.1.29. Співпрацювати з представниками секторів захисту дітей та освіти для впровадження спільних механізмів зворотного зв'язку та звітності для перенаправлення дітей і домогосподарств, які знаходяться в групі ризику, для отримання відповідних засобів до існування, участі в освітніх та/або професійних програмах.
- 22.1.30. Співпрацювати з представниками секторів захисту дітей та освіти, щоб забезпечити додаткові програмні заходи, такі як:
- Підтримка закладів догляду за дітьми або громадських механізмів догляду за дітьми, щоб опікуни могли брати участь у втручаннях із забезпечення засобів до існування;
 - Навчання підлітків життєвим навичкам, грамотності та рахунку;
 - Можливості навчання для підлітків; і
 - Підтримка та можливості для покращення практик економії та управління ресурсами домогосподарств.

22.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
----------	------	----------

22.2.1. % опитаних дітей, які живуть у домогосподарствах, очолюваних дітьми, або опікунів дітей, що знаходяться у вразливому становищі, які повідомили, що отримують стабільний дохід після отримання матеріальної підтримки.	90%	Визначте, що означає «вразливий» у контексті. Сюди можуть входити діти, які мають літніх або хворих опікунів, або діти, звільнені зі збройних сил чи озброєних груп. Можна додати часові рамки для моніторингу цього показника (наприклад, понад 3, 6 і 12 місяців).
22.2.2. % домогосподарств, перенаправлених для отримання підтримки до сектору забезпечення засобів до існування, які повідомляють про зменшення використання ризикованих або шкідливих механізмів копіngu або покращення показника Скороченої стратегії копіngu (RCSI).	90%	Індекс стратегії копіngu (CSI) та індекс Скороченої стратегії копіngu є інструментами вимірювання продовольчої безпеки домогосподарств. Оцінку можна інтерпретувати як ймовірність того, що домогосподарство зробить вибір, який зашкодить дітям, намагаючись задовольнити їхні харчові потреби. Використання Індексу стратегії копіngu для цілей захисту дітей має здійснюватися спільно з колегами з сектору продовольчої безпеки в рамках інтегрованого підходу та спільного аналізу обох секторів. Для отримання додаткової інформації про Індекс стратегії копіngu перейдіть за посиланням: https://resources.vam.wfp.org/node/6

22.3. Інструкції

22.3.1. Діти в групі ризику

Працівники, які займаються захистом дітей та економічним відновленням, повинні координувати зусилля для виявлення дітей, які перебувають у групі ризику. Див. Вступ до «Мінімальних стандартів», щоб дізнатися більше про дітей з групи ризику. Проводячи оцінку та моніторинг, важливо пам'ятати, що «домогосподарство» не може бути релевантною одиницею вимірювання для всіх дітей.

Ознайомтеся з контекстуалізованими, гендерними та/або дискримінаційними поглядами на роботу, які підвищують ризики для певних груп:

- Економічна залежність від інших;
- Відсторонення від офіційної роботи;
- Експлуататорське, неформальне робоче середовище;
- зневажливі відносини.

Пам'ятайте про традиційні стереотипи щодо відповідної роботи для певної статі або групи осіб. Жінки, дівчата-підлітки та інші групи ризику часто стикаються з перешкодами, пов'язаними з гендерними або культурними нормами. Ці норми не тільки посилюють економічну залежність, але й можуть підвищити їхню вразливість до насильства. За відсутності офіційної роботи діти з групи ризику можуть:

- знайти роботу в неформальній економіці;
- постраждати від експлуатації у робочому середовищі;
- стати залежним і потрапити в пастку жорстоких відносин;
- зазнавати сексуальної експлуатації.

22.3.2. Контактні особи

Щоб підтримати спільне визначення та зниження ризиків захисту дітей, розгляньте можливість:

- Призначення контактних осіб із сектору захисту дітей у групах забезпечення засобів до існування;
- Здійснення координації з колегами з сектору захисту дітей;
- Співпраці з наявними громадськими/сільськими комітетами захисту дітей, де це доречно.

Контактні особи можуть підтримувати співпрацю, заохочувати до узгодження ключових рішень і процесів, розв'язувати проблеми захисту дітей і гарантувати, що втручання сектору забезпечення засобів до існування є дружніми до дітей, доступними та безпечними.

22.3.3. Виконання домашніх та сімейних обов'язків

Регулярно консультируйтесь з окремими групами постраждалого населення щодо:

- їхніх бажань та пріоритетів щодо отримання доходу, можливостей отримання готівки за роботу та інших потреб;
- індивідуального навантаження;
- будь-якого побутового навантаження, пов'язаної зі зміною традиційних гендерних ролей.

22.3.4. Механізми зворотного зв'язку та звітності

Конфіденційні, зручні для дітей, доступні та узгоджені механізми зворотного зв'язку та звітності в рамках принципу *Підзвітності постраждалому населенню (AAP)* мають бути розроблені у співпраці з громадами, щоб отримувати відгуки та перевіряти обґрунтованість звинувачень, коли це необхідно. Кількість і типи отриманих відгуків повинні регулярно переглядатися старшим персоналом. Повідомлення мають призводити до негайного реагування та розслідування, оскільки затримки можуть призвести до подальших порушень, у тому числі до повторних випадків жорстокого поводження, експлуатації чи залякування постраждалих.

22.3.5. Допомога готівкою та ваучерами

Доведено, що багатоцільова готівкова допомога або грошова допомога для

задоволення основних потреб за певних обставин збільшують здатність сімей і дітей задовольняти їхні основні потреби. У поєднанні з іншими послугами вони можуть допомогти зменшити негативні механізми копіngu, такі як дитяча праця чи дитячі шлюби. Слід ретельно відстежувати вплив багаточислової готівкової допомоги на результати програм із захисту дітей.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Посібник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування*, Асоціація Sphere, 2018.
- *Мінімальні стандарти економічного відновлення: третє видання*, Мережа SEEP, 2017.
- *«Конвенція про права дитини»*, Генеральна Асамблея ООН, 1989.
- *Інструкція FAO: Дитяча праця в сільському господарстві в умовах тривалої кризи, нестабільності та гуманітарного контексту*, FAO, 2017.
- *Захист дітей у розробці програм з надання грошової допомоги: практичний інструмент*, The Cash Learning Partnership, Save the Children, Women's Refugee Commission, 2012. [Очікується оновлення]
- *Грошова допомога: набір інструментів з якості програми*, The Cash Learning Partnership (CALP), 2018.
- *Інструментарій для оптимізації готівкових втручань для захисту від гендерного насильства: врахування міркувань СГН у готівкових ініціативах та використання готівки у відповідь на ГН*, Women's Refugee Commission, 2018.
- *«Захист дітей»*. [Вебсайт]
- *«Рекомендації та стандарти щодо надзвичайних ситуацій у тваринництві (LEGS)»*. [Вебсайт]
- *Мінімальний стандарт для аналізу ринку (MISMA)*, Партнерство «Гуманітарні стандарти» та The Cash Learning Partnership (CALP), 2018.

Стандарт 23: Освіта та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 2: Людські ресурси; Стандарт 10: Проблеми психічного здоров'я та психосоціальний дистрес; Стандарт 12: Дитяча праця; Стандарт 15: Групові заходи для добробуту дітей; Стандарт 18: Ведення випадку; Стандарт 26: Вода, санітарія, гігієна та захист дітей. Всі стандарти Основи 2: Стандарти про ризики захисту дітей, які мають відношення до освітніх програм.

Існує багато природних зв'язків між захистом дітей та освітою. Відсутність доступу до освіти має прямий негативний вплив на добробут та розвиток дітей. Діти, які не відвідують школу, можуть зіткнутися з більшими ризиками захисту. Занепокоєння щодо захисту дітей можуть перешкодити отриманню дітьми освіти або можуть погіршити результати навчання.

Міжвідомча мережа освіти в надзвичайних ситуаціях (INEE) визначає якісну освіту як «доступну, прийнятну та адаптовану» освіту, яка враховує різноманітність.

Посилена співпраця між учасниками сфери захисту дітей та освіти може:

- Підвищити життєстійкість дітей;
- Підтримати психосоціальний, когнітивний та фізичний розвиток;
- Зменшити ризики захисту;
- Сприяти підтримці позитивних стосунків з однолітками та соціальній згуртованості;
- Сприяти розвитку основних життєвих навичок, які підтримують здібності та впевненість дітей.

Цей Стандарт описує, як суб'єкти секторів освіти та захисту дітей можуть працювати разом більш систематично, на основі взаємодоповнюваності, для підтримки добробуту дітей. Для поглибленого вивчення зверніться до *мінімальних стандартів INEE*.

Примітка: Діяльність суб'єктів, які займаються освітою, та суб'єктів захисту дітей націлена на дітей в системі формальної освіти/шкіл та/або поза ними, тому більшість заходів проводяться спільно. Отже, усі Ключові дії в цьому

Стандарти стосуються суб'єктів обох секторів. Це означає, що структура цього Стандарту відрізняється від інших в розділі Інтегрованих стандартів «Мінімальних стандартів».

Стандарт

Усі діти мають доступ до якісної освіти, яка сприяє захисту, інклюзії, повазі до гідності та участі в усіх основних видах діяльності.

23.1. Ключові дії

Ключові дії для суб'єктів секторів захисту дітей та освіти, які вони мають реалізовувати разом

Підготовка

- 23.1.1. Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами для розробки, впровадження та моніторингу спільних дружніх до дітей, доступних і конфіденційних механізмів зворотного зв'язку та звітності.
- 23.1.2. Розробити багатогалузеві шляхи перенаправлення та навчити працівників освіти, як безпечно перенаправляти дітей, які потребують захисту.
- 23.1.3. Переконаватися, що персонал/суб'єкти, що займаються освітою та захистом дітей, підписали та пройшли навчання щодо процедур і політик захисту, які забороняють тілесні (фізичні) покарання та інші принизливі форми покарання. (Див. Стандарти 2 і 8.)
- 23.1.4. Розробити навчальні плани підготовки вчителів, які підтримують більш безпечне навчальне середовище, включаючи навчання:
 - Першій психологічній допомозі;
 - Соціально-емоційного навчання (SEL);
 - Підходам, що враховують гендерні особливості та інвалідність;
 - Позитивній дисципліні;
 - Партисипативним методам;
 - Принципам та проблемам захисту дітей. (Див. Набори навчальних матеріалів *INEE Вчителі в умовах кризи (TiCC)* і коучингових сесій в форматі рівний-рівному з рівним, а також *Інструкція INEE щодо психосоціальної підтримки (PSS) і Соціально-емоційного навчання (SEL)*).

Оцінка та аналіз потреб

- 23.1.5. Сприяти спільній оцінці та аналізу освіти та захисту дітей, які зосереджуються на:
- Усіх дітях (тих, хто має доступ до освіти, і тих, хто не має);
 - Питаннях, пов'язаних з гендером, інтеграцією, інвалідністю, захистом і передкризовим контекстом;
 - Бар'єрах для доступу до освіти (включаючи фізичні бар'єри, бар'єри спілкування та ставлення);
 - Проблемах, які впливають на навчання в школі.
- 23.1.6. Консультуватися з дітьми, сім'ями та іншими членами громади щодо бар'єрів у доступі до освіти, а також питань захисту в навчальному середовищі та навколо нього.
- 23.1.7. Повідомити результати оцінки персоналу секторів освіти та захисту дітей, а також усім відповідним стейкхолдерам, у тому числі тим, з ким проводилися консультації.
- 23.1.8. Провести картування закладів формальної та неформальної освіти, які:
- знаходяться близько до військових груп;
 - забруднені вибухонебезпечними боєприпасами (ВБ);
 - знаходяться під загрозою нападу або використання військовими силами;
 - знаходяться під загрозою небезпеки або катастрофи;
 - використовуються як тимчасові громадські притулки.

Планування

- 23.1.9. Узгодити показники відстеження прогресу, пов'язаного із захистом дітей, які мають і не мають доступу до формальної та неформальної освіти.
- 23.1.10. Переконатися, що як формальні, так і неформальні навчальні програми та підходи є:
- інклюзивними;
 - прийнятними (контекстуально чутливими й перекладеними);
 - недискримінаційними;
 - підтримувальними щодо участі всіх дітей (у тому числі шляхом використання допоміжних технологій, таких як пристрої для прослуховування та освітні мобільні застосунки).
- 23.1.11. Проектувати навчальні заклади відповідно до стандартів універсального дизайну, щоб забезпечити:
- стійкість до катастроф;
 - безпеку;
 - повагу до гідності;
 - доступність для всіх дітей.
- 23.1.12. Використовувати аналіз потреб, щоб усунути перешкоди для зарахування та проблеми, пов'язані з навчанням у школі для певних груп, таких як дівчата, діти-матері тощо.

- 23.1.13. Планувати спільні заходи для дітей віком 0-5 років, які:
 - Грунтуються на галузевих особливостях;
 - Сприяють ранньому розвитку дитини;
 - Звертають увагу на особливі проблеми цієї вікової групи.
- 23.1.14. Спільно планувати та організовувати безпечні місця, групові заходи та тимчасові навчальні простори, щоб максимізувати взаємодоповнюваність. (Див. Стандарт 15.)
- 23.1.15. Забезпечити відповідні можливості формального та неформального навчання для підлітків на всіх рівнях, а саме середню освіту в школах, прискорене навчання, професійне навчання та навчання життєвим навичкам. Інтегрувати неформальну освіту в групові заходи для підлітків, коли вони не мають доступу до формальної освіти.
- 23.1.16. Впроваджувати процеси наймання та відбору персоналу, які враховують потреби захисту дітей і відображають поперечний зріз населення (наприклад, людей з інвалідністю).

Провадження та моніторинг

- 23.1.17. Розробити спільну політику, стратегію та рекомендації з адвокації.
- 23.1.18. Створити спільні координаційні групи, які регулярно переглядатимуть хід виконання стратегічного плану, а також будь-яку політику та роботу з адвокації.
- 23.1.19. Розповсюджувати серед дітей інформацію про кодекси поведінки, шкільну політику та зручні для дітей, сімей та громади механізми зворотного зв'язку й звітності.
- 23.1.20. Підтримувати первинних опікунів, асоціації батьків і вчителів та інші групи, щоб дізнатися про:
 - Позитивний догляд за дитиною;
 - Заходи проти булінгу та дискримінації;
 - Інші теми, пов'язані з захистом дітей.
- 23.1.21. Співпрацювати з дітьми та відповідними секторами, щоб покращити безпечний доступ дітей, який забезпечує повагу до їхньої гідності, до навчальних закладів (таких як належні санітарні умови).
- 23.1.22. Спільно розробити та розповсюдити повідомлення про захист дітей та інші галузеві повідомлення серед дітей, як у школі, так і поза нею, щодо:
 - Зменшення ризиків;
 - Життєвих навичок;
 - Сексуального та репродуктивного здоров'я;
 - Гігієни;
 - Запобігання поширенню інфекційних захворювань.
- 23.1.23. Адвокатувати доступ до освітніх можливостей для всіх дітей, включаючи дівчат, дітей з інвалідністю, дітей-біженців або дітей без громадянства.
- 23.1.24. Дезагрегувати дані про освіту за статтю, віком та інвалідністю для

- дітей раннього і шкільного віку, щоб отримати інформацію та покращити заходи.
- 23.1.25. Адвокатувати дезагрегацію даних у національних системах управління інформацією про освіту.
- 23.1.26. Проводити моніторинг відвідуваності та навчання за рівнем освіти, щоб визначити ризики, перешкоди та тенденції, пов'язані з безперервною освітою. Співпрацювати з усіма стейкхолдерами для розв'язання виявлених проблем.
- 23.1.27. Проводити моніторинг і перевірку:
- використання шляхів перенаправлення;
 - дотримання кодексів поведінки (таких як випадки тілесних покарань і PSEA);
 - Ситуації із захистом дітей у навчальних закладах та навколо них.
- 23.1.28. Підвищувати обізнаність дітей та членів громади про те, як визначити та повідомити про (а) перешкоди для доступу та (б) ризики для захисту дітей у навчальних закладах та навколо них.
- 23.1.29. Перемістити навчальні заклади якомога далі від таких факторів ризиків, як військові зони та природні небезпеки, де це необхідно.
- 23.1.30. Спонукати національні уряди схвалити та реалізувати положення *Декларації безпечних шкіл*.
- 23.1.31. Використовуйте *Рекомендації щодо захисту шкіл і університетів від використання у військових цілях під час збройного конфлікту*.

Оцінка

- 23.1.32. Співпрацювати з дітьми та членами громади для оцінки та документування впливу (а) якісної освіти на безпеку та добробут дітей (захист дітей) та (б) впливу заходів із захисту дітей на якість та доступ до захисту в освіті.
- 23.1.33. Відтворити позитивні практики та усунути будь-які ненавмисні негативні наслідки, виявлені під час оцінювання.

23.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показники	Мета	Примітки
-----------	------	----------

23.2.1. % опитаних центрів неформального або формального навчання, які на 100% відповідають узгодженим критеріям безпеки та стандартам універсального дизайну.	100%	«Критерії безпеки» слід визначати в країні за допомогою контрольного списку, який включає: безпечну та захищену інфраструктуру, місце, очищене від вибухонебезпечних боєприпасів (ВБ), відповідні засоби, достатній простір, доступність (як у навчальному центрі, так і навколо нього) та інклюзивне середовище (з точки зору місця розташування, статі, мови, раси, релігії, середовища навчання). Див. Глосарій для визначення стандартів універсального дизайну. Відповідно до контексту можна додати часові рамки для досягнення мети.
23.2.2. % педагогічного персоналу, який демонструє знання підходів, що стосуються участі, інклюзивності, позитивної дисципліни та гендерно чутливих підходів.	100%	Відповідні підходи мають узгоджуватися з мінімальними стандартами захисту дітей та освіти та бути адаптованими в країні.
23.2.3. Кількість і % безпечних та етичних перенаправлень дітей до служб захисту дітей, здійснених працівниками освіти.	Визначається в країні або в контексті	«Безпечне та етичне перенаправлення» стосується гуманітарних Принципів та Принципів конфіденційності, поваги та безпеки.

23.3. Інструкції

Для отримання додаткової інформації, див. *Розділи Мінімальних стандартів INEE 2-4* (Доступ і навчальне середовище, Викладання та навчання, Вчителі та інший освітній персонал).

23.3.1. Працівники освіти

У цьому Стандарті термін «працівники освіти» охоплює персонал всієї галузі освіти:

- Персонал (вчителі, директори/директори шкіл тощо);
- Адміністративний персонал і допоміжні працівники (менеджери, менеджери з персоналу, адміністратори, радники з політики, прибиральники, двірники тощо).

Це охоплює кваліфікованих професіоналів або напівпрофесіоналів (як оплачуваних, так і волонтерів), а також персонал, найнятий урядом або організаціями громадянського суспільства. Сюди також входять співробітники, які (а) працюють на гуманітарні організації та агентства з розвитку та (б) підтримують систему освіти.

23.3.2. Якісна, захисна освіта

Педагоги несуть відповідальність за створення інклюзивного та захисного навчального середовища, яке сприяє безпеці, участі та повазі до всіх дітей. Педагоги повинні бути навчені методам навчання, орієнтованим на дитину, партисипативним методам, методам управління класами з урахуванням статі та інвалідності, а також позитивній дисципліні.

23.3.3. Адміністративна гнучкість

Гнучкість у способі управління школами може збільшити кількість учнів та гарантувати, що вони пройдуть навчання до кінця.

Скасування обов'язкової наявності свідоцтва про народження дітей під час реєстрації в школі може збільшити рівень охоплення школою. Водночас працівники служби захисту дітей можуть продовжувати сприяти реєстрації народження та оформленню документів. Зарахування до закладів освіти будь-якого рівня має засновуватись на здібностях і компетенціях, щоб дозволити дітям без документів вступати та навчатись.

Можна змінити розклад занять, річний розклад і проєктування закладу. Рішення щодо місця розташування, вартості та тимчасових або постійних навчальних закладів мають прийматися у співпраці з дітьми, родинами, громадами та відповідними органами влади. Якщо для дітей небезпечно їздити до школи чи збиратися групами, доцільними можуть бути гнучкі альтернативи, такі як мобільні класи.

23.3.4. Рівність та інклюзія

Нерівність в освіті може завдати шкоди та збільшити рівень відрахування. Справедливість в освіті вимагає пристосувань для дітей з різними особистими, економічними чи соціальними ресурсами, які впливають на їхній доступ до освіти та здатність вчитися. Коригування, які сприяють рівності, включають:

- Перегляд навчальних програм на предмет дискримінації та/або шкідливого контенту;
- Надання дітям безплатних навчальних матеріалів;
- Забезпечення гігієнічними засобами для дівчат та підвищення обізнаності щодо менструального циклу;
- Підтримку вчителів для ефективного навчання дітей, які потребують додаткової допомоги (наприклад, забезпечення асистентів вчителів або шкільних працівників із підтримки сім'ї);
- Співпрацю з фахівцями з питань захисту дітей та гендерного насильства для заохочення позитивних соціальних змін, зокрема щодо рівності та безпечного доступу до освіти для:
 - дівчат;

- дітей різної сексуальної орієнтації, гендерної ідентичності та самовираження, а також статевих характеристик;
- дітей в конфлікті із законом;
- дітей, звинувачених у чаклунстві;
- дітей з інвалідністю;
- дітей-біженців, переміщених осіб або мігрантів;
- будь-яких інших дітей, які можуть бути стигматизовані їхніми громадами

23.3.5. Навчання та добробут працівників освіти

Підтримка та забезпечення добробуту вчителів та адміністративного персоналу галузі освіти є важливими для сприяння захисному навчальному середовищу. Діяльність може включати:

- Забезпечення вчителів взаємопідтримкою та постійним професійним розвитком;
- Надання послуг підтримки психічного здоров'я та психосоціальної підтримки вчителям, які постраждали від травматичних подій;
- Обмеження кількості учнів у класі;
- Запобігання нереалістичним очікуванням вчителів.

23.3.6. Відповідні умови для навчання

Навчальні заклади повинні дотримуватися принципів універсального дизайну, використовувати якісні матеріали та сприяти безпеці, добробуту та повазі до гідності кожного учня та освітнього працівника. Навчальні заклади повинні бути закриті, з обмеженим або контрольованим доступом, і мати чисту воду, санітарні та гігієнічні засоби, які сприяють належній гігієні та поводженню з відходами, а також засоби жіночої гігієни. (Див. Стандарт 26.)

23.3.7. Профілактика та реагування на жорстоке поводження з дітьми в секторі освіти

На жаль, працівники освіти іноді дискримінують дітей, а то й шкодять їм. Учні іноді залякують інших учнів. Педагогічний персонал повинен впроваджувати дружні до дітей заходи для запобігання та реагування на будь-які форми жорстокого поводження, експлуатації чи переслідувань, включаючи жорстоке поводження в інтернеті. Такі заходи включають:

- Безпечні, зручні шляхи звітування та перенаправлення;
- Навчання громади щодо того, де і як повідомляти про інциденти чи запобігати їм;
- Безпечне, своєчасне та етичне реагування на повідомлення про жорстоке поводження з боку працівників освіти, учнів та інших

- осіб;
- Поінформованість громади про відповідні кодекси поведінки.

Працівники з питань захисту дітей та освіти, діти, сім'ї та громади повинні працювати разом, щоб розробити, контролювати та оцінювати механізми зворотного зв'язку та звітності.

23.3.8. Напади

Навчальні заклади можуть бути ціллю для нападів або вербування дітей збройними силами чи групами. У деяких контекстах навчальні заклади, які приймають дівчат (і навіть самі дівчата), можуть бути підпорядковані особам або групам, які виступають проти навчання дівчат. Ризики насильства та нападів зростають, коли освітня інфраструктура використовується озброєними особами.

Якщо ці ризики присутні, початкова оцінка та захисні стратегії для шкіл повинні включати:

- Створення шкіл і навчальних закладів, де насильство менш імовірне;
- Зменшення ризиків, пов'язаних з доступом до навчальних закладів.

Ризики домагань і фізичного чи сексуального насильства по дорозі до школи та зі школи слід регулярно контролювати та знижувати за підтримки освітніх установ та організацій із захисту дітей, опікунів та громад. Пом'якшення наслідків також може включати перенесення навчального закладу або усунення небезпек, наприклад розмінування.

Особи, які займаються захистом дітей та освітою, повинні узгодити ролі та обов'язки щодо адвокації, моніторингу та звітності. Фахівці, які займаються захистом дітей, повинні дотримуватись вказівок, наданих у *Резолюції 1612*, і за потреби використовувати *Механізм моніторингу та звітності* де це доцільно.

23.3.9. Інформування

Освіта дає дітям необхідні академічні й практичні знання та життєві навички. Інформаційні матеріали та матеріали щодо зменшення ризиків мають бути доступними для всіх дітей, включаючи дітей з інвалідністю та тих, хто не відвідує школу. Працівники секторів освіти та захисту дітей повинні співпрацювати з опікунами, щоб визначити та розповсюдити важливі повідомлення про захист, зокрема:

- Запобігання та зменшення ризиків розлучення сімей, вибухонебезпечних

- боєприпасів, вербування, дитячої праці, дитячих шлюбів, інфекційних захворювань, залякування, зловживання в Інтернеті та інших ризиків;
- Процедури евакуації та зменшення ризику стихійних лих для конкретних небезпек (Див. Стандарт 7);
 - Життєві навички для підтримки незалежності, громадянської активності та міжособистісних стосунків; і
 - Такі теми, як права дітей, критичне мислення, запобігання конфліктам, позитивні навички копіювання, здорове спілкування та лідерські навички.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Мінімальні стандарти освіти: підготовка, реагування, відновлення*, INEE, 2010.
 - *«Міжвідомча мережа освіти в умовах надзвичайних ситуацій»*.
- [Вебсайт]
- *Освіта, Інклюзія дітей з інвалідністю до гуманітарної діяльності*, ЮНІСЕФ, 2017.
 - *«Освіта та життєві навички», INSPIRE: Сім стратегій подолання насильства над дітьми*, Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ), 2016, стор. 66-73.
 - *Набір матеріалів INEE про чутливу до конфліктів освіту*, INEE.
 - *Інструкції INEE щодо психосоціальної підтримки (ПСП) і соціально-емоційного навчання (SEL)*, INEE.
 - *«Вчителі в умовах кризи»*, INEE. [Вебсайт]
 - *Комплексна безпека в школах: Глобальна структура на підтримку Всесвітнього альянсу зі зменшення ризиків стихійних лих і життєстійкості в освітньому секторі та Всесвітньої ініціативи безпечних шкіл*, GADRRRES та UNISDR, 2017.
 - *«Підхід SHLS», Набір інструментів для безпечного зцілення та навчальних просторів*, Міжнародний комітет порятунку, 2016.
 - *Звіт круглого столу: Рамкова основа для співпраці між сектором захисту дітей та сектором освіти в гуманітарному контексті*, Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності, Міжвідомча мережа освіти в умовах надзвичайних ситуацій, 2019.

Стандарт 24: Охорона здоров'я та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 7: Небезпека та травми; Стандарт 9: Сексуальне та гендерне насильство; Стандарт 18: Ведення випадку; Стандарт 25: Харчування та захист дітей; та Стандарт 26: Вода, санітарія та гігієна та захист дітей.

Розробка програм з охорони здоров'я та захисту дітей відіграє вирішальну роль в забезпеченні та добробуті дітей у гуманітарній діяльності. Підтримка здоров'я дітей підвищує захисні фактори, тоді як підтримка в секторі захисту дітей може і повинна покращити фізичне здоров'я та добробут дітей. Комплексний підхід до секторів охорони здоров'я та захисту дітей є:

- Безпечним;
- Захисним;
- Інклюзивним;
- Систематичним;
- Доповнюваним;
- Актуальним для всіх секторів;
- Партисипативним для дітей, сімей і громад.

Стандарт

Усі діти мають доступ до якісних медичних послуг, що відповідають їхнім поглядам, віку та потребам у розвитку.

24.1. Ключові дії

Ключові дії, які суб'єкти захисту дітей та охорони здоров'я мають реалізовувати разом

- 24.1.1 Співпрацювати для адаптації наявних інструментів оцінки та моніторингу, методологій і показників для спільного виявлення, аналізу, моніторингу та реагування на проблеми домогосподарств, які перебувають у групі ризику щодо здоров'я та/або захисту дітей:
 - Моніторинг та оцінка мають включати міркування дітей.
 - Дані мають бути розбиті як мінімум за статтю, віком та інвалідністю.
 - Інтегрувати питання охорони здоров'я та захисту дітей в оцінку та аналіз обох секторів.
- 24.1.2 Визначити загальні сфери, що викликають занепокоєння щодо здоров'я та захисту дітей.
- 24.1.3 Погодити найбільш ефективні механізми обміну інформацією.
- 24.1.4 Додати втручання, спрямовані на зв'язок між охороною здоров'я й захистом дітей на всіх етапах програмного циклу.
- 24.1.5 Задokumentувати вплив (а) втручань у сфері охорони здоров'я на безпеку та добробут дітей та (б) заходів із захисту дітей на здоров'я дітей.
- 24.1.6 Усувати будь-які непередбачені негативні наслідки та відтворювати позитивні практики.
- 24.1.7 Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами для розробки, створення, реалізації та моніторингу спільних, зручних для дітей, доступних і конфіденційних механізмів зворотного зв'язку та звітності щодо проблем захисту дітей.
- 24.1.8 Переконатися, що весь персонал охорони здоров'я та захисту дітей навчений правилам і процедурам безпеки та підписав їх.
- 24.1.9 Навчити медичний персонал аспектам захисту дітей, принципам і підходам, щоб вони могли правильно запобігати, виявляти, пом'якшувати та/або перенаправляти випадки сектору захисту дітей.
- 24.1.10 Навчити персонал із захисту дітей проблемам здоров'я, принципам і підходам, щоб вони могли правильно запобігати, виявляти, пом'якшувати та/або перенаправляти випадки, пов'язані з проблемами зі здоров'ям.
- 24.1.11 Співпрацювати під час спалахів інфекційних захворювань, щоб:
 - Застосовувати протоколи контролю захворювань до будь-якої особистої діяльності із захисту дітей;
 - Запобігати втручанням у секторі охорони здоров'я, що збільшують ризики захисту дітей;
 - Навчати працівників сектору захисту дітей ранньому виявленню захворювань та механізмам направлення для отримання медичної допомоги.

Ключові дії суб'єктів захисту дітей

- 24.1.12 Додати інформацію та перенаправлення для отримання медичних послуг у діяльність із захисту дітей, яка:
 - Захищає персональні дані перенаправлених осіб;
 - Зберігає конфіденційність дітей і сімей.
- 24.1.13 Сприяти зв'язкам між службами захисту дітей та надавачами медичних послуг та усунути будь-які прогалини, вузькі місця чи перешкоди для доступу дітей.
- 24.1.14 Враховувати вплив життєвих ситуацій і проблем зі здоров'ям під час взаємодії з постраждалим населенням і запрошувати медичних працівників приєднатися до консультацій, де це доречно.
- 24.1.15 Співпрацювати з медичними працівниками в багатосекторній системі координації психічного здоров'я та психосоціальної підтримки та ведення випадків. (Див. Стандарт 10.)
- 24.1.16 Встановити зв'язок між реєстрацією народження та репродуктивним здоров'ям (таким як післяпологовий догляд та щеплення).
- 24.1.17 Працювати з медичними працівниками, щоб опікуни та діти знаходились разом під час перенаправлення та госпіталізації, якщо це можливо та доречно.
- 24.1.18 Відстоювати відповідні, адаптовані, інклюзивні та доступні медичні, хірургічні, реабілітаційні та орто-протезувальні послуги для всіх дітей.

Ключові дії суб'єктів охорони здоров'я

- 24.1.19 Включати захист дітей та участь дітей до всіх фаз програмного циклу охорони здоров'я.
- 24.1.20 Створити механізм, за допомогою якого працівники галузі охорони здоров'я безпечно та ефективно перенаправлятимуть випадки захисту дітей.
- 24.1.21 Включити повідомлення про захист дітей у втручання у сфері охорони здоров'я, де це необхідно.
- 24.1.22 Переконатися, що допомога досягає всіх членів постраждалого населення шляхом:
 - Використання оцінок для виявлення дітей і сімей, які можуть мати труднощі з доступом до медичних послуг;
 - Співпраці з особами, які займаються захистом дітей, для визначення та реалізації стратегій подолання перешкод, з якими стикаються діти;
 - Реєстрації всіх дітей, які є головами домогосподарств, дітей без супроводу, або дітей, розлучених з родиною.
- 24.1.23 Провести аналіз ризиків під час розробки програми, щоб:
 - Надати базові дані про стан здоров'я та захисту;
 - Визначити вимоги до дітей-одержувачів конкретних медичних послуг;
 - Оцінити найкращий час для втручання (враховуючи освіту та іншу діяльність);
 - Визначити потреби конкретних груп дітей.
- 24.1.24 Ділитися відповідною інформацією про здоров'я з представниками

- сектору захисту дітей.
- 24.1.25 Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб (а) запобігати навмисному розлученню сімей, які прагнуть збільшити допомогу, яку вони отримують і (б) уникати перетворення дітей на об'єкти крадіжки чи експлуатації.
- 24.1.26 Збирати дезагреговані дані для систем спостереження за здоров'ям і травмами про кількість загинувших або травмованих дітей, від чого/кого, коли, де і чому (за яких обставин). (Див. Стандарт 7.)
- 24.1.27 Працювати з представниками сектору захисту дітей для впровадження доступних, чутливих до травм та дружніх до дитини процедур прийому, лікування та виписки дітей без супроводу.
- 24.1.28 Навчати представників сектору захисту дітей механізмам перенаправлення до медичної допомоги та раннього виявлення захворювань.
- 24.1.29 Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб сприяти найманню соціальних працівників, дитячих психологів та експертів із психічного здоров'я, які мають досвід у задоволенні потреб дітей, де це доречно.
- 24.1.30 Працювати з представниками сектору захисту дітей, у багатосекторній координації систем психічного здоров'я, психосоціальної підтримки та ведення випадків. (Див. Стандарти 10 і 18.)
- 24.1.31 Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб забезпечити всім дітям доступні, інклюзивні та відповідні віку послуги з питань сексуального та репродуктивного здоров'я, матеріали та інформацію про:
- сексуальне та репродуктивне здоров'я підлітків;
 - сексуальне та домашнє насильство та згоду;
 - шлюб;
 - вагітність;
 - виховання дітей.

24.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показник	Мета	Примітки
24.2.1. Кількість і % медичних працівників у регіоні, які пройшли навчання щодо виявлення дітей, що постраждали від жорстокого поводження, зневаги, експлуатації чи насильства.	80%	Навчання має охоплювати фізичні, психологічні та емоційні ознаки жорстокого поводження, нехтування, експлуатації чи насильства. Слід також додати часові рамки в країні («протягом одного місяця після наймання»).

24.2.2. % пологів на один заклад охорони здоров'я, які офіційно зареєстровані.	100%	
24.2.3. Кількість і % закладів охорони здоров'я в районі, що надають дружні до дітей послуги.	100%	Під час картування закладів слід розробити контрольний перелік послуг, які вважаються дружніми до дітей.

24.3. Інструкції

24.3.1. Діти в групі ризику

Працівники, які займаються захистом дітей та медичні працівники, повинні координувати зусилля для виявлення дітей, яким загрожує жорстоке поводження, зневага, експлуатація чи насильство. Групи дітей, які є найбільш уразливими до ризиків для здоров'я або які стикаються з найбільшими перешкодами в доступі до медичної допомоги, можуть включати дітей без супроводу, дітей, розлучених з родиною, або дітей, які перебувають у закладах альтернативного догляду; дітей-інвалідів; дітей, зайнятих у найгірших формах дитячої праці (WFCL); дітей, які ідентифікують себе як сексуальні/гендерні меншини (лесб'янки, геї, бісексуали, трансгендери та інтерсексуали [ЛГБТИ]); дітей, пов'язаних зі збройними силами або озброєними групами; і дівчат, в тому числі тих, що живуть у дитячих шлюбах. Проводячи оцінювання та моніторинг, важливо пам'ятати, що «домогосподарство» не може бути релевантною одиницею вимірювання для всіх дітей.

24.3.2. Комплексне втручання у секторах охорони здоров'я та захисту дітей

Діти, які пережили жорстоке поводження, зневагу, експлуатацію чи насильство, повинні отримувати індивідуальні медичні послуги. Жінки-постачальники медичних послуг повинні бути доступні для дітей, які віддають перевагу (або є такі культурні потреби) спілкуванню з жінками-постачальниками послуг.

Усі заклади та послуги, пов'язані з охороною здоров'я, мають бути доступними, відповідними та інклюзивними для всіх дітей і, як правило, мають включати:

- засоби екстреної контрацепції та постконтактну профілактику (профілактику захворювань) ВІЛ, які адаптовані для дітей;
- Придатні для дітей засоби першої допомоги для постраждалих від вибухових боєприпасів та інших фізичних небезпек;
- Послуги з планування сім'ї для запобігання незапланованій вагітності.

24.3.3. Діти, які пережили сексуальне та гендерне насильство

Дітям часто важко повідомити про сексуальне насильство та зловживання. Постачальники послуг можуть надати безпечний простір для розкриття (або виявлення) зловживань шляхом:

- уваги до типових ознак і симптомів;
- використання навичок дружнього спілкування з дитиною;
- питань та прислуховування до думки дітей;
- співчуття, професійності, конфіденційності та спокою при реагуванні на розкриття інформації дітьми;
- інформування дітей про мету та потенційні результати будь-яких запропонованих заходів реагування.

Надавачі послуг з захисту дітей, психічного здоров'я та психосоціальної підтримки та медичні працівники повинні вживати заходів на основі:

- найкращих інтересів дитини;
- конфіденційності;
- обов'язкових вимог до звітності;
- національних та міжнародних законів, що стосуються фізичного або сексуального насильства та жорстокого поводження з дітьми. (Див. Стандарти 9 і 10.)

24.3.4. 24.3.4. Ведення випадків

Ведення випадку – це спосіб організації та впровадження втручань, який підтримує захист, здоров'я та/або добробут окремих дітей та їхніх сімей належним, цілісним, систематичним і своєчасним чином. Інтегрований підхід до охорони здоров'я та захисту дітей має включати протоколи, які забезпечують безпечне, конфіденційне перенаправлення та обмін інформацією між двома секторами. (Див. Стандарт 18.)

24.3.5. Спалахи інфекційних захворювань

Запобігання спалахам інфекційних захворювань та реагування на них вимагає тісної координації та співпраці між кількома секторами. Як мінімум вони повинні включати здоров'я, воду, санітарію та гігієну; та захист дітей. Вони повинні реалізувати:

- Стандартизовані процедури дезагрегування, документування та відстеження випадків;
- Загальні протоколи для обміну інформацією та захисту даних;
- Чітке, скоординоване, дружнє до дітей повідомлення громаді щодо унікальних ризиків і вразливості дітей у відповідному спалаху.

Усі постачальники послуг повинні знати та зменшувати вторинні ризики, з

якими стикаються діти під час спалахів інфекційних захворювань. Дітям, які розлучені зі своїми батьками через смерть, хворобу чи заходи охорони здоров'я, слід забезпечити безпечні альтернативні умови догляду, бажано сімейний догляд. Діти, які з будь-якої причини тимчасово розлучаються зі своїми батьками, можуть знайти розраду та підтримку за допомогою телефонних дзвінків або попередньо записаних відео, бажано в передбачуваний час. Дітям, сім'ям і громадам може знадобитися підтримка психічного здоров'я та психосоціальна підтримка під час та після кризи, щоб подолати страх, розлуку, дискримінацію, втрату та інші стресові фактори, пов'язані зі спалахом. Необхідно вжити спеціальних заходів для підтримки психосоціального добробуту дітей у центрах спостереження або лікування, карантині чи ізоляції.

24.3.6. Травми

(Див. Стандарти 7, 8, 9, 11 та 12.)

Ризик отримання тілесних ушкоджень залежить від статі, віку, інвалідності, місця розташування, соціально-економічного статусу та групи ризику. Співробітники, які займаються захистом дітей та охороною здоров'я, можуть співпрацювати, щоб мінімізувати ризик травмування дітей шляхом:

- Навчання дітей, сімей і громад запобіганню поширеним травмам;
- Надання всім постраждалим дітям належної та інклюзивної невідкладної медичної допомоги, травматологічної хірургії, реабілітаційних послуг, психічної та психосоціальної підтримки;
- Збору та обміну, де це доцільно, анонімними та дезагрегованими даними про травми, каліцтва та порушення працездатності для інформування про профілактичні заходи. На додаток до статі, віку та інвалідності, дані в ідеалі мають бути дезагреговані за причиною травми/смерті, місцем розташування та обставинами.

24.3.7. Медичні звіти

Лікарі часто несуть юридичну відповідальність інформувати правоохоронні органи про будь-яку хворобу, травму чи смерть, які є наслідком кримінальних дій. У деяких ситуаціях повідомлення про такі інциденти може наражати постраждалого (або свідків чи їхню сім'ю) на подальшу небезпеку. Щоб звести до мінімуму ризик, постачальники гуманітарної медичної допомоги повинні, якщо це передбачено законодавством:

- зберігати конфіденційність між лікарем і пацієнтом;
- дотримуватись принципу «не нашкодь»;
- писати медичні висновки відповідно до найкращих інтересів пацієнта;
- надавати медичні висновки безпосередньо постраждалому або його опікуну;
- співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб оцінити та визначити пріоритети потреб дитини та потенційних втручань.

24.3.8. Евакуація та прийом до медичних закладів

Гуманітарні працівники, військовослужбовці, місцеві організації та громади не повинні евакуювати або приймати дитину, батьків або опікунів до медичного закладу до:

- Збору детальної інформації щодо ідентифікації дитини та опікуна (ПІБ, дата народження, найближчі родичі, місце походження, поточне проживання, місце евакуації тощо);
- Надання копій цих записів усім сторонам;
- Забезпечення належного догляду за дітьми, які не можуть залишатися зі своїми опікунами.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *«Здоров'я», Довідник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування*, Асоціація Sphere, 2018.
- *Посібник з охорони здоров'я дітей у надзвичайних гуманітарних ситуаціях*, ВООЗ, 2008.
- *Догляд за дітьми, які пережили сексуальне насильство: рекомендації для постачальників медичних та психосоціальних послуг у гуманітарних умовах*, Міжнародний комітет порятунку та ЮНІСЕФ, 2012.
- *Міжвідомчі рекомендації щодо ведення випадків та захисту дітей*, Робоча група з питань захисту дітей (CPWG), 2014.
- *Інструкція: Захист дітей під час спалахів інфекційних захворювань*, Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2018.
- *Клінічна допомога жертвам сексуального насильства: мультимедійний навчальний інструмент (посібник для фасилітатора)*, Міжнародний комітет порятунку (IRC), 2008.

Стандарт 25: Харчування та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 21: Продовольча безпека та захист дітей; та Стандарт 24: Охорона здоров'я та захист дітей.

Представники секторів харчування та захисту дітей мають ключові можливості для співпраці, особливо щодо дітей перших трьох років життя та підлітків. Харчові звички, табу та дискримінація вдома можуть по-різному впливати на різні верстви населення. Діти, особливо вагітні дівчата, вразливі до всіх форм недоїдання. Діти з інвалідністю особливо вразливі до недоїдання та пов'язаних з ним порушень. Харчовий дисбаланс часто погіршується під час кризи, коли опікуни намагаються забезпечити їжею, доходом і медичним обслуговуванням свої сім'ї. Особливо вразливими є здоров'я, права та добробут матерів і дітей.

Стандарт

Діти та особи, які за ними доглядають, особливо вагітні та жінки, які годують немовлят, та дівчата мають доступ до безпечних, адекватних і належних послуг з харчування.

25.1. Ключові дії

Ключові дії, які суб'єкти секторів захисту дітей та харчування повинні впроваджувати разом

- 25.1.1. Адаптувати наявні інструменти, методології та показники для оцінки харчування та захисту дітей та моніторингу для спільного виявлення, аналізу, моніторингу та реагування на проблеми домогосподарств, яким загрожує недоїдання, та/або проблеми захисту дітей:

- Збирати базові дані про харчування та захист дітей;
 - Включити міркування дітей до моніторингу та оцінки;
 - Деагрегувати дані як мінімум за статтю, віком та інвалідністю; і
 - Включити заходи та перевірку міркувань дітей щодо безпеки та статусу заходів з догляду за ними.
- 25.1.2. Узгодити найефективніший міжгалузевий механізм для обміну інформацією, отриманою в результаті оцінки та аналізу.
- 25.1.3. Визначити загальні питання, що викликають занепокоєння як у секторі харчування, так і у секторі захисту дітей шляхом консультацій із громадами, а також дітьми.
- 25.1.4. Встановити спільні критерії пріоритетності для включення дітей і домогосподарств, яким загрожує недоїдання, та/або проблеми захисту дітей.
- 25.1.5. Впроваджувати інтегровані заходи реагування на проблеми домогосподарств, яким загрожує недоїдання, та/або проблеми захисту дітей різного віку на всіх етапах програмного циклу. Втручання можуть включати:
- Мобілізацію громади;
 - Групи підтримки «Мама-мама» в закладах охорони здоров'я та в громадах;
 - Психосоціальну стимуляцію немовлят і дітей раннього віку;
 - Послуги з лікувального харчування;
 - Програми підвищення чутливості до вигодовування немовлят.
- 25.1.6. Задokumentувати та врахувати будь-які ненавмисні негативні наслідки, коли питання захисту дітей покращують або погіршують ситуацію з харчуванням.
- 25.1.7. Координувати втручання на всіх етапах програмного циклу шляхом:
- Виявлення будь-яких попередньо існуючих координаційних груп;
 - Визначення найкращого механізму координації між двома секторами.
- 25.1.8. Регулярно переглядати зв'язки та співпрацю між сектором захисту дітей і харчування. Відтворювати перспективні практики.
- 25.1.9. Забезпечити адекватне представництво дітей у процесах прийняття рішень і громадських структурах участі, пов'язаних з харчуванням. (Див. Принципи.)
- 25.1.10. Включати дружні до дітей (а) повідомлення про захист дітей у втручання з питань харчування та (б) повідомлення про запобігання недоїданню в діяльність із захисту дітей. Навчити персонал сектору харчування питанням захисту дітей, принципам і підходам, щоб вони могли правильно перенаправляти розкриті або виявлені випадки необхідності захисту дітей.
- 25.1.11. Розробити та впровадити дружні до дітей міжгалузеві механізми перенаправлення та стандартні операційні процедури, щоб працівники секторів харчування та захисту дітей могли безпечно та ефективно перенаправляти як випадки, в яких необхіден захист

дітей, так і випадки недоїдання. Визначте, чи має недостатнє харчування бути критерієм ведення випадку.

- 25.1.12. Створити спільні протоколи захисту даних і конфіденційні механізми перенаправлення для дітей і сімей, які зазнали або знаходяться під загрозою жорстокого поводження, зневаги, експлуатації чи насильства.
- 25.1.13. Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами для розробки, створення, реалізації та моніторингу спільних, зручних для дітей, доступних і конфіденційних механізмів зворотного зв'язку та звітності щодо проблем захисту дітей.
- 25.1.14. Переконайтеся, що весь персонал навчений правилам і процедурам безпеки та підписав їх.

Ключові дії суб'єктів захисту дітей

- 25.1.15. Включити інформацію та перенаправлення до сектору харчування (включаючи послуги з лікувального харчування та програми підвищення чутливості до годування немовлят) у діяльність із захисту дітей, яка забезпечує конфіденційність дітей та сімей.
- 25.1.16. Визначити наявні служби захисту дітей та усунути будь-які прогалини, вузькі місця або перешкоди для доступу дітей.
- 25.1.17. Визначити та перенаправити до найближчого центру охорони здоров'я або дієтологічної групи:
 - домогосподарства та дітей, яким загрожує недоїдання;
 - жінок, які годують груддю, і дівчат-підлітків, особливо тих, у кого виникають проблеми з лактацією; та/або
 - дітей з інвалідністю або дітей, яким важко смоктати чи ковтати.
- 25.1.18. Знайти жінок, які годують груддю, та/або годувальниць (або, як крайній засіб, відповідне замінне годування) для немовлят без матері.
- 25.1.19. Визначити закономірності внутрішнього споживання їжі та прийняття рішень.
- 25.1.20. Роздавати їжу та припаси.
- 25.1.21. Провести базовий скринінг системи харчування.
- 25.1.22. Провести базові дії з моніторингу реагувань на проблеми харчування.
- 25.1.23. Забезпечити відповідні місця для дівчат і жінок, які годують груддю, у всіх місцях зібрання громади, якими управляють гуманітарні організації, наприклад, реєстраційні центри, місця розподілу тощо.
- 25.1.24. Підтримувати програми, які зменшують ризики недоїдання та захисту дітей. (Див. 25.1.5.)
- 25.1.25. Забезпечити підтримку годування немовлят і дітей раннього віку (IYCF) або додаткове годування, коли це можливо, під час заходів із захисту дітей.
- 25.1.26. Захищати, заохочувати та підтримувати виключно грудне вигодовування протягом перших шести місяців, а потім

продовжувати грудне вигодовування (разом із поживним, відповідним віку прикормом) протягом другого року життя та далі.

- 25.1.27. Організувати заняття з грудного вигодовування та групи підтримки однолітків для підлітків, які вагітні та/або годують груддю, щоб підвищити обізнаність про користь грудного молока для харчування та здоров'я.
- 25.1.28. Провести подальші дії щодо організації тимчасового догляду за дітьми, опікуни яких розміщені в центрах харчування.
- 25.1.29. Підтримувати визначення зв'язків між харчуванням і захистом дітей у процесах оцінювання та розподілу ресурсів, таких як оцінка потреб після конфлікту/катастрофи.
- 25.1.30. Провести скринінг захисту дітей у закладах харчування та програмах, щоб визначити стан безпеки та догляду за всіма дітьми в домогосподарстві.
- 25.1.31. Співпрацювати з представниками сектору харчування, щоб сприяти обговоренню питань раннього розвитку та захисту дітей під час заходів із харчування «мама-мамі».

Ключові дії суб'єктів сектору харчування

- 25.1.32. Встановити механізми участі дітей, які дають змогу здійснювати всі втручання з харчування протягом усього програмного циклу, щоб:
 - вони були безпечними, доступними, інклюзивними та захищали всіх дітей, навіть найуразливіших;
 - звертати увагу на різну стать, гендерну ідентичність, вік, вади, стадії розвитку, потреби в харчуванні та сімейні умови дітей.
- 25.1.33. Навчити персонал сектору харчування працювати з представниками сектору захисту дітей (а) виявляти батьків, які перебувають у скрутному становищі або піддаються ризику негативних механізмів копіngu, та (б)забезпечити базову психосоціальну та позитивну підтримку батьківства.
- 25.1.34. Підготувати принаймні одного співробітника в кожній групі з питань харчування для виконання функцій контактної особи сектору захисту дітей, якщо не всю команду.
- 25.1.35. Навчити групи із захисту дітей основним методам скринінгу харчування (таким як вимірювання окружності середини плеча), де це можливо.
- 25.1.36. Охопити всіх членів постраждалого населення за допомогою:
 - Використання оцінок для виявлення дітей, які можуть мати труднощі з доступом до їжі;
 - Виявлення бар'єрів доступу для різних груп;
 - Визначення та впровадження стратегій подолання перешкод;
 - Реєстрації всіх дорослих жінок як основних одержувачів допомоги в контекстах, де практикується полігамія, щоб уникнути виключення наступних дружин та їхніх дітей.

- 25.1.37. Провести аналіз ризиків під час розробки програми, щоб оцінити:
- Ризики для безпеки, пов'язані з доступом до місць розповсюдження та ринків;
 - Вимоги до отримувачів послуг, такі як грамотність або ідентифікація;
 - Найкращий час для будь-яких втручань;
 - Потреби певних груп, наприклад тих, хто доглядає за маленькими дітьми.
- 25.1.38. Залучати всі підгрупи постраждалого населення до розробки, реалізації та моніторингу втручань у сфері харчування, особливо тих, які стосуються дітей та опікунів, які потребують додаткової підтримки.
- 25.1.39. Надати картки отримувачів послуг дітям, які є головами домогосподарств, і дітям, які живуть без супроводу або розлучені з сім'єю, щоб вони могли отримати допомогу на своє ім'я.
- 25.1.40. Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб (а) запобігати навмисному розлученню сімей, які прагнуть збільшити допомогу, яку вони отримують і (б) уникати перетворення дітей на об'єкти крадіжки чи експлуатації.
- 25.1.41. Здійснювати моніторинг дітей групи ризику (дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною тощо), які включені до програм харчування.
- 25.1.42. Оцінювати будь-який можливий вплив програм харчування та пов'язаних з ними заходів на практику догляду за дітьми та розв'язувати проблеми щодо цього.

25.1.Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показники	Мета	Примітки
25.2.1. % визначених закладів охорони здоров'я та центрів харчування, які приймають перенаправлених дітей, які потребують послуг.	80%	Визначте об'єкти за допомогою картування послуг і спостерігайте за ними. Це заклади, які відповідають стандартам якості, визначеним персоналом із захисту дітей. Укажіть «дітей, які потребують послуг» у країні (наприклад, немовлят, які потребують послуг з грудного вигодовування або послуг для дітей, які страждають від недоїдання).

25.2.2. % центрів додаткового або лікувального харчування з принаймні одним координатором із сектору захисту дітей.

100%

Часові рамки для вимірювання цього Показника мають бути визначені в країні, оскільки плинність кадрів може бути високою (наприклад, щоквартальний моніторинг).

25.2. Інструкції

25.3.1. Розбудова потенціалу

Представники сектору захисту дітей, повинні розуміти, як:

- Надати основну інформацію про годування дітей грудного та раннього віку, а також цілі та заходи наявних програм харчування;
- Провести вимірювання статусу харчування жінок і дітей;
- Виявляти дітей, які не мають рівного доступу до послуг з харчування;
- Виявляти та перенаправляти дітей із недоїданням, вагітних і жінок, які годують груддю.

Це особливо важливо для учасників, які працюють на рівні громади, в інтегрованих програмах харчування та захисту дітей або там, де немає представників сектору харчування.

Працівники сектору харчування, особливо ті, хто працює без доступу до персоналу з питань захисту дітей, повинні розуміти, як:

- Виявляти та перенаправляти підозрювані випадки необхідності захисту дітей;
- Надавати послуги з харчування дітям з групи ризику;
- Сприяти захисту дітей у інформаційно-просвітницькій роботі з питань харчування в громаді, наприклад, (а) шляхом додавання інформації про захист до радіоповідомлень про харчування та (б) наймаючи достатню кількість жінок, що адвокатуватимуть важливості достатнього харчування;
- Сприяти психосоціальної стимуляції немовлят і дітей раннього віку;
- Виявляти опікунів, яким може знадобитися підтримка, та надавати першу психологічну допомогу дорослим і дітям;
- Використовувати дружні до дитини навички спілкування.

25.3.2. Працівники сектору ведення випадків

Роль осіб, які займаються захистом дітей, або працівників, що ведуть випадки, в місцях розподілу харчування може включати:

- Допомогу сім'ям, у яких померла дитина;
- Підтримку позитивного батьківства, психосоціальну підтримку та програми життєстійкості дітей;
- Виявлення та оцінку можливих випадків необхідності захисту дітей,

- включаючи розлучення дітей з родиною;
- Підтримку сімей у подоланні перешкод у доступі до послуг харчування;
- Підвищення обізнаності з питань захисту дітей серед працівників сектору харчування, опікунів та членів громади;
- Перенаправлення дітей та сімей до відповідних багатопрофільних служб.

25.3.3. Ризики на рівні сім'ї

Розділення сім'ї може стати більш імовірним, якщо існує недоїдання. Діти або опікуни можуть піти, щоб знайти оплачувану роботу, включно небезпечну працю. Сім'ї можуть поміщати своїх дітей в інтернат, щоб їхні діти мали доступ до їжі. Діти можуть кинути школу і втратити підтримку однолітків. Усі надавачі послуг повинні (а) розуміти цю динаміку та вибір, який роблять сім'ї, і (б) розробляти заходи щодо харчування, які не сприятимуть відрахуванню зі шкіл, розлученню сім'ї чи дитячій праці.

25.3.4. Годування немовлят

Грудне вигодовування має важливе значення для здоров'я та розвитку (наприклад, міцної прив'язаності матері та дитини). Матері, які відчують труднощі з грудним вигодовуванням, повинні отримати консультації та підтримку, якщо вони цього бажають. Надати наявні рекомендації матерям, які живуть з ВІЛ, щоб вони могли приймати обґрунтовані рішення щодо варіантів для них. Переконайтеся, що програми ґрунтуються на розумінні традиційних і культурних практик годування немовлят. Заохочуйте групи підтримки матерів або опікунів адвокатувати та підтримувати грудне вигодовування.

25.3.5. Комплексні програми щодо недоїдання/захисту дітей

Є багато можливостей для інтеграції підходів, зокрема:

- Спільне ведення випадків;
- Комплексна підтримка доступних послуг;
- Заохочення до належного догляду та піклування;
- Спільні програми з лікувального, додаткового або повного харчування та позитивного батьківства;
- Багатофункціональні простори, які відповідають потребам обох секторів.

Усі ті, хто підпадає під програму харчування, повинні відповідати критеріям допуску, встановленим національними та міжнародними протоколами харчування. Послуги ніколи не повинні (а) заохочувати стигматизацію, (б) вказувати на «прихильність» або (в) заважати здоровим харчовим звичкам сім'ї чи громади.

25.3.6. Популяризація захисту дітей

Якщо інтегрований підхід неможливий, додайте захист дітей у заходи щодо харчування. Наприклад, мережі підтримки однолітків і групи матерів можуть

допомогти розв'язати проблеми, з якими стикаються матері-підлітки, матері-підлітки, які були вагітні після сексуального насильства, тощо. Залучайте батьків та інших осіб, які приймають рішення в сім'ї, наприклад бабусь, до подібних заходів, оскільки вони часто мають суттєвий вплив на вибір їжі членами домогосподарств.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *«Продовольча безпека та харчування», Довідник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування, Асоціація Sphere, 2018.*
- *«Продовольча безпека та харчування», Рекомендації щодо втручання з боротьби з гендерним насильством в умовах гуманітарних ситуацій: акцент на попередженні та реагуванні на сексуальне насильство в умовах надзвичайних ситуацій, МПК, 2005, стор. 49-52.*
- *Жінки, дівчата, хлопці та чоловіки: різні потреби – рівні можливості (Довідник МПК з гендерних питань в умовах гуманітарної діяльності), МПК, 2006, стор. 105-110.*
- *Годування немовлят і дітей раннього віку в умовах надзвичайних ситуацій: Оперативне керівництво для персоналу екстреної допомоги та керівників програм Версія 2.1, IFE Core Group, 2007.*
- *Оперативне керівництво УВКБ ООН щодо використання спеціальних харчових продуктів для зменшення дефіциту поживних мікроелементів і недоїдання серед біженців, УВКБ ООН, 2011.*
- *Рекомендації щодо вибіркового годування: лікування недостатнього харчування в надзвичайних ситуаціях, УВКБ ООН та WFP, 2011.*
- *«Харчування», Інклюзія дітей з інвалідністю до гуманітарної діяльності, ЮНІСЕФ.*
- *Дружні до дитини простори: комплексний підхід до вагітних, жінок, які годують груддю, та їхніх маленьких дітей в умовах надзвичайних ситуацій, ACF International.*
- *Інтеграція діяльності з раннього розвитку дітей (РРД) у програми харчування в умовах надзвичайних ситуацій: чому, що і як, ЮНІСЕФ та ВООЗ.*

Стандарт 26: Вода, санітарія та гігієна (WASH) та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 7: Небезпека та травми; Стандарт 15: Групові заходи для добробуту дітей; Стандарт 23: Освіта та захист дітей; та Стандарт 24: Охорона здоров'я та захист дітей.

Представники сектору захисту дітей повинні направляти та консультувати працівників сектору водопостачання, санітарії та гігієни (WASH), щоб вони могли застосовувати безпечні та відповідні практики, адаптовані до потреб дітей. Працівники сектору водопостачання, санітарії та гігієни повинні проводити втручання таким чином, щоб захистити дітей та осіб, за якими вони доглядають. Є багато сфер співпраці, включаючи:

- Надання послуг з водопостачання, санітарії та гігієни у рамках заходів із захисту дітей;
- Адаптація засобів водопостачання, санітарії та гігієни таким чином, щоб вони (а) були доступними та дружніми до дітей, і (б) мінімізували потенційні ризики для дітей; і
- Впровадження адекватних і безпечних заходів щодо жіночої гігієни та менструального циклу (МНМ) для дівчат.

Стандарт

Усі діти мають доступ до належного водопостачання, послуг з санітарії та гігієни, які допомагають зберігати їхню гідність і мінімізують ризики фізичного та сексуального насильства та експлуатації.

26.1. Ключові дії

Ключові дії, які представники секторів водопостачання, санітарії та гігієни та захисту дітей повинні виконувати разом

- 26.1.1. Адаптувати наявні інструменти оцінки та моніторингу, методології та показники для спільної ідентифікації, аналізу, моніторингу та реагування на проблеми домогосподарств, яким загрожує захворювання або інфекція, пов'язана з водопостачанням, санітарією та гігієною, та/або в яких виникає ризик захисту дітей шляхом:
 - Включення власних міркувань дітей до всіх видів моніторингу та оцінювання;
 - Використання *Мінімальних зобов'язань сектора водопостачання, санітарії та гігієни* щодо безпеки та гідності постраждалих людей.
- 26.1.2. Збирати вихідні дані щодо водопостачання, санітарії та гігієни й стану захисту дітей.
- 26.1.3. Оцінити, чи проблеми захисту дітей покращують, чи погіршують стан громад, а також дітей, у сфері водопостачання, санітарії та гігієни.
- 26.1.4. Погодити найбільш ефективний механізм координації та обміну інформацією, отриманою в результаті оцінок та аналізу.
- 26.1.5. Визначити загальні питання щодо водопостачання, санітарії, гігієни та захисту дітей шляхом консультацій із громадами, а також дітьми.
- 26.1.6. Встановити спільні критерії пріоритетності дітей та домогосподарств групи ризику.
- 26.1.7. Підтримувати домогосподарства, яким загрожує захворювання чи інфекція, пов'язана з водопостачанням, санітарією та гігієною, та/або проблеми захисту дітей на всіх етапах програмного циклу.
- 26.1.8. Забезпечити адекватне представництво дітей на рівні громади у процесах прийняття рішень і структурах участі, що стосуються водопостачання, санітарії та гігієни.
- 26.1.9. Забезпечити, щоб всі втручання були:
 - безпечними, доступними, інклюзивними та захищали усіх дітей, у тому числі дітей з груп ризику;
 - брали до уваги стать дітей; вік; інвалідність; етапи розвитку; потреби у воді, санітарії та гігієні; і умови в родині.
- 26.1.10. Навчити персонал сектору водопостачання, санітарії та гігієни питанням захисту дітей, принципам і підходам, а також дружньому до дітей спілкуванню.
- 26.1.11. Розробити й запровадити дружні до дітей міжгалузеві механізми перенаправлення до сектору захисту дітей та навчити їм персонал.
- 26.1.12. Встановити спільні протоколи захисту даних і конфіденційні механізми перенаправлення для дітей, які пережили поранення,

- дітей групи ризику та їхніх сімей.
- 26.1.13. Підготувати спільні повідомлення для дітей та їхніх сімей, які нададуть їм корисну інформацію, у чутливій до інвалідності та статі манері, про:
- Важливість гігієни;
 - Ризики захисту дітей та стратегії запобігання.
- 26.1.14. Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами для розробки, створення, впровадження та моніторингу спільних, зручних для дітей, доступних і конфіденційних механізмів зворотного зв'язку та звітності.
- 26.1.15. Переконатися, що всі працівники сектору водопостачання, санітарії та гігієни (а також субпідрядники) і представники сектору захисту дітей пройшли навчання та підписали політику та процедури безпеки.
- 26.1.16. Документувати та розглядати будь-які ненавмисні негативні наслідки та відтворювати позитивні практики щодо впливу:
- Втручань у водопостачання, санітарію та гігієну на безпеку та добробут дітей;
 - Втручань щодо захисту дітей на ризики захворювань або інфекцій, пов'язаних із водопостачанням, санітарією та гігієною.
- 26.1.17. Переглядати через регулярні проміжки часу зв'язки та співпрацю між секторами захисту дітей та водопостачання, санітарії та гігієни. Відстежувати прогрес у відповідно до *Мінімальних зобов'язань сектора водопостачання, санітарії та гігієни*.

Ключові дії представників сектору захисту дітей

Співпрацювати з представниками сектору водопостачання, санітарії та гігієни, щоб:

- 26.1.18. Оцінити рівень доступу дітей до безпечного водопостачання, засобів санітарії та гігієни, які мають діти, що перебувають у різних закладах догляду або домашньому господарстві (таких як інтернатні заклади, домогосподарства, очолювані дітьми, діти, які живуть або працюють на вулиці тощо).
- 26.1.19. Закладати до бюджету діяльності із захисту дітей необхідні заходи з водопостачання, санітарії та гігієни.
- 26.1.20. Вимагати від усіх втручань з водопостачання, санітарії та гігієни проводити комплексні консультації з різними дітьми, особливо з тими, хто входить до групи ризику. Консультації повинні включати:
- Безпеку дівчат у центрах водопостачання, санітарії та гігієни;
 - Жіночу гігієну та потреби дівчат у забезпеченні, особливо дівчат з інвалідністю (примітка: менструація може початися у віці 8 років);
 - Потреби дітей з інвалідністю щодо гігієни та необхідних

- предметів;
 - Потреби дітей з нетриманням.
- 26.1.21. Пріоритезувати, розробляти та поширювати доступну інформацію для дітей та сімей про втручання та проблеми водопостачання, санітарії та гігієни.
- 26.1.22. Поділіться з сектору водопостачання, санітарії та гігієни інформацією або вказівками щодо:
- Розташування всіх дитячих служб;
 - Того, як адаптувати заходи водопостачання, санітарії та гігієни, щоб вони були безпечними та доступними для всіх дітей.

Ключові дії для представників сектору водопостачання, санітарії та гігієни

- 26.1.23. Провести аналіз ризиків під час розробки програми, щоб:
- Надати вихідні дані щодо стану сектору водопостачання, санітарії та гігієни й рівня безпеки дітей;
 - Оцінити ризики фізичної безпеки, пов'язані з доступом до об'єктів водопостачання, санітарії та гігієни, особливо для жінок і дівчат;
 - Визначити вимоги до отримувачів послуг, таких як грамотність або ідентифікація;
 - Оцінити найкращий час і місце для об'єктів і втручань;
 - Визначати потреби конкретних груп, наприклад тих, хто доглядає за маленькими дітьми.
- 26.1.24. Залучити експертів із захисту дітей, гендерних питань та інвалідності до розробки, реалізації та моніторингу втручань у сфері водопостачання, санітарії та гігієни.
- 26.1.25. При розбудові водопостачання, санітарії та гігієни приділяйте пріоритет безпеці та добробуту дітей.
- 26.1.26. Підтримувати батьків і громаду, щоб заохотити дітей до збору води безпечними методами, які були б адаптовані до статі, віку, інвалідності та розвитку.
- 26.1.27. Сприяти найманню персоналу жіночої статі.
- 26.1.28. Забезпечувати належні контексту засоби гігієни та жіночої гігієни для (а) дівчат віком від 8 років (якщо це культурно прийнятно) до 18 років та (б) дітям з інвалідністю. Ці втручання слід розробляти та контролювати з огляду на відгуки постраждалих дітей.
- 26.1.29. Забезпечити інклюзивне, дружнє до дітей управління та освітні заходи під час розповсюдження наборів водопостачання, санітарії та гігієни, готівкової та ваучерної допомоги.
- Співпрацювати з надавачами послуг з захисту дітей, щоб:
- 26.1.30. Переконатися, що допомога охоплює всіх членів постраждалого населення, використовуючи дані оцінок для виявлення:
- Дітей, які можуть мати труднощі з доступом до обладнання та засобів водопостачання, санітарії та гігієни;

- Дітей, яким загрожує жорстоке поводження, зневага, експлуатація чи насильство;
- Бар'єрів доступу для окремих груп;
- Стратегій для подолання перешкод.

26.1.31. Надати засоби водопостачання, санітарії та гігієни, які є:

- безпечними (добре освітленими, мають замки, розділені за статтю);
- довговічними;
- доступними та прийнятними для всіх дітей, у тому числі дітей з інвалідністю;
- відповідають принципам універсального дизайну;
- розташовані там, де надаються послуги, орієнтовані на дітей;
- культурно відповіді.

26.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показники	Мета	Примітки
26.2.1. % проєктів водопостачання, санітарії та гігієни, у яких безпека та добробут дітей відображені в початковому аналізі ризиків, розробці, системі моніторингу та оцінки.	100%	В межах кластера, координуйте дії з колегами з сектору водопостачання, санітарії та гігієни, щоб узгодити Показники з 5 зобов'язаннями водопостачання, санітарії та гігієни (Мінімальних зобов'язань сектору водопостачання, санітарії та гігієни, кластер водопостачання, санітарії та гігієни, 2018).
26.2.2. % опитаних працівників сектору водопостачання, санітарії та гігієни, які можуть назвати принаймні одне місце, куди вони можуть направити дитину з групи ризику.	90%	

26.3. Інструкції

26.3.1. Розбудова потенціалу

Представники сектору захисту дітей повинні бути навчені основним практикам водопостачання, санітарії та гігієни, зокрема:

- миттю рук, обличчя та тіла;
- безпечному поводженню з водою та харчовими продуктами;
- гігієні менструального циклу;
- належній утилізації фекалій і засобів жіночої гігієни;
- водовідведенню та поводженню з відходами.

Співробітники сектору водопостачання, санітарії та гігієни повинні бути навчені базовій інформації про захист дітей, такої як:

- Ризики, з якими можуть зіткнутися діти у центрах водопостачання, санітарії та гігієни;
- Перша психологічна допомога;
- Навички дружнього до дитини спілкування;
- Механізми захисту прав дітей.

26.3.2. Інформування

Залучення дітей та опікунів до творчої діяльності (такої як театралізовані постановки та ігри) може бути ефективним способом досягнення змін у поведінці. Розгляньте можливість інтеграції ключових повідомлень сектору захисту дітей із повідомленнями сектору водопостачання, санітарії та гігієни. Працюйте з дітьми, щоб переконатися, що повідомлення та формати безпечні, відповідні та доступні для будь-якої статі, віку, дітей з інвалідністю та іншими факторами різноманітності. (Див. Стандарт 3.)

26.3.3. Безпечні центри водопостачання, санітарії та гігієни

Враховуйте фізичні здібності дітей, питання захисту та безпеки під час проектування, будівництва та моніторингу об'єктів сектору водопостачання, санітарії та гігієни. У місцях, де діти повинні набирати воду, переконайтеся, що контейнери відповідають віку та розміру дитини. Будьте обережні щодо очікування, що діти будуть носити воду. Не маркуйте контейнери позначкою «для дітей». Зведіть до мінімуму (а) відстань, яку діти повинні проходити до джерела води, і (б) перешкоди для відвідування дітьми школи. Проектуючи дитячі туалети, уникайте темних кабінок і великих отворів.

Для дітей:

- Відкрита вода може становити ризик утоплення;
- Смітєві ями становлять ризик захворювання;
- Будівельні майданчики становлять ризик отримання тілесних ушкоджень.

Забезпечте огорожі, накриття або інший захист навколо цих місць. Уникайте використання поліетиленових пакетів під час роздачі (якщо доступні інші варіанти), щоб зменшити ризик задухи та негативного впливу на навколишнє середовище.

26.3.4. Втручання з урахуванням віку

Діти, які відчувають себе небезпечно або некомфортно, користуючись засобами, можуть вдаватися до ризикованої або шкідливої поведінки, щоб уникнути цього. Це, наприклад, може призвести до того, що вони виходять з населених пунктів для дефекації або уникають їжі та пиття, щоб рідше користуватися туалетом.

26.3.4.1. Немовлята та маленькі діти до 4 років

Оскільки дуже маленькі діти не користуються безпосередньо санітарними засобами, вихователі повинні знати, як найкраще прати білизну; безпечно утилізувати фекалії немовлят; і використовувати одноразові або багаторазові підгузки, горщики або інші засоби для дефекації. Допоможіть батькам покращити методи догляду, пов'язані з гігієною, переконавшись, що вони знають, як:

- забезпечити чистоту ігрових зон;
- належним чином мити немовлят;
- не допускати, щоб немовлята брали до рота землю або екскременти тварин;
- не допускати прямого контакту маленьких дітей з тваринами та худобою.

26.3.4.2. Маленькі діти від 5 до 10 років

Приміщення для водопостачання, санітарії та гігієни повинні бути адаптовані для забезпечення доступності й безпеки. Дівчата, в яких починається менструація у 8 або 9 років, можуть бути не залучені до втручання, які включають матеріали для контролю менструальної гігієни або інформацію.

26.3.4.3. Підлітки старше 10 років

Проконсультуйтеся з підлітками різної статі, гендерної ідентичності, віку, здібностей, національності та інших відповідних факторів різноманітності щодо їхніх конкретних потреб (наприклад, відповідні матеріали для контролю менструації або відповідні засоби водопостачання, санітарії та гігієни).

26.3.5. Дитяча праця

У багатьох країнах діти відповідають за набір води та прибирання вбиралень. Ця робота НЕ повинна:

- відноситись до однієї, певної соціальної групи дітей на основі дискримінаційної практики;
- заважати навчанню дітей;

- використовуватись як покарання за погане навчання або погану поведінку.

Щоб зменшити ризик використання дитячої праці, залучайте дітей до прийняття рішень про те, яку діяльність виконувати та як. Переконайтеся, що тільки діти старше мінімального працездатного віку залучаються до гідної роботи, пов'язаної з водопостачанням, санітарією та гігієною (включаючи програми «гроші за роботу»).

26.3.6. Дівчата та жінки

Зменшити ризики насильства чи експлуатації для жінок і дітей шляхом (а) розміщення вбиралень і туалетів у безпечних, доступних і видимих місцях поблизу будинків, шкіл тощо та (б) забезпечення належним освітленням, ліхтарями та/або джерелами живлення від сонячних або електричних джерел. Надайте перевагу окремим об'єктам, а не об'єктам загального користування, коли це доцільно та можливо. Проконсультуйтеся з членами громади, особливо жінками та дітьми, щоб розробити графіки розподілу води, які дозволять жінкам і дітям прийти додому до настання темряви. Жінки та дівчата повинні мати окремі туалети та ванни з внутрішніми замками та позначками для ідентифікації. На кожному чотири чоловічі має бути шість жіночих вбиралень.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Керівництво: Захист дітей у секторі водопостачання, санітарії та гігієни*, Save the Children, 2019.
- «Адвокатування питань водопостачання, санітарії та гігієни», *Довідник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування*, Асоціація Sphere, 2018.
- *Рекомендації щодо інтеграції втручань щодо гендерного насильства в гуманітарну діяльність*, Міжвідомчий постійний комітет, 2015, стор. 281-302.
- *Жінки, дівчата, хлопці та чоловіки: різні потреби – рівні можливості (Довідник МПК з гендерних питань в умовах гуманітарної діяльності)*, МПК, 2006, стор. 105-110.
- *Набір інструментів для інтеграції управління гігієною менструального циклу (МНМ) у гуманітарну допомогу: повний посібник*, Колумбійський університет, IRC, 2017.
- *Вода, санітарія та гігієна для школярів в умовах надзвичайних ситуацій: Посібник для вчителів*, ЮНІСЕФ, 2011.
- «Мінімальні зобов'язання сектора водопостачання, санітарії та гігієни щодо безпеки та гідності постраждалих людей», Кластер WASH, 2018.
- «Підзвітність і захист», Кластер WASH. [Вебсайт]

Стандарт 27: Притулок і поселення та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 2: Людські ресурси; Стандарт 13: Діти без супроводу та діти, розлучені з родиною; Стандарт 17: Підходи на рівні громади; Стандарт 26: Водопостачання, санітарія та гігієна та захист дітей; та Стандарт 28: Управління табором та захист дітей.

Належний притулок і поселення необхідні для здоров'я і безпеки сімей і громад. Гуманітарний притулок і поселення підтримують безпечне середовище життя, яке дозволяє людям жити з гідністю, у безпеці та з засобами до існування. Цей сектор також (а) зміцнює фізичне здоров'я шляхом зменшення поширення хвороб і (б) сприяє стабільності та психосоціальному добробуту дітей і сімей. «Притулок» означає житловий простір домогосподарства, а також предмети, необхідні для щоденної діяльності. «Поселення» відноситься до ширших місць, де живуть люди та громади.

Захист дітей має бути інтегрованим у заходи щодо надання притулку та поселення. Розмір і склад сімей переміщених осіб і прийомальних громад можуть сильно відрізнятись. Діти можуть жити одні або в нових або змінених родин, тому існує потреба в гнучкості наданого притулку (наприклад, розміру та планування). Щоб захистити сім'ї від подальшої експлуатації, насильства та примусового виселення, знання місцевих земельних і майнових прав є ключовим для прийняття правильних рішень щодо того, де, як і кому надавати притулок.

Стандарт

Усі діти та їхні опікуни мають відповідний притулок, який відповідає їхнім основним потребам, включаючи безпеку, захист та доступність.

27.1. Ключові дії

Ключові дії, які представники секторів захисту дітей та надання притулку й поселення мають реалізувати разом

- 27.1.1. Адаптувати наявні інструменти, методології та показники для оцінки надання притулку, поселення й захисту дітей та моніторингу для спільного виявлення, аналізу, моніторингу та реагування на проблеми домогосподарств, яким загрожують неадекватні чи небезпечні умови життя та/або проблеми захисту дітей, щоб вони:
 - включали безпеку дітей та їхніх сімей як підціль кожного випадку надання притулку та поселення;
 - включали міркування дітей у всі види моніторингу та оцінки;
 - сприяли дезагрегуванню даних як мінімум за статтю, віком та інвалідністю.
- 27.1.2. Зібрати вихідні дані про притулки для дітей, поселення та статус захисту.
- 27.1.3. Визначити, чи проблеми захисту дітей покращують, чи погіршують ситуацію з притулком або поселенням. (Наприклад, визначте, чи може відсутність безпечного, адекватного притулку піддавати більше дівчат сексуальному насильству в переповненому таборі.)
- 27.1.4. Узгодити найбільш ефективний спільний механізм для обміну інформацією, отриманою в результаті оцінки й аналізу.
- 27.1.5. Визначити загальні питання, що стосуються притулків, поселень та захисту дітей, шляхом консультацій з дітьми, опікунами та членами громади.
- 27.1.6. Визначити способи розв'язання проблем дітей у різних життєвих ситуаціях (таких як діти, які живуть у домогосподарствах, очолюваних дітьми, в інтернатних установах, у прийомних сім'ях чи з родичами або на вулиці), а також дітей різної статі/гендеру, віку та дітей з інвалідністю.
- 27.1.7. Встановити спільні критерії пріоритетності дітей і домогосподарств з групи ризику.

- 27.1.8. Впроваджувати заходи реагування для домогосподарств, яким загрожує неадекватне або небезпечне поселення, та/або проблеми захисту дітей на всіх етапах програмного циклу.
- 27.1.9. Координувати втручання на всіх етапах програмного циклу.
- 27.1.10. Забезпечити належне представництво дітей у процесах прийняття рішень, структурах участі на рівні громади та системах управління об'єктами, пов'язаними з притулком. (Див. **Принципи.**)
- 27.1.11. Розробити та запровадити дружні до дітей багатогалузеві механізми перенаправлення для захисту дітей, щоб працівники притулків могли безпечно та ефективно перенаправляти випадки про захист дітей.
- 27.1.12. Навчити персонал притулку питанням захисту дітей, принципам і підходам, щоб вони могли правильно перенаправляти розкриті або виявлені випадки ризиків для захисту дітей.
- 27.1.13. Встановити спільні протоколи захисту даних і конфіденційні механізми перенаправлення дітей і сімей, яким загрожує неадекватний притулок.
- 27.1.14. Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами для розробки, створення, реалізації та моніторингу спільних, зручних для дітей, доступних і конфіденційних механізмів зворотного зв'язку, звітування та реагування на проблеми захисту дітей.
- 27.1.15. Переконатися, що весь персонал пройшов навчання та підписав політику та процедури безпеки.
- 27.1.16. Включати дружні до дітей повідомлення про захист дітей до втручань в секторі надання притулку та поселення. (Наприклад, працівники притулку можуть інформувати дітей та опікунів про доступні служби захисту дітей та дитячу діяльність під час надання нових притулків для сімей.)
- 27.1.17. Документувати та розглядати будь-які ненавмисні негативні наслідки та відтворювати позитивні практики щодо впливу:
 - Втручань сектору надання притулку та поселення на безпеку та добробут дітей;
 - Втручань сектору захисту дітей у сферу притулку та поселення.
- 27.1.18. Переглядати через регулярні проміжки часу зв'язки та співпрацю між представниками секторів захисту дітей та надання притулку.

Ключові дії представників сектору захисту дітей

- 27.1.19. Координувати роботу з представниками сектору надання притулку і поселення, а також членами громади, щоб включити захист дітей у розробку, реалізацію, моніторинг і оцінку програм і заходів із надання притулку і поселення, які:
 - Є безпечними, доступними, інклюзивними та захищають усіх дітей, у тому числі дітей з груп ризику;
 - Задовольняють потреби дітей будь-якої статі, гендерної

- ідентичності, віку, дітей з інвалідністю, дітей різних етапів розвитку та з різним сімейним середовищем.
- 27.1.20. Додавати інформацію та перенаправлення для надання притулку та поселення в діяльність із захисту дітей, дотримуючись при цьому конфіденційності та захищаючи особисті дані домогосподарства.
- 27.1.21. Визначати наявні служби соціального захисту та усунути будь-які прогалини, вузькі місця чи перешкоди для доступу дітей.
- 27.1.22. Співпрацювати з учасниками притулків і поселень, щоб визначити наявні та/або розробити нові механізми обміну інформацією.
- 27.1.23. Нехай працівники сектору захисту дітей працюють із персоналом сектору надання притулку та поселення, щоб:
- Визначити домогосподарства та осіб, які перебувають у групі ризику;
 - Розглядати ситуації дітей у різних життєвих ситуаціях; і
 - Проводити моніторинг реагування.

Ключові дії представники сектору надання притулку й поселення

- 27.1.24. Включати захист та участь дітей до всіх фаз програмного циклу сектору надання притулку та поселення.
- 27.1.25. Переконатися, що допомогу отримують всі представники постраждалого населення шляхом:
- Використання оцінок для виявлення дітей, які можуть мати труднощі з доступом до належного притулку та послуг з поселення;
 - Виявлення бар'єрів для доступу для різних груп, особливо дітей у домогосподарствах, очолюваних дітьми, дітей без супроводу або та тих, хто живе на вулиці;
 - Співпраці з представниками сектору захисту дітей, для визначення та впровадження стратегій для подолання бар'єрів, таких як грамотність та ідентифікація;
 - Реєстрації всіх дорослих жінок як основних одержувачів допомоги в контекстах, де практикується полігамія, щоб уникнути виключення наступних дружин та їхніх дітей.
- 27.1.26. Провести аналіз ризиків під час розробки програми, щоб:
- Оцінити ризики фізичної безпеки, пов'язані з доступом до притулку;
 - Визначити вимоги, які можуть спричинити перешкоди для доступу, такі як необхідність бути грамотним або мати певні документи для доступу до підтримки;
 - Оцінити найкращий час для втручання;
 - Визначити потреби конкретних груп, наприклад тих, хто доглядає за маленькими дітьми.
- 27.1.27. Залучати дітей та опікунів до визначення відповідних і безпечних місць загального користування для дітей, а також місця для

- навчання, дитячих заходів, неформальної освіти та культурних церемоній.
- 27.1.28. За їхньої участі здійснювати заходи з надання житла та поселення, які:
- Знаходяться у безпечних відповідних місцях;
 - Беруть до уваги відмінності у розмірі сім'ї, наявності інвалідності або інших перешкоди для доступу до притулків;
 - Дотримуються принципів універсального дизайну.
- 27.1.29. Надавати картки отримувачів послуг дітям, які є головами домогосподарств, і дітям, які живуть без супроводу або є розлученими з сім'єю, щоб вони могли отримати допомогу на своє ім'я. Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб (а) запобігати навмисному розлученню сімей, які прагнуть збільшити допомогу, яку вони отримують і (б) уникати перетворення дітей на об'єкти крадіжки чи експлуатації.
- 27.1.30. Переглянути розробку та реалізацію проєкту, щоб забезпечити надання притулку та поселення і (а) запобігти перенаселенню та (б) заохотити сім'ї залишатися разом.
- 27.1.31. Створити притулки та місця для поселення, які забезпечують приватність і фізичну безпеку, особливо для дівчат-підлітків, жінок і домогосподарств, очолюваних жінками.
- 27.1.32. Спроекувати притулок, який можна налаштувати або модифікувати для дітей, яким важко дістатися або увійти туди, використовувати та пересуватися в межах/довкола об'єктів і послуг.
- 27.1.33. Переконатися, що всі тимчасові притулки або споруди безпечні та забезпечують належну конфіденційність.
- 27.1.34. Виступати за гендерний баланс серед працівників притулків і місць поселення, щоб підтримати залучення всіх дітей і опікунів.

27.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показники	Мета	Примітки
-----------	------	----------

27.2.1. % проєктів притулків і місць поселення, у яких безпека та добробут дітей (включаючи єдність сім'ї, конфіденційність та доступність для дітей з інвалідністю) відображені в розробці, моніторингу та оцінці.	100%	Визначте поняття «безпека» та «добробут» в країні. Конфіденційність і доступність для дітей з інвалідністю також повинні бути включені.
27.2.2. % побудованих притулків, які відповідають узгодженим критеріям безпеки та конфіденційності для дітей та підлітків.	100%	Поняття «притулок» стосується житлових приміщень, а також громадських споруд. Співробітники сектору захисту дітей, надання притулку та поселення повинні спільно розробити критерії безпеки та конфіденційності.

27.3. Інструкції

27.3.1. Оцінка та планування

При визначенні потреб у захисті, пов'язаних із житлом, усі оцінки повинні включати:

- Усіх дорослих (включно з жінками) та всіх дітей (включно з дівчатами) з інвалідністю та без неї;
- Опікунів дітей групи ризику.

З жінками та дівчатами слід консультуватися окремо від чоловіків і хлопців, особливо щодо планування поселення, а також часу та місця роздачі матеріалів для притулку. Це допоможе зменшити перешкоди до отримання допомоги, а також ризику жорстокого поводження, експлуатації та насильства. Групи з оцінки та моніторингу та перекладачі повинні включати принаймні 50% жінок і повинні систематично консультуватися з жінками та групами, які стикаються з перешкодами для доступу.

Спеціалісти, які проєктують притулки, повинні знати кількість дітей та їхні відповідні потреби, щоб визначити відповідну кількість шкіл, ігрових майданчиків та інших приміщень для дитячої діяльності. Покращення доступності для дітей та опікунів з інвалідністю має прямі наслідки для захисту всієї родини та громади. Отже, планувальники території повинні надавати цілеспрямовану підтримку домогосподарствам, які потребують додаткової допомоги з будівництвом або доступом, у тому числі шляхом надання їм ділянок, які розташовані якнайближче до основних послуг.

27.3.2. Реалізація

Представники секторів захисту дітей та надання притулку й поселення, повинні працювати разом, щоб задовольнити коротко- та довгострокові потреби найбільш уразливих груп у притулку. Дії можуть включати:

- Мобілізацію широкої спільноти для допомоги домогосподарствам, очолюваним жінками, домогосподарствам, очолюваним дітьми, людям похилого віку та людям з інвалідністю у будівництві житла;
- Пристосування притулків для сприяння доступному, інклюзивному та захисному середовищу (наприклад, надання більшого простору для дітей з інвалідністю або більше приватності для дівчат-підлітків);
- Забезпечення належних внутрішніх і зовнішніх ігрових просторів для дітей;
- Забезпечення достатньою кількістю постільної білизни та ковдрами для окремого сну дівчат та хлопців;
- Надання належного притулку, щоб запобігти розлученню сімей;
- Проектування притулків для підтримки приватного життя та гідності жінок і дітей, наприклад, надання спеціальних зон для приготування їжі та купання;
- Усунення фізичних небезпек (ями, відкриті водойми тощо) для запобігання травмам дітей та опікунів;
- Забезпечення достатнього рівня освітлення всіх об'єктів (включаючи водопостачання, каналізацію та гігієну) у населених пунктах;
- Забезпечення дітей безпечними маршрутами для доступу до шкіл та ігрових майданчиків;
- Перевірка та моніторинг учасників, щоб гарантувати, що лише діти старше мінімального працездатного віку залучаються до гідної роботи, пов'язаної з організацією притулку та поселення (включаючи програми типу «гроші за роботу»).

Представники сектору надання притулку та поселення завжди повинні працювати з репрезентативним зрізом постраждалого населення, щоб визначити перешкоди, ризики та рішення.

27.3.3. Мультисекторний підхід

Проекти з надання притулку та поселення повинні координуватися в усіх секторах, включаючи захист дітей. Питання, пов'язані з житлом і поселенням, які слід розглядати протягом усього програмного циклу, включають:

- ризики захисту;
- соціальні норми;
- сприйняття приймальної громади;
- наявні людські, фінансові, фізичні, екологічні та соціальні ресурси.

27.3.4. Розбудова потенціалу

Формальна професійна підготовка спеціалістів із надання притулку та поселення може не включати захист дітей. Представники сектору захисту дітей повинні підтримувати сектор надання притулку та поселення, щоб вони включали захист дітей у всі дії, пов'язані з наданням притулку та поселення. Представники сектору притулку та поселення мають бути навчені щонайменше:

- Заходам щодо захисту дітей, а також впровадження кодексів поведінки та протоколів;
- Захисту від сексуальної експлуатації та насильства;
- Виявленню проблем захисту дітей та передачі їх на розгляд;
- Консультуванням з дітьми щодо оцінки притулку та поселення, планування, моніторингу та оцінки.

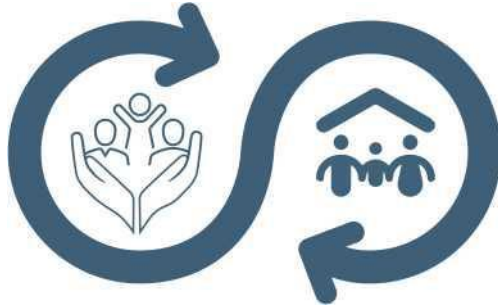
Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *«Притулок і поселення»*, Довідник *Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування*, Асоціація Sphere, 2018.
- *Вказівки щодо Центру колективного перебування*, УВКБ ООН та МОМ, 2010.
- *«Планування притулку й території та непродовольчі товари»*, Рекомендації щодо втручань щодо боротьби з гендерним насильством в гуманітарних ситуаціях: акцент на попередженні та реагуванні на сексуальне насильство в надзвичайних ситуаціях, МПК, 2005, стор. 53-61.
- *«Гендер і житло в надзвичайних ситуаціях»*, Жінки, дівчата, хлопці та чоловіки: різні потреби – рівні можливості (Довідник МПК з гендерних питань в умовах гуманітарної діяльності), МПК, 2006, стор. 97-104.
- *Усе під одним дахом: притулок для людей з інвалідністю та поселення в надзвичайних ситуаціях*, МКЧХ, Женева, 2015.
- *Набір інструментів «Право на відповідне житло»*, Управління Верховного комісара ООН з прав людини (УВКПЛ).

Стандарт 28: Управління табором та захист дітей

Разом із цим стандартом, рекомендуємо також ознайомитись з розділами: Принципи; Стандарт 7: Небезпеки та травми; Стандарт 9: Сексуальне та гендерне насильство; Стандарт 15: Групові заходи для добробуту дітей; Стандарт 26: Водопостачання, санітарія та гігієна та захист дітей; та Стандарт 27: Притулок і поселення та захист дітей.

Основними цілями управління табором (також називається управління місцем поселення) є:

- Підтримка справедливого й гідного доступу для біженців, внутрішньо переміщених осіб і мігрантів, які проживають у тимчасових поселеннях (включаючи табори, центри колективного/евакуаційного проживання та спонтанні поселення), до життєво необхідної допомоги та послуг з захисту;
- Зберігати/підтримувати гідні умови життя переміщеного населення, а також приймальних громад;
- Адвокатувати та підтримувати пошук довгострокових рішень.

Керівники табору досягають цього, співпрацюючи з національними та місцевими органами влади та партнерами, щоб:

- Координувати та проводити моніторинг надання послуг у тимчасових поселеннях;
- Створювати структури управління та представництва;
- Підтримувати участь громади;
- Встановлювати зв'язок, а також (але не обмежуючись) механізми зворотного зв'язку та звітності;
- Підтримувати та/або оновлювати інфраструктуру місця поселення, а також пом'якшувати ризики захисту;
- Відстежувати дані про переміщене населення;
- Проводити моніторинг потенційного впливу таборів на приймальні громади та сприяти діяльності, яка є корисною для обох груп;

- Підвищувати спроможність та обізнаність постачальників послуг, табірних комітетів та органів влади;
- Підтримувати визначення довгострокових рішень і доступу до них.

Керівництво табору та представники сектору захисту дітей, повинні працювати разом, щоб проводити ці заходи в захисній манері, за участю дітей, що зменшує ризики, з якими стикаються діти. Така діяльність включає виявлення дітей і груп населення, які знаходяться в групі ризику, оцінку їхніх потреб у захисті та належне реагування.

Стандарт

Діяльність з управління табором спрямована на задоволення потреб і проблем захисту дітей, які постраждали від вимушеного переміщення.

28.1. Ключові дії

Ключові дії, які представники сектору захисту дітей та керівництво табору мають реалізовувати разом

- 28.1.1. Визначити загальні сфери, що викликають занепокоєння для керівництва табору та сектору захисту дітей, і координувати стратегії втручання для усунення ризиків захисту дітей на всіх етапах реагування.
- 28.1.2. Розробити інструменти управління інформацією, щоб переконатися, що зібрані дані допомагають визначити проблеми захисту дітей. (Див. **Стандарт 5** для отримання додаткової інформації про збір і зберігання даних.)
- 28.1.3. Брати участь у періодичних спільних оцінках ризиків та/або безпеки, щоб визначити термінові ризики захисту дітей у місцях переміщення.
- 28.1.4. Впроваджувати узгоджені інтегровані заходи (захист дітей та управління табором), спрямовані на розв'язання будь-яких виявлених ризиків захисту дітей.
- 28.1.5. Контролювати та документувати інтегровані дії, щоб:
 - Визначати будь-який вплив на безпеку та добробут дітей;
 - Усунути будь-які небажані негативні наслідки;
- 28.1.6. Відтворювати позитивні практики. Співпрацювати з дітьми та іншими стейкхолдерами для розробки, створення, впровадження та моніторингу спільних, зручних для дітей, доступних і конфіденційних систем двостороннього зв'язку, а також механізми зворотного зв'язку та звітності.

- 28.1.7. Підтвердити, що всі керівники табору і персонал із захисту дітей пройшли навчання та підписали правила та процедури безпеки.
- 28.1.8. Включити адекватне представництво дітей у системах/структурах громадської участі, прийняття рішень і управління, пов'язаних з управлінням табором.
- 28.1.9. Спільно розробити та налаштувати адекватні, безпечні та конфіденційні канали та/або шляхи перенаправлення, щоб гарантувати, що конфіденційна інформація, включно з інцидентами, що стосуються дітей, негайно повідомляється фахівцям із захисту дітей.

Ключові дії суб'єктів захисту дітей

- 28.1.10. Поділитись результатами оцінки захисту дітей, надати консультації та механізми зворотного зв'язку та звітності (включно з загальними тенденціями та проблемами, пов'язаними з конкретними місцями) представникам керівництва табору для інформування про їхню діяльність.
- 28.1.11. Надати рекомендації та технічну/реалізаційну підтримку для коригування/адаптації, яка забезпечить усім дітям доступ до основних послуг (таких як розподіл, водопостачання, навчальні заклади тощо).
- 28.1.12. Співпрацювати з керівництвом табору, щоб узгодити та запровадити ефективні механізми спільної координації та обміну інформацією.
- 28.1.13. Допомогати адміністрації табору проводити консультації з дітьми (різного віку, статі, дітьми з інвалідністю та в різних життєвих обставинах), опікунами та членами громади з питань безпеки, доступу до послуг та їхнього представництва й участі в управлінні табором.
- 28.1.14. Співпрацювати з дітьми, щоб знайти рішення щодо їхнього захисту, пов'язаного з управлінням табором, і поділіться цими висновками з керівниками табору.
- 28.1.15. Встановити систему зв'язку між (а) особами, які займаються захистом дітей та керівництвом табору, і (б) державними та громадськими службами захисту дітей, щоб забезпечити дітям та їхнім сім'ям доступ до:
 - Відповідних послуг; і
 - Конфіденційного ведення випадку відповідно до національного та міжнародного законодавства та найкращих інтересів дитини.
- 28.1.16. Навчити керівний персонал табору принципам, підходам і проблемам захисту дітей, щоб вони могли належним чином перенаправляти будь-які розкриті чи виявлені випадки ризику захисту дітей. Підтримувати представників управління табору в постійному та належному виявленні та перенаправленні дітей із групи ризику.

Ключові дії суб'єктів управління табором

- 28.1.17. Працювати з представниками сектору захисту дітей, щоб додати захист дітей до діяльності з управління табором, а також до планування, реалізації та моніторингової діяльності.
- 28.1.18. Координувати створення інфраструктури місць поселення та основних служб, які об'єднують потреби та погляди дітей. Основні аспекти включають:
- Доступність;
 - Безпеку для дітей різного віку, статі, дітей з інвалідністю та іншими відповідними факторами різноманітності;
 - Спеціальні місця для дітей, такі як ігрові майданчики, школи та безпечні місця.
- 28.1.19. Переконатися, що системи реєстрації є комплексними, доступними та охоплюють усіх дітей, зокрема:
- Дітей без супроводу та дітей, розлучених з родиною;
 - Дітей з інвалідністю;
 - Дітей, які проживають у сім'ях, очолюваних дітьми;
 - Дітей, які проживають у домогосподарствах, які ділять між собою декілька родин.
- 28.1.20. Переконатися, що системи збору даних розбивають дані як мінімум за статтю, віком та інвалідністю.
- 28.1.21. Співпрацювати з організаціями, які займаються захистом дітей, щоб адвокатувати надання відповідними органами необхідної цивільної документації (свідцтва про народження/смерть, ідентифікаційні картки тощо).
- 28.1.22. Проводити регулярні перевірки безпеки та інші підходи, щоб (а) контролювати доступ дітей до надання послуг та інфраструктури місця поселення та (б) визначити перешкоди та ризики для безпеки, які впливають на дітей.
- 28.1.23. Адвокатувати надання послуг, доступних і прийнятних для всіх дітей у таборі.
- 28.1.24. Координувати роботу з відповідними секторами та партнерами, щоб налаштувати програми таким чином, щоб усунути виявлені ризики для дітей.
- 28.1.25. Створити ефективну систему зв'язку між командами керівництва табору та ключовими представниками сектору захисту дітей, щоб підтримати перенаправлення після інцидентів.
- 28.1.26. Виступати за гендерний баланс у команді управління табором, щоб забезпечити кращу участь усіх дітей та їхніх опікунів.
- 28.1.27. Співпрацювати з представниками сектору захисту дітей, щоб навчити керівництво табору принципам, підходам і проблемам захисту дітей, у тому числі в ситуаціях, коли їм повідомляють про проблеми/інциденти, щоб вони могли належним чином перенаправити випадки. Враховувати погляди дітей, у тому числі дітей з інвалідністю, при визначенні довгострокових рішень.

28.2. Вимірювання

Усі показники щодо дітей мають бути розбиті за статтю, віком, інвалідністю та іншими відповідними факторами. Наведені нижче показники вимірюють прогрес у порівнянні із загальним стандартом. Індикатори та цілі можуть бути контекстуалізовані з метою досягнення орієнтовних цілей, наведених нижче. Додаткові відповідні індикатори доступні *онлайн*.

Показники	Мета	Примітки
28.2.1. % керованих місць поселення із наявним шляхом перенаправлення для повідомлення про інциденти та проблеми захисту дітей.	100%	«Інциденти» конкретно стосуються подій, які призводять до шкоди дитині та спричинені відсутністю заходів безпеки в таборі (таких як погане освітлення або відокремлені пункти водопостачання/туалети, які призводять до випадків сексуального насильства).
28.2.2. % керованих місць поселення із формалізованими структурами для участі дітей.	100%	

28.3. Інструкції

28.3.1. Участь дітей

Участь є основою управління табором. Представники сектору захисту дітей та адміністрація табору, повинні співпрацювати, щоб забезпечити змістовну участь дітей. Механізми можуть бути встановлені для:

- Залучення дітей до розробки, моніторингу та коригування програм;
- Допомоги дітям в отриманні інформації про доступні для них послуги;
- Надання можливості дітям надавати зворотний зв'язок;
- Забезпечення доступних каналів для висловлення дитьми їхньої думки щодо гуманітарної діяльності;
- Залучення дітей до процесів прийняття рішень і структур управління місцем поселення;
- Переконавання в тому, що діти можуть брати участь у соціальних і розважальних заходах. Наприклад, діти можуть виступати в якості координаторів для забезпечення того, щоб усі діти різного віку, статі, діти з інвалідністю та іншими відповідними факторами різноманітності (а) мали суттєве представництво в структурах управління табором і (б) могли отримувати інформацію про запроваджені дії. Представники сектору захисту дітей, можуть підтримувати та навчати координаторів серед дітей, щоб посилити участь дітей.

28.3.2. Захист дітей в громаді

Гуманітарна діяльність має спиратися на наявні механізми та структури

захисту дітей у громаді. Розбудова на основі наявних систем і структур може підвищити ефективність і підтримати власність громади. (Див. Стандарт 17.) Суб'єкти, які займаються захистом дітей, повинні забезпечити розробку та реалізацію заходів із захисту дітей на рівні громади та процедур піклування на рівні громади. Таким чином, гуманітарна криза може стати можливістю зміцнити наявні позитивні структури.

28.3.3. Рівний доступ

Усі діти мають право на доступ до навчальних закладів, медичної допомоги, психосоціальної підтримки, можливостей відпочинку та релігійних заходів, які відповідають їхнім індивідуальним потребам. Керівники табору можуть контролювати включення та доступність послуг табору, проводячи регулярні вибіркові перевірки та аналізуючи дезагреговані дані від постачальників послуг у країні. Вони також можуть забезпечити рівний доступ до важливої інформації.

28.3.4. Планування та вдосконалення місця поселення

Керівництву табору та представникам сектору захисту дітей дуже важливо спільно розглянути, як вони задовольняють потребу дітей у безпечних, доступних місцях для навчання та ігор. Ця співпраця повинна починатися на найважливіших етапах планування і продовжуватися протягом будь-якого процесу вдосконалення місця поселення. Правильне планування запобігає розміщенню дитячих приміщень у небезпечних місцях (наприклад, на межі табору чи на великих відстанях від місць призначених для дітей) або взагалі виключає їх через брак території.

28.3.5. Безпека

Адміністрація табору має стежити за проблемами безпеки, такими як сексуальне та гендерне насильство, викрадення, фізичні напади, дитяча праця та інші небезпеки (такі як вибухонебезпечні боєприпаси, утоплення чи пожежа). Представники сектору захисту дітей, можуть співпрацювати з керівництвом табору, щоб:

- проводити перевірки доступності та безпеки;
- розробляти профілі конкретних ризиків і потреб у сфері захисту дітей;
- усувати виявлені ризики та задовольняти потреби в забезпеченні безпеки.

Звичайні дії щодо зменшення ризику включають встановлення належного освітлення в місцях, які часто використовуються жінками та дітьми (як дівчатками, так і хлопцями), патрулювання маршрутів збору дров, моніторинг шкільних маршрутів, позначення територій, забруднених вибухонебезпечними снарядами, або огороження територій із відкритою водою.

Перелік посилань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні *онлайн*.

- *Набір інструментів з управління табором*, Міжнародна організація з міграції (МОМ), Норвезька рада у справах біженців (НРБ) та Агентство ООН у справах біженців (УВКБ ООН), 2015.
- *Стандарти гуманітарної інклюзії для людей похилого віку та людей з інвалідністю*, CBM International, Bensheim, HelpAge International, Лондон, Handicap International, Ліон, 2018.
- *Рекомендації щодо інтеграції втручань щодо гендерного насильства в гуманітарну діяльність*, Міжвідомчий постійний комітет, 2015.
- *«Притулок і поселення», Довідник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування*, Асоціація Sphere, 2018.
- *Планування території: Посібник із зменшення ризику гендерного насильства, третє видання*, Глобальний кластер житла, 2018.
- О'Кейн, Клер, *Рекомендації щодо участі дітей у гуманітарних програмах*, Save the Children, 2013.

ДОДАТКИ

Додаток 1: Глосарій

Див. онлайн-версію для отримання більш детальних визначень і повного списку термінів.

А

Жорстоке ставлення

Навмисна дія, яка фактично або потенційно має негативний вплив на безпеку, благополуччя, гідність і розвиток дитини. Це акт, який відбувається в контексті відносин відповідальності, довіри чи влади.

Доступ

Частка населення, яка може скористатися послугою чи об'єктом.

Доступність

Передбачає усунення або пом'якшення бар'єрів для значущої участі людей. Ці бар'єри та необхідні заходи залежатимуть від типу інвалідності, віку, хвороби, рівня грамотності, мови, правового та/або соціального статусу тощо.

Підзвітність

Процес відповідального використання свого впливу, враховуючи точки зору різних стейкхолдерів, у першу чергу тих, на кого здійснюється вплив. Див. **Якість**.

Належний догляд

Там, де основні фізичні, емоційні, інтелектуальні та соціальні потреби дитини задовольняються опікунами, і дитина розвивається відповідно до свого потенціалу.

Підлітки

Визначається загалом як особи віком 9-19 років. У «Мінімальних стандартах» цей термін стосується осіб віком 9-17 років, враховуючи те, що діяльність зосереджена на дітях, як це визначено в Конвенції про права дитини.

Підлітковий вік можна розділити на такі підгрупи: передпідлітковий вік (9-10), ранній підлітковий вік (10-14), середній підлітковий вік (15-17) і пізній підлітковий вік (18-19).

Альтернативний догляд

Догляд за дітьми, що здійснюється вихователями, які не є їхніми звичайними основними опікунами. Див. **Родинна опіка** та прийомна сім'я. Див. онлайн-версію для визначення понять **інституційного догляду** та **інтернатного догляду**.

Альтернативи затриманню або позбавленню волі

Заходи (законодавство, політика чи практика), спрямовані на запобігання непотрібному затриманню осіб, включаючи дітей, які офіційно перебувають під вартою через систему кримінального правосуддя, та дітей-мігрантів. Альтернативи триманню під вартою не передбачають позбавлення волі.

Дозвіл

Див. **Інформований дозвіл**.

Оцінка

Процес визначення впливу кризи на суспільство, а також потреб, ризиків, можливостей та рішень.

Див. Стандарт 4 щодо управління програмним циклом для інформації про типи оцінювання для захисту дітей.

Групи/особи з груп ризику

Діти, чії права можуть бути порушені. Див. **Ризики та Вразливість**.

В

Найкращі інтереси дитини

Право дитини на те, щоб її найкращі інтереси були оцінені та враховані як головний критерій при прийнятті рішення. Поняття стосується добробуту дитини та визначається різними індивідуальними обставинами (віком, рівнем зрілості, наявністю або відсутністю батьків, оточенням дитини та досвідом). Див. Принцип 4.

Визначення найкращих інтересів (ВІД)

Формальний процес із суворими процедурними гарантіями, призначений для визначення найкращих інтересів дитини для особливо важливих рішень, які стосуються дитини. Він має сприяти адекватній участі дітей без дискримінації, залучати осіб, які приймають рішення, з відповідними знаннями та збалансувати всі важливі фактори, щоб визначити та рекомендувати найкращий варіант. (Посібник УВКБ ООН з визначення найкращих інтересів 2011 р., стор. 110)

Процедура найкращих інтересів (ВІР)

Процедура ведення індивідуальних випадків УВКБ ООН для забезпечення дотримання принципу найкращих інтересів (викладеного в статті 3 Конвенції ООН про права дитини) у роботі з окремими дітьми під опікою. Це багатоетапний процес, який включає ідентифікацію, оцінку, планування дій у

веденні випадку, впровадження, подальші дії та закриття випадку. Він включає два важливі процедурні елементи: оцінку найкращих інтересів (BIA) і визначення найкращих інтересів (BID). Держави та інші суб'єкти також зобов'язані встановити офіційні процедури для оцінки та визначення найкращих інтересів окремої дитини чи групи дітей, якщо рішення матимуть великий вплив на дитину чи групу дітей. (Див. Зауваження загального порядку № 14 КІР).

С

Вихователь

Особа, громада чи установа (включаючи державу), яка несе чітку відповідальність (за звичаєм чи законом) за добробут дитини. Найчастіше йдеться про особу, з якою проживає дитина та яка здійснює щоденний догляд за дитиною.

Турботливе середовище

Безпосереднє фізичне та людське середовище, в якому живуть діти, унікальне для кожної дитини.

Ведення випадку

Підхід до відповідного, систематичного та своєчасного задоволення потреб окремої дитини та її родини шляхом прямої підтримки та/або перенаправлення.

Працівник сектору ведення випадків

Ключовий працівник, який несе відповідальність за догляд за дитиною від виявлення випадку до його закриття, в рамках підходу ведення випадку. Інші працівники соціальних служб (наприклад, соціальні працівники) або навіть інші спеціалісти (наприклад, медичні працівники) також можуть взяти на себе таку роль.

Допомога готівкою та ваучерами (CVA)

Усі програми, де грошові перекази або ваучери на товари чи послуги надаються безпосередньо одержувачам.

Центральність захисту

Поняття посиляється на визнання того, що захист усіх осіб, які постраждали та знаходяться під загрозою, має бути основою для прийняття гуманітарних рішень та реагування, включаючи взаємодію з державами та недержавними сторонами конфлікту. Захист визнається як мета та передбачуваний результат гуманітарної діяльності та має бути центральним у зусиллях із забезпечення готовності, як частина негайних заходів із порятунку життя, протягом усього терміну гуманітарного реагування та після нього.

Дитина

Особа віком до 18 років.

Дружній для дітей

Методи роботи, які не дискримінують дітей і враховують їхній вік, здібності, що розвиваються, і різноманітність. Ці методи сприяють розвитку у дітей впевненості та здатності вчитися, говорити, ділитися та висловлювати свої погляди. Дітям приділяється достатня кількість часу, надається відповідна інформація та ефективні матеріали. Персонал і дорослі привітні й чуйні, ставляться до дитини з повагою.

Дружні до дітей простори (CFS)

Безпечні простори, де громади (і гуманітарні організації) створюють сприятливе середовище, у якому діти мають доступ до вільної та структурованої гри, відпочинку, дозвілля та навчання.

Див. Стандарт 15: Групова діяльність для добробуту дитини.

Домогосподарство, яке очолює дитина

Домогосподарство, в якому дитина або діти (зазвичай старший брат або сестра) беруть на себе основну повсякденну відповідальність за ведення домашнього господарства, а також забезпечення та піклування про тих, хто до нього входить.

Дитина в контактi з системою правосуддя

Будь-яка дитина, яка стикається з системою ювенальної юстиції або системою кримінального правосуддя як жертва/потерпілий, свідок або знаходиться у конфлікті із законом, та/або будь-яка дитина, яка стикається з системами цивільної та/або адміністративної юстиції. Цей термін є ширшим, ніж «дитина в конфлікті з законом».

Дитяча праця

Робота, виконання якої призводить до шкоди та небезпеки для дитини, з порушенням міжнародного права та національного законодавства. Це або позбавляє дітей шкільної освіти, або вимагає від них взяти на себе подвійний тягар навчання та роботи.

Див. Стандарт 12: Дитяча праця та найгірші форми дитячої праці.

Участь дитини

Демонстрація права кожної дитини висловлювати свою думку, на те, щоб ця думка була врахована належним чином, впливати на прийняття рішень і досягати змін. Це поінформоване та добровільне залучення всіх дітей, у тому числі найбільш маргіналізованих та дітей різного віку, статі та інвалідності, у будь-якому питанні, яке їх стосується.

Див. Принцип 3.

Захист дітей у гуманітарній діяльності (СРНА)

Запобігання жорстокому поводженню, зневазі, експлуатації та насильству

щодо дітей та реагування на них у рамках гуманітарної діяльності.

Захист дитини

Відповідальність організацій за те, щоб їхній персонал, діяльність і програми не завдавали шкоди дітям. Підхід містить політики, процедури та практики, щоб запобігти завданню шкоди дітям гуманітарними організаціями, а також кроки для реагування та розслідування у разі заподіяння шкоди.

Добробут дитини

Динамічний, суб'єктивний та об'єктивний стан фізичного, когнітивного, емоційного, духовного та соціального здоров'я, в якому діти:

- Захищені від жорстокого поводження, нехтування, експлуатації та насильства;
- Задовольняють свої базові потреби, а саме виживання та розвиток;
- Мають контакт з первинними опікунами, які піклуються про них;
- Мають можливість підтримувати стосунки з родичами, однолітками, вчителями, членами громади та суспільством у цілому;
- Мають можливості та засоби, необхідні для здійснення своїх повноважень на основі їхніх можливостей, що розвиваються.

Дитячий шлюб

Дитячий шлюб – це формальний або неофіційний союз, коли одна або обидві сторони не досягли 18 років. Усі дитячі шлюби вважаються примусовими, оскільки діти не можуть дати повну згоду на шлюб.

Громадянське суспільство

Громадяни, які пов'язані спільними інтересами та спільною діяльністю, за винятком комерційних організацій приватного сектору. Громадянське суспільство може бути неформальним або організованим у НУО чи інші асоціації.

Кодекс поведінки

Чіткий і стислий посібник щодо того, що є прийнятною поведінкою або практикою, коли її використовують або застосовують в організації.

Захист дітей під керівництвом громади

Підходи, які керуються колективним процесом, керованим громадою, а не НУО, агентством ООН чи іншим зовнішнім учасником.

Підходи на рівні громади

Підходи, спрямовані на те, щоб члени громади могли захистити дітей і забезпечити їхнє право на здоровий розвиток.

Конфіденційність

Зобов'язання щодо того, що інформація про особу не буде розголошена або доступна неуповноваженим особам без попереднього дозволу. Можуть бути

обмеження на конфіденційність для дітей відповідно до їхніх найкращих інтересів, а також зобов'язань щодо підзвітності.

Контекстуалізація

Процес тлумачення або адаптації стандартів відповідно до контексту; процес обговорення, визначення та узгодження значення глобального керівництва в даній місцевій ситуації; «переклад» значення та вказівок Мінімальних стандартів захисту дітей для контексту країни (чи регіону), щоб зробити зміст стандартів відповідним і значущим для даних обставин.

Криза

Див. **Гуманітарна криза та гуманітарна діяльність.**

Згода

Див. **Інформована згода.**

D

Небезпека

Безпосередня загроза безпеці дитини, що вказує на обставини, за яких присутні небезпеки, що можуть завдати шкоди чи травми.

Гідність

Здатність робити власний свідомий вибір і, отже, бути визнаним вільним суб'єктом. Відображає цілісність особи і є джерелом усіх прав людини.

Інвалідність

Виникає в результаті взаємодії між особами з фізичними, психосоціальними, інтелектуальними чи сенсорними порушеннями й бар'єрами ставлення та оточенням, що перешкоджає їхній повній та ефективній участі в житті суспільства нарівні з іншими.

Дезагреговані дані

Статистика розділена за окремими критеріями. Як мінімальний рівень дезагрегації даних, «Мінімальні стандарти» пропонують дезагрегацію даних за статтю, віком та інвалідністю.

Катастрофа

Див. **Гуманітарна криза.**

Зниження ризику катастроф (DRR)

Концепція та практика зниження ризику катастрофи шляхом систематичних зусиль з аналізу та управління причинними факторами. Це включає

зменшення впливу небезпек, зменшення вразливості людей і власності, розумне управління землею та навколишнім середовищем, а також підвищення готовності до несприятливих подій.

Не нашкодь

Концепція гуманітарних агенцій, які уникають ненавмисних негативних наслідків для постраждалих осіб і не підривають спроможність громад розбудувати та відбудувати мир.

Носії обов'язків

Відповідальні за дотримання прав правовласників.

E

Раннє дитинство

До раннього дитинства належать діти віком від 0 до 8 років. Вік можна додатково уточнити як:

- Немовлята: 0-2 роки
- Діти дошкільного віку: 3-5 років
- Діти раннього шкільного віку: 6-8 років.

Ранній розвиток дитини (ECD)

Комплексний підхід до політики та програм для дітей від внутрішньоутробного періоду до восьми років.

Раннє відновлення

Багатогранний процес відновлення, керований розвитком принципів, які засновані на гуманітарних програмах і заохочують можливості сталого розвитку.

Економічне відновлення

Процес стимулювання зростання місцевої економіки регіону шляхом розвитку ринків, зміцнення нових і наявних підприємств і створення робочих місць у приватному секторі та державних установах.

Надзвичайна ситуація

Див. Гуманітарна криза.

Емоційна жорстокість

Емоційна жорстокість – ставлення, яке завдає шкоди психологічному чи емоційному благополуччю дитини. Також називається психологічною

жорстокістю.

Епідемія

Виникає, коли інфекційна хвороба швидко поширюється серед багатьох людей. Див. **Спалах інфекційного захворювання**.

Експлуатація

Коли особа, яка має владу та/або довіру, забирає або намагається скористатися дитиною для власної особистої вигоди, переваги, задоволення чи прибутку. Ця особиста вигода може приймати різні форми: фізичну, сексуальну, фінансову, матеріальну, соціальну, військову чи політичну.

F

Механізм зворотного зв'язку та звітності

Формальна система, створена та використовувана, щоб дозволити одержувачам гуманітарної допомоги (а в деяких випадках іншим групам населення, які постраждали від кризи) надавати інформацію про свій досвід роботи з гуманітарною агенцією або ширшою гуманітарною системою. Така інформація потім використовується для різних цілей, включаючи вжиття коригувальних дій для покращення деяких елементів реагування.

Догляд у прийомній сім'ї

Ситуації, коли про дітей піклуються в домогосподарстві за межами їхньої сім'ї. Приймнна сім'я зазвичай розуміється як тимчасова домовленість, і в більшості випадків біологічні батьки зберігають свої батьківські права та обов'язки. Організацією опіки керує компетентний орган, згідно з яким дитина поміщається в домашнє середовище сім'ї, яка була обрана, підготовлена та уповноважена надавати такий догляд, і перебуває під наглядом і може отримати фінансову та/або нефінансову підтримку в цьому. Див. онлайн-госарій для визначень **традиційного або неформального виховання, спонтанного виховання та домовленого виховання**.

G

Гендер

Соціальні атрибути та можливості, пов'язані з буттям чоловіком та жінкою, а також стосунки між жінками та чоловіками, дівчатами та хлопцями. Він відрізняється від статі, яка визначається найчастіше при народженні на основі біологічної анатомії.

Небінарна гендерна ідентичність відноситься до будь-якої гендерної ідентичності або вираження, яке не відповідає двійковій системі чоловік/жінка або хлопець/дівчина.

Гендерне насильство

Загальний термін для позначення будь-якої шкідливої дії, яка вчиняється проти волі людини та ґрунтується на соціально приписаних (тобто гендерних) відмінностях між чоловіками та жінками. Це дії, які спричиняють фізичну, сексуальну, психічну шкоду чи страждання, погрози вчинення таких дій, примус та інші види позбавлення волі. Див. **Сексуальне насильство та Сексуальне та гендерне насильство**.

Гендерно-трансформаційний підхід

Втручання, які спрямовані на усунення основних причин дискримінації за статтю і, отже, піддають сумніву гендерні відносини влади.

Н

Шкідливі практики

Традиційні та нетрадиційні практики, які завдають болю, фізичної чи психологічної шкоди та «спотворюють» дітей. У багатьох суспільствах ці практики вважаються соціальною нормою і захищаються порушниками прав дитини та членами громади на основі традицій, релігії чи забобонів. Шкідлива практика, вчинена головним чином проти дівчат, як-от калічення жіночих статевих органів і дитячі шлюби, також є формами гендерного насильства.

Шкода

Потенційно шкідливі фізичні події, природні явища чи людська діяльність, які можуть спричинити загибель людей, травми чи інші наслідки для здоров'я, пошкодження майна, втрату засобів до існування та послуг, соціальні та економічні зриви чи шкоду навколишньому середовищу. Деякі визначення припускають, що шкода – це явища, які можна передбачити, але яких неможливо уникнути.

Шкідлива робота

Робота, яка за своїм характером або обставинами, в яких вона виконується, може завдати шкоди здоров'ю, безпеці та моралі дітей, і яка повинна бути заборонена для дітей віком до 18 років (навіть якщо цей вік перевищує встановлений загальний мінімальний працездатний вік).

Права людини / права дитини

Права, якими кожна людина має право користуватися просто через те, що вона є людиною. Вони визначають мінімальні умови для гідного життя, які стосуються кожного з нас. Вони універсальні й невідчужувані: їх не відняти. Діти є носіями прав людини. Крім того, вони мають певний набір прав людини, які часто називають правами дитини, які стосуються осіб віком до 18 років і закріплені в Конвенції про права дитини (КПД) 1989 року.

Гуманітарна діяльність

Цілі гуманітарної діяльності полягають у порятунку життів, полегшенні

страждань і підтримці людської гідності під час і після антропогенних криз і катастроф, а також у запобіганні та посиленні готовності до виникнення таких ситуацій. Гуманітарна діяльність має два нерозривно пов'язані виміри: захист людей і надання допомоги. Вона ґрунтується на гуманітарних принципах гуманності, неупередженості, нейтралітету та незалежності. Див. **Гуманітарне реагування**.

Гуманітарні діячі

Широкий спектр органів влади, громад, організацій, агенцій і міжвідомчих мереж, які об'єднуються для надання гуманітарної допомоги місцям і людям, які її потребують. Це, наприклад, агентства ООН, Міжнародний рух Червоного Хреста/Червоного Півмісяця, місцеві, національні та міжнародні неурядові організації (НУО), місцеві урядові установи та донорські агентства. У своїх діях ці організації керуються ключовими гуманітарними принципами: гуманність, неупередженість, незалежність і нейтралітет.

Гуманітарна криза

Серйозне порушення функціонування громади чи суспільства, що спричиняє масштабні людські, матеріальні, економічні чи екологічні втрати та наслідки, які перевищують здатність постраждалої громади чи суспільства впоратися, використовуючи власні ресурси, і тому потребують термінових дій.

Гуманітарне реагування

Один з вимірів гуманітарної діяльності. Вона зосереджена на наданні послуг і громадської допомоги під час або одразу після конкретної надзвичайної ситуації з метою врятувати життя, зменшити вплив на здоров'я, забезпечити громадську безпеку, зберегти людську гідність і задовольнити основні потреби до існування постраждалих людей. Вона повинна регулюватися ключовими гуманітарними принципами.

I

Вада

Значне відхилення або втрата функціонування або структури організму. Порушення можуть бути як тимчасовими, так і постійними, і люди можуть мати численні вади.

Інклюзія

Підхід до розробки програм, що ґрунтується на правах, спрямований на те, щоб усі люди, які можуть опинитися під загрозою бути виключеними, мали рівний доступ до основних послуг і право голосу в розробці та впровадженні цих послуг.

Спалах інфекційного захворювання

Коли інфекційне захворювання виникає у більшій, ніж очікувалося, кількості у громаді чи регіоні, чи протягом сезону. Спалах може виникнути в одній громаді або навіть поширитися на кілька країн.

Неформальна система правосуддя

Форми забезпечення правосуддя та розв'язання суперечок, які не є невіддільною частиною офіційної системи правосуддя та мають певну ефективність, стабільність і легітимність у визначеному місцевому виборчому окрузі. Також називаються системами звичаєвого правосуддя.

Інформований дозвіл

Виражена готовність брати участь у наданні послуг. Інформований дозвіл вимагають від дітей, які за природою чи законом занадто малі, щоб дати згоду, але достатньо дорослі, щоб зрозуміти та погодитися брати участь у заходах. Отримавши інформований дозвіл, спеціалісти-практики повинні, у дружній до дітей манері, ділитися інформацією про: доступні послуги та варіанти, потенційні ризики та вигоди, особисту інформацію, яку потрібно зібрати, і те, як вона використовуватиметься, а також про конфіденційність та її межі.

Інформована згода

Добровільна згода особи, яка має здатність приймати рішення, яка розуміє, з чим її просять погодитися, і яка здійснює вільний вибір. Отримавши інформований дозвіл, спеціалісти-практики повинні, у дружній до дітей манері, ділитися інформацією про: доступні послуги та варіанти, потенційні ризики та вигоди, особисту інформацію, яку потрібно зібрати, і те, як вона використовуватиметься, а також про конфіденційність та її межі. Інформованої згоди зазвичай не вимагають від дітей віком до 15 років. Див. також **Інформований дозвіл**.

Інтегровані підходи

Інтегрований підхід дозволяє двом або більше секторам працювати разом для досягнення спільних програмних результатів на основі спроможності та спільної ідентифікації та аналізу потреб, і, таким чином, сприяє рівним вигодам або взаємовигідним процесам і результатам для всіх залучених секторів.

Див. Основа 4: Стандарти для роботи між секторами.

Внутрішньо переміщені особи

Особи або групи осіб, які були змушені втекти або залишити свої домівки чи місця постійного проживання, і які не перетнули міжнародно визнаний державний кордон.

Міжнародне право прав людини

Сукупність міжнародних договорів і встановлених правових норм (а також міжнародне звичаєве право), які регулюють зобов'язання держав поважати, захищати та дотримуватись прав людини.

Міжнародне гуманітарне право

Крім правових положень про права людини, ситуації збройного конфлікту також регулюються міжнародним гуманітарним правом. Конкретні положення, які застосовуються, залежать від того, чи є конфлікт міжнародним, чи неміжнародним (громадянським) за характером.

Міжнародне право біженців

Набір правил і процедур, які спрямовані на захист, по-перше, осіб, які шукають притулку, від переслідувань і, по-друге, осіб, визнаних біженцями відповідно до відповідних документів.

К

Родинний догляд

Постійний догляд, піклування та захист дитини кимось, окрім батьків, хто пов'язаний з дитиною сімейними зв'язками або важливими попередніми стосунками.

L

Екстрена ситуація L3

Класифікація Міжвідомчого постійного комітету щодо найбільш серйозної, масштабної гуманітарної кризи. Вона вимагає загальносистемної мобілізації для значного розширення масштабів гуманітарної допомоги та покращення загальної допомоги.

Життєві навички

Навички та здібності позитивної поведінки, які дозволяють людям адаптуватися до вимог і викликів повсякденного життя та ефективно справлятися з ними. Вони допомагають людям думати, відчувати, діяти та взаємодіяти як окремі особи та члени суспільства.

Засоби до існування

Здібності, активи, можливості та дії, необхідні для заробітку на життя. Вони включають: фінансові, природні, фізичні, соціальні та людські ресурси.

M

Жорстоке поводження

Будь-які дії, включаючи бездіяльність, які призводять до шкоди, потенційної шкоди або загрози шкоди дитині. Жорстоке поводження зазвичай використовується як парасольковий термін для зловживання та нехтування.

Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка (ПЗПСП)

Будь-який тип місцевої чи зовнішньої підтримки, спрямований на захист або сприяння психосоціальному добробуту та запобігання або лікування психічних розладів. Програми ПЗПСП спрямовані на (1) зменшення та запобігання шкоди, (2) посилення життєстійкості до відновлення після негараздів та (3) покращення умов догляду, які дозволяють дітям і сім'ям виживати та процвітати. Див. **Психічне здоров'я, психосоціальний добробут та добробут дитини.**

Мінімальні стандарти

Мінімальні якісні рівні, які мають бути досягнуті в гуманітарній діяльності.

Пом'якшення

Зменшення шкідливого впливу або наслідків. Що стосується гуманітарної діяльності, вона може включати фізичні інфраструктурні заходи, а також покращення навколишнього середовища, надання засобів до існування або підвищення рівня знань і обізнаності громадськості. Див. **Реагування.**

Моніторинг

На програмному рівні моніторинг – це постійний внутрішній процес збору вхідних і вихідних даних. На рівні координації, моніторинг як ситуації, так і реагування є ключовим для оптимізації впливу зусиль із захисту дітей у надзвичайних ситуаціях. Див. **Стандарт 6: Моніторинг сектору захисту дітей.**

N

Нехтування

Навмисна чи ненавмисна неспроможність опікуна (окремої особи, громади чи установи (включаючи державу), яка чітко відповідає звичаєм чи законом за благополуччя дитини)...: (а) захистити дитину від фактичної чи потенційної шкоди її безпеці, добробуту, гідності та розвитку або (б) реалізувати права цієї дитини на виживання, розвиток і добробут, ... якщо вони мають для цього спроможність, здатність і ресурси.

Недискримінація

Принцип, згідно з яким не можна застосовувати несправедливі відмінності між дітьми, людьми чи спільнотами за будь-якою ознакою, включаючи вік, стать, расу, колір шкіри, етнічну приналежність, національне чи соціальне походження, сексуальну орієнтацію, ВІЛ-статус, мову, цивільні документи, релігію, інвалідність, стан здоров'я, політичні чи інші переконання, чи інший статус. Див. **Принцип 2.**

Р

Участь/Партисипативність

Процеси та дії, які дозволяють людям, що постраждали від кризи, відігравати активну роль у всіх процесах прийняття рішень, які їх стосуються. Участь є правом і є добровільною. Див. **Участь дітей і Принцип 3**.

Підготовка

Діяльність і заходи, вжиті напередодні кризи, щоб забезпечити ефективне реагування на вплив небезпеки, включаючи надання своєчасних і ефективних ранніх попереджень і тимчасову евакуацію людей і майна з місць, що знаходяться під загрозою.

Профілактика

Первинна профілактика спрямована на усунення основних причин ризиків захисту дітей серед населення (або його частини), щоб зменшити ймовірність жорстокого поводження, нехтування, експлуатації або насильства щодо дітей.

Вторинна профілактика стосується конкретного джерела загрози та/або вразливості дитини, яка визначена як така, що має особливо високий ризик жорстокого поводження, нехтування, експлуатації чи насильства через особливості дитини, сім'ї та/або оточення.

Третинна профілактика зменшує довгостроковий вплив шкоди та зменшує ймовірність повторного заподіяння шкоди дитині, яка вже зазнала жорстокого поводження, зневаги, експлуатації чи насильства.

(Адаптовано з документа Центру контролю захворювань [CDC])

Первинні дані

Будь-які дані, зібрані безпосередньо з оригінального джерела для відповідної мети. Див. **Вторинні дані**.

Захист

Уся діяльність, спрямована на забезпечення повної та рівної поваги до прав усіх осіб, незалежно від віку, статі, статі, етнічного походження, соціальної чи політичної приналежності, релігійних переконань, чи іншого статусу.

Захист від сексуальної експлуатації та насильства (PSEA)

Термін, який використовується спільнотою ООН та НУО для позначення заходів, вжитих для запобігання, пом'якшення та реагування на акти сексуальної експлуатації та насильства з боку їхнього власного персоналу та пов'язаних з ними осіб, включаючи волонтерів громади, військових та

державних службовців, залучених до надання гуманітарної допомоги.

Інтеграція захисту

Процес включення принципів захисту та сприяння значимому доступу, безпеці та гідності в гуманітарній допомозі.

Психологічний дистрес

Неприємні почуття чи емоції, які можуть вплинути на рівень функціонування людини та її здатність орієнтуватися та брати участь у соціальних взаємодіях. Смуток, тривога, відволікання, порушення стосунків з іншими та деякі симптоми психічного захворювання є проявами психологічного дистресу.

Психосоціальний

Взаємодія між соціальними аспектами (такими як міжособистісні стосунки, соціальні зв'язки, соціальні норми, соціальні ролі, життя громади та релігійне життя) та психологічними аспектами (такими як емоції, думки, поведінка, знання та стратегії подолання), які сприяють загальному добробуту.

Психосоціальні порушення

До осіб із психосоціальними порушеннями належать ті, хто має те, що в медицині називається «розладами психічного здоров'я», і які стикаються зі значними перешкодами для участі в житті суспільства нарівні з іншими.

Q

Якісні дані

Дані, зібрані за допомогою тематичних досліджень, інтерв'ю тощо, щоб надати опис, досвід і значення.

Якість

У гуманітарному секторі якість означає дієвість (вплив), ефективність (своєчасність і витрати), відповідність (урахування прав, потреб, культури, віку, статі, обмежених можливостей і контексту) і справедливості (відсутність дискримінації та рівний доступ) елементів гуманітарного реагування.

Кількісні дані

Дані зосереджені в цифрах і статистиці.

Перенаправлення

Процес перенаправлення дитини або сім'ї до іншого постачальника послуг, оскільки необхідна допомога виходить за межі компетенції або обсягу роботи поточного постачальника послуг.

Біженець

Усі особи, які перебувають за межами своєї країни походження через обґрунтований страх переслідування за однією з підстав, перелічених у Конвенції 1951 року, або через конфлікт, загальне насильство чи інші обставини, які серйозно порушили громадський порядок, і які, як результат, вимагають міжнародного захисту.

Життєстійкість

Здатність дітей долати згубні наслідки негараздів, адаптаційні можливості для пошуку шляхів реалізації своїх прав, міцного здоров'я, розвитку та добробуту. У більш загальному гуманітарному контексті життєстійкість означає здатність окремої людини, громади, суспільства чи країни передбачати, протистояти та оговтатися від негараздів – будь то стихійне лихо чи криза. Див. **Принцип 10**.

Реагування

Див. **Гуманітарне реагування**.

Ризик

У гуманітарній діяльності ризик – це ймовірність шкоди, яка виникає внаслідок небезпеки, і потенційна втрата життя, засобів до існування, активів і послуг. Це ймовірність появи зовнішніх і внутрішніх загроз у поєднанні з наявністю окремих вразливостей.

Для захисту дітей ризик означає ймовірність того, що порушення та загрози правам дітей виявляться та завдадуть шкоди дітям. Див. **Шкода**.

Оцінка ризику

Методологія, яка використовується для аналізу небезпеки, того, як вона може завдати шкоди, і визначення ймовірності виникнення шкоди та тяжкості цієї шкоди. У сфері захисту дітей вона використовується для визначення характеру та масштабу ризику, беручи до уваги потенційні небезпеки та наявні умови й вразливості, які разом можуть завдати шкоди дітям та родинам.

Безпечні простори

Втручання, що використовуються гуманітарними організаціями для розширення доступу дітей до безпечного середовища та сприяння їхньому психосоціальному добробуту. До них належать, наприклад, дружні до дітей простори та безпечні місця для жінок і дівчат.

Вторинні дані

Дані, зібрані кимось, крім користувача.

Вторинна травма або стрес

Зміни психологічного, фізичного чи духовного добробуту, які спеціалісти-практики відчувають з часом в результаті бачення та вислуховування неприємного досвіду інших. Практики можуть бути приголомшені тим, що вони бачили й чути.

Діти, розлучені з родиною

Діти, розлучені з обома батьками або зі своїм попереднім законним чи звичайним основним опікуном, але не обов'язково з іншими родичами. Таким чином, це можуть бути діти в супроводі інших дорослих членів сім'ї.

Стать

Біологічні властивості людини, а отже, в цілому незмінні й універсальні. Див. Гендер.

Сексуальне насильство

Фактичне фізичне втручання сексуального характеру, силою за нерівних чи примусових умов, або загроза цього. Див. **Сексуальне насильство над дітьми**.

Сексуальне та гендерне насильство (СГН)

Будь-яка дія, яка вчиняється проти волі людини й ґрунтується на гендерних нормах і нерівних відносинах влади. Воно включає погрози насильства і примусу. Воно може мати фізичний, емоційний, психологічний або сексуальний характер і може мати форму відмови в ресурсах або доступі до послуг. Завдає шкоди жінкам, дівчатам, чоловікам і хлопцям.

Сексуальна експлуатація

Будь-яке фактичне зловживання вразливим становищем, нерівними відносинами влади чи довірою в сексуальних цілях, а також, отримання грошової, соціальної чи політичної вигоди від сексуальної експлуатації іншої особи або спроба цього.

Сексуальне насильство над дітьми

Будь-яка форма сексуальної активності з дитиною дорослим або іншою дитиною, яка має владу над дитиною. Сексуальне насильство включає як дії, які передбачають тілесний контакт, так і ті, які не включають такого контакту. (Також називається жорстоке поводження з дітьми сексуального характеру.)

Соціальні норми

Правила поведінки, які зазвичай очікувані та підтримуються в даному контексті. Насильству, жорсткому поводженню, зневазі та експлуатації можна запобігти за допомогою позитивних соціальних норм або підтримувати їх за допомогою негативних соціальних норм, таких як «право» батьків бити своїх дітей.

Стейкхолдер

Особа, група чи установа, які зацікавлені в проєкті чи програмі.

Стійкий

Економічно життєздатний, екологічно безпечний і соціально справедливий у довгостроковій перспективі.

У

Діти без супроводу

Діти, які були розлучені з обома батьками та іншими родичами й не перебувають під опікою дорослого, який відповідно до закону чи звичаю несе за них відповідальність.

Нерозірвані боєприпаси

Вибухонебезпечні боєприпаси, які були заряджені, розпалені, запущені або іншим чином підготовлені для використання та використані в збройному конфлікті. Можливо, боєприпас був випущений, скинутий, запущений або викинутий і повинен був вибухнути, але не вибухнув.

Універсальний дизайн

Розробка продуктів, середовищ, програм і послуг, максимально придатних для використання всіма людьми, без необхідності адаптації чи спеціального дизайну.

Міські контексти

Визначення «міського» відрізняється від країни до країни. Міська територія може бути визначена за одним або декількома з таких параметрів: адміністративні критерії або політичні кордони (наприклад, територія в межах юрисдикції муніципалітету чи міського комітету), порогова чисельність населення, щільність населення, економічна функція або наявність міських характеристик (наприклад, асфальтовані вулиці, електричне освітлення, каналізація).

V

Насильство щодо дітей

Усі дії, які передбачають навмисне застосування влади, вербальної чи фізичної сили, погрози чи реальної дії, проти дитини чи групи дітей, які призводять або мають високу ймовірність призвести до фактичної чи потенційної шкоди дитині, або безпеці добробуту, гідності та розвитку дітей.

Вразливість

Ступінь, до якого деякі люди можуть непропорційно постраждати від порушення їхнього фізичного середовища та механізмів соціальної підтримки після катастрофи чи конфлікту. Вразливість є специфічною для кожної людини та кожної ситуації.

Що стосується захисту дітей, вразливість стосується характеристик особистості, сім'ї, громади та суспільства, які зменшують здатність дітей протистояти несприятливому впливу від шкоди і загроз їхнім правам.

Добробут

Див. **Добробут дитини**.

Найгірші форми дитячої праці

Термін, визначений у Конвенції МОП № 182. Ці форми дитячої праці повинні бути заборонені для всіх осіб віком до 18 років. До них входять: усі форми рабства або практики, подібні до рабства, такі як продаж і торгівля дітьми, боргова кабала, кріпацтво та примусова або обов'язкова праця, а також примусове або обов'язкове вербування дітей для використання у збройних конфліктах; використання, здобуття або пропонування дитини для занять проституцією, виготовлення порнографії або порнографічної вистави;

Використання, придбання або пропонування дитини для протиправної діяльності, зокрема, для виробництва та обігу наркотиків, як це визначено відповідними міжнародними договорами;

Робота, яка за своїм характером або через обставини, в яких вона виконується, може завдати шкоди здоров'ю, безпеці чи моралі дитини. Див. також **Шкідлива робота**.

Ws - хто що робить, де і коли (і для кого)

4Ws – це інструмент координації, який використовується для надання ключової інформації про те, які організації (Хто) здійснюють яку діяльність (Що), у яких місцях (Де) в який період (Коли). Ця інформація має важливе значення для координаторів і організацій із захисту дітей та інших секторів, щоб вони могли ефективно координувати свою діяльність і гарантувати, що гуманітарні потреби задовольняються без прогалин або дублювання. 5Ws додає елемент «для кого» до 4Ws.

Додаток 2: Відповідні правові інструменти

Загальні документи з прав людини та відповідне м'яке право

Міжнародне:

- Загальна декларація прав людини (1948) (статті 2, 26)
- Конвенція про попередження злочину геноциду та покарання за нього (1951 р.)
- Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р.)
- Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.)
- Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1979 р.)
- Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання (1984 р.)
- Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей (1990 р.)
- Керівні принципи внутрішнього переміщення (1998) (параграф 23)
- Римський статут Міжнародного кримінального суду (1998 р.)
- Палермський протокол щодо запобігання, припинення та покарання за торгівлю людьми, особливо жінками та дітьми, що доповнює Конвенцію проти транснаціональної організованої злочинності (2000 р.)
- Конвенція про права людей з інвалідністю (2006 р.)
- Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень (2006 р.)
- Мінімальні стандартні правила ООН щодо поводження з ув'язненими («Правила Мандели») (2015 р.)
- Глобальний договір про безпечну, упорядковану та регулярну міграцію (2018)

Регіональні:

- Американська декларація прав і обов'язків людини (1948 р.)
- Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод (1953 р.)
- Європейська соціальна хартія (1961 р.)
- Американська конвенція з прав людини (1969)
- Африканська хартія прав людини й народів (1981 р.)
- Протокол № 7 до Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (1984 р.)
- Додатковий протокол до Американської конвенції з прав людини у сфері економічних, соціальних і культурних прав, «Сан-Сальвадорський протокол» (1988 р.)

- Арабська хартія прав людини (2004)

Конкретні документи з прав людини щодо дітей та відповідне м'яке право

Міжнародні

- Конвенція про права дитини (1989 р.)
- Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах (2000 р.)
- Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції та дитячої порнографії (2000 р.)
- Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо процедури повідомлення (2011 р.)
- Комітет ООН з прав дитини (КПД), Зауваження загального порядку № 14 (2013) щодо права дитини на те, щоб її найкращі інтереси мали першочергове значення, 29 травня 2013 р., КПД /C/GC/ 14.
- Комітет ООН з прав дитини, Загальний коментар № 20 (2016) щодо реалізації прав дитини в підлітковому віці, 6 грудня 2016 р., UN Doc. CRC/C/GC/20, п. 76.
- Конвенція МОП № 138 про мінімальний вік для прийому на роботу та роботи (1973 р.)
- Мінімальні стандартні правила Організації Об'єднаних Націй щодо здійснення правосуддя щодо неповнолітніх («Пекінські правила») (1985 р.)
- Правила ООН щодо захисту неповнолітніх, позбавлених волі («Гаванські правила») (1990 р.)
- Керівні принципи ООН із запобігання злочинності серед неповнолітніх («Керівні принципи Ер-Ріяда») (1990 р.)
- Рекомендації ECOSOC щодо дій щодо дітей у системі кримінального правосуддя (1997 р.)
- Конвенція МОП № 182, Конвенція про найгірші форми дитячої праці (1999 р.)
- Паризькі принципи та рекомендації щодо дітей, пов'язаних зі збройними силами та збройними групами (2007 р.)
- Паризькі зобов'язання щодо захисту дітей від незаконного вербування або використання збройними силами чи озброєними групами (2007 р.) («Паризькі зобов'язання»)
- Декларація безпечних шкіл (2015 р.)

Регіональні

- Європейська конвенція про здійснення прав дітей (1996 р.)
- Африканська хартія прав і добробуту дитини (1999 р.)
- Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства (2007 р.)

Міжнародне гуманітарне право та відповідне м'яке право

Міжнародні документи

- Перша Женевська конвенція про поліпшення долі поранених і хворих в активних збройних силах (1864 р.)
- Друга Женевська конвенція про поліпшення долі поранених, хворих і осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі (1906 р.)
- Третя Женевська конвенція про поводження з військовополоненими (1929 р.)
- Четверта Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни (1949 р.)
- Протокол I щодо захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (1977 р.)
- Протокол II щодо захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (1977 р.)
- Конвенція про заборону або обмеження використання певних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію (1983 р.)
- Доповнений Протокол II до Конвенції 1980 р.: Протокол про заборону або обмеження використання мін, мін-пасток та інших пристроїв (1996 р.); та Протокол V щодо вибухонебезпечних пережитків війни (2006 р.)
- Конвенція про заборону використання, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їх знищення (1999 р.)
- Конвенція про касетні боеприпаси (2010 р.)

Міжнародне право біженців і відповідне м'яке право

Міжнародні документи

- Конвенція про статус біженців (1951 р.)
- Конвенція про статус осіб без громадянства (1954 р.)
- Конвенція про скорочення безгромадянства (1961 р.)
- Нью-Йоркська декларація про біженців і мігрантів (2016 р.)
- Глобальний договір про біженців (2018 р.)
- Верховний комісар ООН у справах біженців (УВКБ ООН), Діти в групі ризику, 22 лютого 2007 р., EC/58/SC/CRP.7, доступний за адресою: <http://www.refworld.org/docid/49997afa27.html>

Регіональні документи

- Бангкокські принципи щодо статусу та поводження з біженцями (прийняті Азіатсько-Африканським юридичним консультативним комітетом у 1966 р.)

- Протокол про статус біженців (1967 р.)
- Конвенція ОАЄ, що регулює конкретні аспекти проблем біженців в Африці (1969 р.)
- Директива Ради Європейського Союзу щодо мінімальних стандартів кваліфікації та статусу громадян третіх країн та осіб без громадянства як біженців або осіб, які з інших причин потребують міжнародного захисту, та змісту наданого захисту (2004 р.)

Додаток 3: Ключові ресурси для наскрізних питань

Посилання на ці та додаткові ресурси доступні онлайн за посиланням: https://alliancecpa.org/en/amps_refs.

Підлітки

- *Рекомендації щодо участі дітей у гуманітарних програмах*, Plan International, 2016.
- «Дівчата-підлітки», Women's Refugee Commission. [Вебсайт]
- *Розробка програм, орієнтованих на дівчат: інструментарій для розробки, зміцнення та розширення програм для дівчат-підлітків*, Population Council, 2010.
- «Я тут: дівчата-підлітки в надзвичайних ситуаціях», Womens Refugee Commission, 2018. [Вебсайт]
- «Набір інструментів для визначення статі та віку», ECHO, 2014.

Раннє дитинство

- *Ранній розвиток дітей і захист дітей у надзвичайних ситуаціях: технічна записка*, Plan International та ЮНІСЕФ, 2016.
- *Примітка про ранній розвиток дітей та захист дітей в умовах надзвичайних ситуацій*, Plan International та ЮНІСЕФ, 2016.
- *Набір ресурсів для раннього розвитку дітей*, ЮНІСЕФ.
- *Набір ресурсів «Турбота про розвиток дитини»*, ЮНІСЕФ, 2012.
- *Надмірний стрес порушує архітектуру мозку, що розвивається: робочий документ 3*, Національна наукова рада з питань розвитку дитини, 2005/2014.
- *Добрий початок: Досягнення в ранньому розвитку дітей, питання раннього дитинства*, Фонд Бернарда ван Ліра, 2015(24).

Діти з інвалідністю

- «Захист дітей», Інклюзія дітей з інвалідністю до гуманітарної

діяльності, ЮНІСЕФ, 2017.

- *Стандарти гуманітарної інклюзії для людей похилого віку та людей з інвалідністю*, CBM International, Bensheim, HelpAge International, Лондон, Handicap International, Ліон, 2018.
- *Рекомендації МПК щодо інклюзії людей з інвалідністю до гуманітарної діяльності*, 2019.
- *Гендерне насильство щодо дітей та молоді з інвалідністю: інструментарій для організації із захисту дітей*, Child Fund, 2016.
- *Індивідуальний кейс-менеджмент: визначення та реагування на потреби людей з інвалідністю [Навчальні засоби]*, Women's Refugee Commission, 2013.

Гендер

- *Сприяння гендерній рівності шляхом розробки програм сектору захисту дітей за підтримки ЮНІСЕФ: Вказівки для роботи*, ЮНІСЕФ, 2011.
- *Захист дітей: Посібник із тематичних напрямків із включення заходів щодо запобігання гендерному насильству в гуманітарну діяльність*, Міжвідомчий постійний комітет, 2015.
- *Посібник з гендерних питань у гуманітарній діяльності*, МПК, 2017.
- *Трансформація нерівності, зміна життя: Принципи гендерної рівності* Save the Children, Save the Children, 2014.
- *Запровадження трансформаційних змін: Вказівки та інструменти щодо програми гендерної рівності* Save the Children, Save the Children, 2014.
- *Догляд за дітьми, які пережили сексуальне насильство: рекомендації для постачальників медичних та психосоціальних послуг у гуманітарних умовах*, Міжнародний комітет порятунку та ЮНІСЕФ, 2012.

Участь дитини

- *Міжвідомче дослідження дружніх до дітей механізмів зворотного зв'язку та скарг у програмах НУО*, Educo, Plan International, Save the Children UK, War Child UK та World Vision International, 2015.
- Беннуна, Сірл, Хані Мансуріан і Ліндсей Старк, *«Етичні міркування щодо участі дітей у зборі даних під час надзвичайних гуманітарних ситуацій: огляд Delphi»*, Conflict and Health, 2017 (11:5).
- *Дитяча MIRA: вислуховування дітей під час надзвичайних ситуацій (інструмент для проведення мультикластерної початкової швидкої оцінки з дітьми)*, Save the Children, 2016.
- *«Договір для молодих людей у гуманітарній діяльності»*, Всесвітній гуманітарний саміт, 2016.
- *Участь дітей та молоді: важливий підхід до припинення насильства щодо дітей*, World Vision, 2017.
- *Участь дітей у прийнятті рішень: навіть це робити, коли це робити, як*

це робити, Міжвідомча робоча група з питань участі дітей (IAWGCP), 2007.

- *Право кожної дитини бути почутою: Ресурсний посібник Комітету ООН з прав дитини Загальний коментар № 12*, Фонд Save the Children, 2011.
- *Рекомендації щодо участі дітей у гуманітарних програмах*, Save the Children, 2013.
- *Інструменти для моніторингу та оцінки участі дітей*, Save the Children, 2014.
- *Право дітей бути почутими та ефективний захист дітей: посібник для урядів та захисників прав дитини щодо залучення дітей та молоді до припинення всіх форм насильства*, Save the Children Sweden, 2010.
- *Сприймайте нас серйозно! Залучення дітей з інвалідністю до прийняття рішень, які впливають на їхнє життя*, ЮНІСЕФ, 2013.

Міркування щодо навколишнього середовища

- *Знехтувана ланка: вплив зміни клімату та погіршення навколишнього середовища на дитячу працю*, Terre des hommes, 2017.
- *«Спільний підрозділ ООН з питань навколишнього середовища/ОСНА: Екологічний маркер»*, UNEP та UNOCHA, 2014.
- *Небезпека в повітрі: як забруднення повітря може вплинути на розвиток мозку маленьких дітей у всьому світі*, ЮНІСЕФ, 2017.
- *Якщо не діяти зараз: вплив зміни клімату на дітей*, ЮНІСЕФ, 2015.
- *Виклики зміни клімату: діти на передовій*, ЮНІСЕФ, 2014.

Біженці, внутрішньо переміщені особи та мігранти

- *Міжвідомчі керівні принципи щодо дітей без супроводу й дітей, розлучених з родиною*, Inter-Agency, 2004.
- *Посібник для роботи на місцях з дітьми без супроводу та дітьми, розлученими з родиною*, IAWG UASC та Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.
- Бхабха, Жаклін і Майк Дотрідж, *Права дитини в Глобальних договорах: Рекомендації щодо захисту, адвокації та реалізації прав людини дітей, що змінюють місце проживання, у запропонованих Глобальних договорах (робочий документ)*, 2017.
- *Рекомендації щодо оцінки та визначення найкращих інтересів дитини: тимчасовий випуск 2018 року*, УВКБ ООН, 2018.
- *Основи захисту дітей*, Верховний комісар ООН у справах біженців (УВКБ ООН), 2012.
- *«План із 10 пунктів у дії»*, Верховний комісар ООН у справах біженців

(УВКБ ООН), 2016. [Вебсайт]

- «Рекомендовані принципи щодо дій щодо дітей, що змінюють місце проживання, та інших дітей, які постраждали від міграції», 2016, OHCHR.
- *Діти в русі*, МОМ, 2013.
- *Позиційний документ МФЧХ: Захист і допомога дітям у русі*, МФЧХ, 2017.
- *Посібник із розумних практик роботи з дітьми-мігрантами без супроводу й дітьми, розлученими з родиною в європейському регіоні*, МФЧХ, Женева, 2017.
- «Спільне зауваження загального порядку № 3 (2017) Комітету із захисту прав усіх трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей і № 22 (2017) Комітету з прав дитини щодо Загальних принципів щодо права дитини в контексті міжнародної міграції (CMW/C/CG/3-CRC/C/GC/22)», Комітет ООН із захисту прав усіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей (CMW), 2017.
- «Спільний коментар загального порядку № 4 (2017) Комітету із захисту прав усіх трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей та № 23 (2017) Комітету з прав дитини щодо зобов'язань держави щодо Права дитини в контексті міжнародної міграції в країнах походження, транзиту, призначення та повернення (CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23)», Комітет ООН із захисту прав усіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей (CMW), 2017.

Умови спалаху інфекційних захворювань

- *Інструкція: Захист дітей під час спалахів інфекційних захворювань*, Альянс із захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2018.
- *Догляд та захист дітей під час епідемії вірусу Ебола в Західній Африці: отримані уроки для майбутніх надзвичайних ситуацій у сфері охорони здоров'я*, ЮНІСЕФ, 2016.

Міські умови

- «Резолюція, ухвалена Генеральною Асамблеєю 23 грудня 2016 року: 71/256. *Нова міська програма (A/RES/71/256)*», Генеральна асамблея ООН, 2017.
- *Стан дітей у світі 2012: Діти в міському середовищі*, ЮНІСЕФ, 2012.
- *Осмилення міста: отримання доказів шляхом дійових досліджень і навчання (перезглянуте видання)*, World Vision International, 2016.
- *Насильство в місті: систематичний огляд рушійних сил насильства проти переміщеного населення в умовах кризи у місті та посткризових ситуацій*, IRC, 2017.
- *Концепція міської життєстійкості, орієнтована на дітей: цілісна*,

систематична та заснована на діях структура для підвищення життєстійкості дітей і молоді, дівчат і хлопців у містах, Plan International, Australian Aid, Уряд Швеції та ARUP, 2016.

Розробка мобільних програм

- «Захист дітей у надзвичайних ситуаціях (мобільні групи CPiE)», Субкластер захисту дітей Ірак, 2017.
- «Мобільні бригади швидкої допомоги: гендерне насильство (ГН)» Субкластер ГН Ірак.
- «Мобільні послуги із запобігання СГН та реагування: Ліван», Перспективні практики гендерної рівності: сирійські біженці на Близькому Сході та в Північній Африці, УВКБ ООН, 2017.

Грошова та ваучерна допомога

- Томпсон, Г., *Гроші та захист дітей: як розробка програм грошових переказів може захистити дітей від жорстокого поводження, зневаги, експлуатації та насильства*, Save the Children Fund, 2012.
- *Захист дітей у розробці програм з грошових переказів: практичний інструмент*, The Cash Learning Partnership, Save the Children, Women's Refugee Commission, 2012. [Очікується оновлення]
- *Набір інструментів з безпечної грошової допомоги*, IRC, 2019.
- *Захист дітей для отримання допомоги готівкою та ваучерами*, Save the Children, 2019.
- *Розробка програм грошових переказів у секторах освіти та захисту дітей: огляд літератури та карти доказів*, Cash Learning Partnership, Лондонська школа економіки та політичних наук, Лондонська школа міжнародного розвитку, 2018.
- Мішра, Анджіні та Франческа Баттістін, *Результати програми грошових переказів дітям: узагальнення доказів щодо виживання, освіти та захисту в гуманітарному та негуманітарному контекстах*, Save the Children, 2018.
- *Грошова допомога: набір інструментів щодо якості програми*, The Cash Learning Partnership (CALP), 2018.
- *Посібник із захисту в готівкових втручаннях: покращення грошових втручань, багатопільових грошових грантів і захисту (Проект посиленого реагування на 2014-2015 рр.)*, УВКБ ООН, 2015.
- «Додаток: надання допомоги через ринки», *Довідник Sphere: Гуманітарна хартія та мінімальні стандарти гуманітарного реагування*, Асоціація Sphere, 2018.

Зміцнення систем

- «Адаптуватися, щоб вчитися, вчитися, щоб адаптуватися»: огляд і

міркування щодо зміцнення систем захисту дітей у надзвичайних ситуаціях, Альянс захисту дітей у гуманітарній діяльності, 2016.

- *Кращий спосіб захистити ВСІХ дітей: теорія та практика систем захисту дітей (доповідь конференції)*, ЮНІСЕФ, УВКБ ООН, Save the Children та World Vision, 2013.
- *Основний гуманітарний стандарт якості та підзвітності*, Альянс CHS, Група URD, Проєкт Sphere, 2014.

Торгівля дітьми

- *Люди без громадянства у світі*, Інститут безгромадянства та інклюзії, 2014.
- *Інструменти для реєстрації народження в надзвичайних ситуаціях*, Plan International, 2017.
- *Жахливі подорожі: діти та молодь пересуваються Середземним морем під загрозою торгівлі та експлуатації*, МОМ та ЮНІСЕФ, 2017.
- *«Нові дані з першого у світі порталу даних, який включає дані про торгівлю людьми, надані кількома агенціями»*, Ініціатива обміну даними для запобігання торгівлі людьми (CTDC), 2017.
- *Боротьба з торгівлею людьми та їхньою експлуатацією під час кризи: дані та рекомендації щодо подальших дій для захисту вразливих і мобільних груп населення (грудень 2015 р.)*, МОМ, 2015.
- *Догляд за жертвами торгівлі людьми: Керівництво для медичних працівників*, МОМ, 2009.
- *Посібник МОМ щодо прямої допомоги жертвам торгівлі людьми*, МОМ, 2007.
- *Рекомендації щодо захисту дітей, які стали жертвами торгівлі людьми: Технічні примітки ЮНІСЕФ*, ЮНІСЕФ, 2006.

Алфавітний показчик

- ААР (Відповідальність перед постраждалим населенням) 245
 - зловживання 121, 254, 262
 - визначення 119
- доступ
 - до послуг табору;табір 294
 - на неупереджену допомогу;неупереджений 44
- Підзвітність постраждалому населенню (ААР) 245
 - діячі 60, 242, 248
 - підлітки 262
 - і СГН; СГН 123
 - і WASH 279
 - визначення 29
 - групові заходи для 177
- адвокація
 - для дітей, пов'язаних зі збройними силами/групами 142
 - за справедливість щодо дітей 216
 - для зміцнення середовища сім'ї/опікуна 187
 - загалом; 71
 - національна місткість для 75
 - перевірка віку, дітей 144
- альтернативний догляд
 - визначення 204
 - Інструкції до 208
 - загалом; 204
 - ключові дії щодо 205
 - довгостроковий 211
 - вимірювання щодо 207
 - варіанти для 208
 - перенаправлення на 211
- аналіз
 - даних; дані 90, 92, 97, 100
 - освітніх потреб; освітніх 249
 - управління програмним циклом; програма 81
- підходи до захисту дітей 172, 188, 195
- збройні сили/групи 146
- оцінки
 - освітніх потреб; освіта 249
 - управління програмним циклом; програма 85
 - вразливості;вразливості 84
 - притулку/поселення;притулок 286
 - соціоекологічний підхід до охорони дитинства;соціоекологічний 169
- допомога, цільова 237
- групи ризику, діти в 112, 153, 236, 244, 261
 - напади, навчальні заклади 255
- найкращі інтереси
 - дітей;дітей 41

- процедури 203
- реєстрація народження 170
- СAAFAG 146
 - управління табором
 - та рівний доступ до табірних послуг;рівність 294
 - інструкції щодо 293
 - загалом; 289
 - ключові дії щодо 290
 - вимірювання 293
 - посилань для 295
 - розбудова потенціалу
 - для харчування;харчування 270
 - для притулку/поселення;притулок 288
 - для WASH; мити 277
 - у підходах на рівні громади; громада 194
 - опікун
 - у підходах на рівні сім'ї/опікуна; сімейний 188
 - чоловік 186
 - участь 135
 - підтримка 135
 - ведення випадків (BC)
 - та втручання у здоров'я; здоров'я 262
 - визначення 196
 - відповідність 202
 - інструкції щодо 200
 - загалом; 196
 - управління інформацією в 202
 - ключові дії для 197
 - вимірювання пріоритетів якості в 201
 - посилань для аналізу ризиків в
 - грошова та ваучерна допомога (CVA) 30, 231, 246
 - дитяча праця
 - і WASH; WASH 279
 - визначення 147
 - інструкції щодо 150
 - в цілому; 147
 - ключові дії щодо 148
 - вимірювання 150
 - посилання на 152
 - фактори ризику щодо 150
 - участь дитини
 - основні вимоги до 88
 - в дирекції табору; табір 293
 - у повідомленнях із захисту дітей; дитина 75
 - у підходах на рівні громади; громада- 194
 - в гуманітарних акціях;гуманітарних 230
 - у ПЗПСЦ;ПЗПСЦ 135
 - в управлінні програмним циклом; програми 84
 - принцип 40
 - захист дітей 29
 - та багатосекторні оцінки; багато 85
 - визначення підходів у міських районах;міський 36
 - правова основа для 23
 - інтеграція в 223, 272
 - принципи 37

- системи 195
- суб'єкти/агенти захисту дітей 271
 - ключові дії щодо 240, 241, 248
 - роль 111
- Аналітична система захисту дітей 95
- Захист дітей у гуманітарній діяльності [СРНА] Рамка компетенцій моніторинг сектору захисту дітей 250
 - визначення 95
 - інструкції щодо 98
 - загалом; 95
 - ключові дії щодо 96
 - вимірювання 97
 - мета 98
- персонал із захисту дітей 187, 248
 - на місцях розподілу харчування; харчування 271
 - інвалідність 68
 - відгуки про 64, 69
 - стать 68
 - прийом на роботу 68
 - загалом; 63
 - інклюзія 64, 67
 - недискримінація 67
 - персонал із захисту дітей; інвалідність 68
 - набір 63, 67
 - навчання 64, 67, 100, 135
 - добробут 65, 69
- реагування в секторі захисту дітей
 - адвокація в 71
 - моніторинг сектору захисту дітей в 95
 - зв'язок з 71
 - координація в 53
 - людські ресурси в 62
 - загалом; 51
 - управління інформацією в 88
 - управління програмним циклом в 79
- ризик захисту дітей 261
 - та дитяча праця; дитяча праця 147
 - і небезпеки та травми; небезпеки 107
 - і ПЗПСП; ПЗПСП 131
 - фізичне/емоційне погане поведження; фізичне 116
 - і сексуальне та гендерне насильство; сексуальне 123
 - та діти без супроводу/ діти, розлучені з родиною; без супроводу 153
 - діти, пов'язані зі збройними силами/групами; діти, пов'язані загалом; 105
 - взаємозв'язок 106
- систем захисту дітей, посилення 46
- торгівля дітьми 30
- діти 146, 279
 - перевірка віку 144
 - як юридичні клієнти; юридичні клієнти 217
 - найкращі інтереси 41
 - визначення 28
 - загримання 144, 218
 - ідентифікація 144, 158
 - у збройних силах; озброєний 146
 - у групах ризику; група ризику 112, 236, 244, 261

- включення 84
- тимчасовий догляд за 145
- справедливість 219
- жорстоке поводження щодо 121
- зневага щодо 254
- шлюби 128
- нехтування 119
- участь 293
- вербування 146
- реєстрація 158
- реінтеграція 145
- звільнення з-під варти 143
- життєстійкість 121, 131
- політика захисту для 65
- показ 144
- сексуальна експлуатація 230
- ті, хто пережив СГН 262
- свідчення 77
- без супроводу/розлучені з родиною 160
- добробут 173
- з інвалідністю 210
- діти, пов'язані зі збройними силами/групами (CAAFAG), визначення 139
- інструкції щодо 142
- загалом; 139
- ключові дії щодо 140
- вимірювання 141
- посилання 146
- Альтернативний догляд
 - за дітьми з інвалідністю 210
 - загалом; 30
- CHS (основний гуманітарний стандарт) 24, 25, 53, 71, 79
- реєстрація актів цивільного стану 31
- заявлення про права 45
- співробітництво, моніторингу в секторі захисту дітей 99
- збір даних 90, 94, 96, 111
- комунікацій
 - інструкції щодо 74
 - загалом; 71
 - ключові дії щодо 72
 - вимірювання 74
 - посилання на 78
- громади
 - та альтернативний догляд; альтернативний 209
 - та управління табором; табір 294
 - та попередження небезпек/травм; попередження 113
 - визначення 189
 - залучення 193
 - групові заходи для 178
 - у соціально-екологічному підході до захисту дітей;соціо- 170
 - участь 101, 135
 - підтримка 135
- підходи на рівні громади
 - інструкції щодо 193
 - загалом; 189
 - ключові дії щодо 191
 - вимірювання 192

- посилання на 195
- конфіденційність
 - і жорстоке поводження, що завдає фізичної/емоційної шкоди; фізичне 121
 - і сексуальне/гендерне насильство; сексуальне 127
- контекстуалізація дітей без супроводу/ дітей, розлучених з родиною 160
- Конвенція про права дитини (КПД) 24, 38, 75
- координація 59
 - та діти без супроводу/ діти, розлучені з родиною; без супроводу 157
 - інструкції щодо 57
 - у моніторингу охорони дитинства; охорона дитинства 99
 - загалом; 53
 - ключові дії для 54
 - вимірювання 57
 - справедливості для дітей; справедливості 217
 - посилання на 61
 - відповідальність за 57
 - роль місцевих акторів у 60-х
 - делікатні питання в 60
- координаційні групи 217
 - готовність 55
 - відповіді 56
 - чисельність 59 осіб
- основні функції
 - координація 59
- Основний гуманітарний стандарт (CHS) 24, 25, 53, 71, 79
- Структура компетенцій СРНА 64, 67
- «Мінімальні стандарти» 29
- CRC 75
- CVA (допомога готівкою та ваучерами) 30, 231, 246
- небезпеки/травми
 - загалом; 107
 - ключові дії для 108
 - вимірювання 109
 - профілактика 112
 - посилання на 115
- дані 94, 146
 - розбір 90, 92, 97, 100
 - збір 90, 92, 96, 111, 128
 - дезагрегація 86, 92
 - поширення 97
 - оцінка 97
 - планування 89
 - захист 146
- позбавлення волі 218
- дизайн/планування
 - реагування в кадрових ресурсах 63
 - реагування в управлінні програмним циклом 81
- затримання/ув'язнення 144, 218
- гідність 42, 83
- обмежені можливості 210
- дезагрегація даних 86, 92
- відмова від відповідальності 76
- поширення даних 97
- розподіл
 - життєво-важливі предмети 229

- їжі; їжа 237
- не нашкодь, принцип 42
 - документація, соціально-екологічний підхід до захисту дітей 170
- ранній розвиток дітей (РДР)
 - та групова діяльність; група 177
 - етапи 31
- економічна підтримка, у зміцненні середовища сім'ї/опікуна 187
- освіта
 - агенти 248
 - і профілактика; профілактика 114
 - визначення 247
 - установи 254, 255
 - загалом; 247
 - ключові дії щодо 248
 - вимірювання 252
 - персонал 252, 254
 - якість 253
- екологічні міркування
- справедливість, в освіті 253
- евакуація 264
- оцінка
 - даних; дані 97
 - освіти; освіта
 - інформації; інформація 91
 - управління програмним циклом; програма 82, 86
 - експлуатації 119, 121, 262
- сім'ї
 - та альтернативний догляд; альтернативний 209
 - та групова діяльність; група 178
 - і родинний догляд; спорідненість 209
 - та реінтеграція 159
 - приймозна сім'я 187, 209
 - у підходах на рівні сім'ї/опікуна; сім'я 181, 182
 - в соціоекологічних підходах; соціо- 169
 - члени 186
 - возз'єднання 145, 159
 - розлучення 143, 153, 271
 - підтримка 135
 - відстеження 145, 156, 159
 - єдність 157, 208
 - перевірка 159
- працівники для зміцнення сім'ї 187
- підходи на рівні сім'ї/вихователя, посилення
 - інструкції щодо 185
 - загалом; 181
 - ключові дії щодо 183
 - вимірювання 185
 - перенаправлення на 188
- зворотній зв'язок
 - про персонал із захисту дітей; дитина 64, 69
 - про продовольчу безпеку; продовольство 238
 - про засоби до існування; засоби до існування 245
- годування, немовлят 271
- роздача продуктів харчування 237

- продовольча безпека
 - визначення
 - інструкції щодо 236
 - загалом; 232
 - ключові дії для 233
 - вимірювання 236
 - довідки на 238
- прийомна сім'я 187, 209

- GBVIMS (Система управління інформацією про гендерне насильство) 128
- стать 262, 280
 - загалом; 32
 - персоналу захисту дітей 68
- Система управління інформацією про гендерне насильство (GBVIMS) 128
- гендерне насильство (ГН) 262
- дівчата
 - і WASH; WASH 280
 - звільнення та реінтеграція 146
- Глобальний кластер захисту 58
- господарств 299
- урядів, працюючи з 136
- групові діяльності
 - інструкції щодо 176
 - загалом; 173
 - ключові дії щодо 174
 - вимірювання 176
 - посилання на 180
 - інструкції, визначення 21
- Рекомендації щодо захисту шкіл і університетів від військового використання під час збройного конфлікту 251
- Рекомендації щодо інтеграції захисту дітей у багатосекторні та інші гуманітарні оцінки 86

- Охорона здоров'я
 - інструкції щодо 261
 - загалом; 257
 - ключові дії щодо 258
 - вимірювання 260
 - перенаправлення на 264
- найм персоналу з питань захисту дітей 68
- домогосподарств, вразливість 186
- кадри 271
 - загальне; 62
 - інструкції до 65
 - ключові дії щодо 62
 - вимірювання 65
 - перенаправлення 70
 - Координаторз гуманітарних питань 58
- гуманітарна криза 19
 - причини 19
 - наслідки для дітей 19
- Humanitarian **Стандартс** Partnership 24
- гуманітарні працівники, сексуальна експлуатація 230

- Рекомендації МПК щодо інклюзії людей з інвалідністю до гуманітарної діяльності 133
- Рекомендації МПК щодо ПЗПС у надзвичайних ситуаціях 131, 133

- піктограми, визначення 21
- ідентифікації дітей 144, 158
- ВПО (внутрішньо переміщені особи) 34, 58
- IM4CM 202
- неупереджена допомога, доступ до 44
- впровадження
 - освіти; освіта 250
 - відповіді в управлінні програмним циклом; відповідь 81
 - притулку/поселення; притулок 287
- позбавлення волі/затримання 144, 218
- інклюзія
 - у спілкуванні; спілкування 76
 - у підходах на рівні громади; громада 194
 - в освіті; освіта 253
 - у груповій діяльності; група 177
 - в управлінні програмним циклом; програма 84
 - персоналу з питань захисту дітей; захист дітей 64, 67
 - принцип 39
- Мінімальні стандарти INEE 248, 252
- немовлята 262, 279
 - і WASH; WASH 279
 - годування 271, 279
- спалахи інфекційних захворювань (IDO)
 - та координація 59
 - та групова діяльність 179
 - ведення випадків під час 202
 - загалом; 33
 - запобігання/реагування на 262
- інформація 94, 146
 - та діти, пов'язані зі збройними силами/групами; діти 143
 - категорії 88
 - оцінка 91
 - адокризова 84
 - спільний доступ до 91, 93, 128, 146
- управління інформацією 146
 - інструкції щодо 92
 - загалом; 88
 - міжвідомча координація 93
 - ключові дії щодо 89
 - вимірювання 91
 - посилання на 94
- інформована згода/дозвіл 77
- травми 263
- Стратегії INSPIRE 163, 164, 167, 173, 182, 190
- Інтегроване розроблення програм
 - визначення 224
 - приклади 225
 - загалом; 223
 - у змішаних ситуаціях; змішаний 58
- Міжвідомча мережа освіти в надзвичайних ситуаціях (INEE) 247
- міжвідомчі системи 56
- міждисциплінарні команди 217
- тимчасовий догляд за дітьми 145
- внутрішньо переміщені особи (ВПО) 34, 58
- Міжнародна конвенція МОП № 182 147

спільне програмування, приклади 225

правосуддя для дітей

інструкції щодо 216

загалом; 212

ключові дії для 213

вимірювання 215

посилання 219

ключові дії, визначення 20

засобів навчання 254

правові основи захисту дітей 23, 75

рівнях, у соціально-екологічному підході до захисту дітей 169

діяльність з розвитку життєвих навичок 178

рятувальні предмети, розподіл 229

засоби до існування

визначення 239

інструкції щодо 244

загалом; 239

ключові дії щодо 240

вимірювання щодо 243

посилання 246

агенти сектору надання засобів до існування 240, 242

місцеві агенти, роль у координації 60

довгостроковий альтернативний догляд 211

поширення

визначення 223

приклади 225

втручання в харчування; харчування 272

програми недоїдання 271

жорстоке поводження 121

щодо дітей, які навчаються; дітей 254

обов'язкова звітність 128

шлюби, дітей 128

вимірювання, визначення 21

медичний прийом 264

медичні висновки 263

психічне здоров'я та психосоціальна підтримка (МНПСС) 133, 137

визначення 131

інструкції щодо 135

загалом; 131

ключові дії для 132

вимірювання 134

персоналу в 137

посилання на 138

підтримка опікунів у 135

обмін повідомленнями

і повідомлення WASH; WASH 278

участь дітей у 75

загалом; 75

про освіту; освіта 255

ПЗПСН 138

мігранти 34

Стандарти мінімального економічного відновлення (MERS) 229, 239

мінімальні послуги для дітей, зайнятих на дитячій праці 151

Мінімальні стандарти захисту дітей у гуманітарній діяльності («Мінімальні стандарти»)

- та наскрізні питання; наскрізні 29
- та інші гуманітарні стандарти; інші 23
- зміст 20
- контекстуалізація 26
- розвиток 22
- розповсюдження/просування 27
- видання 2019 27
- використання за призначенням 21
- причини 20

Мінімальні стандарти освіти (INEE) 229

мінімальні стандарти, визначення 22

змішані ситуації, координація 58

мобільна діяльність 180

мобільні послуги 33

моніторинг 98

- дитячої праці; дитячої праці 152

- освіти; освіта 250

- роботи з координування; робота 60

- реагування щодо управління програмним циклом; реагування 81

- соціоекологічного підходу до охорони дитинства; соціо- 169

- порушень щодо дітей; порушень 101

Механізм моніторингу та звітності (MRM) 101

мультидисциплінарні підходи до притулку/поселення 287

багатоцільова готівка 246

бездоглядність дітей 119

недискримінація 253

- і сексуальне/гендерне насильство; сексуальне 127

- у спілкуванні; спілкування 76

- у груповій діяльності; група 177

- персоналу з охорони дитинства; дитина 67

- принцип 39, 44

харчування

- інструкції щодо 270

- загалом; 265

- ключові дії для 265

- вимірювання 269

- посилання на 272

Служба фінансового відстеження ОСНА 56

Оперативні рекомендації - Психічне здоров'я та психосоціальна підтримка на рівні громади Гуманітарні умови Трирівнева підтримка дітей та сімей 137

батьківство 186

участь

- вихователів; доглядальників 135

- дітей; дітей 293

- громад 101, 135

PCM (управління програмним циклом) 83

персонал 271

ППД (перша психологічна допомога) 136

фізичні небезпеки 110

фізичне/емоційне жорстоке поводження

- визначення 116

- інструкції щодо 119
- загалом; 116
- ключові дії щодо 117
- вимірювання 118
- фактори ризику 120
- РІМ (Управління інформацією про захист) 98
- планування
 - табору; табір 294
 - моніторинг захисту дітей; дитина 96
 - даних; дані 89 освіти;
 - освіта 249 притулку/поселення; притулок 286
- докризова інформація 84
- профілактика
 - та діти без супроводу/ діти, розлучені з родиною; без супроводу 156
 - в альтернативному догляді; альтернативний 205
 - у підходах на рівні громади; громада 191
 - у підходах на рівні сім'ї/вихователя; сім'я 184
 - у соціально-екологічному підході до захисту дітей;соціо- 166
 - рівнів 34
 - небезпеки/травм; небезпеки 112
 - сексуального/гендерного насильства; сексуального 124
- Принципи 37
- Професійний стандарт охорони праці 24
- управління програмним циклом (PCM)
 - визначення 79
 - інструкції щодо 83
 - загалом; 79
 - ключові дії щодо 80
 - вимірювання 82
- програмування на етапах розвитку дитини 135
- Управління захистом інформації (РІМ) 98
- Процес управління захистом інформації (РІМ) і Принципи 96
- принципи захисту 24
- захист даних 146
- постачальник останньої надії 60
- перша психологічна допомога (ППД) 136
- психосоціальна підтримка 138

- Структура оцінки якості 201

- вербування
 - персоналу з питань захисту дітей; захист дітей 63, 67
 - дітей;дітей 146
 - безпека 67
- посилання, визначення 21
- біженці 34, 58
- реєстрація, дітей 158
- реінтеграція
 - дітей;дітей 145
 - сімей;сімей 159
- звільнення з-під варти дітей 143
- механізми звітності
 - та продовольча безпека; продовольство 238
 - і засоби до існування;засоби до існування 245
- звітність, обов'язкова 128
- інституційний догляд 210

- життєстійкість
 - дітей; дітей 121, 131
 - поселення 47
- введення ресурсів, у підходах на рівні громади 194
- повага та сексуальне/гендерне насильство 127
- реагування 95
- возз'єднання сімей 145, 156, 159
- права, дотримання 45
- аналіз ризиків у веденні випадків 202
- фактори ризику
 - у дитячій праці; дитина 150
 - фізичне/емоційне жорстоке поводження; фізичне 120
- зменшення ризику сексуального/гендерного насильства 125 ризику 125, 150, 153, 261

- Декларація безпечних шкіл 251
- політика захисту 65
- безпека/захист
 - та групова діяльність; група 178
 - в дирекції табору; табір 294
 - принцип 42
- скринінг, дітей 144
- галузеві інтегровані підходи
 - щодо роздачі рятувальних предметів; роздача 229
 - щодо групової діяльності; група 178
- галузеве програмування 223
- секторів, співробітництво між 223
- розлучення сімей 143, 153
- поселення 288
- сексуальне/гендерне насильство (СГН)
 - гуманітарними працівниками; гуманітарними 230
 - визначення 123
 - загалом; 123
 - ключові дії щодо 124
 - вимірювання 126
 - посилання 129
 - постраждалі від 262
- СГН 262
- обмін інформацією 91, 93, 128, 146
- притулок/поселення
 - інструкції до 286
 - загалом; 281
 - ключові дії щодо 282
 - вимірювання 285
 - міждисциплінарні підходи до 287
 - посилання на 288
- маленькі діти 262, 279
 - і WASH 279
- соціальні мережі 76
- соціальні норми
 - фізичне/емоційне погане поводження; фізичне 120
 - і сексуальне/гендерне насильство; сексуальне 126
- працівники соціальної служби 171
- системи соціального забезпечення 218
- соціоекологічний підхід
 - дітей в 169

- інструкції щодо 169
- загалом; 163
- ключові дії для 166
- вимірювання 168
- посилання 172
- соціоекологічна модель
 - в рамках ведення випадків; випадок 196
 - в рамках підходів на рівні сім'ї/вихователя; сім'я 182
- Довідник Sphere 38, 42, 44, 45
- персонал 271
- штатний потенціал, у випадку 201
- Стандартні операційні процедури (СОП) 201
- зміцнення 188
 - систем ведення випадку; випадок 200
 - систем захисту дітей; дитина 46
- структура, стандарту 20
- підтримка
 - для вихователів; вихователів 135
 - для громад; громади 135
 - для сімей; сімей
 - у ПЗПСП; пзпсп 135
 - процесів, керованих громадою; громада- 193
- підтримане самостійне проживання 210
- виживання, принцип 39
- підхід, орієнтований на постраждалих, і СГН 127
- постраждалі, СГН 262
- термінологія, використання нейтральної 142
- свідчення, дітей 77
- Гуманітарна хартія, Принципи захисту; Гуманітарна хартія 24, відстеження сімей 145, 156, 159
- навчання
 - персоналу з питань захисту дітей; дитина 64, 67, 100, 135
 - кадрів освіти; освіта 254
- Рада Безпеки ООН 101
 - діти без супроводу/ діти, розлучені з родиною
 - і перші дні після кризи 156
 - і подальші дії; супровід- 160
 - інструкції щодо 156
 - загалом; 153
 - ключові дії для 153
 - вимірювання 155
 - посилання 160
- УВКБ ООН (Верховний комісар ООН у справах біженців) 58, 60
- Довідник УВКБ ООН з надзвичайних ситуацій 24
- ЮНІСЕФ 58, 60
- Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) 58, 60
- єдність, родин 157, 208
- Універсальний періодичний огляд 216
- міські райони 36
- перевірка сімей 159
- допомога потерпілим 114
- порушення
 - документування 216

у збройних конфліктах 101
наси́льство 262
визначення 119
вразливості, оцінка 84
вразливі домогосподарства 186

WASH 280

вода, санітарія та гігієна (WASH)
вікові втручання 279
зручності 278
інструкції щодо 277
загалом; 273
ключові дії щодо 274
Вимірювання 277
посилання 280

добробут

персоналу із захисту дітей; захист дітей 65, 69
дітей; дітей 173
кадрів освіти; освіта 254
жінки та WASH 280
працівники 271
зміцнення сім'ї 187
соціальні служби 171

МІНІМАЛЬНІ СТАНДАРТИ **ЗАХИСТУ ДІТЕЙ** У ГУМАНІТАРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Безпека, гідність та права

Доступ до
неупередженої
і
допомоги

Допомога у
відновленні

Викликання і
розвиток

СТАНДАРТИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЯКІСНОГО РЕАГУВАННЯ

1. Координація
2. Людські ресурси
3. Комунікації та адвокація
4. Управління програмним циклом
5. Управління інформацією
6. Моніторинг сектору захисту дітей

Надкращі
інтереси
дитини

Посилити
життєспроможність
дітей

СТАНДАРТИ ЩОДО РИЗИКІВ
ЗАХИСТУ ДІТЕЙ

7. Небезпеки та травми
8. Жорстоке поводження, що завдає фізичної та емоційно шкоди
9. Сексуальне та гендерне насильство
10. Психічне здоров'я та психосоціальний дистрес
11. Діти, пов'язані зі збройними силами чи озброєними групами
12. Дитяча праця
13. Діти без супроводу та діти, розлучені з родиною

Посилення
систем
захисту
дитини

СТАНДАРТИ ІЗ РОЗРОБКИ
АДЕКВАТНИХ СТРАТЕГІЙ

14. Соціально-екологічний підхід до розробки програм захисту дітей
15. Групові заняття для добробуту дитини
16. Зміцнення сімейного середовища та середовища догляду
17. Підходи на рівні громади
18. Ведення випадків
19. Альтернативний догляд
20. Правосуддя для дітей

Допомога в
дотриманні
прав

СТАНДАРТИ РОБОТИ МІЖ
СЕКТОРАМИ

21. Продовольча безпека та ЗД
22. Засоби до існування та ЗД
23. Освіта та ЗД
24. Охорона здоров'я та ЗД
25. Харчування та ЗД
26. Вода, санітарія та гігієна та ЗД
27. Притулок та поселення та ЗД
28. Управління табором та ЗД

Участь дитини

Недискримінація